T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİM MEKANLARI: İÇ – DIŞ MEKAN ERİŞİMİNDE KULLANICI TERCİHİNE DAYALI BİR MODEL ÖNERİSİ

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK

ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

HAZİRAN 2025

ANTALYA

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİM MEKANLARI: İÇ – DIŞ MEKAN ERİŞİMİNDE KULLANICI TERCİHİNE DAYALI BİR MODEL ÖNERİSİ

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK

ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

HAZİRAN 2025

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİM MEKANLARI: İÇ – DIŞ MEKAN ERİŞİMİNDE KULLANICI TERCİHİNE DAYALI BİR MODEL ÖNERİSİ

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

MİMARLIK

ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

Bu tez 20/06/2025 tarihinde jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI (Danışman)	[imza]
Prof. Dr. Dicle AYDIN	[imza]
Dr. Öğretim Üyesi İbrahim BAKIR	[imza]
Prof. Dr. Sıdıka ÇETİN	[imza]
Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS	[imza]

ÖZET

İLK ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİM MEKANLARI: İÇ – DIŞ MEKAN ERİŞİMİNDE KULLANICI TERCİHİNE DAYALI BİR MODEL ÖNERİSİ

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

Doktora Tezi, Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI

Haziran 2025; 227 sayfa

Çocuklar milletlerin geleceğidir. Geleceğimiz olan çocukların kendini ifade etmeye başladığı ilk çocukluk döneminde (3-6 yaş) fiziksel, bilişsel, sosyal, dil ve duygusal gelişimlerine tanıklık eden mekanların tasarımı mimarlık konusu dahilinde çalışılması gereken önemli konulardan biridir.

İlk çocukluk dönemi eğitiminde temel araç diğer gelişim dönemlerinden farklı olarak "Oyun"dur ve "Oyuna Erişim" kapsamında eğitimde iç ve dış mekan kullanımı etkindir. Eğitim kurumlarında ilk çocukluk dönemi içinde yer alan çocukların kullandığı eğitim (oyun) mekanlarının iç-dış mekan bütünlüğünde ele alınması ve iç-dış mekan erişim kolaylığında çözümlenmesi önemli bir tasarım problemidir. Türkiye'de ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları, ilgili yönetmeliklerde farklı eğitim kurumları ile birlikte ya da ayrı şekilde çözümlenebilme esnekliğinde tanımlanmaktadır. Bu durum, çocukların kurumlardaki iç-dış mekan erişimlerini, kullanım durumlarını ve bu bağlamda mekansal ihtiyaçlarının ne ölçüde karşılanabildiği sorularını beraberinde getirmektedir. Mekansal erişim kapsamında yapılabilecek araştırmalar, mekansal çözümlerin erişim ilişkisi açısından olumlu ve olumsuz yönlerini belirleyerek ihtiyaca uygun düzenlemeleri ortaya koyabilecek niteliktedir. Bu araştırma ile ilk çocukluk dönemine hizmet veren mevcut kurumlardaki eğitim (oyun) mekanı organizasyonlarının erişimlerine dayalı durum tespitinin yapılması, eğitimci görüşlerinin alınması ve asıl kullanıcı olan çocukların mekânsal tercihlerinden elde edilen sonuçlara bağlı "mekânsal erişim modeli" geliştirilmesi amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda Türkiye'deki sosyoekonomik çeşitliliğe örnek olabilecek tüm kurumları barındırabilmesi, sosyokültürel etkiye de bağlı olarak dış mekanı kullanma potansiyelinin yüksek olduğu bir coğrafyada yer alması ve kolay ulaşılabilir örnek alan oluşturması bakımından Antalya ili merkez ilçeleri örneklem alan olarak seçilmiştir. Örneklem alanda istatistiksel güven aralığını sağlayacak sayı ve çeşitlilikte rastgele yöntemle seçilen kurumlar ve bu kurumlarda yer alan öğrenci ve eğitmenlerle bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında üç aşamalı karma bir yöntem uygulanmıştır. İlk aşamada kurumlardaki ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının erişim ilişkisi "Mekan Dizim" yöntemi üzerinden değerlendirilmiştir. İkinci Aşamada eğitimci ve uzman görüşleri alınarak içerik analizine

bağlı olarak değerlendirilmiştir. Son Aşamada ise asıl kullanıcı olan ilk çocukluk dönemi çocukların mekânsal erişim tercihleri, çalışma kapsamında geliştirilen “görsel dizim” yöntemi üzerinden belirlenmiştir. Araştırma sonucunda mekânsal erişim ilişkileri ve kullanıcı tercihlerinin değerlendirilmesine bağlı “oyun tabanlı eğitime mekânsal erişim modeli” önerileri getirilmiştir.

Mekânsal erişimi iyi organize edilmiş eğitim mekanı tasarımları, eğitim alanında yapılan bilimsel çalışmaların da uygulamalara yansımasıdır. Araştırmanın mekânsal düzen olarak mimarlık alanında getireceği sonuçlar kadar, çocukların tercihlerinin elde edilmesine bağlı geliştirilen yöntemle eğitim alanında getireceği sonuçları itibariyle de önemli olacağı düşünülmektedir.

.

ANAHTAR KELİMELER: Çocuk Mekanları, Görsel Dizim, İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Mekanları, Mekânsal Erişim, Mekan Dizimi

JÜRİ: Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI

Prof. Dr. Dicle AYDIN

Dr. Öğretim Üyesi İbrahim BAKIR

Prof. Dr. Sıdıka ÇETİN

Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS

ABSTRACT

EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL SPACES: A MODEL PROPOSAL BASED ON USER PREFERENCE IN INDOOR-OUTDOOR ACCESS

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

PhD Thesis in Department of Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI

June 2025; 227 pages

Children are the future of nations. The design of spaces in early childhood (3-6 years old) that witness the physical, cognitive, social, linguistic and emotional development of children when they begin to express themselves is one of the important issues to be studied within the scope of architecture.

The basic tool in early childhood education unlike other developmental periods is "Play" and the use of indoor and outdoor spaces in education is effective within the scope of "Access to Play". It is an important design problem to address the educational (play) spaces of early childhood in educational institutions in the integrity of indoor and outdoor spaces and to solve them in terms of easy indoor-outdoor access. In Türkiye, early childhood educational spaces are defined in the relevant regulations as flexible solutions that can be solved together with or separately from different educational institutions. This situation brings with it the questions indoor-outdoor access of children in institutions to how they use and to what extent their spatial needs can be met in this context. Research that can be conducted within the scope of spatial access is capable of determining the positive and negative aspects of spatial solutions in terms of access relationship and revealing the appropriate arrangements. This research aims to determine the status of educational (play) space organizations in existing institutions serving early childhood, to obtain educator opinions, and to develop a "spatial access model" based on the results obtained from the spatial preferences of children who are the main users. In line with the determined purpose, the central districts of Antalya province were selected as the sample area in terms of being able to accommodate all institutions that can be an example of socioeconomic diversity in Türkiye, being located in a geography where the potential for using outdoor spaces is high depending on the sociocultural impact, and creating an easily accessible example area. A research was conducted with institutions selected randomly and variety that would provide a statistical confidence interval in the example area, and with students and educators in these institutions. A three-stage mixed method was applied within the scope of the research. In the first stage, the access relationship of early childhood educational spaces in institutions was evaluated through the "Space Syntax"

method. In the second stage, the opinions of educators were obtained and evaluated based on content analysis. In the last stage, the spatial access preferences of early childhood were determined through the “visual syntax” method developed within the scope of the study. As a result of the research, “spatial access model for play-based education” suggestions have been made based on the evaluation of spatial access relations and user preferences.

Educational space design with well-organized spatial access are also the reflection of scientific studies conducted in the field of education on applications. It is thought that the research will be important in terms of the results it will bring in the field of architecture as a spatial order as well as the results it will bring in the field of education with the method developed based on obtaining children preferences.

KEYWORDS: Children Spaces, Early Childhood Educational Spaces, Space Syntax, Spatial Access, Visual Syntax

COMMITTEE: Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI

Prof. Dr. Dicle AYDIN

Asst. Prof. Dr. İbrahim BAKIR

Prof. Dr. Sıdıka ÇETİN

Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS

ÖNSÖZ

İlk Çocukluk dönemi eğitimi ülkelerin kendilerini geleceğe hazırlaması bakımından önem verdiği başlıca konulardan biridir. Bu dönem eğitiminin önemi çocuk gelişim uzmanlığı, okul öncesi öğretmenliği, çocuk psikolojisi ve pediatri gibi alanlarda yapılan çalışmalarla açıkça belirtilmekle birlikte çocuğun yaşadığı, etkileşim ve iletişimde olduğu mekanlar olarak mimarlık alanı da çocuk eğitimine etken biçimde katılmaktadır.

Mekan ve insan arasındaki iletişim ve etkileşim, insanın mekanda sergilediği duygu ve davranışlar olarak hayata yansımaktadır. Çocukların kullandığı eğitim mekanları çocukların kendilerini ifade ettiği, sosyalleştiği, çevreyi tanıyıp aidiyet duygularını geliştirdiği mekanlardır. Bu mekanların organizasyonu, çevresel faktör olarak doğrudan eğitime yansıyabilecek özelliktedir. Çalışma ile ilk çocukluk dönemi eğitim kurumlarının tasarım ve uygulamalarında kullanılabilecek iç- dış mekansal erişimde kullanıcı tercihlerini yansıtan ideal erişim modelleri sorgulanmıştır.

Doktora sürecim boyunca görüş ve önerileri ile beni destekleyen değerli tez danışmanım Prof. Dr. Hacer MUTLU DANACI'ya ilgi ve desteğinden dolayı çok teşekkür ediyorum.

Akademik bilgisi ile tezimin ilerlemesi ve gelişmesi noktasında verdiği desteğinin yanında samimi, naif ve pozitif yol göstericiliği için değerli hocam Prof. Dr. Dicle AYDIN'a çok teşekkür ediyorum.

Görüş ve önerileri ile her daim desteğini hissettiğim değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi İbrahim BAKIR'a çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca savunma jürime katılmayı kabul eden Prof. Dr. Sıdıka ÇETİN ve Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS hocalarıma değerli görüş ve önerileri için çok teşekkür ediyorum.

Ve en çok da;
Varlığı ile bana her anlamda sonsuz destek olan, ilham olan canım aileme…

Sevgili eşim Sercan'a
Hayatımı cennete çeviren çocuklarım Efe'm ve Afra'ma
Canım Anneme
Canım Babama

Sonsuz Minnet ve Teşekkürlerimle…

Bu tez, Efe ve Afra'ya ithaf edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....i
ABSTRACT.....iii
ÖNSÖZ.....v
AKADEMİK BEYAN.....viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....iix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....x
ÇİZELGELER DİZİNİ.....xiv
1. GİRİŞ.....1
1.1. Problem.....2
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....4
1.3. Çalışmada kullanılan Materyal ve Metot.....5
1.4. Literatür Özet.....8
2. KAYNAK TARAMASI.....11
2.1. İlk Çocukluk Döneminin Önemi ve Çocuğun Gelişimi.....11
2.2. İlk Çocukluk Döneminde Temel İşlev Olarak Oyun.....20
2.3. İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Mimarinin Rolü ve Çocukların Algısı.....24
2.4. İlk Çocukluk Dönemi Eğitim ve Oyun Mekanları.....30
2.4.1. İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Oyun Mekanı Olarak İç Mekanlar.....33
2.4.2. İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Oyun Mekanı Olarak Dış Mekanlar.....36
2.5. İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Mekanlarının Tasarımı.....40
2.5.1. Bağımsız Organizasyonlar Olarak Anaokulu Mekanları.....53
2.5.2 Bütünleşik Organizasyonda Kreş-Anaokulu Mekanları.....55
2.5.3 Bütünleşik Organizasyonda Anaokulu- Okul Mekanları.....58
2.5.4 Bütünleşik Organizasyonda Kreş- Anaokulu- Okul Mekanları.....61
2.6. Bölüm Değerlendirmesi.....64
3. MATERYAL VE METOT.....69
3.1. Araştırma Modeli.....70
3.1.1. Mekan Dizimine Bağlı Erişim Grafiğinin Elde Edilmesi.....70
3.1.2. Eğitimci Görüşlerinin Belirlenmesi.....72
3.1.3. Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerinin Belirlenmesi.....73

3.2. Evren ve Örneklem/ Katılımcılar ve Çalışma Grubu 74
3.3. Veri Toplama Yöntemleri ve Analizi 76
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 81
4.1. Erişim Grafiğine Ait Bulgular 81
4.2. Erişim Grafiğine Ait Bulguların Değerlendirilmesi 120
4.3. Eğitimci Görüşlerine Ait Bulgular 125
4.4. Eğitimci Görüşlerinin Değerlendirilmesi 132
4.5. Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerine Ait Bulgular 145
4.6. Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerinin Değerlendirilmesi 156
5. SONUÇLAR 159
6. KAYNAKLAR 167
7. EKLER 179
ÖZGEÇMİŞ

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Mekanları: İç-Dış Mekan İlişkisinde Ulaşılabilirliğe Dayalı Bütüncül Bir Yaklaşım” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

20/06/2025

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

edm : En derin mekan

d : Mekansal derinlik

dort : Derinlik ortalaması

Gk : Geçişli mekan sayısı

k : Mekan sayısı

MeanRRA : Reel rölatif asimetri değerleri ortalaması

RA : Rölatif asimetri

RRA : Reel rölatif asimetri

TD : Derinlik değerleri toplamı

Tk : Terminal mekan sayısı

TotalRRA : Reel rölatif asimetri değerleri toplamı

Kısaltmalar

ASHB : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

AÜ : Akdeniz Üniversitesi

ECE : İlk Çocukluk Dönemi Eğitimi

ECEC : İlk Çocukluk Dönemi Eğitim ve Bakımı

ECI : İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Kurumları

EÇG : Erken Çocukluk Gelişimi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı

SDG : Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

UNICEF: Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Eğitimde ilk çocukluk döneminin yeri 1

Şekil 1.2. Araştırma Şeması 7

Şekil 2.1. Beyindeki Sinaptik Ağların Yoğunluğu 17

Şekil 2.2. Mimarlık tanımının ilk dönem çocukluktaki yansımaları 21

Şekil 2.3. İhtiyaçlar Hiyerarşisi 25

Şekil 2.4. Çocuk ve Mekan 27

Şekil 2.5. Altı Yaş Çocukların Okul Çizimleri 29

Şekil 2.6. Dessau Philanthropinum'u 30

Şekil 2.7. Friedrich Froebel "Kindergarten" 1940 31

Şekil 2.8. 19. Yüzyıldaki Çocuk Oyun Alanları Konulu Resim 31

Şekil 2.9. İndependent Anaokulu, Tampa Florida, USA 33

Şekil 2.10. Örnek Köşe; Evcilik Köşesi 34

Şekil 2.11. Düzenlenmiş Öğrenme Merkezleri 35

Şekil 2.12. Waldorf Sınıfı 36

Şekil 2.13. Reggio Emilia Sınıfı 36

Şekil 2.14. Fiziksel Engelli Çocuklar İçin Erişilebilirlik 37

Şekil 2.15. Peyzajla Yönlendirilmiş Örnek Bahçe 37

Şekil 2.16. Örnek Oyun Bahçesi 38

Şekil 2.17. Doğal Malzeme Seçilerek Yapılmış Tasarımlar 39

Şekil 2.18. Fuji Anaokulu, Japonya 40

Şekil 2.19. Rionegro Anaokulu, Kolombiya 41

Şekil 2.20. Çiftlik Anaokulu, Vietnam 41

Şekil 2.21. Sjötorget Anaokulu, Stockholm, İsviçre 42

Şekil 2.22. Olimpiades Anaokulu, Paris, Fransa 43

Şekil 2.23. Green School Anaokulu, Bali, Endonezya 43

Şekil 2.24. Gülsüm Ahmet Şimşek Anaokulu- Çocuk eğitim yapıları için ayrılmış özel alanda ilk çocukluk dönemine yönelik eğitim yapısı 46

Şekil 2.25. Anasınıfı- Çocuk eğitim yapıları için ayrılmış özel alandailk çocukluk dönemine yönelik ayrılmış mekanlar 46

Şekil 2.26. MEB Özel İnegöl, Şirin Anaokulu, Bursa 47

Şekil 2.27. Mevcut yapı stokunda İşhanı amacıyla yapılmış binanın ilk çocukluk dönemi eğitim yapısı olarak kullanımı 47

Şekil 2.28. Mevcut yapı stokundaki kısmi mekanların ilk çocukluk dönemi eğitimine yönelik kullanımı 48

Şekil 2.29. Kadıköy Belediyesi, Bahriye Üçok Anaokulu, İstanbul 48

Şekil 2.30. Döşemealtı Belediyesi, Ekolojik Kreş, Antalya 48

Şekil 2.31. Yol-iş Sendikası ilköğretim okulunda Anasınıfı, Trabzon 49

Şekil 2.32. İstanbul Üniversitesi Vakfı, Adıgüzel Anaokulu, İstanbul 49

Şekil 2.33. Tüzel kişilerce açılan özel anaokulu, Keşfeden Eller Anaokulu, İstanbul ... 49

Şekil 2.34. Aynı geometrik düzende farklı mekânsal komşuluk 50

Şekil 2.35. İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Yapıları 52

Şekil 2.36. Fuji Anaokulu Sınıf-Bahçe İlişkisi, Japonya 53

Şekil 2.37. Forfatterhuset Anaokulu, Kopenhag, Danimarka 54

Şekil 2.38. Zemin ve Çatıda Oluşturulmuş Bahçe Mekanları ve Sınıf- Bahçe İlişkisi... 54

Şekil 2.39. 'Clover House' Anaokulu Sınıf -Bahçe İlişkisi, Japonya 55

Şekil 2.40. Fagerborg Anaokulu, Oslo, Norveç 56

Şekil 2.41. Fagerborg Anaokulu Sınıf- Bahçe İlişkisi, Oslo, Norveç 56

Şekil 2.42. İdeal bir yuva (kreş+anaokulu) 57

Şekil 2.43. Jacaranda Kindergarten, Milano, İtalya 57

Şekil 2.44. Jacaranda Kreş ve Anaokulu yapısında piazza'da yer alan bölümlenmiş sınıflar ve sınıf-bahçe ilişkisi Milano, İtalya 58

Şekil 2.45. Antoine de Ruffi Okulu Marsilya, Fransa 58

Şekil 2.46. Antoine de Ruffi Okulunda Anaokulu Mekanları Sınıf-Bahçe İlişkisi, Marsilya, Fransa 59

Şekil 2.47. Uluslararası Qingpu Pinghe Okulu, Şangay, Çin 59

Şekil 2.48. Valdallière Anaokulu ilkokul ve ortaokulu, Valdallière, Fransa 60

Şekil 2.49. Valdallière Anaokulu Sınıf- Bahçe İlişkisi, Valdallière, Fransa 60

Şekil 2.50. Kalasatama Okul ve Kreşi, Helsinki, Finlandiya 61

Şekil 2.51. Kalasatama Okul ve Kreşinde Sınıf- Bahçe İlişkisi, Helsinki, Finlandiya ... 62

Şekil 2.52. Maidenhill İlkokul ve Kreşi, Glasgow, İskoçya, Birleşik Krallık 63

Şekil 2.53. Maidenhill Anaokulu Mekanları Sınıf- Bahçe İlişkisi, Glasgow, İskoçya, Birleşik Krallık 63

Şekil 2.54. Çocukların İhtiyaçları Kapsamında Mekan Gereksinimleri 65

Şekil 2.55. Mekansal Tanım 65

Şekil 2.56. Çocuklarda Mekan Algısı 66

Şekil 3.1. Örnek Mekan Erişim Grafiği 71

Şekil 3.2. Ahşap Yapboz Küpler 73

Şekil 3.3. Görsel Oyun Kartları 73

Şekil 3.4. Türkiye ve Antalya Merkez İlçe Öğrenci İstatistiklerine Göre Örneklem Hesabı 75

Şekil 3.5. Görsel dizim etkinliği olarak "Okul Oluşturma Oyunu" iki boyutlu görsel kartları 79

Şekil 3.6. Görsel dizim etkinliği olarak "Okul Oluşturma Oyunu" üç boyutlu ahşap küpleri 79

Şekil 3.7. Görsel Dizim Ölçeği 80

Şekil 4.1. Mekan Sayısı Derinlik Ortalaması İlişkisi 120

Şekil 4.2. Yapı Entegrasyon Değerleri Karşılaştırması 121

Şekil 4.3. Organizasyonu bakımından sadece ilk çocukluk dönemi (3-6 yaş) eğitimi veren kurumların karşılaştırması 122

Şekil 4.4. Organizasyonu bakımından 0-6 yaş eğitimi veren kurumlarının karşılaştırması 122

Şekil 4.5. Organizasyonu bakımından 3-12 yaş eğitimi veren kurumların karşılaştırması 123

Şekil 4.6. Organizasyonu bakımından 0-12 yaş eğitimi veren kurumların karşılaştırması 123

Şekil 5.1. Değerlendirme Sonuçları 161

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Okul öncesi ve ilköğretim karşılaştırması 13

Çizelge 2.2. Üç-Altı Yaş Bedensel Gelişimi 15

Çizelge 2.3. Üç-Altı Yaş Bilişsel Gelişimi 17

Çizelge 2.4. Üç-Altı Yaş Dil Gelişimi 18

Çizelge 2.5. Üç-Altı Yaş Duygusal-Sosyal Gelişimi 19

Çizelge 2.6. İlk Çocukluk Döneminde Oyunun Önemi 22

Çizelge 2.7. Jackman'a göre oyun döngüsü 23

Çizelge 2.8. İnsan gereksinimlerine karşılık gelen psiko-sosyal kültürel kavramlar 25

Çizelge 3.1. Eğitimci Görüşleri Kapsamında Hazırlanmış Sorular 72

Çizelge 3.2. Antalya Merkez İlçelerde 3-6 Yaş Eğitimi Veren Kurum Sayıları 74

Çizelge 3.3. Alan Çalışması Kapsamında Seçilen Kurumlar 76

Çizelge 3.4. Kurum yetkilisinden alınan bilgiler ve kurum mimari planlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesi 77

Çizelge 3.5. Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerinde Kullanılacak Görseller 78

Çizelge 4.1. Kurum-Erişim Bulguları 1 81

Çizelge 4.2. Kurum-Erişim Bulguları 2 83

Çizelge 4.3. Kurum-Erişim Bulguları 3 85

Çizelge 4.4. Kurum-Erişim Bulguları 4 87

Çizelge 4.5. Kurum-Erişim Bulguları 5 90

Çizelge 4.6. Kurum-Erişim Bulguları 6 92

Çizelge 4.7. Kurum-Erişim Bulguları 7 93

Çizelge 4.8. Kurum-Erişim Bulguları 8 95

Çizelge 4.9. Kurum-Erişim Bulguları 9 97

Çizelge 4.10. Kurum-Erişim Bulguları 10 99

Çizelge 4.11. Kurum-Erişim Bulguları 11 101

Çizelge 4.12. Kurum-Erişim Bulguları 12 103

Çizelge 4.13. Kurum-Erişim Bulguları 13 105

Çizelge 4.14. Kurum-Erişim Bulguları 14 106

Çizelge 4.15. Kurum-Erişim Bulguları 15 108

Çizelge 4.16. Kurum-Erişim Bulguları 16 110

Çizelge 4.17. Kurum-Erişim Bulguları 17 112

Çizelge 4.18. Kurum-Erişim Bulguları 18 114

Çizelge 4.19. Kurum-Erişim Bulguları 19 116

Çizelge 4.20. Kurum-Erişim Bulguları 20 118

Çizelge 4.21. Kurum Eğitimci Bulguları 125

Çizelge 4.22. Katılımcı kurumlardaki eğitmen bilgileri analizi 126

Çizelge 4.23. 3-6 Yaş çocukların mekan algısına yönelik eğitmen görüşleri analizi. .. 127

Çizelge 4.24. 3-6 Yaş çocukların mekanı görsel üzerinden tanımasına yönelik eğitmen görüşleri analizi 127

Çizelge 4.25. Çocukların görsel üzerinden mekan tercihi yapabilmesine yönelik eğitmen görüşleri analizi 128

Çizelge 4.26. Çocukların görsel mekan dizisi oluşturabilmesine yönelik eğitmen görüşleri analizi 128

Çizelge 4.27. Eğitimcilere göre iç-dış eğitim mekanları tanımının analizi 129

Çizelge 4.28. Eğitimcilere göre çocukların kurumlardaki mekan tercihlerine ait görüşlerin analizi 130

Çizelge 4.29. Eğitim kurumlarındaki iç ve dış mekanların durumu hakkındaki eğitmen görüşlerinin analizi 130

Çizelge 4.30. Eğitimcilerin kurımlardaki iç ve dış mekan erişimleri hakkındaki görüşlerinin analizi 131

Çizelge 4.31. Kolay erişimli mekanların çocuklardaki kazanımları üzerine eğitimci görüşlerinin analizi 131

Çizelge 4.32. Etkinlik Çalışmasına Katılımcı Kurumlar 145

Çizelge 4.33. Kurum 1- Görsel Dizim Bulguları 146

Çizelge 4.34. Kurum 2- Görsel Dizim Bulguları 146
Çizelge 4.35. Kurum 3- Görsel Dizim Bulguları 147
Çizelge 4.36. Kurum 4- Görsel Dizim Bulguları 147
Çizelge 4.37. Kurum 5- Görsel Dizim Bulguları 148
Çizelge 4.38. Kurum 6- Görsel Dizim Bulguları 148
Çizelge 4.39. Kurum 7- Görsel Dizim Bulguları 149
Çizelge 4.40. Kurum 8- Görsel Dizim Bulguları 149
Çizelge 4.41. Kurum 9- Görsel Dizim Bulguları 150
Çizelge 4.42. Kurum 10- Görsel Dizim Bulguları 150
Çizelge 4.43. Kurum 11- Görsel Dizim Bulguları 151
Çizelge 4.44. Kurum 12- Görsel Dizim Bulguları 151
Çizelge 4.45. Kurum 13- Görsel Dizim Bulguları 152
Çizelge 4.46. Kurum 14- Görsel Dizim Bulguları 152
Çizelge 4.47. Kurum 16- Görsel Dizim Bulguları 153
Çizelge 4.48. Kurum 17- Görsel Dizim Bulguları 153
Çizelge 4.49. Kurum 18- Görsel Dizim Bulguları 154
Çizelge 4.50. Kurum 19- Görsel Dizim Bulguları 154
Çizelge 4.51. Kurum 20- Görsel Dizim Bulguları 155
Çizelge 4.52. Çocukların etkinliğe katılım yaş durumu 155
Çizelge 4.53 Katılımcı Kurumlardaki Çocukların Mekan Tercihleri 156
Çizelge 5.1. Öneri Model 1 163
Çizelge 5.2. Öneri Model 2 164
Çizelge 5.3. Öneri Model 3 165

1. GİRİŞ

İnsan yaşamı boyunca farklı gelişim dönemlerine tanıklık etmektedir. Gelişen ve buna bağlı olarak değişen ve öğrenen insan; yaşadığı ekosistemin önemli bir parçası olarak etkileyen ve etkilenen bir canlıdır. Yaşamın ilk yılları, insan hayatının temelini oluşturduğu için önemlidir. Bireyin konuşmaya ve yürümeye başlaması ile çevre ile olan iletişimi ve etkileşimi artmakta; durum, duygu ve çevresel tanımlamalar ifade edilebilir olmaktadır. Bu açıdan 'çocukluk dönemi' gelişim uzmanlarınca "*çocuğun deneyimleyerek öğrendiği aynı zamanda çevreyle sağladığı iletişimle yeteneklerini keşfederek, kişiliğini ve bakış açısını geliştirdiği bir süreç*" olarak tanımlanmaktadır (Aral vd. 2015). Gelişimlerine göre kendi içinde iki alt dönem olarak 3-6 yaş ilk (Erken) çocukluk dönemi ve 6-12 yaş ikinci çocukluk dönemi şeklinde belirtilirken; okula gidip gitmemesi yönüyle 0-6 yaş okul öncesi çocukluk, 6-12 yaş okul yaşı çocukluk olarak açıklanmaktadır (Çelik 2004; Bika 1996; Gür 2018). Yaşam boyu süren eğitimde çocukluk döneminde alınan eğitim, temel kabul edilmekte ve bu yönüyle de önemli görülmektedir. Özellikle ilk (erken) çocukluk dönemi olarak adlandırılan 3-6 yaş dönemi, bireyin kişilik yapısının temelini oluşturduğu için çocuk gelişim uzmanlarınca üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir.

Yapılaşmış çevre olarak mimarlık çocukların çevre ile olan iletişim ve etkileşimine doğrudan katılırken, çocuklara yönelik eğitim mekanlarının oluşturulmasında temel etken olarak yer almaktadır. Aile ortamından sonra çocukların kullandığı temel mekanlar olan eğitim kurumları, ülkelerin eğitim politikalarına bağlı olarak değişen yaş aralıklarında, okul veya okul öncesi kurumları olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ilk çocukluk dönemi eğitimi okul öncesi dönem içerisinde yer almakla beraber Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı kurumlarda sadece ilk çocukluk dönemini (3-6 yaş), Milli Eğitim dışında kalan ve Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığına (ASHB) bağlı bulunan kurumlarda ise bebeklik dönemini de içine alan 0-6 yaş dönemini kapsamaktadır (MEB 2019; ASHB 2015; URL1) (Şekil 1.1).

Şekil 1.1 Eğitimde ilk çocukluk döneminin yeri
(Gelişim dönemlerine bağlı tanımlar referans alınarak yazar tarafından oluşturulmuştur)

Okul öncesi döneminde özellikle ilk çocukluk dönemini etkili bir şekilde geçiren çocukların beden, zihin, dil, sosyal ve duygusal gelişimine bağlı olarak erken yıllarda kişiliklerinin geliştiği, okula ve çevreye uyumda daha az sorun yaşadıkları ifade edilmektedir (Hong 2003). Bu açıdan alıcı konumda yer alan ilk çocukluk dönemindeki çocuklarının gelişiminde fiziksel çevre tüm olumlu ve olumsuz etkileri ile rol oynamakta; çocukların eğitiminde fiziksel çevre olarak mimarlık önemli bir etken olmaktadır (Maxwell 2007). Ayrıca ilk çocukluk dönemi eğitimi verilen mekanların çocuk gelişimindeki önemi ve bu mekanların çocuğun aile ortamından daha çok vakit geçirdiği yaşam alanları olabilmesi, bu dönem eğitim mekanlarını önemli bir araştırma konusu haline de getirmektedir.

Mekan tasarımcıları olarak mimarlar kullanıcı istek ve ihtiyaçlarına en uygun mekan çözümünü üretmek durumundadırlar. Söz konusu çocuk mekanları olduğunda çocuklarla yapılabilecek mevcut değerlendirmelerin sınırlı ve anlaşılabilirliği açısından eğitimci ile yapılabilecek işbirlikleri önem kazanmaktadır. Bu kapsamda Western Washington Üniversitesi'nde ilk çocukluk eğitimi alanında çalışmalar yapmış emekli bir profesör olan Michael Henniger (2017) çocuk mekanları tasarımlarında; çocukların yaş ve gelişim özelliklerine, değişen özel ilgi ve gereksinimlerine, tasarımların şekillendirilmesinde mimarlar ve eğitimcilerin işbirliği içinde olmaları gerekliliğine dikkat çekmektedir (Henniger 2017). Bununla birlikte eğitim ortamlarında asıl kullanıcı olan çocukların istek ve ihtiyaçlarını kendileri üzerinden açıklayabilecek bilimsel yöntemlerin de geliştirilmesi mimarinin hedeflediği "kullanıcıya yönelik ideal mekan tasarımı" açısından önem kazanmaktadır.

1.1 Problem

Çocuklar milletlerin geleceğidir. Geleceğimiz olan çocukların kendini ifade etmeye başladığı ilk çocukluk döneminde fiziksel, bilişsel, sosyal, dil ve duygusal gelişimlerine tanıklık eden mekanların tasarımı mimarlık konusu dahilinde çalışılması gereken önemli konulardan biridir. İlk çocukluk dönemi eğitimi, MEB'e bağlı kurumlarda "anaokulu", "ana sınıfı" ve "uygulama sınıfı" şeklinde; diğer kurumlarda ise 3-6 yaş grubuna ait "Gündüz bakımevi" şeklinde tanımlanmaktadır (MEB 2019; ASHB 2015; URL1). Yönetmelikteki tanımlamalara bağlı olarak ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları; ilköğretim mekanlarından veya diğer gelişim dönemlerine hizmet veren eğitim kurumlarından bağımsız, bütünleşik ya da kısmen bağımlı bir yapıda çözümlenmeye fırsat tanımaktadır. Çocuk gelişim uzmanları ve okul öncesi eğitimi konularında yapılan çalışmalarda ilk çocukluk dönemi eğitiminde temel aracın "Oyun" olduğu vurgulanmakta hatta bazı kaynaklarda ilk çocukluk dönemi "oyun çocukluğu dönemi" olarak adlandırılmaktadır (Çelik 2004; Durualp ve Neriman 2018; Ogelman 2014). Bu bakımdan ilk çocukluk dönemi çocukların eğitimi diğer eğitim dönemlerinden farklı olarak iç mekanlar kadar her iklim ve koşula uygun düzenlenmiş dış mekanların da

eğitime etkin bir şekilde katılımını öngörmekte ve iç-dış mekanlar arasındaki ilişki "oyuna erişim" yönüyle önem taşımaktadır. Bu sebeple eğitim kurumlarında ilk çocukluk dönemi içinde yer alan çocukların kullandığı eğitim (oyun) mekanlarının iç ve dış mekan bütünlüğünde ele alınması ve iç-dış mekan erişim kolaylığında çözümlenmesi önemli bir tasarım problemidir.

Ülkemizde ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları "anaokulu" ya da "gündüz bakımevi" olarak bağımsız yapı çözümleri olabilmektedir. Bu durumda yapı dış mekanları tamamıyla ilk çocukluk dönemine yönelik tasarlanmış eğitim mekanları olarak yer alabilmektedir. Aynı zamanda iç-dış eğitim mekanları erişimi açısından da kolay çözümlenebilen tasarımlar olabilmektedir. Bununla birlikte kurum adı altında farklı gelişim dönemlerinin birlikte ele alındığı mekan organizasyonları bulunmaktadır. Bu kurumların hizmet verdiği her gelişim döneminin eğitim ve ihtiyacına yönelik mekansal düzenlemeleri sağlaması gerekmektedir.

Eğitim kurumlarındaki dış mekanlar gelişim dönemlerine göre farklı amaçlar taşımaktadır. İlk çocukluk dönemindeki bir çocuk için eğitim kurumunun dış mekanları en az iç mekanlar kadar önemli ve temel eğitim mekanlarından biri olarak değerlendirilirken; ilköğretimde yer alan ikinci çocukluk dönemindeki (6-12 yaş) bir çocuk için ders aralarında dinlenme zamanlarını geçirdiği veya spor dersi kapsamında kullandığı bir mekan özelliğindedir. Bu bakımdan özellikle örgün eğitim-öğretimin yapıldığı mekanlarda dış mekanların, kullanım amacına bağlı niteliği de değişmektedir. İlk çocukluk dönemi eğitim mekanları, ilgili yönetmeliklerde farklı eğitim kurumları ile birlikte ya da ayrı şekilde çözümlenebilme esnekliğinde tanımlanırken, çocukların kurumlardaki iç-dış mekan erişimi, kullanım durumları ve bu bağlamda mekansal ihtiyaçlarının ne ölçüde karşılanabildiği sorularını beraberinde getirmektedir. Bu sebeple ülkemizde ilk çocukluk dönemi eğitimi veren tüm kurum yapılarının iç-dış mekan erişim ilişkisi araştırılması gereken önemli konulardan biridir. Bu kapsamda yapılabilecek araştırmalar, mekansal çözümlerin erişim ilişkisi açısından olumlu ve olumsuz yönlerini belirleyerek ihtiyaca uygun düzenlemeleri ortaya koyabilecek niteliktedir. İlk çocukluk dönemi eğitiminde eğitim mekanları olan iç-dış mekanların organizasyonu kapsamında; mekânsal çözümlemeye yönelik planlama kararlarında kullanılabilecek bir erişim modeli, mekânsal komşuluk cetveli ya da erişim rehberi oluşturulması mümkün kılınabilir. Bu hipotezle ilk çocukluk dönemindeki çocukların eğitim gördüğü mevcut kurumlardaki yapı erişimlerinin, mekansal erişim ilişkilerinin ve kullanıcı tercihlerinin araştırılması gerekli görülmektedir.

Ayrıca Türkiye'deki 3-6 yaş dönemi eğitiminde okullaşma oranı 2022 verilerine göre %48 olarak belirtilmiş olup kapsayıcılığı en fazla olan MEB'e bağlı kurumlarda bu oranın yükseltilmesi yönünde yeni hedefler belirlenerek planlamalar yapılmaktadır (URL2). Bu yaş dönemine ait eğitim mekanları üzerinden yapılan çalışmaların mevcut tasarımların iyileştirilebilmesi ve yeni uygulanacak tasarımların geliştirilmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

'Çocukluk dönemi eğitimi' ifadesi gelişim dönemlerine bağlı ihtiyaçları ve eğitimi belirgin biçimde değişen çok geniş bir kullanıcıyı kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim ise ülkelerin kendi eğitim politikaları çerçevesinde farklı yaş gruplarına göre şekillenmekte ve değişmekte olup kullanıcıyı net olarak tanımlayan bir ifade değildir. Bu sebepten çalışma dahilinde ele alınacak eğitim mekanları, gelişim dönemlerinde belirtilen asıl kullanıcı odaklı bir tanım olarak 3-6 yaş çocukluğunu tanımlayan "ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları" şeklinde nitelenmektedir.

1.2 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çocuğun mekansal ihtiyacına yönelik tasarımlar oluşturulurken fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların göz önünde bulundurulması gerekir ki bu durum çocuğu ilgilendiren farklı disiplinlerce de kabul edilmektedir. Günümüz interdisipliner anlayışında ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının tasarlanmasında, alanında uzmanlaşan eğitim bilimcilerin görüş ve tespitleri ışığında uygulanacak tasarımların da amaca uygun nitelikte mekansal çözümler oluşturacağı düşünülmektedir. Bu açıdan ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarında;

- İç-dış eğitim (oyun) mekanlarının mekânsal erişim ilişkisi (kendi gelişim dönemi mekanları ve varsa öğrenim gören diğer gelişim dönemlerince bu mekanların kullanım durumunun belirlenmesi)
- İlk çocukluk dönemindeki çocukların mekansal erişim tercihleri
- İlk çocukluk dönemi eğitimcilerinin çocuk ve mekan ile ilgili görüş ve düşünceleri,

mekansal ihtiyacın karşılanmasında birbirini etkileyen birer parça konumundadır. Bu bakımdan MEB'na bağlı resmi ve özel kurumlar başta olmak üzere ilk çocukluk dönemi eğitimine hizmet veren ASHB'na bağlı kurumlardaki eğitim (oyun) mekanı erişimine dayalı durum tespitinin yapılması, eğitimci görüşleri ve asıl kullanıcı olan çocukların mekânsal tercihlerinin araştırılmasından elde edilen sonuç raporlarına bağlı "mekansal erişim modeli" geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Belirlenen amaç doğrultusunda ülkemizdeki sosyoekonomik çeşitliliğe örnek olabilecek tüm kurumları barındırabilmesi, ülkemiz sosyokültürel etkisine de bağlı olarak dış mekanı kullanma potansiyelinin yüksek olduğu bir coğrafyada yer alması ve tüm bu yönleriyle de kolay ulaşılabilir örnek alan oluşturması bakımından Antalya ili merkez ilçelerinden seçilen kurumlar ve bu kurumlarda yer alan öğrenci ve eğitmenlerle bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu noktada güven aralığından faydalanılmaktadır. Güven aralığı, istatistik biliminde anakütle parametresi için bir çeşit aralık kestirimi olup çıkarımsal istatistik çözüm aracıdır ve çalışma alanını oluşturacak kurum ve kullanıcı

sayısal verileri gibi bilgilerin elde edilmesini sağlamaktadır (Şevgin ve Çetin 2017). Araştırma kapsamında istenilen güven aralığını sağlayacak sayı ve çeşitlilikte rastgele yöntemle seçilen kurumlardaki ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları erişim ilişkisi mimari projeleri üzerinden elde edilmiş, eğitimci ve uzman görüşleri ile birlikte asıl kullanıcı olan ilk çocukluk dönemi çocukların mekânsal erişim tercihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Mekânsal erişim ilişkisi ile kullanıcı tercihlerinin değerlendirilmesine bağlı erişim modeli önerileri getirilmiştir.

1.3 Çalışmada Kullanılan Materyal ve Metot

Tez kapsamında yapılan alan çalışmasına yönelik kullanılan materyaller, seçilen kurumların mimari projeleri ve kurumlardaki iç ve dış eğitim(oyun) mekanlarının görselleridir. Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden elde edilen okullar listesinden beş merkez ilçede yer alan MEB bağlı resmi ve özel kurumlar ile ASHB bağlı kurumlar belirlenmiştir. Söz konusu kurumlar içerisinden; ülkemizde kapsayıcılığı en fazla olan kurum olarak MEB bağlı resmi ve özel kurumların çoğunlukta olması, sosyoekonomik çeşitlilik olması açısından farklı merkez ilçe ve semtlerdeki resmi ve özel kurum seçimlerine yer verilmesi, ve farklı organizasyon şekillerine örnek oluşturabilmesi koşullarını sağlayacak nitelikte rastgele yöntemle 20 kurum seçilmiştir. Çalışmada mimari projelerden erişim grafiklerinin elde edilmesi, eğitimci görüşlerinin alınması ve asıl kullanıcı olan çocukların mekânsal tercihlerinin elde edilmesine yönelik üç aşamalı karma bir yöntem uygulanmıştır.

İlk aşamada, seçilen kurumların mimari projeleri üzerinden mekânsal erişim ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla mekan dizimine (space syntax) bağlı erişim grafikleri oluşturulmuştur. Kurumlardaki ilk çocukluk dönemi çocukların kullandığı eğitim mekanları belirlenerek, bu mekanların diğer mekanlarla ilişkisini ortaya koyabilecek grafiksel ve sayısal veriler elde edilmiştir. Erişim grafikleri ve verilerin elde edilmesinde bir Java programı olan Jass programından yararlanılmıştır. Kurum organizasyonlarında yer alan eğitim mekanları İç- dış mekan ilişkileri yönüyle güçlü (geçirgen) ya da zayıf (geçirgen değil) olması bakımından değerlendirilmiştir.

İkinci aşamada, kurumun genel bilgileri kapsamında kullanıcı verileri ve eğitimci görüşleri elde edilmiştir. “Eğitimcinin öğrenci ile ilgili görüşleri” ve “Eğitimcinin mekan ile ilgili görüşleri” alınmıştır. Eğitimcinin öğrenci ile ilgili görüşleri aynı zamanda bir sonraki aşamada kullanılacak yöntemin güvenilirliğini sorgulayıcı nitelik taşırken mekan ile ilgili görüşler mevcut bulundukları ve çocukların kullanımına bağlı olarak olmasını istedikleri eğitim mekanlarının iç ve dış mekan ilişkisine yönelik görüş ve düşünceleridir. Görüşme formundan elde edilen veriler nitel veri analiz çeşitlerinden biri olan içerik analizine göre değerlendirilmiştir. İçerik analizi değerlendirme programı olarak Maxqda programı kullanılmıştır.

Kurumun asıl kullanıcısı olan çocukların mekânsal erişim tercihlerinin belirlenebilmesi kapsamında olan son aşamada ise 3-6 yaş çocuklarının oynadığı bilişsel oyunlardan geliştirilen ve güvenilirliği önceki aşamada uzman görüşleriyle de sorgulanan "okul oluşturma oyunu" adı altında görsel dizim yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde seçilen kurumlardaki iç ve dış mekan görsellerinden bir "mekan tanım görseli" oluşturulmuş olup iki ve üç boyutlu oyun elemanı olarak eğitmenlerince yapılan bir sınıf içi etkinlik şeklinde çocuklara uygulanmıştır. Etkinlikte "Sınıf" olarak tanımlanan mekan görselinin etrafına çocuğun tercih ettiği mekanları yerleştirmesi sağlanmış böylelikle hayallerindeki kendi okullarını oluşturmaları istenmiştir. Etkinlik sonucunda çocuk tarafından oluşturulan görsel mekan dizimi fotoğraflanmıştır. Fotoğraflardan elde edilen görsel dizimlerde, sınıf mekanı çevresine yerleştirilen mekan görselleri; çocukların görsel alanı temel alınarak oluşturulan görsel dizim ölçeğinde özellikle birincil ve ikincil geçiş mekanı tercihleri oluşturması bakımından değerlendirilmiştir.

İlk çocukluk dönemi eğitim mekanları kapsamında ilk değerlendirme aşamasındaki mevcut organizasyonların erişim ilişkileri, ikinci aşamadaki eğitimci görüşleri ve üçüncü aşamadaki asıl kullanıcı olan çocukların birincil ve ikincil alan tercihlerinin belirlenmesine bağlı ortak değerlendirilmesi neticesinde mevcut organizasyonların iyileştirilmesi ve yeni tasarımlara rehber niteliğinde "oyun tabanlı eğitime erişim modeli" geliştirilmiştir. Araştırma aşağıdaki şekilde şemaya aktarılmıştır (Şekil 1.2).

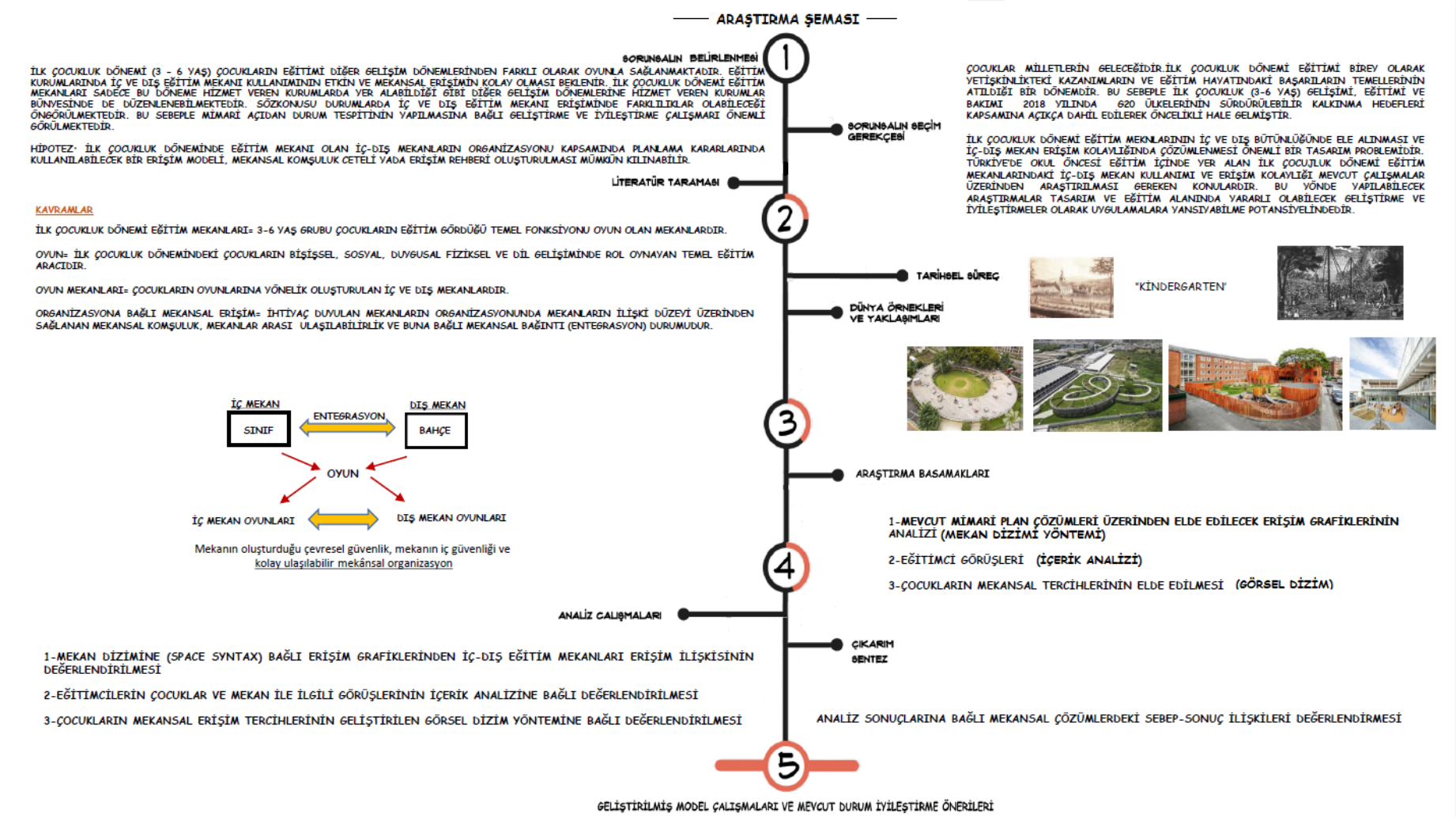

Şekil 1.2 Araştırma Şeması

1.4 Literatür Özet

İlk Çocukluk dönemi eğitimi ülkelerin kendilerini geleceğe hazırlaması bakımından önem verdiği başlıca konulardan biridir. Bu dönem eğitiminin önemi çocuk gelişim uzmanlığı, okul öncesi öğretmenliği, çocuk psikolojisi ve pediatri gibi alanlarda yapılan çalışmalarla açıkça belirtilmekle birlikte çocuğun yaşadığı, etkileşim ve iletişimde olduğu mekanlar olarak mimarlık alanının da çocuk eğitimine etken biçimde katıldığı ifade edilmektedir (Balat vd. 2013; DeHart vd. 2000; Gür 2018; Malone ve Tranter 2003; Moore vd. 2015; Oktay 2004; Poole vd. 2006; Ramirez Jasso 2013; San Bayhan ve Artan 2004; Sevinç 2003; Şen 2007; Şirin 2020). Çocuk mekanları tasarımında mekanlar çocukların fizyolojik ve psikolojik eylem ve ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmelidir. İlk çocukluk dönemindeki çocukların temel eylem ve ihtiyaçlarından biri olan "oyun" aynı zamanda eğitmenlerce de kullanılan temel eğitim aracı olarak belirtilmektedir (Güneş 2015; Hopf 1992; Moore 2006; Ogelman 2014; Oktay 2004). Eğitimin oyunla sağlandığı mekanlar olarak ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları tasarımında çocuğun oyuna erişimini kolaylaştıran mekanlar oluşturmak önemli bir tasarım problemidir. Eğitim mekanları dış mekanda oyun alanları veya oyun bahçeleri olarak, iç mekanda ise sınıf, etkinlik odaları, grup odaları vb. tanımlarla düzenlenmektedir. Literatürde eğitim dış mekanları üzerine yapılan çalışmalarda her iklim ve koşula uygun şekilde düzenlenebilecek nitelikte çocukların doğa ve çevre ile etkileşimini artıran tasarımların ve açık hava oyunlarının çocuk eğitimi ve gelişimine yaptığı olumlu etkilerden söz edilmektedir (Acar 2003; Altay ve Kayabaşı 2020; Arbogast vd. 2009; Balkış 2019; Bitiktaş 2015; Cengiz ve Boz 2019; Herrington ve Studtmann 1998; Ramirez Jasso 2013; Sinan ve Yerli 2019; Şirin 2020; Turgut ve Yılmaz 2010; Uslu ve Shakouri 2012; Van Vliet 1985; Yalçın ve Erden 2022). Eğitim iç mekanları üzerine yapılan çalışmalarda ise farklı etkinlik alanları oluşturma, iç mekan kalitesinin sağlaması, mekansal ilişkilerin düzenlenmesi gibi konular çocuğun eğitimi, mekan algısı ve gelişimi açısından değerlendirilmektedir (Hebert 1998; Hong 2003; Hopf 1992; İncekara 2018; Koleoso vd. 2014; Kurt 2018; Lillard 2013; Martin 2006; Özkubat 2013; Pekdoğan 2012; Tanner 2009; Urban 2009; Van Der Voordt vd. 1997; Yuvacı ve Dağlıoğlu 2018). Bu yönüyle ilk çocuk dönemi eğitimi veren her kurum iç mekanlar kadar dış mekanları da etken biçimde kullanabilmelidir. Mimari tasarımlarda eğitim mekanları iç ve dış mekan bütünlüğünde bir mekan çözümü oluştururken iç- dış eğitim mekanlarının birbiriyle olan erişim ilişkisinin de güçlü olması gerekmektedir.

Bilimsel analizlerde farklı mekanların organizasyonu, düzenlenmesi ve bu düzende birbirleriyle olan mekânsal ilişkisi mekânsal komşuluk ile açıklanmaktadır. Mekansal komşuluğun analizi ve grafik olarak ifade edilmesinde Hillier ve Hanson tarafından geliştirilen mekan dizim (Space Syntax) yöntemine bağlı haritalama veya erişim grafikleri oluşturulmakta ve mekan ilişkileri sayısal veriler olarak ifade edilebilmektedir (Czerkauer Yamu 2010; Erman 2017; Fuhrmann ve Gotsman 2006; Hillier ve Hanson 1989; Hillier vd. 1987). Mekan dizimi yapılan bilimsel çalışmalarda bu anlamda; yaya veya araç trafiğine bağlı hareket ve davranışlar üzerinden planlı

stratejiler geliştirilmesi (Ding vd. 2022; Esposito vd. 2020; Freire de Almeida vd. 2021; Othman vd. 2020; Ryu vd. 2021; Xing ve Guo 2022; Yamu vd. 2021; Zaleckis vd. 2022) , acil eylem planlarının oluşturulması (Penchev 2016; Thomas 2019), mekânsal organizasyonlardaki ilişkilerin analizi, yapılan yeni düzenlemelerin karşılaştırılması veya entropi (düzensizlik ölçümü) değerlendirmesi (Chen vd. 2021; Mariana vd. 2017; Pan vd. 2022; Sanlı vd. 2011; Wang vd. 2022; Youssef ve Youssef 2022; Zhang vd. 2022; Zou vd. 2021) yapıldığı görülmektedir. Çocuk mekanlarının mekânsal dizimi kapsamında yapılan çalışmalarda 6-12 yaş mülteci çocukların oyun alanlarına erişimi kent ölçeğinde haritalama kullanılarak araştırılmıştır (Chen ve Knöll 2022). Gür ve Zorlu (2002) ise farklı gelişim dönemlerine (0-18) ait çocukların kullandığı yapılardaki mekânsal ilişkileri dünya örnekleri üzerinden erişim grafikleriyle açıklamaktadır. İlk çocukluk döneminin bebeklik dönemi ile birlikte ele alındığı dünyadaki genel uygulamalardan yola çıkılarak kreş-anaokulu birlikteliğinde bir erişim grafiği de önerilmiştir(Gür ve Zorlu 2002). Dünyanın farklı yerlerindeki devlet politikalarına bağlı olarak okul öncesi eğitimin yaş aralığı değişmekle birlikte ilk çocukluk dönemi eğitimine verilen önem giderek artmaktadır. Devletler sürdürülebilir kalkınma politikaları çerçevesinde ilk çocukluk eğitimini destekleyici karar ve uygulamalar oluşturmaktadırlar(URL2; URL3; URL4). Türkiye de bu devletlerin başında gelmektedir. Çalışmanın Türkiye'deki mevcut durumu ortaya koyabilmesi ve özellikle ilk çocukluk dönemi özelinde model geliştirilebilmesi yönüyle katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Eğitim yapılarındaki mekânsal davranışın mekan dizimine bağlı incelendiği bir çalışmada tip proje olarak belirtilen iki ortaokul yapısını kullanan (5-6-7-8. Sınıflar) öğrencilerin çizimlerine ait verilerden kurum içi mekânsal davranış haritaları çıkarılmıştır (Tunçok Sarıberberoğlu 2018). Çocuk algısında okul öncesi eğitim merkezlerin mekan dizim yöntemiyle irdelenmesi konulu çalışmada ise farklı plan özelliğinde iki anaokulu seçilerek, anaokuluna devam eden 6 yaş grubu çocukların okullarındaki mekanlardan hangilerini daha fazla hatırladıkları yine çocuklara yaptırılan çizimler üzerinden belirlenmeye çalışılmıştır (Köksüzer 2013). Köksüzer (2013)'in çalışmasında çocuklar için en önemli mekanların oyun odaları, tuvaletler ve vestiyer olduğunu, mekan algısının gelişim dönemlerini yansıtır özellikte belirli bir plan kurgusunda düzenli ve devamlılıkta algılanmadığını, birbirinden kopuk mekanlar olarak çizildiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, iç mekan çizilmesi istenmesine karşılık dış mekan oyun alanı olan okul öğrencilerinin çizimlerinde dış mekana daha çok yer verdiği görülmüştür (Köksüzer 2013). Çocuklarda bilişsel gelişim kuramını ileri süren Piaget, 4-6 yaşları arasında çocuklara harita okuma öğretildiğinde, 6 yaşından itibaren çocukların farklı konum ve mekânsal ilişkileri rahatlıkla anlayabildiklerini, hatta haritadan çıkarımlar yaparak kendi yaşamlarına dair mekanları konumlandırabildikleri belirtilmektedir (Piaget 2013; Piaget ve Inhelder 1969; URL5). Bu açıdan çocukların sürekli kullandığı mekanları hatırlaması beklenen bir durum olmakla beraber mekanlar arası erişim ilişkisinin sorgulanması noktasında çizim üzerinden yapılacak çalışmalarda elde edilebilecek sağlıklı sonuçlar çocukların harita okuma becerisi kazanmış olmasına bağlıdır. Literatürde çocuklar

üzerine yapılan araştırmalarda önceden belirlenmiş, standartlaştırılmış araç ve gereçlerle yapılan formal yöntemler veya görüşme, gözlem, derecelendirme ölçekleri, rubik oluşturma ve etkinlik örnekleri gibi öğretmenlerin daha çok tercih ettiği ve eğitsel kararlar almalarına olanak sağlayan informal yöntemler kullanılmaktadır (Bredekamp 2015; Erdoğan ve Canbeldek 2017; Gullo 2005; McAfee ve Leong 2012). Çalışma kapsamında çocukların mekânsal erişim tercihlerinin belirlenmesine yönelik bilişsel bir oyundan türetilmiş "okul oluşturma oyunu" adı altında bir görsel dizim yöntemi ve ölçeği geliştirilmiştir. Çalışmanın bu yönüyle literatüre ayrı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KAYNAK TARAMASI

2.1.İlk Çocukluk Döneminin Önemi ve Çocuğun Gelişimi

Çocukluk dönemi, kişiliğin temel taşlarının oluştuğu bir dönemdir. Çocuk gelişim uzmanlarınca "*çocuğun deneyimleyerek öğrendiği aynı zamanda çevreyle sağladığı iletişimle yeteneklerini keşfederek, kişiliğini ve bakış açısını geliştirdiği bir süreç*" olarak tanımlanmaktadır (Aral vd. 2015). İlk (erken) çocukluk dönemindeki gelişim, bireyin bütünsel gelişimi ve yetişkinlik sürecindeki davranışlarında önemli ölçüde etkilidir. Bu durum bireyin; zeka, kişilik, sosyal davranış ve gelecekte yetişkin olarak kendini gerçekleştirme kapasitesine zemin hazırladığını ortaya koyan çalışmalarla desteklenmektedir (Bakken vd. 2017; Gür 2018; Moore vd. 2015). Çocuk gelişimi üzerine çalışan Gür (2018) çevresel etmenlerin ve eğitimin önemini "*Erken çocukluk döneminde gelişimi destekleyici nitelikteki bakım ve eğitsel ortamlar, çocukların ilerleyen yıllarda eğitimde daha iyi öğrenme çıktıları, işte ve sağlıkta daha nitelikli bir yaşam elde etme şansını artırmaktadır. İlk deneyimler, insan beyninin mimarisini şekillendirir, biçimlendirir ve çocuğun gelecekte sahip olacağı becerilerin/yeteneklerin derecesini ve doğasını büyük ölçüde belirler*" ifadeleriyle açıklamaktadır.

İlk çocukluk döneminin önemi üzerinden bu dönem eğitimine yönelik geliştirme ve iyileştirilme çalışmalarına gerek duyulmaktadır. Bu kapsamda eğitim konusundaki eşitsizlikleri azaltmak için; kaliteli hizmetlerle erişimi iyileştiren güvenli, istikrarlı, kolaylaştırıcı politikalar geliştirilmesi; evrensel erişilebilirlik sağlayan ortamlar oluşturulması, bu ortamlarda kanıta dayalı programlar sunan hizmet sistemleri oluşturulması; güçlü, destekleyici topluluklar elde etmeye yönelik ebeveynleri de kapsayan yerinde ve zamanında eğitimler verilmesi gerekli görülmektedir (Moore vd. 2015). İlk çocukluk döneminde verilen eğitimin uzun vadeli sonuçları hakkında yapılan bir çalışmada, ekonomik olarak dezavantajlı ailelerden gelen yüksek kaliteli erken eğitim almış çocukların; önemli ölçüde daha uygun davranışlar sergilediği, sosyal etkileşimlerde daha iyi olduklarını ve akranlarına göre daha fazla duygusal olgunluğa sahip oldukları belirtilmektedir (Bakken vd. 2017).

İlk çocukluk dönemine verilen önem, çağdaş ve demokratik bir toplumun gerektirdiği özgür, girişimci, araştırmacı, öz denetimli, saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine ve kültürel değerlerine sahip her yönden sağlıklı bireylerin yetişmesine zemin hazırlamaktadır (Kandır 2003). Bu sebeple bir kurumdaki eğitimin "nitelikli" sayılabilmesini belirleyen etkenler Kandır (2003)'ın çalışmasında "*1-Fiziksel donanım ve düzenleme 2- Tüm gelişim alanlarını destekleyen bir eğitim programı 3-Öğretmen-çocuk iletişimi 4-Ailenin eğitim programına katılımı 5-Eğitim programının değerlendirilmesi*" şeklinde ifade edilmektedir. Bununla birlikte eğitim ortamında çocuğa sağlanması gereken koşullar Piaget, Vygotsky, Erikson ve Gardner gibi gelişim kuramcılarının

çalışmaları doğrultusunda beş madde olarak belirlenmiştir (Sevinç 2003). Bu koşullar aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır.

> "*1-Çocuklar en verimli şekilde fiziksel gereksinimleri karşılandığında öğrenirler. Bu şekilde kendilerini güvende ve korumalı hissederler.*
>
> *2-Çocuklara hazır bilgi verilmez, bilgileri kendi oluştururlar.*
>
> *3-Çocuklar oyun yoluyla öğrenirler.*
>
> *4- Çocukların ilgileri ve bilme gereksinimleri öğrenmeyi güdüler.*
>
> *5- Çocuk gelişimi ve öğrenme şekli bireysel farklılıkları belirler*"(Sevinç 2003).

İlk çocukluk dönemi ilköğretim programındaki beklentiler ve ilköğretimdeki başarı sağlamak için gereken davranışların kazandırılması yönüyle de önemli görülmektedir. Türkiye'de erken çocukluk dönemi eğitim programları resmi olarak MEB tarafından düzenlenerek talim ve terbiye kurulu tarafından denenmek ve geliştirilmek üzere 1994 yılından bu yana (2002-2006-2013) "*3-6 yaş çocukların eğitim programı*" uygulamaya konmuştur (Yaşar Ekici ve Kırkıç 2021). Ayrıca eğitim alanında yapılan düzenlemeler de okul öncesi eğitiminde yapılan yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. 3-6 yaş çocukların eğitim programı'na ek olarak en sonuncusu 2022 yılında yapılan "*3-5 Yaş Çocuklar için Ebeveyn - Çocuk Destek Eğitim Programı*" bu kapsamda yayınlanmıştır (URL6). İlk çocukluk dönemi eğitimi diğer gelişim dönemlerinden farklı yapıdadır. Bebeklikte (0-2 yaş) sağlık, bakım ve koruma temelli bir eğitim yaklaşımı etkinken; ilk çocukluk döneminde oyun temelli bir eğitim, ikinci çocuklukla ise öğretim temelli bir eğitimin etkinliği söz konusudur (Metin 2017; Ogelman 2014; Oktay ve Unutkan 2003). Türkiye'deki okullaşma oranının artması ile birlikte ilk çocukluk dönemini içine alan anaokulu eğitimi ve ilköğretim eğitimi arasındaki bu farklılıklara dikkat çekilerek yeni eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Okul öncesi ve ilköğretim karşılaştırması (Oktay ve Unutkan 2003)

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ GENEL ÖZELLİKLERİ	İLKÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL ÖZELLİKLERİ
Eğitim ön plandadır.	Eğitim verilmekle birlikte öğretim ön plandadır.
Gelişimsel programlar uygulanır.	Gelişimsel ancak konu merkezli programlar uygulanır.
Grubun özelliğine göre programda (yaş, gelişim özellikleri, çevre, bireysel farklılıklar) değişiklikler yapılır.	Kuramsal çerçeve öğretmene özgürlük verir ancak uygulama çoğunlukla yapılandırılmıştır.
Grup etkileşimi fazladır.	Öğrenme daha çok bireysel geliştirilen bir etkinliktir.
Süreç önemlidir.	Sonuç önemlidir.
Esnek bir programdır.	Teoride esnek, uygulamada yapılandırılmış bir programdır.
Ders yoktur, etkinlikler vardır.	Ders vardır.
Etkinlik süreleri standardize edilmemiştir.	Dersler standart sürelerde yapılır.
Kurallar gruba ve grubun özelliğine göre oluşturulmuştur.	Sınıf ve okul kuralları çoğunlukla önceden belirlenir.
Öğretmen rehberdir.	Öğretmen merkezdir.
Sınıf düzenindeki farklılık çocukları programda değişik düzeylerde etkin kılar. (Sınıf etkinlik köşelerinden oluşmuştur.)	Çocuklar genellikle sıra düzenindedir.
Çocuklar deneyerek ve yaşayarak öğrenirler.	Çocukların etkin öğrenme olanakları oldukça sınırlıdır.
Gelişimsel hedefleri gerçekleştirmek amacıyla konular araç olarak kullanılır.	Üniteler vardır. Konu öğretimi önemlidir.
Etkinlikler arasında geçişlilik sağlanır. Aktif-pasif sırasına dikkat edilir.	Dersler arasında teneffüsler vardır.
Etkinliklerin sıralaması günlük uygulamalara göre farklılık gösterebilir.	Günlük ders çizelgesi vardır.

Çocukluk dönemi içinde 6 yaşa kadar olan dönemde çocuğun bedensel, bilişsel, dil, psiko-motor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında önemli ilerlemeler kaydettiği, öz bakım becerilerinin kazanıldığı ve kişilik yapısının biçimlenmeye başladığı belirtilmektedir (Yaşar ve Aral 2010); (Gür 2018). Kendi kuramını öne süren bilim insanı ve eğitimci Maria Montessori bu dönemin önemini "*Hayatın en önemli dönemi üniversite çalışmaları değil, doğumdan altı yaşa kadar olan süredir. Çünkü bu, bir çocuğun gelecekte olacağı yetişkini inşa ettiği dönemdir*" şeklinde ifade etmektedir (URL7).

Yaşamın ilk yılları olan çocukluk hızlı bir büyüme ve gelişme dönemidir. Bu gelişim genel itibariyle bedensel, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişim alanları şeklinde belirtilmektedir (Aydın 2003; Gür 2018; Ogelman 2014; Senemoğlu 2007; Yaşar ve Aral 2010). İlk çocukluk dönemindeki çocukların tüm gelişim alanlarında bilgi edinmek ve eğitim sürecindeki gelişimlerini izlemek bununla birlikte özel gereksinimi olan çocukları tespit etmek için ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır (Erdoğan ve Canbeldek 2017). Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların yaşlarının küçük olması sebebiyle çocuklar üzerinde yapılacak araştırmalarda ölçüm aracının geçerli ve güvenilir olmasının yanında kısa ve puanlaması kolay olması da önemli görülmektedir (Hart ve Lahey 1999). Çalışmaya kimin bilgi sağladığına (çocuk, eğitmen vb.), değerlendirme yöntemine (anket, gözlem vb.), zaman aralığına (son iki hafta, geçen yıl vb.) ve toplanan bilgi türüne göre çalışma sonuçları değerlendirilmektedir (Kay ve Sağlam 2020). Değerlendirme çalışmaları, önceden belirlenmiş, yapılandırılmış ve standartlaştırılmış araç ve gereçler kullanılarak yapılan 'formal çalışmalar' ile görüşme, gözlem, derecelendirme ölçekleri, rubik oluşturma (verilere dayalı performans derecelendirmesi) ve etkinlik örnekleri gibi standart olmayan teknikler kullanılarak yapılan 'informal çalışmalar' şeklindedir (Erdoğan ve Canbeldek 2017). Bu açıdan formal değerlendirme araçları işlevlerine göre 'gelişimsel tarama testleri, tanılayıcı testler, hazır bulunuşluk testleri, başarı ve yetenek testi' şeklindeki değerlendirmeler olurken; öğretmenler gün içerisinde çocukların gelişimlerini değerlendirmek ve eğitsel kararlar almak için informal değerlendirmeleri tercih etmektedirler (Bredekamp 2015; Erdoğan ve Canbeldek 2017; Gullo 2005; McAfee ve Leong 2012). Bu durumda formal değerlendirme çalışmalarında sonuç çocuğun aldığı puana göre gelişimi hakkında "*normal gelişim düzeyinin altında*" gibi ifade edilebilirken; informal değerlendirmelerde, çocuk gözlemlerine dayalı olarak "*arkadaşları ile oyuncaklarını paylaşır*" gibi eğitim süreci içerisindeki çocuğun geldiği durum tanımlanarak bir değerlendirme yapılmaktadır (Erdoğan ve Canbeldek 2017). Dolayısıyla eğitsel kararlar alınmasında informal değerlendirmeler önem kazanmaktadır.

Çocuklarda bedensel (motor) gelişim, yaşam boyu devam eden 'motor' becerilerde ortaya çıkan davranışların kontrol altına alınmasıdır. Bu davranışlar; duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması ile ortaya çıkan baştan ayağa, içten dışa ve büyük kaslardan küçük kaslara doğru gelişimdir (URL8). Bebeklik döneminde (0-2 yaş) birey sağlık,

bakım ve beslenme ihtiyacı dışarıdan bir yetişkinin yardımına ihtiyaç duyularak gerçekleştirilirken; 3 yaşından itibaren öz bakım becerilerini geliştirmekte ve bulunduğu çevreye karşı kendini ifade etme yetisine sahip bulunabilmektedir. Üç yaşına gelen çocuklar neşeli, hareketli, canlı bir görünüm sergilemekte ve yetişkinler tarafından fırsat verilmişse giyinme, yemek yeme gibi birçok işi kendi başlarına başarabilmektedirler (Balat vd. 2013; Canay 2005; Oktay 2004). Üç yaşın sonunda üçtekerli bisikleti kullanabilme ve top atıp tutabilme becerileri gelişmektedir (Güleryüz 1994). Dört yaşına geldiğinde kendi alanını belirleme ve düzenleme yapabilmektedir (Poole vd. 2006). Bu yaşta her fırsatta hareket etme, konuşma ve anlatma eğilimi artmaktadır (Canay 2005; Güleryüz 1994). Ayrıca küçük kasların kontrolünün gelişmesine bağlı kalem, fırça tutabilmekte; çizme, boyama yapabilmektedir ve çizimleri de karalamadan ziyade resim halindedir (Oktay 2004; San Bayhan ve Artan 2004). Beş yaş çevrelerini keşfetmekten hoşlanan, sorumluluk alarak yetişkin desteğine daha az ihtiyaç duyulan bir yaş olarak tanımlanırken; koşma, atlama, sıçrama bisiklete binme, takla atma, rahatlıkla merdiven inip çıkma, duruş değiştirme, tek ayaküzeri dengede kalma, ritme uygun dans etme, su dolu kap taşıma vb. hareketleri rahatlıkla yapabilmektedirler (Balat vd. 2013). Altı yaş ise en hareketli, yerinde duramayan bulunduğu yerde eğilip bükülen bir enerjiye sahip olunan yaş olarak ifade edilmekte; ip atlama, topa yön vererek vurma, rahatlıkla paten kayma, iki tekerli bisiklet sürme, ayakkabı bağcılarını bağlayıp ve kıyafetlerini kendi giyebilme, başparmakları ile diğer parmaklarına dokunma vb. beceriler gelişmektedir (Aral vd. 2011). Genel olarak üç-altı yaş bedensel gelişiminde küçük-büyük kas gelişimi Çizelge 2.2'de belirtilmektedir (URL8).

Çizelge 2.2. Üç-Altı Yaş Bedensel Gelişimi (URL8)

Küçük Kas Gelişimi	**Büyük Kas Gelişimi**
• Baş ve işaret parmağıyla küçük nesneleri tutabilir. • Yardımsız kalem tutabilir. • Makası tutabilir ve kâğıdı kesebilir. • Bir resmin sınırlarını taşırmadan boyayabilir. • 5-6 yaşta resimde; ev, adam, ağaç çizebilir. • 5-6 yaşta koşarken yerden nesne alabilir. • Modele bakarak, harfleri ve karmaşık küçük çizgileri taklit edebilir. • Nokta nokta verilen resmin çizgilerini birleştirebilir. • 5-6 yaşta 1´den 10´a kadar olan sayıları kopya edebilir.	• Atlayıp, zıplayıp, topa tekme atabilir. • Parmak ucunda yürüyebilir. • Tek ayağı ile zıplayabilir. • Yardımsız merdiven inip çıkabilir. • Bardaktaki suyu dökmeden taşıyabilir. • Öne doğru takla atabilir. • Topu yakalayıp yere vurarak sıçratabilir. • Yaşına uygun bisiklete binebilir. • 5-6 yaşlarında denge tahtasında yürüyebilir

Bilişsel Gelişim, bireylerin zihinsel yapısı becerileri ve bu süreçlerdeki değişimlerini konu almaktadır (URL9). 18-36 ay arasında duygusal fikirler oluşturma becerisi geliştiren birey hayal kurabilmekte ve olayları anlayabilmektedir. Bu dönemi

bilişsel psikolojiciler "*nesne sürekliliği*" olarak adlandırırken; nesne çocuğun görüş alanından çıkmış olsa dahi çocuğun nesnenin var olduğunu bilmesi şeklinde açıklamaktadırlar (Balat vd. 2013). 30 aylık bir çocuk nesneleri sınıflandırmakla kalmaz alt sınıflara da ayırabilecek düşünsel yapıya sahip olabilmektedir (Cole vd. 2005). Üç yaşına gelen birey gelişim ve etkileşim için gerekli bilinçdışı hazırlığını tamamlamış olarak zihinsel işlevlerini geliştirmeye başlamaktadır. (Lillard 2013). İlk çocukluk dönemindeki birey sembolik düşünme yeteneğine sahip olarak; kavram geliştirme, dil, jestler, yaratıcılık, resim ve diğer sanatsal eylemler için temel oluşturmaktadır. Bu durum özellikle oyunda kendini göstermekte ve çocuk gördüğü şeylerin etkisi altında ve benmerkezci bir yapıda hayali olarak nesneleri kullanmaya başlayabilmektedir (URL8). Üç yaşına gelen bir bireye bu süreçte hayali olarak ürettiği fikirlerin ifade edilmesine fırsat tanınması, fikirlerini ifade edebilecek oyun oynamalarının sağlanması, yaşıtlarıyla sosyal ortamlarda liderlik yapabilmesi, grup oluşturma ve gruplarda bireysel veya birlikte malzeme kullanımına yönelik düzenlemeler yapılması, keşif ve girişimlerinin desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Stephen vd. 2003). Dört yaşındaki çocuk çizgisel ifadeleri kullanmaya başlamakta ve çevreyi tanımaya yönelik "*Ne? Nerede? Niçin? Nasıl?*" gibi sorularını sormaktadır. Ayrıca yakın çevresindekileri gözlemleyerek taklit etme eğilimi geliştirmektedir (Balat vd. 2013; Oktay 2004). Dört yaşındaki bir çocuk çevresini tanımlama, ifade etme ve kendine aidiyet oluşturmaktadır. Bu durum çocuğun çevresinin farkında olduğunu kendisinin ve diğerlerinin alanını açık bir biçimde anladığını göstermektedir (Balat vd. 2013). Miktar belirten sayı ve kavramları oyunlarında rahatlıkla ifade edebilmektedir. Ritmik sayma (1-10), aşağı yukarı ve büyük-küçük kavramlarını ve renkleri tanımaktadır (Oktay 2004; Şen 2007). Beş yaşına gelmiş bir çocuk karşılaştırma yapma, basit matematiksel işlemler yapma, geometrileri tanıma, farklılıkları ayırt edebilme, sıralama, gruplamada başarılıdır. Bu yaş grubunda yer, yön, mekan, zaman, şekil, renk ve ağırlık gibi kavramları kazanmaktadır(Şen 2007). Altı yaşına doğru artık gerçek ve hayal arasındaki ayrım netleşir ve çocuk altı yaşında düşünce yapısı olarak gerçekçi bir yapıda her gördüğünü "*Doğru mu?*" şeklinde sorgulamaya başlamaktadır (Oktay 2004). Çevreyi tanıma ve anlamlandırma konusunda yoğun bir iletişim ve etkileşim içinde olan ilk çocukluk dönemi beyin fonksiyonlarının da çok aktif olduğu bir süreçtir. Bu dönem çocukluğunun sonunda (6 Yaş) beyindeki sinaptik ağ yoğunluğunun en fazla olduğu belirtilmektedir (URL5) (Şekil 2.1). Bu bakımdan çocuğun kendini ifade etmeye başladığı üç yaşından itibaren altı yaşına kadar olan dönemin eğitimi büyük önem taşımaktadır (Çizelge 2.3).

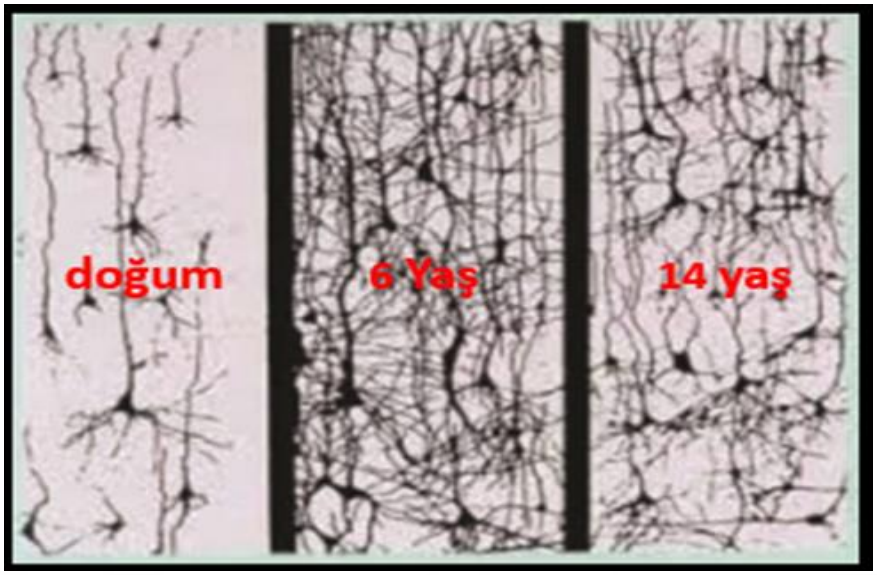

Şekil 2.1 Beyindeki Sinaptik Ağların Yoğunluğu (URL5)

Çizelge 2.3. Üç-Altı Yaş Bilişsel Gelişimi (URL8; URL10; URL11)

3 YAŞ	4 YAŞ	5-6 YAŞ
• Yaşına uygun yapboz yapabilir. (12-50 parça) • Boya veya kalemle çeşitli şekiller çizer ve gördüğü şekilleri kopyalar. • Hayali arkadaşları vardır. • Oyuncaklarıyla hayal ürünü oyunlar kurar. • Kendi hayal gücünü kullanarak hikayeler ve oyunlar oluşturur. • Nesneleri şekillerine ve renklerine göre sıralar ve eşleştirir. • Düğmeli ve mekanik oyuncakları çalıştırır. • Sayıların ne anlama geldiğini öğrenir. • Sayfaları çevirir. • Şişe ve kavanozların kapaklarını açıp kapatabilir, kapı baskı kollarını kullanarak kapıyı açar.	• Aynı ve farklı olanı gösterir. • Vücut yapısını büyük oranda çizer. • Zamanı öğrenmeye başlar. • Makas kullanabilir. • Kutu ve masa oyunları ilgisini çeker. • Hikaye tamamlayabilir. • Yaşına uygun yapboz yapabilir.(12-50 parça)	• Çok sayıda nesneyi sayar. • Renkleri doğru şekilde adlandırır. Ana renklere ara renkleri de ilave eder. • Geometrik şekilleri öğrenir ve çizer. • Zaman kavramı yerleşmiştir. • Bazı harfleri ve sayıları yazabilir. • Kendi adını tanır ve yazabilir. • Ev telefon ve adresini söyleyebilir. • Dikkat süresi gelişmiştir • Yaşına uygun yapboz yapabilir.(50-100 parça)

Dil gelişimi; kelimelerin, sayıların, sembollerin kazanılması, saklanması ve dilin kurallarına uygun şekilde kullanılmasını içeren bir süreç olarak öğrenme ile doğrudan ilişkilidir ve üç yaş itibariyle önemli bir gelişme göstermektedir (URL8). Çocuklar üç yaşında telegrafik konuşmadan anlamlı cümle kurma dönemine geçerek dil kullanımına yönelik gerekli edinimi tamamlamış olmaktadırlar (Dworetzky 2002; San Bayhan ve Artan, 2004). Bununla birlikte dil gelişimi onlara sunulan uyarıcı ortamın etkinliği ile çok ilişkilidir. Uyarıcı yönünden farklılıklar içeren bir çevrede yetişen çocuğun kelime bilgisi ve dili kullanma becerisinin farklı olduğu belirtilmektedir (Balat vd. 2013; Oktay 2004). Dil kullanımı çocuğun kendi hikayesini üretmeye, kendini anlatmaya, bilgiyi kendileri için organize edip sınıflamaya başlamaları için yardımcıdır (Aldgate vd. 2006). Bildikleri ve anlayabildikleri kelime sayısı ifade edebildiklerinden daha fazladır (Oktay 2004). Dört yaşındaki çocukların cümlelerinde neden-sonuç, zaman, şart ve yer ilişkileri görülürken birleşik anlamlar tek cümlede ifade edilebilmektedir (San Bayhan ve Artan 2004). Beş yaşında ise aile, çevre ve kültür faktörlere bağlı olarak ortalama 2000 kelime kullanma potansiyeline erişebilmektedir (Çiçek 2002). Bu durum altı yaşında bir çocuk için ortalama 8000-14000 kelime olarak daha fazla gelişmişlik göstermektedir (DeHart vd. 2000). Mekansal ve uzaysal farkındalık da dil gelişiminde destekleyici olmaktadır. Çocuklar mekan içindeki pozisyonlarını tanımlamak için kelimeleri kullanmakta ve bu kelimeleri kullanırken mekânsal ve uzaysal farkındalıklarını geliştirmektedirler (Balat vd. 2013). Bu durum Balat ve arkadaşları (2013)'e göre çocukların yer, yön ve mesafenin anlamını nasıl geliştirdiklerinin de açıklayıcısıdır.

Çizelge 2.4. Üç-Altı Yaş Dil Gelişimi (URL8)

• Yaş ilerledikçe cümle içinde kullandığı kelime sayısında artış görülür.
• Kendi kendine konuşur ve çok sık soru sorabilir.
• Olayları hikayeleştirerek anlatabilir.
• Düzgün ve net cümleler kurabilir.
• Konuşmalarındaki bebeksi ifadeler gittikçe azalır.
• Kelimelerin ne anlama geldiğini merak edebilir.
• Kendisini zamirle ifade edebilir.
• Konuşurken ses tonunu duruma göre değiştirebilir.
• "Dün" ve "yarın"ı anlamlı olarak kullanabilir.

Duygusal gelişim bireyin çevresini duyuları ile anlayıp anlamlandırma; Sosyal gelişim ise çevreye katılma, uyum sağlama becerisidir. Sosyal gelişimin temelinde duygusal gelişim; duygusal gelişimin temelinde ise biyolojik etmenlerle birlikte olgunlaşma ve öğrenme yatmaktadır (Kandır ve Alpan 2008). Sosyal gelişim sağlayan bir çocuk yaşına ve gelişimine uygun olarak sorumluluklarını yerine getirme, yaşıtlarıyla ve diğer insanlarla gerekli ilişkiyi kurabilme, aile ve toplumun kurallarına, örf ve adetlerine uygun davranma becerisi geliştirmektedir (Cirhinlioğlu 2001). Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından

ilişkilidir (MEB 2013). Sosyal ve duygusal gelişimi sağlıklı ilerleyen çocuk kendini rahat bir biçimde ifade edebilmekte, duygularını kontrol altında tutabilmekte, kendisi ve yakın çevresiyle olumlu ilişkiler içinde olabilmektedir. (Kay ve Sağlam 2020). Özellikle okul öncesi süreçte çocuğun akran ilişkilerine ve işbirlikçi oyuna yönelik artan ilgisi, onları diğer çocuklarla tanışmaya dolayısıyla sosyal etkileşim kurmaya motive etmekte ve sonraki davranış kalıplarını bu temel üzerine geliştirmektedir. (Durualp 2014; Karoğlu ve Ünüvar 2017). Üç yaşında, önceki yıllara göre daha az benmerkezci özelliğe sahip olan çocuk kuralları, paylaşmayı ve sabrı öğrenmeye başlamaktadır (Oktay 2004). Üç-dört yaşlarındaki çocuklar kişisel özelliklerini ve huylarını (hiçbir şeyden korkmam vb.), yaşadığı ortamlardaki sosyal çevresini (bir kız kardeşim var vb.) ve gözlemlenebilen özellikleri bakımından kendilerini (Sarı saçlarım var vb.) tanımlayabilmektedirler (Aldgate vd. 2006). Dört yaşındaki çocuklar yetişkinleri gözlemleyerek toplumsal davranışlarını örnek almakta ve oyunlarında rolleri ile onları taklit etmeye çalışmaktadırlar (Oktay 2004; Şen 2007). Bu yaştaki çocuklar kendi aralarındaki oyunları esnasında öğrenmeyi sağlayıcı çatışma ortamları oluşturabilmektedirler. Oktay (2004) bu ortamları; diğer çocukların da kendi isteklerine benzer isteklerinin olabileceği, oyunu sürdürmek için bu isteklerin bazılarının kabul edilmesi gerektiğini ve kendi isteklerinin bazılarından vazgeçmesi gerektiğini öğrenerek toplumsallaşma adına deneyimler olarak açıklamaktadır. Bu sebeple çocuklar bazen kendisine hayali arkadaşlar da oluşturabilmektedir (Canay 2005). Beş yaşındaki bir çocuk beceri kazanırken duygularını da kontrol edebilmekte; oyun sürelerini uzatabilmekte, oyun oynarken zevkli ve istekli davranmaktadır (Oktay, 2004). Bu yaş grubunda akranları ile iyi ilişki kurabilen çocuklar grup oyunlarında arkadaşlarına karşı daha uyumlu, kurallı olmakla birlikte kendinden küçüklere karşı yardımsever davranışlar sergilemektedirler (Şen 2007). Altı yaşında yetişkinliğe bağımlılığı daha da azalırken arkadaşları ile plan yapıp uygulayabilmektedir. Böylelikle sosyalliği artan çocuk grup oyunlarını daha çok tercih etmekte ve cinsiyete göre farklılık gösteren oyun gruplaşmaları gelişmektedir (Oktay 2004).

Çizelge 2.5. Üç-Altı Yaş Duygusal-Sosyal Gelişimi (URL8)

- Arkadaş edinebilir, grup oyunu oynayabilir, işbirliği yapabilirler.
- Bazı basit ev işlerinde yardımcı olabilirler.
- Çevresindeki insanlara "günaydın, hoşçakal" gibi selamlaşma kelimeleri kullanabilirler.
- Sıra bekleyebilirler.
- Sorumluluk alabilir, aldığı sorumluluklar yerine getirebilirler.
- Kurallara uygun davranabilirler.
- Duygularını paylaşabilirler (üzgünüm, mutluyum).
- Oyun kurup kuralları belirleyebilirler.
- Ailesinden ayrılabilirler (okul vs. gibi durumlarda).
- Etrafındaki yetişkinleri taklit edebilirler.
- Eşyalarını, oyuncaklarını paylaşabilirler

2.2. İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Temel İşlev Olarak Oyun

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde "*Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye*" (URL12) olarak tanımlanan 'Eğitim' üzerine felsefe ve eğitim bilimciler farklı anlam ve tanımlar getirmektedir. Bu açıdan 'Eğitim';

> "*Bedene ve ruha, yetenekli olduğu (yetkinliği) mükemmelliği vermektir*" (Platon).
>
> "*Çocuğu insan haline getirmek sanatıdır*" (Çiçeron).
>
> "*Doğaya göre insan yetiştirmektir*" (J.J. Rousseu).
>
> "*Yetileri, hep birden ve uyumlu olarak geliştirmektir*" (Stein).
>
> "*İnsanda doğuştan var olan yeteneklerin ortaya çıkarılarak istenilen yönde geliştirilmesidir*" şeklinde tanımlanmaktadır (Bilgin 1991).

Yaşam boyu süren eğitimde çocukluk döneminde alınan eğitimin rolü önemlidir. İlk çocukluk dönemi (3-6 yaşlar) görme, algılama, düşünme ve çevresiyle tanışma sürecinde oyun ve sanatsal etkinliklere karşı dayanılmaz dinamik bir istek ve arzunun yaşandığı dönemdir ve çocuk imge yoluyla mantıksal ve analitik kurallardan bağımsız çeşitli buluş ve etkinliklere yönelmektedir (Artut 2004). Öğrenmenin merakla sağlandığı, çevresindeki hey şeyi merak ederek anlamlandırmaya çalıştığı bu dönem; çocuğun 'buyurucu bir iç klavuz'la gelişme göstermesi olarak tariflenmekte ve çocukla olan iletişimde eylem dilinin önemi vurgulanmaktadır (Güneş 2015). Artut (2004) çocuğun kendi duygu ve düşüncesini kavrayabildiği ya da algılayabildiği ölçüde dile getirerek etkinliklerde kendini yansıtmaya çalıştığını belirtmektedir. Ayrıca çocuk, bir yetişkinin müdahalesi olmadan çevresinde gelişen olayları ve varlıkları kavrayabildiğini 'kendisi keşfettiğinde' doyuma ulaşabilmekte ve bunun iletişimi en güçlü olarak sanat eğitimi ile sağlanmaktadır (Artut 2004). Çizim, boyama ve üç boyutlu inşa etkinlikleri de bunun somut göstergeleri olarak kabul edilmektedir. Mimar ve mimarlık kavramını çocuğun deneyimlediği en temel yapı olarak "*ev*" ve "*çizmek*" tanımı üzerinden tanımlamış 3 yaşındaki bir çocuğunun ev resmini görünce verdiği tepki "*ev boyamadan önce çizilir*" şeklindedir (Şekil 2.2).

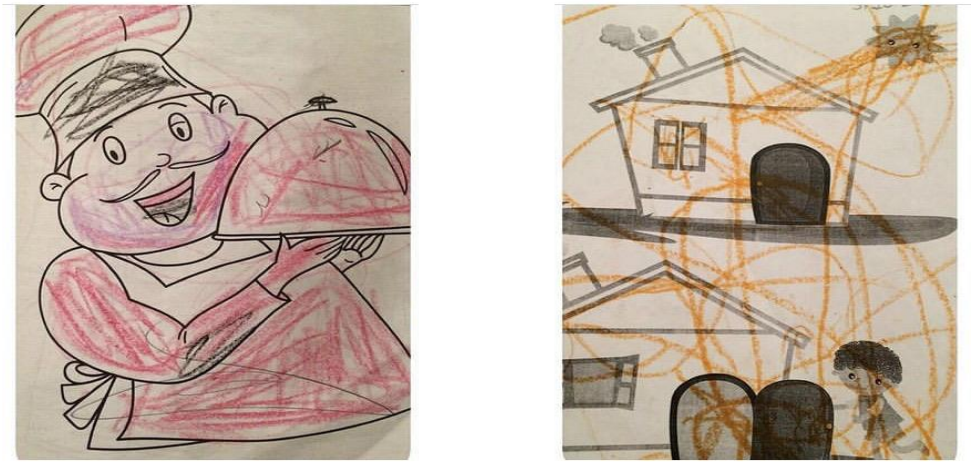

Şekil 2.2 Mimarlık tanımının ilk dönem çocukluktaki yansımaları
(3 yaş- F.Efe Yılmaz'ın aynı gün içindeki iki boyama föyü çalışması)

İlk Çocukluk dönemindeki eğitimde John Dewey, Maria Montessori, Jean Piaget, Lev Semonvich Vygotsky ve Howard Gardner gibi bilim insanlarının görüşlerinin birleştiği ortak kararlar aşağıdaki şekilde belirtilmektedir.

"• Çocuk merkezli bir eğitim,

• Yapılandırılmamış esnek bir program,

• Çocukların yaş, gelişim düzeyini dikkate alma,

• Çocukların ilgi ve gereksinimlerini dikkate alma,

• Çevreye önem verme,

• Gerçek yaşam deneyimlerine yer verme,

• Etkin öğrenme,

• Planlı, bilinçli yetişkin desteği,

• Eğitime aile katılımı,

• Gözlem ve değerlendirme,

• Okul öncesi eğitimde yer alan tüm etkinlik çeşitlerine yer verme,

• Tüm gelişim alanlarına yönelik eğitim hedeflerine programlarda yer verme"

(Gürol, 2010).

Oyun ise ilk çocukluk döneminin temel iletişim aracı ve uğraşı olmaktadır. Özellikle bu dönem (3-6 yaş) çocuklarının eğitimi oyunla özdeşleştirilmektedir. Öyle ki bu dönem çocukluğu Aile ve Sosyal Hizmetlerin Çocuk Yuvaları Yönetmeliğinde "*Oyun*

Çocuğu" olarak tanımlanmaktadır (ASHB 1999). "Oyun" üzerine içlerinde kendi kuramını öne süren bilim insanlarının da olduğu çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır.

> "*Montessori: Cocuğun işidir.*
> *Montaigne: Cocuğun en ciddi uğraşı oyun, en onemli işi yine oyundur.*
> *Spencer: Fazla enerjinin boşaltılmasıdır.*
> *Hall: Atalarımızın etkinliklerinin tekrarlanmasıdır.*
> *Gross: Gerçek hayata hazırlayan alıştırmalardır.*
> *Karr: Sinir sistemini uyardığı için organların gelişimini sağlayan bir araçtır.*
> *Piaget: Dış dünyadan alınan uyaranları özümseme ve uyum sistemine yerleştirme yoludur.*
> *Freud: Korkuların engellenmesinin ve sosyal çatışmanın üstesinden gelme yoludur*"
>
> (Ogelman 2014).

Çocuğun çevreyle iletişimine bağlı görsel algısı oyun eyleminde gerçekleşir çünkü oyun çocuğun içinde bulunduğu yaşamı kavramasını sağlamaktadır (Ogelman 2014). Ogelman (2014) İlk çocukluk döneminin gelişim özelliklerini fiziksel, bilişsel, duygusal, dil, sosyal yönleriyle açıklarken; bu gelişimde çocuklukla bütünleşen bir kavram olarak oyunun önemine dikkat çekmektedir (Çizelge 2.6).

Çizelge 2.6. İlk Çocukluk Döneminde Oyunun Önemi (Ogelman 2014 referans alınarak oluşturulmuştur)

Bilişsel gelişimde	Kavramların gelişimi, zeka, koşullu düşünme, problem çözme becerisi, çok yönlü düşünme (yaratıcılık ve sembolleme) becerilerine katkı sağlanması
Sosyal gelişimde	Kendi başına oynama ile başlayan sürecin yaşıtlarıyla işbirliği içinde arkadaşlık, dostluk kurarak gruba dahil olma, ait olma çabasında empati, merhamet, paylaşım, seçimler oluşturması sözel olmayan beceriler geliştirmesi
Duygusal gelişimde	İçinde bulunduğu sosyal gelişime de bağlı olarak duygusal reaksiyonların daha da gelişmesiyle tüm duygu türlerini yaşarmasını ve oyun oynayarak bunun dışavurumu ve yönetimi
Bedensel gelişimde	Temel hareketler dönemiyle hareketliliği artan çocuğun dikkat, kuvvet, denge, bedensel koordinasyon, esneklik becerilerinin kazanılması ve oyun yoluyla bu enerjinin atılması ile sağlıklı vücut gelişimi
Dil gelişiminde	İçinde bulunduğu çevrede alıcı ve ifade edici olarak taklit, sosyo dramatik kullanım hayali oyunlarda kullanıma bağlı gelişimi

Bunula birlikte oyun, çocuğun içindeki yaratıcı potansiyelini kullanabildiği, yeteneklerini keşfettiği, kendini ifade ettiği ve gelişimsel özellikleri hakkında yetişkinlere de ipuçları verdiği bir araç durumundadır (Kaya vd. 2017). Jackman vd. (2014) ise oyunun bir çocuk açısından önemini bir döngü ile açıklamaktadır (Çizelge 2.7).

Çizelge 2.7. Jackman'a göre oyun döngüsü (Jackman vd. 2014)

Oyun	hayal gücünü	canlandırır.
Hayal gücü	yaratıcılığı	canlandırır.
Yaratıcılık	araştırmayı	canlandırır.
Araştırma	keşfetmeyi	canlandırır.
Keşfetme	problem çözmeyi	canlandırır.
Problem çözme	yeni becerileri	canlandırır.
Yeni beceriler	kendine güveni	canlandırır.
Kendine güven	güvenlik hissini	canlandırır.
Güvenlik hissi	**daha fazla oyunu**	canlandırır.

"*Çocuklar oyun oynarken öğrenirler. En önemlisi, oyun oynarken nasıl öğrendiklerini de öğrenirler*"

O. Fred Donaldson (Ogelman 2014)

Çocuk psikiyatrisi ve ruh sağlığı alanında uzmanlaşmış Yörükoğlu (1998) ise ilk çocukluk dönemini hareketlilik, anlatım gücü ve bağımsızlık duygusunun arttığı, benlik duygusunun geliştiği, küçük kasların denetiminin gerçekleştiği bir oyun dönemi olarak tariflemektedir. Arkadaş arama, yaşıtlarla ilişki kurma, hızlı ve sürekli konum değiştirilerek yapılan hareketlerin olduğu, kız-erkek gruplaşmalarının başladığı bu oyun döneminin etkin fiziksel aktiviteleri yürüme, koşma, tırmanma, zıplama, atlama, kayma, sallanma, kavrama, atma, ipe dizme, yazma, iç içe yerleştirme şeklinde açıklanmaktadır (Yörükoğlu 1998).

İlk çocukluk döneminde temel işlev olarak yer alan oyun, bu dönem çocukluğunun eğitiminde kullanılan temel araç olması bakımından eğitim mekanlarının kurgusunda önem taşımaktadır. Bu bakımdan oynanan oyunlar Aktif Oyunlar, Pasif Oyunlar, Yaratıcı Oyunlar, Düşsel Oyunlar ve Bilişsel Oyunlar olarak beş farklı kategoride ele alınmaktadır (Gür ve Zorlu 2002).

Aktif oyunlar: jimnastik ve spor türleri, saklambaç, yakantop… vb.

Pasif oyunlar: karşılıklı öykü anlatmak, şiir- şarkı sözü ezberlemek, taklit yapmak… vb.

Yaratıcı oyunlar: kumdan şekiller, oyun hamuru, yuvarlatılmış malzemeyi top olarak kullanmak… vb

Düşsel oyunlar: hırsız-polis oyunu, meslekler ve çizgi karakter taklitleri…vb.

Bilişsel oyunlar: robotik kodlama, satranç, bir mekanı keşif-öğrenmek… vb.

Çocuk her mekanda oyun oynama potansiyeline sahip olmakla birlikte; oyun türü, iç ve dış mekanların tasarımındaki potansiyele göre şekillenmektedir. Bu bakımdan çocuğun bulunduğu mekanların mümkün olduğunca farklı türdeki oyunları kapsayıcı

nitelikte düzenlenmesi önem oluşturmaktadır. Ayrıca çocuğun yaşama ve oyun oynama hakkı kapsamında kabul edilmiş uluslararası kararlar ve düzenlemeler de mevcuttur. UNICEF'in yürüttüğü Çocuk Dostu Kentler Girişiminin web sayfasında "*Her çocuk, kendini emniyette ve güvenli hissettiği, temel hizmetlere, temiz hava ve suya erişebildiği, oynayabildiği, öğrenebildiği ve büyüyebildiği, ayrıca seslerinin duyulduğu ve önemsendiği bir çevrede büyüme hakkına sahiptir*" denilmektedir (URL13). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi "*31. Madde- Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar…*" şeklindedir (URL14). Dolayısıyla, ilk çocukluk dönemindeki çocukların temel eğitim aracı olan oyun, bu dönem çocukluğuna ait eğitim mekanlarının tasarımlarında temel fonksiyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3 İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Mimarinin Rolü ve Çocukların Algısı

Çevreyi tanımayı ve çevreden alınan bilgiyi kullanmayı öğrendiği bir iletişim ve etkileşim süreci olan çocukluk döneminde; mimarlık, yapılaşmış çevre olarak bu iletişim ve etkileşime katılmaktadır. İlk çocukluk dönemi, çocuğun çevreyi araştırıp, tanımaya çalıştığı, önemli yaşam deneyimleri edindiği ve beceriler kazandığı, bu açıdan öğrenmenin en yoğun olduğu dönem olarak ifade edilmektedir (Kamay 2006). Çocuk eğitimi üzerine çalışmalar yapan Çakıroğlu Vilbrandt (2013) ilk çocukluk dönemini; keşif güdüsünün hakim olduğu, bilinçli bir biçimde çevresini keşfetme evresi olarak tariflemektedir. Çevresindeki herşeye dokunmak, nesneleri incelemek ve onlarla birşeyler yapmak bu dönem çocukluğu için tipik bir özelliktir (Çakıroğlu Wilbrandt 2013). Öğrenmenin merakla sağlandığı ilk çocukluk döneminde özellikle içinde yaşadığı yakın çevreye ait verileri edinmeye ve tariflemeye başlandığı belirtilmektedir.

"*Biz binaları biçimlendiriyoruz, binalar da bizi biçimlendiriyor*" W. Churchill

(Hebert 1998)

Yapılaşmış çevrede çocukların vakit geçirdiği mekanlarla kurduğu iletişimde psikolojik, çevresel ve fiziksel etkiler söz konusu olmaktadır. Bu anlamda ilk çocukluk dönemindeki çocukların gün içinde eğitim, bakım ve oyunla vaktini geçirdiği mekanların tasarımı önem kazanmaktadır. Çocuğun öğrenme, deneyimleme, eğlenme, kendini ifade etme, saygı, uyum ve düzen içinde sosyal bir varlık olarak gelişim göstermesine yönelik olarak mekanların çocukluğun gelişim aşamalarına ve ihtiyaçlarına cevap verir nitelikte tasarlanmış olması gerekmektedir (Özkubat 2013). Abraham Maslow tarafından 1943 yılında 'ihtiyaçlar piramidi' adıyla oluşturulan ve literatürde fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçların sınıflandırılması kapsamında kabul gören teorisi, bilinen adıyla ihtiyaçlar hiyerarşisi bu anlamda değerlendirilmektedir (Şekil 2.3).

Şekil 2.3 İhtiyaçlar Hiyerarşisi (URL15)

Gür (1996) bu ihtiyaçları bir insanın gereksinmelerine karşılık gelen psiko-sosyal kültürel kavramlar olarak açıklamaktadır (Çizelge 2.8).

Çizelge 2.8. İnsan gereksinimlerine karşılık gelen psiko-sosyal kültürel kavramlar (Gür 1996)

Biyolojik Gereksinimler	Barınma, soy sürdürme, bütünlük, düzen, süreklilik kalıcılık, bağımlılık
Güvenlik Gereksinimleri	Can-mal güvenliği ve mahremiyetin sağlanması; kalabalık veya yalnızlık duygularının önlenmesi, egemenlik alanının belirlenmesi, kendini savunma mekanizmalarının sağlanması, kolay yönelme ve yön bulma olanaklarının sağlanması
Ait olma Gereksinimi	Sosyo-kültürel uygunluğun insan örgütlerine katılma, sosyalleşme, toplumsal etkileşimler kurma gibi olanakların sağlanması, ortak mekanların yaratılması, yer ile özdeşleşme olanaklarının sunulması(toplumsal belleğe gönderme yapma, simgesel değerleri yansıtma vb. yollarla)
Saygınlık Gereksinimi	Kimlik-benlik arayışı, farklılık arayışı, mekanı kişiselleştirme özgürlüğü, birey grup veya sınıfa ait statü sembolleri yoluyla kendini dışa vurma, kolay algılanma, imgelenebilir olma, akılda kalıcı olma, iz bırakma vb.
Kendini kanıtlama Gereksinimi	Toplumsal örgütlerde görev alma, katılma ve seçme özgürlüğüne sahip olma, üretme yoluyla kendini dışa vurma, mekanda esneklik, geliştirilebilirlik, dinamiklik ve tamamlanmamışlık özellikleri arama
Entelektüel, duygusal ve estetik Gereksinimler	Estetik kavramlarının çeşitlenmesi, karmaşıklık, enerji ve canlıya gösterilen duyarlılık, geleceğin sorunlarına eğilme, toplumsal bilinci pekiştirme

İlk çocukluk dönemdeki çocukların temel ihtiyaçlarını gelişim uzmanları maslow hiyerarşisine göre; "*sağlıklı bakım, beslenme ve uyku, güvenlik, sevgi, şefkat, ilgi, hareket ve oyun, saygı ihtiyacı, Yaratıcılık ve estetik algısının geliştirilmesi ihtiyacı*" şeklinde belirtmektedirler (URL15). Çocukların mekan gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak 'Mimari' ise;

- Mekan ve oyun ekipmanları dahil tüm iç donanımlar bakımından çocuk fizyolojisine uygunluk
- Mekanın oluşturduğu çevresel güvenlik, mekanın iç güvenliği ve kolay ulaşılabilir mekânsal organizasyon
- Mekanın çocuk tarafından benimsenmesi, oluşturulan mekan atmosferi
- Mekan ve mekan ekipmanları ile sağlanabilecek sosyal eşitlik, hareket ve oyun kurgusu
- Eğitime uygun mekan çözümü
- Çocuk ilgisini çekici, estetik tasarım

gibi konularla ilgilenmektedir. Mekansal açıdan bu çözümlerin sağlanabilmesi ölçüsünde Maslow hiyerarşisinde 'çocuğun kendini gerçekleştirebilmesi' ve 'üstünlük kazanabilmesi' beklenebilir. Bu durumu eğitim bilimciler "çocuğun kendini ve yeteneklerini keşfetmesi ve paylaşım" ya da "kendini ifade ederek sosyalleşmesi" şeklinde belirtmektedirler (Aral vd. 2015; Artut 2004). Dolayısıyla mimarlık, ilk çocukluk dönemindeki eğitim mekanlarında amaca yönelik doğru ve yerinde çözümler sağlanabilmesi konusunda etken olmaktadır. Tasarımlarda temel mekansal ihtiyaçlar olarak özellikle yaratıcılığı destekleyici ve sergileyici oyun ve etkinlik alanları olan iç ve dış mekanlar, öz bakım ve yeme içme mekanları ile eğitimin sevgi, ilgi ve güven içerisinde kontrolünü sağlayan idari mekanların organizasyonu önem taşımaktadır. Bunlarla birlikte, okul öncesi eğitimi üzerine çalışmalar yapan (Artut 2004) ilk çocukluk dönemi görme, algılama, düşünme ve çevresiyle tanışma sürecinde oyun ve sanatsal etkinliklere karşı dayanılmaz dinamik bir istek ve arzunun yaşandığı dönem olduğunu ve çocuğun imge yoluyla mantıksal ve analitik kurallardan bağımsız çeşitli buluş ve etkinliklere yöneldiğini belirtmektedir. Bu açıdan sözlük tabiri ile "*Yapılar ve fiziksel çevrenin tasarlama, inşa etme sanatı ve bilimi*" (Hasol 2002) olarak tanımlanan 'Mimarlık', günümüz interdisipliner anlayışında çocuk eğitimi alanında kullanılan bir eğitim aracı olarak da yer almaktadır. Mimarlığın sanatsal yönünü kullanarak farklı fikirler geliştirebilme, üç boyutlu düşünebilme, çevre ve tarih bilinci oluşturma vb. çeşitli konularla eğitim sistemine dahil eden ülkelerin sayısı giderek artmaktadır. Bu bakımdan mimarlık çocuk eğitim mekanlarında mekansal kurgunun sağlanmasına ek olarak eğitime belirli yönleri ile katılan bir disiplin haline de gelmektedir.

İlk çocukluk dönemindeki çocukların algıları gelişim uzmanlarının tanımıyla "*görülen üzerinden yapılan sembolik düşünme yeteneği*" doğrultusunda bilişsel gelişimlerine bağlı bulunmaktadır (Balat vd. 2013; URL8). Gelişim sürecindeki çocuğun

yürüme becerisini kazanması sonucu çevresindeki mekânsal ilişkileri keşfederek dört yaşına doğru mekânsal kavramları algılamaya başladığı ve hızla geliştirdiği belirtilirken; duyuları yoluyla mekânla iletişim kurması, mekan içi deneyimleri kazanması ve mekanı hatırlaması mekânsal algı kavramını ortaya çıkartmaktadır (Alisinanoğlu vd. 2023; Hasgül 2011; Anıktar 2008). Bu bakımdan çocuklar mekansal algıyı, çevre içinde hareket ederek ve bunu bilişsel haritalarına işleyerek oluşturmaktadırlar (Siegel ve Cousins 1985). Çocukların çevreyi algılamasında da yapılan çevresel geziler ve farklı mekan deneyimleri yer, yön mekan gibi çeşitli kavramları öğrenmesi yönüyle önem kazanmaktadır. Çocuklar için mekan denilince de ilk olarak hareket özgürlüğünün olduğu açık alanlar olarak dış mekanlar akla gelmektedir (Şekil 2.4).

Şekil 2.4 Çocuk ve Mekan (URL16)

Eğitim kurumlarının dış mekanları olarak bahçeler kuruma devam eden çocukların kullandığı özgür hareket alanları olmaktadır. Erken çocukluk dönemindeki çocukların bahçedeki deneyimlerini incelemek amacıyla gözleme dayalı yapılan bir çalışmada; çocuklarının bahçe etkinliklerine katıldıkları süreç boyunca konum algılarının geliştiği ifade edilmektedir (Vandermaas Peeler vd. 2018). Çocukların özgürce hareket etmesini sağlayıcı mekanlar, bu açıdan özellikle de dış mekanlar, mekan algısı ve bilişimi yönüyle önemli görülmektedir.

Bilişsel gelişim kuramını ileri süren Jean Pieget, çocukta mekân kavramının gelişimini sırasıyla topolojik mekan, projektif mekan ve metrik mekan algısı olmak üzere üç mekânsal algı düzeyi üzerinden açıklamaktadır (Piaget 2013; Piaget ve Inhelder 1969). Buna göre; Topolojik mekan algısında çocuk mekân bilgisine ve ilişkilerine tam sahip olamasa da mekâna ilişkin tahmin ve yorumlamalarda bulanabilmektedir. Sezgisel anlamlar çıkarabilmekte ve mekandaki nesneyi mekandan bağımsız olarak algılarken diğer nesnelere olan mesafesini, yerini ve yönünü belirten “yakınlık”, nesnelerin birbirleriyle bir arada olsa bile birbirlerinden bağımsız olabileceğini belirten “ayırma”, nesnelerin ve olayların uzayda ve zamanda bir sıralaması olduğunu belirten “sıralama”, referans olarak belirlenen bir nesnenin etrafındaki tüm diğer nesnelere göre pozisyonunu belirten “çevreleme” ve nesnelerin farklılıkları olsa dahi uzayda sürekli bir ilişki içinde

olduklarını ifade eden "devamlılık" olmak üzere beş şekilde anlamlandırabilmektedir (Karadeniz Hacısalihoğulları 2015; Piaget 2013).

Projektif mekân algısı; iki veya daha fazla nesnenin mekânda bulunan diğer nesnelerle olan konumsal ilişkilerinin anlamlandırılmasıdır (Piaget 2013). Okul öncesi eğitmenlerince yapılan mekan içi yer yön çalışmaları ve etkinlikleri de bu kapsamda çocuğa kendi bedeninin konumuna göre çevresindeki nesnelerin yönünün çoğunlukla sağ-sol, alt-üst, ön-arka, ileri-geri, içinde-dışında tanımlarıyla kavratılmaya çalışıldığı ve mekânsal algıyı destekleyici kazanım faaliyetleri olarak açıklanmaktadır (Değirmenci vd. 2021). Okul öncesi programında yer alan kavramlara ilişkin çocukların algısının değerlendirildiği bir çalışmada ise "Alt, üst, orta, dış, iç, ön, arka" alt başlıklarında ele alınan "yön-mekân-konum" ana başlığındaki kavramların en çok "nesne" ikinci olarak "yapı" ve üçüncü olarak "canlı türü" olarak algılandığı belirtilmektedir (Mert 2020).

Metrik mekân algısı ise; çocuğun mekâna ve nesneler arası ilişkileri kendisi dışında başka referans noktaları belirleyerek de kavramaya başlamasıdır ve 4-6 yaşları arasında çocuklara harita okuma öğretildiğinde, 6 yaşından itibaren çocukların farklı konum ve mekânsal ilişkileri rahatlıkla anlayabildikleri, hatta haritadan çıkarımlar yaparak kendi yaşamlarına dair mekanları konumlandırabildikleri belirtilmektedir (Frank 1987; Piaget 2013; Piaget ve Inhelder 1969; URL4). Bununla birlikte bilişsel şemalar ve haritaların analizi kapsamında Kevin Lynch'in (1960) kentin nirengi noktaları olarak sınıflandırdığı mekânsal bileşenlerin bu dönem çocukluğunun sonuna doğru kroki ve haritalar üzerinden kavranabilir ve çizilebilir olduğu ifade edilmektedir (URL5). Metrik mekan algısının gelişmesinde harita okuma veya oryantiring eğitimi kapsamında yapılabilecek çalışmalar önem kazanmaktadır. Oryantiring eğitimi ile 60-71 aylık çocukların yön ve konum kavramları gelişiminin desteklendiği belirtilmektedir (Kara 2021). 5-6 yaş grubu çocuklarının kendileri dışındaki referans noktalarının odak nokta olarak belirlenmesi sonucu mekânda konumla ilgili kavramların kullanma düzeylerinin incelendiği bir çalışmada ise; çocukların bir kısmının mekânda konum ifadelerini kullanarak bir kısmının da konum ifadelerini kullanmadan doğru tarifler yaptığından söz edilmektedir (Alisinanoğlu vd. 2023) . Benzer şekilde yapılan bazı çalışmalarda (Blades vd. 1995; Huttenlocher vd. 1999; Plester vd. 2002) okul öncesi dönemde çocukların mekânsal bilgileri ve ilişkileri çeşitli şekillerde anlayabildikleri ve yorumlayabildikleri ifade edilmektedir. Bu dönemde basit düzeyde harita çalışmaları yapmak, yer, yön, konum ve mesafe sözcüklerine yer vermek ve çeşitli etkinliklerin planlanması çocuklarda mekânsal düşünme becerilerini geliştirmektedir (Soydan 2014). Altı yaş grubu çocukların mekânsal algılarının değerlendirilmesi kapsamında yapılan bir araştırmada; kullandığı mekanları çizmeleri istenen çocuklar tarafından mekanlar, birbirinden bağımsız, kopuk ve plan kurgusunun dışındaki çizimlerle ifade edilmektedir (Köksüzer 2013). Köksüzer (2013) bu durumu çocukların mekanları bitişik bir düzen ve devamlılık içinde algılamamasına bağlı olarak açıklamaktadır (Şekil 2.5).

Şekil 2.5 Altı Yaş Çocukların Okul Çizimleri (Köksüzer 2013)

Çocukların içinde yer aldığı yapıları fiziksel özelliklerine göre bir bütün olarak algılayabildiği, bununla birlikte mekanı farklı mekanlara göre 48-71 aylık çocukların okul algısının araştırıldığı bir çalışmada ise "Bana bir okul resmi çiz" yönergesi verilerek resim çizdirme tekniği uygulanmış olup çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde tekil okul binası çizdikleri ve okulu fiziksel özellikleri ile algıladıkları belirtilmektedir (Civek ve Çakmak 2019).

Bu dönem çocukluğunun temel eğitim aracı olan oyun, mekânsal algının desteklenmesinde de kullanılmaktadır ve çocuklarda görsel algı üzerine yapılan bir çalışmada oyunların mekânsal algı kavramını geliştirdiği belirtilmektedir (Schneck 2013). Benzer şekilde çocuklarda mekan algısı ve yön bulma becerilerinin geliştirilmesi ve eğitmenlerce desteklenmesi konusunda motor becerilerine dayalı gösterip yaptırma, oyun ve drama etkinliklerine sıklıkla yer verilmesi, soyut öğrenmeleri somut hale getirecek öğretim materyal ve teknolojilerinin kullanılması ve günlük yaşamdan örnekler verilmesi önerilmektedir (Değirmenci vd. 2021).

Çevre ile olan iletişimde çocukların algısına yönelik mekânsal uyaranlar renk, biçim ve doku olarak ifade edilirken rengin diğerlerinden daha önce algılandığı ifade edilmektedir (Koleoso vd. 2014). Bu bakımdan renk kullanımı çocuğun kullandığı nesnelerden, bulundukları mekanların tanımlamasına kadar çocuğu ilgilendiren her alanda başlıca tercihlerden biridir ve çocuklarda yer yön kavramını geliştirebilmek adına okul öncesi kurum eğitmenlerince yapılan çalışmalarda da kullanılmaktadır.

Çocukların mekan algısını ortaya koymayı sağlayan çalışmaların topolojik veya okul öncesi eğitiminde yer alan destekleyici eğitimlerle projektif mekan algısı üzerinden araştırıldığı söylenebilmektedir. Mekansal erişimin çocukların tercihleri açısından açıklanabilmesi kapsamında çocuklara yaptırılabilecek çizimler üzerinden değerlendirmelerin literatürde yer alan çalışmalarla da açıklandığı üzere yeterli sonuçlar sağlamayacağı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda çocukların mekânsal erişim tercihlerini ifade edebilecekleri farklı yöntemler geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

2.4. İlk Çocukluk Dönemi Eğitim ve Oyun Mekanları

İlk çocukluk dönemi eğitimi hakkındaki görüşler ilkçağ düşünürlerinden plato'ya (M.Ö. 427-347) kadar uzanır. Plato, Republic adlı yapıtında, birey olarak çocuğun yetişkinlikteki mesleki yetenekleri ve uyumu konusunda, erken çocukluk yıllarındaki eğitiminin önemini belirtmektedir (Oğuzkan ve Oral 1987). 18. Yy. sonlarına doğru hümanistik bir düşünceyle "Philanthropinum" adı verilen eğitim mekanları kurulduğu ve bu mekanların ilk çocuk edebiyatı kitaplarına dahi konu edildiği ifade edilmektedir (Ramirez Jasso 2013) (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Dessau Philanthropinum'u (Ramirez Jasso 2013)

Günümüzün eğitim anlayışına uygun ilk anaokulu ise 1840 yılında Friedrich Froebel tarafından "Kindergarten" adı altında öğretim, sezgi ile buluş, bilinenden bilinmeyenlere gidiş gibi bilimsel eğitim kavramları kullanan kurumdur (Hopf 1992). Hopf (1992) Freidrich Wilhelm Fröebel'in eğitim yaklaşımını, çocuklara verilen eğitim, çocuğun yaşına göre değişmeli, farklı yöntemlerle eğitilmeli ve çocuklar doğa ile iç içe büyütülmelidir şeklinde açıklamaktadır (Şekil 2.7).

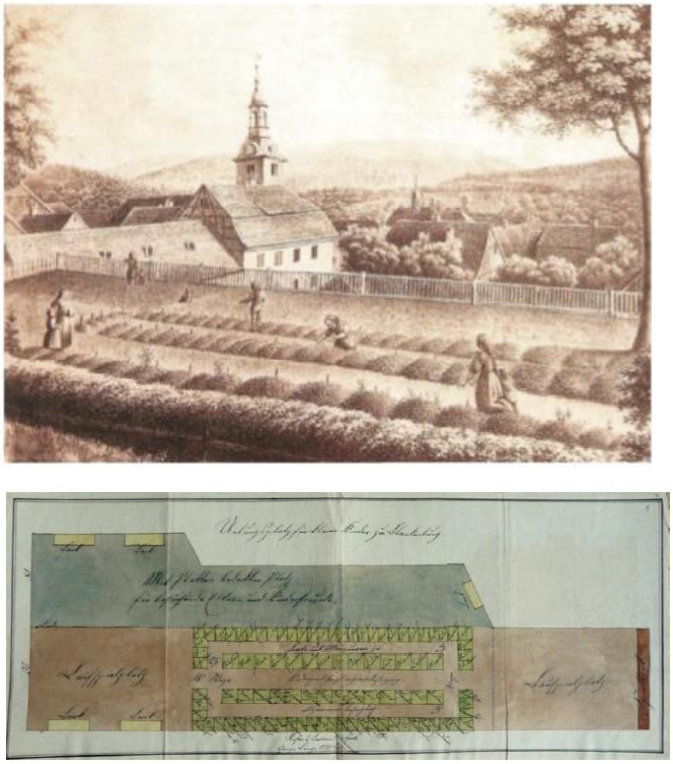

Şekil 2.7 Friedrich Froebel "Kindergarten" 1940 (Ramirez Jasso 2013)

Oyun ekipmanı kullanımına yönelik çalışmalar da 19. Yy ortalarında başlamıştır. İlk dolatılı çocuk oyun alanı konsepti 1848 yılında Henry Barnard tarafından yazılan bir yayında görülmüştür. Çizilen konsept oyun alanı resminde öğretmenler ve öğrencilerin beraber oyun alanında oynadıkları ve öğretmenlerin o alanı eğitim için kullandıkları görülmektedir. Sonrasında bu konseptin çeşitli varyasyonları Almanya'daki çocuk oyun alan tasarımlarını etkilemiştir (Moore 2006) (Şekil 2.8).

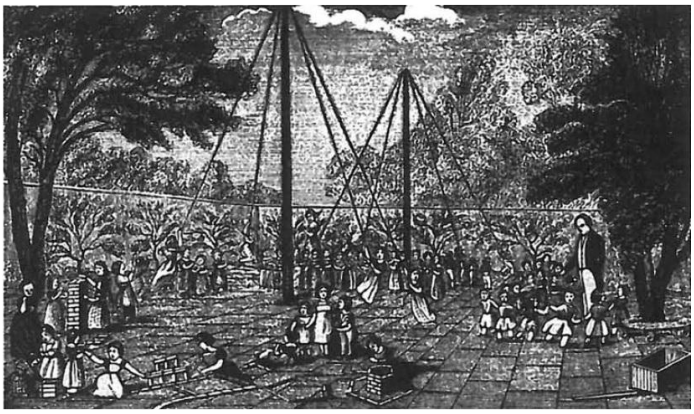

Şekil 2.8 19. Yüzyıldaki Çocuk Oyun Alanları Konulu Resim (Moore 2006)

1880'lerde bu tip oyun alanları Amerika'nın Boston, Chicago ve New York eyaletlerinde okul ve ev bahçelerinde görülmeye başlanmıştır. 1906 yılında ise Amerika Oyun Alanları Birliğinin kurulmasıyla, bu tip oyun alanlarının belediye kontrolünde olması sağlanmıştır (Herrington ve Studtmann 1998). Günümüzde ülkelerin çoğunda olduğu gibi ülkemizde de belediyelerin kontrolündeki çocuk oyun parklarında belirli oyun ekipmanlarına yönelik düzenlemeler olarak devam ettirilmektedir.

Çocukluk dönemi eğitim ve oyun mekanları olarak kullanılan mekanların özelliklerine yönelik eğitim ve mimarlık disiplinlerinde çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Eğitim Bilimci A. Oktay (2004) Okul öncesi dönem kapsamında hazırladığı çalışmada iyi bir okul öncesi kurumunda mekanın sahip olması gereken özellikleri beş madde olarak ifade etmekte ve oyun alanı olarak tariflenen mekanların işlevsel hale getirilmesini yaş gruplarına uygun, davetkar, açık, esnek, rahatlatıcı mekan olmakla beraber mekanlar arası geçiş bakımından kapalı alandan açık alana kolay ulaşılabilir olmasıyla açıklamaktadır (Oktay 2004). Mekansal erişim bu yönüyle mekanın işlevselliğini etkileyen önemli bir özellik olarak kabul edilmekte ve bir oyun mekanının sahip olması gereken özellikler "*Çocuğa rahatça hareket imkanı vermeli, Kaza ihtimalinden uzak olmalı bununla birlikte kolayca biçimlendirilmeye imkan vermeli, Etkinlikler gerçekleştirilirken yapılacak çalışmalara kolaylık ve rahatlık sağlamalı, Bireysel grup faaliyetlerine ve aynı zamanda topluluk duygusunun oluşmasına imkan vermeli, Estetik olarak hoş, zevkle düzenlenmiş olmalı*" şeklinde belirtmektedir (Oktay 2004). Oyuna, mimaride ilk çocukluk döneminin temel işlevi olarak yer verilirken oyununun mekânsal karşılığının sağlanabilmesi 18 maddelik genel bir çerçevede ifade edilmektedir (Çırak Yılmaz ve Bakır 2020). Bu maddeler kısaca aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır.

1. Öncelikle mekan seçimi yapılmalı, İç veya dış mekanda tasarlanacak oyun mekanı kullanıcı sayısına uygun büyüklükte olmalıdır.
2. Oynanacak oyun türlerine göre mekan, malzeme ve ekipman seçimi yapılmalıdır.
3. Mekan içindeki ekipmanlar ve bunların ölçüleri ya da oyunu sağlayacak çizgi ve şekiller gibi oyun düzenlemeleri çocuk açısından ergonomik ölçüde olmalıdır.
4. Oyun alanı tasarımlarında peyzaj unsurları dikkate alınmalıdır ya da oluşturulmalıdır.
5. Oyun alanı ve ekipmanların çocuk kullanımına uygun özellikte olması, yüzeylerin kayma, düşme, yaralanma gibi kazalara karşı mümkün olduğunca güvenli ve doğal malzemeden seçilmesi önemlidir.
6. İklim koşulları mekan tasarımlarında ana etkenlerden biridir ve iklime uygun mekan çözümleri oluşturulmalıdır.
7. Renk kullanımı oyun alanlarında önemli bir kriterdir. Mekandaki fonksiyonla da ilişkili olarak çocuklara olumlu etki edecek renklerin seçilmesi önemlidir.
8. Mekanın ya da mekan içi ekipmanların biçimsel yapısı çocuklar için ilgi çekici olarak kullanılabilir bir özelliktir.

9. Çocuklar kendilerini güvende hissetmek isterler. Mekanın güvenliği bu açıdan önemlidir. İç mekanda bunu sağlamak eğitimli oyun liderlerince daha kolay olmakla beraber özellikle dış mekan oyun alanlarında oyun alanlarının çevresel güvenlik önlemleri sağlanmalıdır.
10. Oyun alanlarında kullanılacak aydınlatmanın gözleri yormaması bakımından gün ışığı veren ve yeterli sayıda aydınlatma elemanı ile çözülmesi gereklidir.
11. Özellikle dış mekan oyun alanlarında kum, çakıl, su gibi malzemelerle oynayabilmesi, yeni strüktürler (yapı) kurabilmesi için malzeme ve mekân olanağı sağlanmalıdır.
12. İç mekan oyun alanlarında mümkün olduğunca doğal havalandırma tercih edilmelidir.
13. Çocuk oyun alanlarında dolaşım (sirkülasyon) dönüşümlü ve oyundaki aktivite bölgelerini tarif edici olmalıdır.
14. Çocuğa keşfetme, gözlem yapma, problem çözme, deneme-yanılma üzerinden gelişme ve öğrenme fırsatları sunan mekanlar gerekmektedir.
15. Oyun alanlarının dış mekanda yoğun trafikten uzak mekanlarda olması bir avantajdır.
16. Mekanda uygun oturma yerleri ve araçları seçilmelidir.
17. Oyun alanlarının onları çocuklar için kolayca hatırlanabilen güçlü bir imgesi olması gerekmektedir.
18. Çocuk oyun alanlarında engelli çocukların da kullanabileceği alanlar düşünülmeli bu açıdan gerekli ulaşım sirkülasyonu oluşturulmalıdır

(Çırak Yılmaz ve Bakır 2020).

İlk çocukluk döneminin eğitim mekanları temel işlevi oyun olan iç mekanlar ve temel işlevi oyun olan dış mekanlardır. Bu yönüyle mimari tasarımlarda birlikte ele alınması gereken ana eğitim mekanları olarak değerlendirilmelidir.

2.4.1 İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Oyun Mekanı Olarak İç Mekanlar

Eğitim ortamlarının fiziksel özellikleri mekan seçiminde belirleyici rol oynamaktadır. Bu bakımdan eğitim ortamlarının çevresi açık ve gürültüden uzak, bahçe ile bütünleşmiş dinamik bir yapıda olması tercih edilmelidir (Şirin 2020) (Şekil 2.9).

Şekil 2.9 İndependent Anaokulu, Tampa Florida, USA (URL17)

İç mekanlarda etkinlik türlerine ve yaş gruplarına göre ayrılmış mekanlar yada bu mekanların birlikteliği şeklindeki sınıflar, çok amaçlı salonlar, spor odaları vb. temel eğitim mekanları olarak nitelenebilir. Okul öncesi eğitim etkinliklerinin çocuklar üzerindeki etkisi üzerine yaptığı çalışmada Şirin (2020) sınıf mekanlarını, en az üç-dört çocuğun birlikte vakit geçirebileceği blok merkezi, etkinlik merkezi, kitap merkezi, sanat merkezi, serbest zaman merkezi, fen-doğa merkezi, kukla merkezi gibi çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre zaman geçirdikleri öğrenme merkezleri olarak tanımlı alanlar (etkinlik köşeleri) bulunan geniş ve ferah çok amaçlı kullanıma yönelik alanlar şeklinde açıklamaktadır (Şirin 2020). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı çerçevesinde de sınıflarda fiziksel ortam olarak çocukların serbestçe oyun oynama gereksinimlerini ve ilgi duydukları alanlara dair ihtiyaçlarını karşılayacak öğrenme merkezlerinin bulunması gerektiği ifade edilmektedir (MEB 2013). MEB (2013) kurumlarda bulunması önerilen merkezleri; blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleri olarak belirtirken oluşturulan merkezin sınırlarının, uygun etkileşim ortamı sağlayacak esneklikte bir alandan diğer alana kolaylıkla taşınabilir olmasına dikkat çekmektedir. Okul öncesi eğitimi alanında çalışan Alabay (2017) öğrenme merkezlerinde aranana özellikleri; merkezlerin birbirlerine göre yakınlığı ve sınıf içi konumun iyi düşünülmesi düzenlenmesi, çocukların ilgisine göre yeni öğrenme merkezlerinin eklenebilmesi, sabit materyal kullanımından kaçınılması, çocuklarla görüş alışverişi, belirgin ve görünen sınırlarla her bir merkezin alanının belirlenmiş olması şeklinde belirtmektedir. Ayrıca sınıf rengi olarak açık ve doğal renklerin, sıcak tonlarda(kırmızı, sarı turuncu) tercih edilmesine, sınıflarda çocuk başına düşen alanın 1,5-3 metrekare arasında değişebileceği öngörülerek düzenlemesine, açık dolap sisteminin ve panoların bulunmasına, zeminin kaymayan antialerjik malzeme olarak seçilmesine dikkat çekmektedir (Alabay 2017). Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim yapıları asgari tasarım standartları kılavuzunda dersliklerin çocuk başına 2.40 m2, yemek odasının çocuk başına 1.30 m2 büyüklüğünde olması gerektiği belirtilmiştir (MEB 2015). Ayrıca bir derslikteki çocuk sayısı 20'den fazla, uygulama sınıfındaki çocuk sayısı ise 25'den fazla olmamalıdır (MEB 1992).

Şekil 2.10 Örnek Köşe; Evcilik Köşesi, (URL18)

Şekil 2.11 Düzenlenmiş Öğrenme Merkezleri Örneği,(Alabay 2017)

Etkinlik köşeleri ve bu alanlar arasındaki geçişler, çocukların çalışırken birbirlerini rahatsız etmeyecekleri şekilde düzenlenmelidir. Etkinlik köşelerinin yerine karar verirken daha hareketli ve sesli çalışmayı gerektiren köşeler, daha sessiz çalışma gerektiren köşeler ile dağınıklık oluşturan köşeler birbirlerinden ayrılmalıdır. Örneğin, sessizlik ve yoğun dikkat gerektiren kitap köşesi aktiflik içeren blok köşesi gibi köşelerden ve sınıfta geliş-gidişten uzak, nispeten sessiz ve aydınlık gerektiren bir yerde olmalıdır (MEB 2013).

Milli eğitim bakanlığına bağlı bulunmayan eğitim kurumlarında Milli eğitim müfredatı dışında farklı eğitim müfredatlarına uygun düzenlemeler de bulunmaktadır. Bu eğitimler dünya genelinde özellikle Avrupa ülkelerinde yaygınlaşan Montessori, Regio Emilia, Waldorf, Creative Curriculum (yaratıcı Öğretim modeli), High Scope, Map…vb. alternatif eğitim modelleri şeklinde ifade edilmektedir (Edwards 2002). Eğitim anlayışı mekanla doğrudan ilişkilidir. Bu açıdan eğitim sistemi ve eğitimi sağlayan temel felsefe değişirse bunu karşılayacak mekanlarda da değişim gerekli olmaktadır. Mekansal organizasyon bu açıdan eğitim modeli çerçevesinde eğitim modelinin gerektirdiği standartlar çerçevesince şekillenecektir. Söz konusu mekanlar kullanıcıların amaç ve faaliyetlerine bağlı fonksiyon çerçevesince mimar tarafından yorumlanırken, kurumun eğitimdeki hedef ve değerlerine ve bu anlamda eğitimin temel felsefesine bağlı mekânsal çözümler olmalıdır (Van Der Voordt vd. 1997). Mesela Waldorf yaklaşımında doğal materyallerle ilişkiler ve sanatsal etkinlikler ön plana çıkarken mekanlar evin devamı niteliğinde tasarlanmaktadır (Çelik 2013) (Şekil 2.12). Reggio Emilia metodunda ise sınıfların mutlaka bir yönden doğal ışık alması için tamamen şeffaf yapıda olması öngörülürken bütün çocukların öğretmenleriyle birarada bulunabileceği piazza adı verilen serbest bir meydan oluşumu vurgulanmaktadır (Pekdoğan 2012) (Şekil 2.13).

Şekil 2.12 Waldorf Sınıfı. (URL19)

Şekil 2.13 Reggio Emilia Sınıfı (URL20)

2.4.2 İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Oyun Mekanı Olarak Dış Mekanlar

"*Çocuk, verimli bir topraktan gıda alarak gelişen, çiçek açan ve meyve veren bir bitki gibi, faydalı bir eğitim sistemi ile gelişebilir*"

Fröebel (Mistik 2019).

Doğa çocuklar için en büyük öğreticidir ve yaşayarak öğrenme imkanı sunmaktadır(Turgut ve Yılmaz 2010). Nitekim günümüz anlamında anaokulu çağındaki çocuklara eğitim anlayışı ilk olarak Fröebel'in "Kindergarten" çalışmasında belirtilmiş ve açık mekanda 'çocuk bahçesi' olarak tanımlanmıştır. Geneli itibari ile dış mekanda yer verilmesi psikolog ve gelişim uzmanlarınca daha doğru bulunduğu için bu tip mekanlar 'oyun alanları' olarak tanımlanmaktadır. Psikolog Balkış (2019) açık havada oynanan oyunların önemini "Açık hava oyunları çocukların doğal ortam ve boyutlarda çevrenin, iklimin, doğanın farkına varmasını sağlar. Bu da çocukluğun sosyal gelişimini ve beden gelişimini olumlu etkiler. Hal böyleyken çocukları doğayla ne kadar buluşturabilirsek gelişimleri o kadar iyi olacaktır" şeklinde ifade etmektedir (Balkış 2019). Okul öncesi çocukların genel refahlarını artırmak, özgüvenlerini ve yaratıcı düşüncelerini geliştirmek için doğayla bağlantı kurma ve daha fazla zaman geçirmesi teşvik edilmektedir (URL21). Isparta ilinde çocukların oyun alanlarına bakış açılarını araştıran Özgüner ve Şahin (2009) araştırmada çocukların genellikle alanda bulunan mevcut oyun elemanlarının yanında toprak, su, kum, taş ve böcek gibi doğal objelerle ve arkadaşlarıyla birlikte farklı oyunlar oynadıklarını belirtmektedir. Çocukların oyun alanının yakınında bulunan çimler üzerinde serbestçe veya arkadaşlarıyla oynayarak ağaç, çiçek ve diğer bitkilerle ilgilenmeyi tercih ettikleri ifade edilmiştir (Özgüner ve Şahin 2009). Ayrıca oyun alanının engelli çocuklara dost, diğer çocuklarla eşit koşullarda ve birlikte oyun oynayabileceği güvenli, yaratıcı, eğlenceli ve doğal elemanları içeren bir alan olarak tasarlanması gerekmektedir (Uslu ve Shakouri 2012) (Şekil 2.14).

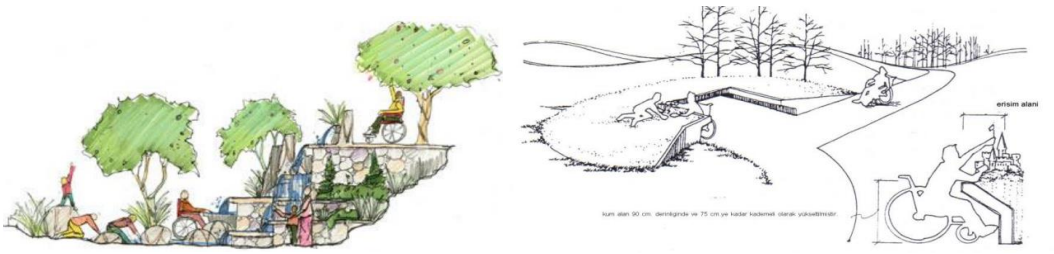

Şekil 2.14 Fiziksel Engelli Çocuklar İçin Erişilebilirlik (Uslu ve Shakouri 2012)

Okul öncesi eğitimi alanında yaptıkları çalışmalarında Yalçın ve Eden (2022) nitelikli bir ilk çocukluk dönemi eğitim kurumunda dış mekan kullanımına yönelik mekânsal önerileri aşağıdaki şekilde sıralamaktadır:

- Açık, erişilebilir, iyi düzenlenmiş bir alan ve depolama
- Serbest parçalarda çeşitlilik ve miktar
- Kültüre ve cinsiyete uygunluk, mevsimsel koşullara uygunluk
- Konuma, zemine ve bütünleştirmeye uygunluğu.

Okul bahçeleri, formal öğrenme için zengin bir kaynak potansiyeline sahip olarak gerçek yaşam deneyimlerine geçiş sağlamaktadır (örn: canlı ve cansız varlıklarla ilgili kavramsal araştırma, bağımsızlık, biyo-çeşitlilik, yaşam döngüsü, geridönüşüm, besin zinciri) (Malone ve Tranter 2003). Okul bahçelerindeki bitkilerin nasıl büyüdüğünü gözlemlemek ve bakımlarıyla ilgilenmek çocuğa doğayı sevdirmek açısından önemlidir. Doğal bitki örtüsü düşünülerek yapılan peyzaj düzenlemelerinin yaşanılan bölgeye ait çevre bilincinin oluşturulmasında etkili olduğu belirtilmektedir (Bitiktaş 2015). Bu anlamda bitki kullanımı fazla olan okul bahçelerinde çocukların sorumluluklarını daha iyi kavradıkları, oyun ve aktivitelere daha çok zaman ayırdıkları ve kavramsal gelişmelerinin de iyi olduğu ifade edilmektedir (Arbogast vd. 2009).

Şekil 2.15 Peyzajla Yönlendirilmiş Örnek Bahçe (Uslu ve Shakouri 2012)

Peyzaj düzenlemesi çevresel güvenliğin sağlaması yönüyle de önemlidir ve okul bahçesinin yeşil bir ağla çevrelenmiş olması çocuklar için bir avantaj olarak değerlendirilmektedir (Sinan ve Yerli 2019). Çocuklar için parlak renkler, çok küçük ya da çok büyük çizgiler, sıra dışı formlar ilgi çekicidir ve oyun bahçesi peyzajında buna yönelik renk, şekil, form özelliği dikkate alınarak hızlı gelişen türlere ağırlık verilmesi önerilmektedir (Uslu ve Shakouri 2012) (Şekil 2.16).

Şekil 2.16 Örnek Oyun Bahçesi (URL22)

Çocuk oyun alanı, çocukların fazla enerjilerini oyunla boşalttıkları, bu enerjilerini boşaltırken aynı zamanda sosyal ilişkilerini arttırdıkları, fizyolojik gelişimlerini sağladıkları, içinde çeşitli oyun elemanlarının bulunduğu ve oyun amacına yönelik olarak tasarlanmış açık alanlardır (Acar 2003). Bu sebeple eğitim kurumlarının bahçe mekanları günümüz yaşam anlayışında vaktinin büyük bir bölümünü bu kurumlarda geçiren çocuklar için açık oyun alanı olarak değerlendirilebilecek önemli bir potansiyeldir. Çocuk psikiyatri ve ruh sağlığı alanında uzmanlaşmış Yörükoğlu (1998) eğitim kurumlarının açık hava oyunlarına yönelik düzenlenmiş mekanlarını ve peyzaj alanlarını, ilk çocukluk döneminin etkin fiziksel aktiviteleri olan yürüme, koşma, tırmanma, zıplama, atlama, kayma, sallanma, kavrama, atma gibi hareketli davranış biçimlerine uygun başlıca mekânsal düzenlemeler olarak açıklamaktadır. Benzer şekilde kum havuzu, küçük bir hasat bahçesi veya satranç vb. gibi farklı kullanım alanlarının çocukların çevrelerini değiştirebilme ve biçimlendirme becerileri için gerekli mekanlar olduğu vurgulanmaktadır (Uslu ve Shakouri 2012). Tasarımda doğal elemanların seçimi çocuğun varoluşuna uyumlu olarak sağlıklı gelişim, yaratıcılık, keşif ve hareket ihtiyacına, tüm duyu organlarını kullanabilmesine, dikkat ve konsantrasyon sağlayabilmesine, dolayısıyla kendini ve doğayı tanıyabilmesine yardımcı olmaktadır (Cengiz ve Boz 2019) (Şekil 2.17).

Şekil 2.17. Doğal Malzeme Seçilerek Yapılmış Tasarımlar, (URL23)

MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Oyun yeri ve uygulama alanı olarak tanımlanan okul bahçe alanı 90 ve 91. Maddede aşağıdaki şekilde olarak açıklanmaktadır.

"*MADDE 90 –Oyun Yeri*

(1) Okul öncesi eğitim kurumlarında;

a) Eğitim etkinliklerinin sağlıklı, uygun ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır.

b) Düzenlemeler eğitimin olmadığı zamanlarda yapılır. Bu düzenleme yapılırken; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın ayrılmasına özen gösterilir.

(2) İlköğretim kurumlarında, öğrencilerin gezip oynamaları ve sportif faaliyetlerde bulunmaları için çevre imkânlarından yararlanılarak; kum havuzu, voleybol, basketbol sahaları gibi yerler ile asılma, tırmanma, denge, atlama gibi faaliyetlere uygun araçlar sağlanır.

(3) Oyun yeri ve araçlarının yılda en az bir defa periyodik bakım ve onarımı yaptırılır.

MADDE 91 – Uygulama bahçesi

(1) Bahçesi elverişli olan okullarda tarım çalışmaları ve denemeleri yapılır, süs bitkileri ve ağaçlar dikilir, çim alanları düzenlenir.

(2) Köylerdeki okulların uygulama bahçelerinde uygun olan yerlere meyve ağaçları dikilir. Arıcılık, tavukçuluk, seracılık ile organik sebze ve meyve üretimi de yapılabilir"

(URL1)

Günümüz şehir anlayışında özellikle güvenlik gibi sebeplerle yapı iç mekanlarında oyun mekanı çözümleri giderek artmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde çocuklar açık alanların olmaması nedeniyle doğadan uzak büyümekte ve zamanlarının çoğunu iç mekânlarda geçirmektedirler (Başal 2005). Bu durum geleneksel grup oyunlarının ortadan kalkmasına, çocukların sosyal ortamlardan uzaklaşarak televizyon izleme ve bilgisayar, cep telefonu, tablet gibi dijital ortamlara yönelmesine neden olduğu belirtilmektedir (Wake vd. 2003). Çocukların aileden sonra belki de aileden de fazla vakit geçirdiği mekanlar olarak eğitim mekanlarındaki mimari çözümlerde çocukları ihtiyaç

duyduğu doğa ve yeşil alanlarla buluşturma gerekliliği yönündeki çalışmalar önem taşımaktadır.

2.5 İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Mekanlarının Tasarımı

İlk çocukluk dönemi çocuklarına yönelik mekan tasarımlarında bu dönem çocukluğunun özellikleri, kazanımları, mevcut eğitim sistemi ve çevre duyarlılığı yönlendirici bir kriter olmaktadır. Bu dönem çocuklarının özellikleri ve kazanımları kapsamında tasarım fikri; çocukların hareketliliği, oyunbazlığı, doğallığı, bağımsızlık ve aidiyet duygusu, sosyalleşmesi… gibi kavramlar üzerinden geliştirilmektedir. Japonya'daki Fuji Anaokulu hareket özgürlüğü fikrinden yola çıkılarak oluşturulmuş bir anaokulu tasarımıdır (URL24) (Şekil 2.18). Kullanıcısı olan 3-5 yaş grubundaki çocuklar için sonsuz bir döngü şeklinde tanımlanarak dairesel biçimde tasarlanan yapının terası ve tüm sınıfların baktığı iç bahçe, kontrollü bir oyun alanı olarak kullanılmaktadır.

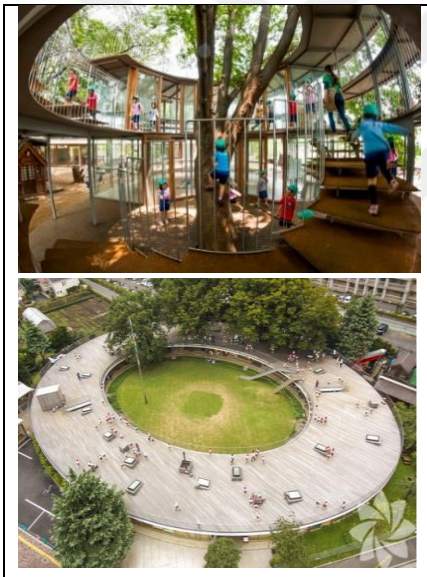

Mimarlar: Tezuka Architects
Yıl:2007

Şekil 2.18 Fuji Anaokulu, Japonya (URL25)

İlk çocukluk döneminde geleneksel eğitim modeli dışında alternatif eğitim modellerinin yaygınlaştığı bilinmektedir. Bu açıdan eğitim yapısının tasarımını doğrudan etkileyen eğitim modeli bu anlamda tasarım fikrinin de belirleyicisi olmaktadır. Kolombiya'daki Rionegro Montessori okulu, montessori eğitim modelinin 0-6 yaş düzeyinde değişen farklı yaş gruplarının birlikte oynayabilmelerine olanak tanınması gerekliliğinden yola çıkarak tasarlanmıştır. Kreş ve anaokulu olarak ortak bir platformda, meydan ve bahçelerle öğrenciler arasındaki ilişkileri destekleyen mekanlar sağlayabilmek düşüncesindeki tasarım fikrinde dairesel form benimsenmiştir (URL26) (Şekil 2.19).

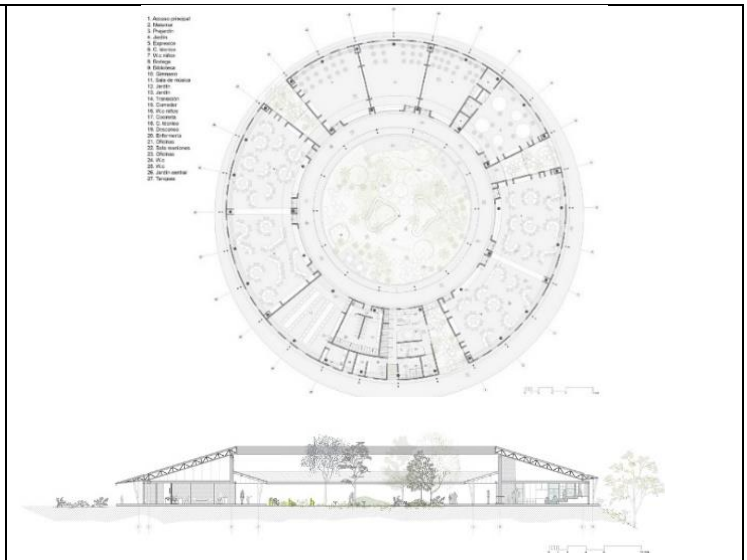

Mimarlar: Estudio Transversal
Yıl: 2018

Şekil 2.19 Rionegro Anaokulu, Kolombiya (URL26)

Sanayileşme ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan hızlı kentleşme, toplumsal gelişme ve değişmelerle birlikte çocukların yaşamı da etkilenmiştir. Dünyanın birçok yerinde çocukların oynayabilecekleri yeşil ve doğal alanların azalması sorunu ortaya çıkmış ve bu durum çocuklar için daha çok yeşil çevre oluşturma çabasını doğurmuştur. Vietnam'daki 'Çiftlik Anaokulu' bir ayakkabı fabrikasının yanında fabrika işçilerin yaşları 2-5 araşında değişen çocukları için tasarlanmıştır. Doğadan mahrum kalan çocuklar için çocukların yeşile ve doğaya ait iyi ilişkiler geliştirmesi fikrinden yola çıkılarak organik bir formda tasarlandığı belirtilmektedir (URL27) (Şekil 2.20).

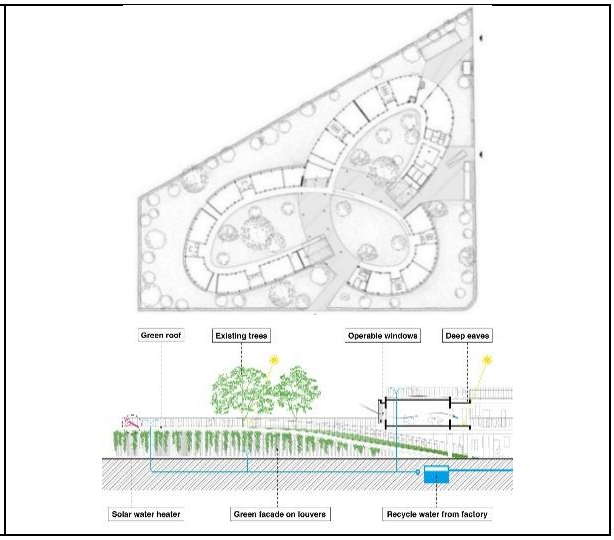

Mimarlar: VTN Archhitects
Yıl:2013

Şekil 2.20 Çiftlik Anaokulu, Vietnam (URL27)

Çocuk eğitimine yönelik yapı tasarımlarında mevcut yapı stokunun değerlendirilmesi yönünde çözümler de mevcuttur. Bu durumun en temel sebebi hızlı kentleşmeye bağlı toplum yapısında meydana gelen değişiklikler ve sosyal çevrenin çocuk eğitimine yönelik kurumlara olan ihtiyacının artması şeklinde açıklanabilir. İsviçre'nin Stocholm kentinde 2013 yılında tasarlanan Sjötorget Anaokulu bu anlamda bir örnek olarak bir konut bloğunun zemin ve bodrum katında yer almaktadır. Yapıda 1-7 yaş çocukların kullanımına sunulan eğitim mekanlarının "*çocukların bulduğu her mekanı kullanması ve eğlenceli hale getirmesi*" fikrinden yola çıkılarak tasarlandığı belirtilmektedir (URL28) (Şekil 2.21).

Mimarlar: Rotstein Arkitekter Yıl:2013

Şekil 2.21 Sjötorget Anaokulu, Stockholm, İsviçre (URL28)

Hızlı kentleşmeye bağlı yaşanan değişimler mevcut yapıların sürdürülebilirlik kapsamında ihtiyaç duyulan çocuk mekanları için değerlendirilmesi konusunu da gündeme getirmiştir. Fransa'nın Paris şehri merkez semtlerinden Olimpides'te 1960 ve 1970'lara tarihlenen kentsel planlama projesine dahil yapı kompleksine renovasyon sonucu anaokulu işlevi verilmiştir. Yüksek yapı yoğunluğunun ortasında yer alan yapı kompleksine oyuncak fikrinden yola çıkılarak kalın bir kabukta içbükey ve dışbükey geometrik mekansal tasarımlar oluşturulmuştur (URL29) (Şekil 2.22).

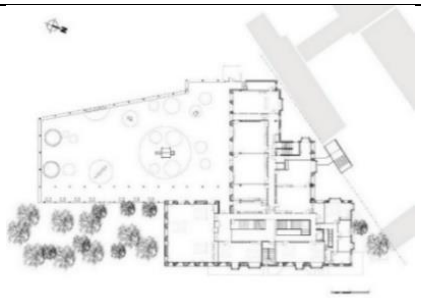
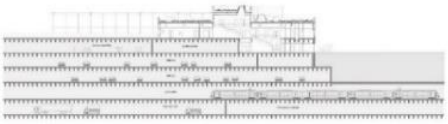

Mimarlar: Eva Samuel Architects Urbanist
Yıl: 2012

Şekil 2.22. Olimpiades Anaokulu, Paris, Fransa (URL29)

Sürdürülebilirlik yaşadığımız çağın temel gerekliliklerinden biri olarak gösterilirken mimaride özellikle çocuklara ait mekanların yerel malzemelerle inşaası konusunda çalışmalar yapılmasının yanı sıra çocukların doğa ile entegre mekanlarda eğitim görmesine, doğayı koruma, saygı duyma ve doğal yaşam kaynaklarının korunmasına olanak tanımaktadır. Tasarım fikri bu bakımdan yerel malzemeler üzerinden geliştirilmektedir. Balide yer alan Green School adı altında yer alan okul öncesi programı ve anaokulu, çocukların oyun yoluyla öğrenebilmeleri ve yaşam boyu öğrenme yolculuğuna bütünsel ve güçlü bir başlangıç yaratarak sosyalleşebilmeleri için tasarlanmıştır (URL30) (Şekil 2.23).

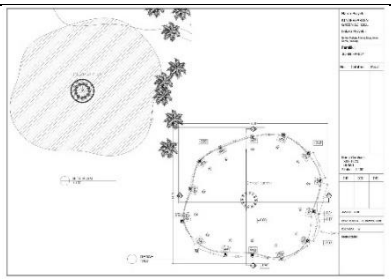
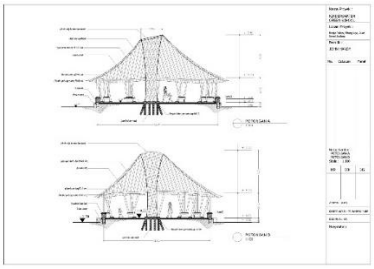

Mimarlar: IBUKU
Yıl: 2008

Şekil 2.23 Green School Anaokulu, Bali, Endonezya (URL29)

Ülkeler farklı kültürel yapıları ve farklı gereksinimleri nedeniyle geleneksel eğitim modelleri dışında High Scope, Reggio Emillio, Head Start, Açık Eğitim (Open Education), Bank Street, Yaratıcı Oyun Programları gibi farklı erken çocukluk eğitimi modelleri geliştirmişlerdir. Bu modellerin her biri kendi özelinde mekânsal düzenlemeler gerektirmekle birlikte temelde, çocuğun erken eğitiminin, gelişime olan etkisi üzerinde durmaktadır (URL31).

Avrupa'da ECE (Early Childhood Education) ve ECEC (Early Childhood Education and Care) şeklinde tanımlanan ilk(Erken) çocukluk eğitimi İskandinav ülkeleri, Almanya ve bazı kıta ülkelerinde ilk çocukluk dönemi eğitim kurumları ECI (Early Childhood Institutions) tarafından verilmektedir. Zorunlu eğitim yaşının değiştiği bazı ülkelerde okul öncesi (preschool) kurumları olarak tanımlanırken; İsveç ve kuzey İtalya gibi bazı ülkelerde ise okul (school) kurumlarında tam entegre edilmiş eğitim mekanları olarak yer almaktadır (Urban 2009).

Amerika'da ise eğitim sistemi eyaletler ve yerel hükümetlere devredilmiş bir anlayışla sürdürülmektedir. Bu bakımdan zorunlu eğitim yaşı genellikle 5-6 yaşlar olarak bölgelere göre değişkenlik göstermektedir (Aid 2011). Bununla birlikte 3-5 yaşlarındaki çocuklar için kamu ve özel sektörlerce yürütülen ECEC (Early Childhood Education and Care) kapsamında yarım gün, tam okul günü, tam iş günü şeklinde hazırlanan farklı programlar bulunmaktadır. Okul öncesi kurumları anaokullar, anaokulu öncesi okullar, tamamlayıcı eğitim programlı okullar, eğitim yuvaları *(kindergartens, pre-kindergartens, compensatory education programs, and nursery schools operated under education auspices*) ve eğitim ve bakım programları bulunan bakım merkezleri veya bakımevleri (*child care centers and family child care homes*) şeklinde hizmet vermektedir (Kamerman ve Gatenio Gabel 2007).

Türkiye'de MEB veya ASHB'na bağlı Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Sendikalar, Büyük Ölçekli Ticari Şirketler, Dernek ve Vakıflar ile gerçek ve tüzel kişiler, ilk çocukluk eğitim ve bakım kurumu açabilmekte ve yönetmektedirler (URL32). MEB'na bağlı kurumlar 2019 yılında resmi gazetede yayınlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" kararıyla anaokulları (36-68 Aylık), anasınıfı (57-68) ve uygulama sınıfı (36-68) şeklinde tanımlanmaktadır. Aile Çalışma ve Sosyal hizmetler bakanlığına bağlı kurumlar ise 2015 yılında resmi gazetede yayınlanan "Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik" kararıyla kreş (0-36 Aylık) gündüz bakımevi (37-66 Aylık) ve Çocuk kulübü (6-12 Yaş) şeklinde tanımlanmaktadır (URL33). Diğer kurum ve kuruluşlarca da benzer şekilde uygulanacak müfredata bağlı (M.E.B. Müfredatı ve/veya alternatif eğitim müfredatları) yaş sınıfları oluşturulmaktadır. Ayrıca özel eğitime gereksinim duyan 37-66 ay aralığındaki çocuklar için özel eğitim anaokulları bulunmaktadır ve bu okullardan da Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün

sorumluğundadır (URL32). Bu kapsamda ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda 'Anaokulu, Anasınıfı, Uygulama Sınıfı'; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kurumlarda 'Gündüz Bakımevi'; diğer kurumlarda ise 3-6 yaş eğitimine hizmet veren mekanlar olarak yer almaktadır.

İlk çocukluk dönemindeki çocukların gelişimi, eğitimi ve bakım programları ülkeler arasında farklılıklar göstermekle birlikte yerel ve küresel sürdürülebilirlik bağlamında ülkeler arası işbirliği ile bu dönem çocukluğunun gelişimi, eğitim ve bakım konusunda çalışmalar yürütülmektedir.

2010 yılında UNICEF ve Dünya Bankası tarafından Ankara'da düzenlenen konferansta Milli Eğitim, Sağlık Bakanları ve erken dönem çocuk gelişimi (EÇG) uzmanlarınca ilk çocukluk döneminin ileriki yaşam yılları adına belirleyici bir dönem olduğu, çocuklar adına bu dönemin verimli geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. 2010 yılı raporunda ilk çocukluk dönemi (36-72 Aylık) eğitimine yönelik programların toplamda %39 kapsayıcılığının bulunduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin geleceği kapsamında ilk çocukluk gelişimi alanında hizmetlerin hızla yaygınlaştırılması gerektiği, tüm bu hizmetlerin bütünlüklü ve çocuk merkezli bir yaklaşımla entegre bir şekilde yürütülmesi çağrısında bulunulmuştur (URL34). 2022 Ocak ayı verilerine göre ilk çocukluk dönemine yönelik eğitimin kapsayıcılığı %48 olarak ifade edilirken bu durumun yeni okul yapılarıyla birlikte 2022 yılı sonunda %76 olarak hedeflendiği belirtilmektedir (URL2). 2018 yılında yapılan G20 zirvesinde ise ilk çocukluk gelişimi, eğitimi ve bakımı sürdürülebilir kalkınma hedeflerine (Sustainable Development Goals-SDG 4, 4.2) açıkça dahil edilerek hükümetler ve uluslar arası kuruluşlar için bir öncelik haline getirilmiştir (URL35). Bu kapsamda Türkiye "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu" çerçevesinde " *SKA 4: Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek*" başlığıyla ilk çocukluk dönemindeki çocuklar için;

- *"2030'a kadar tüm kız ve erkek çocuklarının, ilköğretime hazır hale getirilmesi için, nitelikli erken çocukluk gelişimi ve bakım hizmetleri ile okul öncesi eğitime erişimini sağlamak*
- *Çocuk, engelli ve cinsiyet duyarlı eğitim tesisleri inşa etmek ve niteliklerini yükseltmek; herkes için güvenli, şiddet içermeyen, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamları sağlamak"*

amaçları belirlenmiştir (URL35).

Türkiye'de çocuk eğitimi için ayrılan özel alanlar bulunmakla beraber hızlı kentleşme ve yapı stokunun etkisinde mevcut yapıların ya da yapılara ait mekanların çocuk eğitim mekanları olarak değerlendirilmesi de söz konusudur. Belediyelerin yetkisinde ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrolünde belirlenen yapı alanlarında okul tasarımları uygulanmaktadır. MEB kapsamındaki okulların tasarımında "Milli Eğitim Bakanlığı Kurum Açma; Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği" çerçevesinde hazırlanan projeler değerlendirilmektedir (Başeğmez vd., 2017). Bu kapsamda yönetmelik 6.

Maddesi "*Okul öncesi eğitim kurumları; bağımsız anaokulları olarak açılabileceği gibi mülki idare amirinin onayı ile çocuk gelişimi ve eğitim alanı olan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulama sınıfı ve diğer eğitim kurumları bünyesinde ana sınıfı olarak da açılabilir*" şeklinde belirtilmektedir (URL36) (Şekil 2,24, Şekil 2.25 ve Şekil 2.26). MEB kapsamındaki devlet okullarında tipleşmiş projelerin varlığı söz konusu olmakla birlikte özellikle dikdörtgen ve L plan tipinde tasarlanmış projelerin yaygın şekilde uygulandığı söylenebilmektedir. Bu durum MEB özel okullarında özel projelendirilmiş alanlar ya da mevcut kullanım alanlarının değerlendirilmesi şeklindedir.

Şekil 2.24 Gülsüm Ahmet Şimşek Anaokulu. (URL37)
Çocuk eğitim yapıları için ayrılmış özel alanda ilk çocukluk dönemine yönelik eğitim yapısı

Şekil 2.25 Anasınıfı (URL38)
Çocuk eğitim yapıları için ayrılmış özel alanda ilk çocukluk dönemine yönelik ayrılmış mekanlar

Şekil 2.26 MEB Özel İnegöl, Şirin Anaokulu, Bursa (URL39)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlar ise "Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkındaki Yönetmelik" çerçevesince değerlendirilmektedir (URL33). Kurum hizmetleri Özel kreş (0-24 ay), Özel Gündüz bakımevi (25-66 ay) , Özel Çocuk kulübü (ilkokul ve ortaokul) şeklinde tekil kurumlar olabileceği gibi kreş ve gündüz bakımevi, Gündüz bakımevi ve çocuk kulübü ya da tümünü kapsayıcı özellikte kurum hizmetlerinde bulunabilmektedirler (URL33). Bu kurumlara ait eğitim mekanlarının geneli itibariyle mevcut yapı stoku içinde değerlendirilmiş eğitim yapıları veya mekanları olarak yer aldığı söylenebilmektedir. Bu kapsamda başta konut yapıları olmak üzere mevcut yapı stokundaki iş hanları ve farklı amaçla yapılmış kurum yapılarının değerlendirilmesi söz konusu olmaktadır (Şekil 2.27 ve Şekil 2.28).

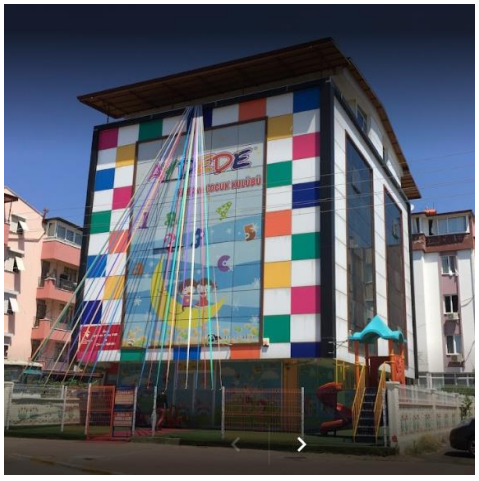

Şekil 2.27 Mevcut yapı stokunda İşhanı amacıyla yapılmış binanın ilk çocukluk dönemi eğitim yapısı olarak kullanımı (Orijinal)

Şekil 2.28 Mevcut yapı stokundaki kısmi mekanların ilk çocukluk dönemi eğitimine yönelik kullanımı (Orijinal)

Diğer kurum ve kuruluşlarca ise ilk çocukluk eğitim mekanları kurum yapısı bünyesinde yer alan mekanlar veya ayrı yapı şeklinde hizmet veren yapılar ya da bu yapılarda yer alan mekanlar şeklinde çözümlenebilmektedir (Şekil 2.29, Şekil 2.30, Şekil 2.31, Şekil 2.32, Şekil 2.33).

Şekil 2.29 Kadıköy Belediyesi, Bahriye Üçok Anaokulu, İstanbul (URL40)

Şekil 2.30 Döşemealtı Belediyesi, Ekolojik Kreş, Antalya (URL41)

Şekil 2.31 Yol-iş Sendikası ilköğretim okulunda Anasınıfı, Trabzon (URL42)

Şekil 2.32 İstanbul Üniversitesi Vakfı, Adıgüzel Anaokulu, İstanbul (URL43)

Şekil 2.33 Tüzel kişilerce açılan özel anaokulu, Keşfeden Eller Anaokulu, İstanbul (URL44)

Mekan tasarımlarında mekan-davranış ilişkisi mekânsal organizasyonu gerektirir ve mekanın varlığı diğer mekanlarla olan ilişkisine bağlı olarak tanımlanır. Mekanların birbirleriyle ilişkisinin ortaya konulması kullanıcı davranışları üzerinden gerçekleşirken, mekan- davranış ilişkisi "*her ne yapılırsa yapılsın mutlaka bir mekanda yapılır*" şeklinde ifade edilmektedir (Marcus 2006). Bu anlamda mimari tasarım; mekana ait boyutsal, biçimsel özelliklerle birlikte, bütüne dahil olan mekanları ve onların ilişkili olduğu diğer mekanları, bu mekanlara nasıl ulaşılacağı ve nasıl kullanılacağı gibi bilgileri basit ve açıkça ifade edilmesi olarak açıklanmaktadır (Erman 2017). Mimari tasarım bu anlamda mekânsal organizasyonun sağlandığı bir süreçtir çünkü mekanın başka bir mekanla ilişkisinin-geçişinin olması ve bu geçişin niteliği; mekanları organize ederken kullanıcılar arasındaki ilişkisini de tanımlamaktadır. Mekan bu şekilde objektif olduğu kadar sübjektif bir özellik taşımaktadır ve mekan kurgusu fiziki özelliklerinin yanında sahip olduğu görsel özelliklere bağlı anlamsal özellikler barındıran bir ilişkiler bütünü, ilişkiler örüntüsü olarak değerlendirilmektedir (Hillier vd. 1987). Mekanın etkin kullanılması ise mekânsal ulaşılabilirlik ve organizasyonla birlikte değerlendirilen bir kavramdır. Mekanın ulaşılabilir olması "*Herkesin, bağımsız olarak istediği her yere kolay ulaşabilmesi ve orayı etkin bir şekilde kullanabilmesi*" anlamında fiziksel çevreye ve çevredeki bilgi, mesaj ve hizmetlere erişim şeklinde tariflenmektedir (TC Başkanlığı 2008). Bu bakımdan mekânsal düzenlemelerde kullanıcıya yönelik mekanların kolaylıkla farkedilebilir ve kullanılabilir olması yönünde çözümler oluşturması önem taşımaktadır. Bu noktada ihtiyaç duyulan mekanların organizasyonu ve organizasyondaki mekanların ilişki düzeyi bağlayıcı olmakta ve mekânsal komşuluk, mekanlar arası dolaşım ilişkisi olarak mekânsal erişim üzerinden açıklanmaktadır (Marcus 2006). Bu durum aynı geometrik düzende farklı komşuluk ilişkileri olarak tasarıma yansıtılabilmektedir (Erman 2017) (Şekil 2.34).

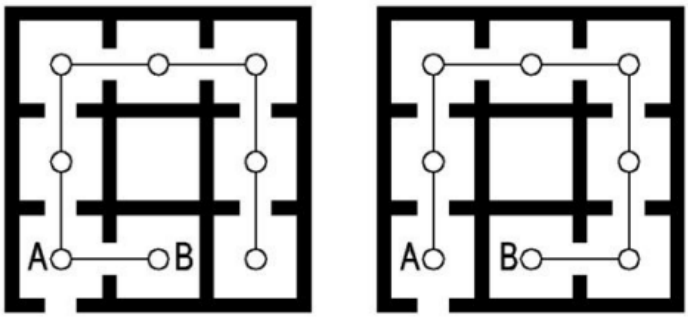

(i) Yakın mekansal komşuluk ilişkisi *(ii) Uzak mekansal komşuluk ilişkisi*

Şekil 2.34 Aynı geometrik düzende farklı mekânsal komşuluk, (Erman 2017).

Anaokulu tasarımlarında yer alması gereken mekanları Gür ve Zorlu bir kreşle bütünleştirerek; rüzgarlıklı girişler, fuaye, vestiyer, genel tuvaletler, veli görüşme ve toplantı odası, müdür ve personel odaları (sağlık, muhasebe… vb.), mutfak çay ocağı, revir, karantina odası, oyun odası, grup odaları, el işleri atölyeleri, kulüp odaları, uyku ve

dinlenme odaları, yemek odaları, çeşitli depo ve arşivler, gösteri ve konferans salonları, sahne ve kulis görevi gören mekanlar, öğretmen dinlenme holleri, tuvalet ve duşlar, güvenlik sorumlusu, şoför odası, ısıtma ve diğer tesisat odaları ve çocuklar için ayrılmış yeterli açık alanlar olarak sıralamaktadır (Gür ve Zorlu 2002). Mekansal ihtiyaçları bakımından ilk çocukluk dönemine yönelik bir yapıda mekanları beş başlıkta ifade edebiliriz;

1- Giriş mekanı (Karşılama, Giyinme-soyunma, Danışma, Ebeveyn bekleme)

2- İdari Mekanlar (Müdür, Sekreter, Öğretmen od., Rehberlik, Revir, Muhasebe ve Arşiv)

3- Eğitim Mekanları (iç mekanlar olarak sınıflar, etkinlik veya grup odaları, çok amaçlı salonlar, atölyeler, bilgisayar, jimnastik vb. özel amaçlı mekanlar ile dış mekanlar olarak bahçeler ve oyun alanları olarak düzenlenen mekanlar)

4- Servis Mekanları (Yemekhane, mutfak, 3 ve 4 Yaş için Uyku Odaları, depo, personel, teknik odalar ve ıslak hacimler)

5- Otopark alanı

Bunlarla birlikte ilk çocukluk dönemi eğitimine yönelik mekanların tasarımında oyun, sanat ve uyku odalarından tuvaletlere kolayca ulaşılabilmesi önemlidir (Gür ve Zorlu 2002).

Mekânsal organizasyonları bakımından tez çalışmasında çocuğun oyuna dayalı eğitim gördüğü mekanlar üzerinde durulmaktadır. Bu kapsamda yapı içindeki eğitim mekanları ile çocuğun kullandığı ve eğitim mekanı olma potansiyeline sahip servis mekanları olarak yemekhane ve uyku odaları alan çalışmasına dahil edilmiştir. Eğitim mekanlarının tasarımında mekânsal organizasyon önemlidir. Okul tasarımının öğrenci üzerinde etkileri kapsamında yapılan bir çalışmada sınıfın büyüklüğü ve mekânsal düzenin öğrenci davranış ve performansında olumlu etkiler oluşturduğu gözlenmiştir (Martin 2006). Mekansal organizasyon eğitim üzerinde sadece ana mekanları değil mekanlar arası sirkülasyon alanlarını oluşturan ara mekanlar için de belirleyici olmaktadır. Kullanıcı sayısının fazla olduğu ve bu anlamda hareket ve dolaşım özgürlüğü kısıtlanan okullardaki öğrencilerin stres seviyelerinin yüksek ve öğrenim başarılarının düşük olduğu belirtilmiştir (Van Vliet 1985). Ayrıca geniş çözümlenmiş hareket ve dolaşım alanına sahip okullarda gün ışığı ve görüş alanının öğrencilerin öğrenim başarılarını artırdığı ifade edilmiştir (Tanner 2009).

Mekansal organizasyonda gerekli standartlar ve tanımlar Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda '*Eğitim yapıları asgari tasarım standartları kılavuzu*' (MEB 2015), '*Özel öğretim kurumları standartları yönergesi*' (MEB 2020), '*Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*' (MEB 2019) çerçevesinde belirlenirken; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kurumlarda ise '*Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında*

Yönetmelik' (ASHB 2015) ve '*Çocuk Yuvaları Yönetmeliği*' (ASHB 1999) kapsamında belirlenmektedir.

Organizasyonu bakımından ilk çocukluk dönemi eğitimine yönelik kurumlara ait yapılar iki şekilde çözümlenmektedir. Bunlardan ilki anaokulu yapıları olarak tasarlanmış bağımsız yapı organizasyonlarıdır. Diğeri ise farklı gelişim dönemleri ile birlikte hizmet veren yapılar şeklinde oluşturulmuş bütünleşik yapı organizasyonlarıdır. Yapı; okul öncesi dönem içinde kreş ve anaokulu birlikteliğinde eğitim veren kurum olarak çözülebilirken okul döneminde ikinci çocukluk dönemi eğitim mekanları ile birlikte veya kreş, anaokulu ve okul birlikteliğinde bütünleşik bir yapı şeklide de çözümlenebilmektedir (Şekil 2.35).

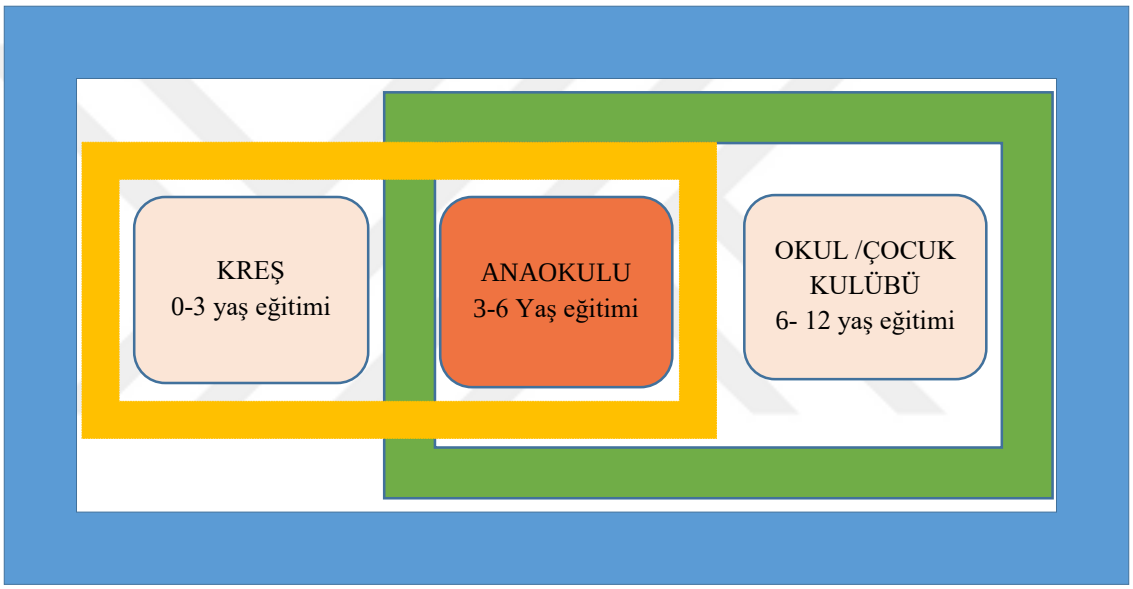

Şekil 2.35 İlk Çocukluk Dönemi Eğitim Yapıları (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Günümüz yaşam anlayışında sosyal, toplumsal ya da ekonomik sebepler doğrultusunda sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde de belirtildiği gibi ilköğretimden önceki süreçte çocukların eğitimini destekleyici olarak yaş kriterlerine göre eğitim yapan kurumların geliştirilmesi, artırılması ve yaygınlaştırılması söz konusudur. Bu kapsamında "Anaokulu" "Çocuk Gündüz Bakımevi" gibi çeşitli tanımlamalarla ilk çocukluk dönemindeki (3-6 yaş grubu) çocuklara hizmet veren kurumlar için yapılabilecek bağımsız tasarım önerilerinin yaygınlaştırılması ve de geliştirilmesi gerekli görülmektedir. Mevcut yapı çözümlerinde ise iyileştirme ve geliştirmeye yönelik uygulamalar ve düzenlemeler yapılabilir.

2.5.1 Bağımsız Organizasyonlar Olarak Anaokulu Mekanları

İlk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının oluşturduğu Anaokulu farklı gelişim dönemlerinden bağımsız mekan organizasyonları şeklindedir. Bu bakımdan mekan organizasyonunda kullanıcının yaşa aralığına (3-6 yaş) ait belirgin özellikler şekillendirici olmaktadır. Bu özellikler bilişsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve dil gelişimine uygun olarak temel eğitim aracı olan "Oyun" çerçevesinde şekillenmekte ve sınıf ortamı "oyun ortamı" olarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda tasarımlarda iç ve dış mekan eğitim alanları oluşturulmalıdır. İç ve dış mekan birlikteliğinde sınıf–bahçe ilişkisi iyi kurulmuş mimari tasarımlar çeşitli platformlarca da başarılı bulunmaktadır. 2011 OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) tarafından dünyanın en iyi anaokulu seçilen Japonya'daki Fuji Anaokulu örneğinde gerektiğinde iç bahçe ile birleşen sınıf mekanı çözümlenmiştir (URL45). (Şekil 2.36). Bahçeye bakan şeffaf sürgülü kapıların açılması ile bahçe alanı sınıf ortamına ait bir açık alan olarak yer almaktadır.

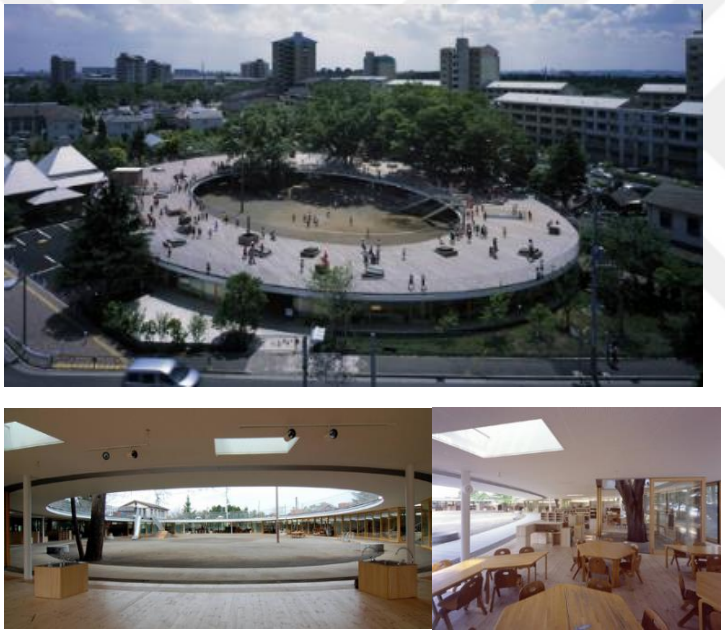

Şekil 2.36 Fuji Anaokulu Sınıf-Bahçe İlişkisi, Japonya (URL46)

Bununla birlikte anaokulu tasarımlarında bahçenin kontrol edilebilir ve güvenli bir ortam oluşturabilmesi açısında tek ya da çoğul avlular veya iç bahçeler şeklinde çözümler sıklıkla tercih edilen bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tarz yaklaşımların kullanıcıya göre özgür, eğitimciye göre ise kontrollü bir kullanım alanı oluşturabilmektedir.

Farklı bir tasarım anlayışı ise yaş gruplarına göre bahçe kullanımı oluşturmaktır. Danimarka'da 2014 yılında çocuk köyü fikriyle 168 çocuk için tasarlanan anaokulu yapısında çocukların farklı yaş gruplarına göre teras ve zemin kat bahçelerle bağlantılı sınıf mekanları oluşturulmuştur (URL47) (Şekil 2.37 ve Şekil 2.38).

Şekil 2.37 Forfatterhuset Anaokulu, Kopenhag, Danimarka (URL47)

Şekil 2.38 Zemin ve Çatıda Oluşturulmuş Bahçe Mekanları ve Sınıf- Bahçe İlişkisi (URL47)

Günümüz yaşam anlayışında mevcut yapı stokunun değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalar giderek artmaktadır ve anaokulu yapısına dönüşüm de bu değerlendirmeler kapsamındadır. Dönüştürülmüş yapılardaki mekan organizasyonunda mevcut mekanların nasıl değerlendirileceğine ile birlikte açık mekan olarak bahçe

alanının sınıflarla olan ilişkisinin iyi kurulması önemlidir. Japonya'da bulunan Clover House iki katlı konuttan 3-5 yaş arası çocuklara hizmet veren anaokuluna dönüştürülmüş bir yapıdır. Çocukların kendilerini evlerinde hissedeceği, öğrenme ve yaratıcılığın teşvik eden bir anaokulu amaçlayan MAD architects mevcut yapının taşıyıcı ahşap strüktürünü aynen korunarak sağladığı alanı ana eğitim mekanları olarak işlevlendirirken dışta organik bir kabukta gerekli ek mekanlar oluşturmuştur. Mevcut sınırlı bahçe alanı ise kum alan olarak zemin kattan direk şeffaf sürgülü kapı ile açılan, birinci kattaki eğitim alanından ise çocuklar için eğlenceli bir geçiş sağlayan kaydırak ile sağlanmıştır (URL48) (Şekil 2.39).

Şekil 2.39 'Clover House' Anaokulu Sınıf -Bahçe İlişkisi, Japonya (URL48)

Dönüştürülmüş yapılar organizasyon olarak tasarım amacı anaokulu olan yapılara göre sınırlandırılmış çözüm olanaklarına sahip görünse de temel gereksinimlerin sağlanabilmesi kapsamında iyi çözümler oluşturabilme potansiyeline sahiptirler. Bununla birlikte tasarlanmış anaokulu yapılarında sınıf ve bahçe ilişkisi tasarımı oluşturan ana fikir çerçevesinde düzenlenebilirken, dönüştürülmüş yapılarda mevcut bahçe alanın kullanım potansiyeli çerçevesinde şekillenecektir.

2.5.2. Bütünleşik Organizasyonda Kreş- Anaokulu Mekanları

Kreş ve anaokulu mekanlarından oluşan bütünleşik organizasyonlar okul öncesi eğitim kurumları olarak 0-6 yaş aralığında tanımlanan gelişim dönemine hizmet veren kurum organizasyonlarıdır. İlk çocukluk dönemi çocukların eğitimindeki mekansal ihtiyaçların yanında 0-3 yaş (bebeklik dönemi) gelişim döneminin ihtiyaç duyduğu özel bakım mekanlarının da çözümlendiği yapılardır.

Ülkemizde 0-6 yaş grubuna hizmet veren bütünleşik yapı organizasyonları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kreş ve gündüz bakımevi şeklinde tanımlanan eğitim kurumlarıdır. Eğitim politikalarına bağlı okul öncesi dönem eğitimi ülkelere göre değişiklik göstermektedir (Cansever 2009). Bununla birlikte dünyanın farklı yerlerinde kreş-anaokulu şeklindeki mekansal organizasyonlarıyla örnek teşkil edebilecek mimari tasarımlar bulunmaktadır.

Fagerborg Anaokulu 2010 yılında Norveç'in Oslo şehrinde 1-3 yaş çocuklar için iki sınıf, 3-6 yaş çocuklar için iki sınıf olmak üzere 4 sınıf olarak tasarlanmış bir kreş ve anaokulu yapısıdır. İdari mekanlar zemin kattan bağımsız olarak üst katta yer alırken zeminde yer alan sınıf mekanlarından yaz ve kış kullanılabilen bahçe alanına geçişler kütlenin oluşturduğu yarı açık mekanlarla sağlanmıştır (URL49) (Şekil 2.40 ve Şekil 2.41).

Şekil 2.40 Fagerborg Anaokulu, Oslo, Norveç (URL49)

Şekil 2.41 Fagerborg Anaokulu Sınıf- Bahçe İlişkisi, Oslo, Norveç (URL49)

Gür ve Zorlu (2002) Çocuk Mekanları adlı çalışmalarında "İdeal bir çocuk yuvası" adıyla kreş ve anaokulu birlikteliğinde dünyadaki örneklerden yola çıkılarak oluşturulmuş bir yapı erişim grafiği önermektedirler. Buna göre; yapının maksimum derinliği 5 olarak önerilirken, derinlik değeri 4 olan sınıf mekanları, etkinlik odaları ve

grup odaları olarak ayrı tanımlanmaktadır. Bununla birlikte etkinlik odaları 3 derinliğindeki iç bahçelere geçişli olarak organize edilmiştir. Grup odaları 4 derinliğinde kendisiyle aynı derinlik seviyesindeki yönetici, personel ve veli görüşme odaları ile tasarlanması önerilmektedir. Grup odalarından iç bahçelere geçiş 2 derinliğindeki geçiş holünden önerilmiştir (Şekil 2.42).

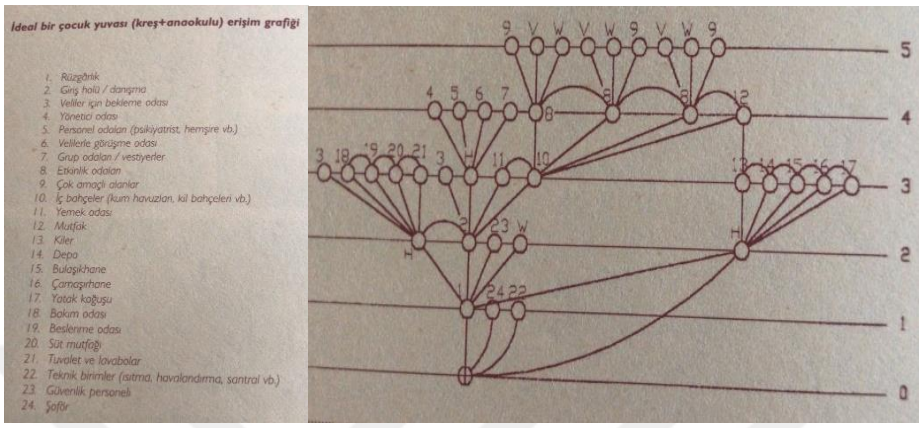

Şekil 2.42 İdeal bir yuva (kreş+anaokulu) (Gür ve Zorlu 2002)

Yeniden işlevlendirme kapsamında farklı yapılar kreş ve anaokulu hizmeti veren kurum yapılarına dönüştürülebilmektedir. İtalya'nın Milano kentinde yer alan Jaracanda Kindergarten eski bir otopark yapısından dönüştürülmüş kreş ve anaokulu hizmeti veren bir yapıdır. 1950'lere tarihlenen yapının 2018 yılındaki yeniden işlevlendirilmesi kapsamında yapı içinde 6 aylık - 6 yaş arasındaki çocuklara Reggio Emilia modelinde eğitim verecek yeni bir düzenleme yapılmıştır (URL50) (Şekil 2.43 ve Şekil 2.44).

Şekil 2.43 Jacaranda Kindergarten, Milano, İtalya (URL50)

Şekil 2.44 Jacaranda Kreş ve Anaokulu yapısında piazza'da yer alan bölümlenmiş sınıflar ve sınıf-bahçe ilişkisi Milano, İtalya (URL51)

2.5.3 Bütünleşik Organizasyonda Anaokulu-Okul Mekanları

Anaokulu ve okul birlikteliğindeki bütünleşik organizasyonlar, çocukluk dönemi (ilk ve ikinci çocukluk dönemi) boyunca hizmet veren eğitim kurumlarıdır. Mimaride organizasyon çözümleri ile örnek olabilecek farklı tasarımlar bulunmaktadır.

Fransa'nın Marsilya şehrinin farklı dönemsel yapıları arasında stratejik bir noktasında bulunan Antoine de Ruffi Okulu 2021 yılında 3-11 yaşlarındaki çocukların kullanımı için 22 derslikten oluşan bir eğitim yapısı tasarımıdır. Katlara göre ayrılmış eğitim yapısında zemin kat anaokulu mekanlarına göre düzenlenmiştir. Anaokulu sınıf mekanları bahçe ve açık mekan oyun alanı olarak kullanılan mekanlara doğrudan geçişli sağlayacak şekilde tasarlanmıştır (URL52) (Şekil 2.45 ve Şekil 2.46).

Şekil 2.45 Antoine de Ruffi Okulu Marsilya, Fransa (URL52)

Şekil 2.46 Antoine de Ruffi Okulunda Anaokulu Mekanları Sınıf-Bahçe İlişkisi, Marsilya, Fransa (URL52)

Benzer şekilde Çin'in Şangay eyaletinde 2020 yılında tamamlanmış olan Uluslararası Qingpu Pinghe okulu da 3-15 yaş aralığındaki 2000 çocuk için tasarlanmış anaokulu ve okul birlikteliğinde bir kurumdur. Tasarımcılarının ifadesi ile çocukların 12 yılını geçireceği tek bir yapı yerine 13 ayrı yapıdan oluşan bir kompleks tasarımdır. Komplekste anaokulu kendi içinde bir bütün olarak ilkokul ve ortaokul yapılarından farklılaşmakla beraber iç bahçe ve dış mekan bahçe kullanımına yönelik bir tasarım sağlamıştır (URL53) (Şekil 2.47).

Şekil 2.47 Uluslararası Qingpu Pinghe Okulu, Şangay, Çin (URL53)

Sürdürülebilirlik kapsamında 2021 yılında Fransa'nın Normandiya bölgesinin tepelerindeki Valdallière'e ait Veissoix köyünde çevre köylere de hizmet verebilecek anaokulu ilkokul ve ortaokul birlikteliğinde yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda 19. yy dan kalma bir taş ev, eski belediye yapısı ve eski okul yapısı yeniden düzenlenmiştir (URL54) (Şekil 2.48 ve Şekil 2.49).

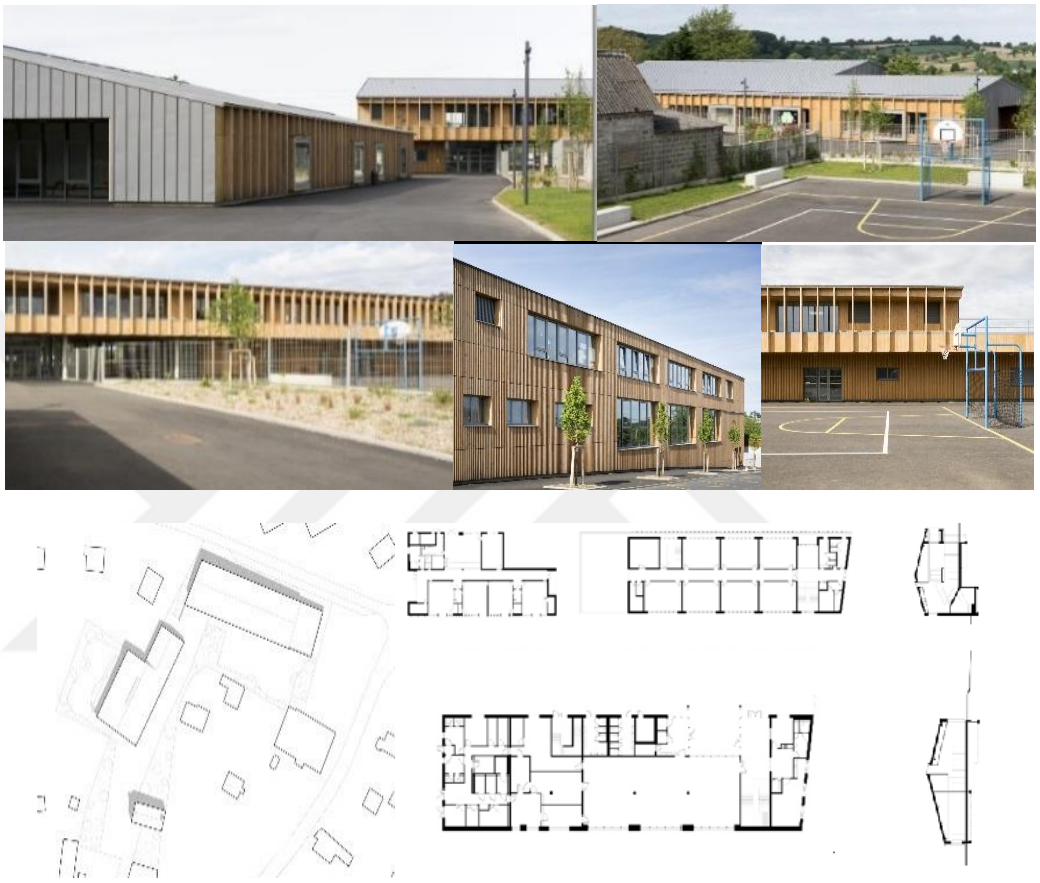

Şekil 2.48 Valdallière Anaokulu ilkokul ve ortaokulu, Valdallière, Fransa (URL54)

Şekil 2.49 Valdallière Anaokulu Sınıf- Bahçe İlişkisi, Valdallière, Fransa (URL54)

Ülkemizdeki anaokulu ve okul mekanlarından oluşan bütünleşik organizasyonlarda anaokulu, ilkokul bünyesinde ya da çocuk kulübü bünyesinde çözümlenebilmektedir.

Milli eğitime bağlı kurumlarda “resmi ilkokul” veya “özel ilkokul” olarak tanımlanırken Aile ve Sosyal Hizmetlere bağlı kurumlarda “Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü” olarak hizmet vermektedirler.

2.5.4 Bütünleşik Organizasyonda Kreş- Anaokulu- Okul Mekanları

Kreş, Anaokulu ve okul mekanlarından oluşan bütünleşik yapı organizasyonları, okul öncesi dönem ile okul birlikteliğindeki organizasyonlardır. Bebeklik ve çocukluk dönemini kapsayıcı hizmet ve eğitim veren kurumlar olarak görev yapmaktadırlar. Mimaride iyi bilinen örnekler arasında Kalasatama (Kalasatama School and Day Care) ve Maidenhill (Maidenhill Primary School and Nursery) kurumları bulunmaktadır.

Kalasatama okul ve kreşi (Kalasatama School and Day Care) 2016 yılında Finlandiya’nın Helsinki şehrindeki Kalasatama semi için okul öncesi ve kapsamlı eğitimin sonuna kadar kullanılabilecek bir eğitim yapısı olarak tasarlanmıştır. Anaokulu kapsamında 1-6 yaş çocuklara hizmet verilen kurumda tüm yıl boyunca kullanılabilen bahçe alanı okul öncesi ve okul dönemi çocukların oyun düzenine göre ikiye ayrılmıştır (URL55) (Şekil 2.50 ve Şekil 2.51).

Şekil 2.50 Kalasatama Okul ve Kreşi, Helsinki, Finlandiya (URL55)

Şekil 2.51 Kalasatama Okul ve Kreşinde Sınıf- Bahçe İlişkisi, Helsinki, Finlandiya (URL55)

İskoçya'nın Glasgow kentinde yer alan Maidenhill kreş ve ilkokulu (Maidenhill Primary School and Nursery) 2019 yılında 400 ilkokul 120 kreş ve anaokulu öğrencisi için iki katlı bir yapı olarak tasarlanmıştır. Eğitim yapısı sürdürülebilir bir tasarım anlayışında planlanarak Enerji verimliliğinden A notu alan yapının kreş mekanlarının

çatısı yeşil çatı olarak çözülmüştür. Bahçe mekanlarında oyun ekipmanlarından çok dört temel yaşam unsuru olarak toprak, hava, ateş ve su ile ilişki kurmaya teşvik edilmektedir (URL56) (Şekil 2.52 ve Şekil 2.53).

Şekil 2.52 Maidenhill İlkokul ve Kreşi, Glasgow, İskoçya, Birleşik Krallık (URL57)

Şekil 2.53 Maidenhill Anaokulu Mekanları Sınıf- Bahçe İlişkisi, Glasgow, İskoçya, Birleşik Krallık (URL57)

Ülkemizde kreş(0-3), anaokulu(3-6) ve okul (6-12) birlikteliğinden oluşan bütünleşik organizasyonlarını, özel kurumlar ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan Kreş, Gündüz Bakımevi ve Çocuk kulübü şeklinde hizmet veren kurumlar oluşturmaktadır.

2.6 Bölüm Değerlendirmesi

İlk çocukluk dönemi diğer gelişim dönemlerinden belirgin farklılıklara sahiptir. Hareketin, çevre ile iletişim ve etkileşimin arttığı bir dönemdir. İlk Çocukluk döneminin önemi başlığı altında açıklandığı üzere gelişim uzmanları, okul öncesi öğretmenleri ve çocuk psikolojisi alanındaki çeşitli uzmanlarca özellikle ilk çocukluk döneminde bedensel, bilişsel, dil, psiko-motor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında önemli ilerlemeler kaydedildiği, öz bakım becerilerinin kazanıldığı ve kişiliğin temel yapısının oluştuğu belirtilmektedir. Bedensel gelişimde büyük ve küçük kas gelişimlerine bağlı değişimler hareket kabiliyetlerini artırırken, bilişsel gelişimde "Ne? Nerede? Niçin? Nasıl?" sorularına cevapları kendi keşif ve gözlem yeteneğine bağlı olarak çevresini tanıma ve aidiyet geliştirmektedir. İlk çocukluk dönemi çevreyi ve kendini anlama, algılama anlamlandırma açısından beyindeki sinaptik ağların en yoğun çalıştığı dönemdir ve çocuklar bu dönemde taklit etme, karşılaştırma yapma, farklılıkları ayırt etme, sıralama, gruplama yapabilme becerileriyle bunu göstermektedirler. Bununla birlikte yer, yön, mekan, zaman, şekil, renk kavramlarını da geliştirirler. Bu dönemde çocuğun kendini ve duygularını ifade edebilme yeteneği açısından dil gelişimi sağlanırken, duygusal ve sosyal gelişiminde de bunu gösterebilmekte ve çevreye katılım sağlayabilmektedir.

İlk çocukluk dönemi eğitimi; özgür, girişimci, araştırmacı, öz denetimli, saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine ve kültürel değerlerine sahip her yönden sağlıklı bireylerin yetişmesine zemin hazırlamaktadır. Eğitim; çocuğun yaşamının her alanına uyarlanan şekilde "oyun" temellidir ve diğer gelişim dönemleri eğitiminden de bu yönüyle ayrılmaktadır. Oyun bu dönem çocukluğunun en temel uğraşı olarak belirtilirken çocuk gelişiminde eğitim ve öğrenme de yine oyun döngüsünde açıklanmaktadır. Oynanan oyun türleri ise çocuğun farklı gelişim aşamalarına hizmet eder şekilde; Aktif, Pasif, Yaratıcı, Düşsel ve Bilişsel Oyunlar şeklinde gruplanmaktadır (Gür ve Zorlu 2002).

Yapılan her eylem doğal ya da yapay çevre olarak bir mekan gerektirir. Bu açıdan mimari iletişim ve etkileşim içinde bulunduğumuz yapılaşmış çevreyi oluşturması noktasında etkendir. Mimarinin çocuğa bakışı, çocuğun ihtiyaçları yönünde tasarlanmış yaşam ve eğitim mekanları oluşturulabilmesi yönündedir. Mekan kullanıcı olarak çocukların ihtiyaçları maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi açısından aşağıdaki şekilde açıklanabilmektedir (Şekil 2.54).

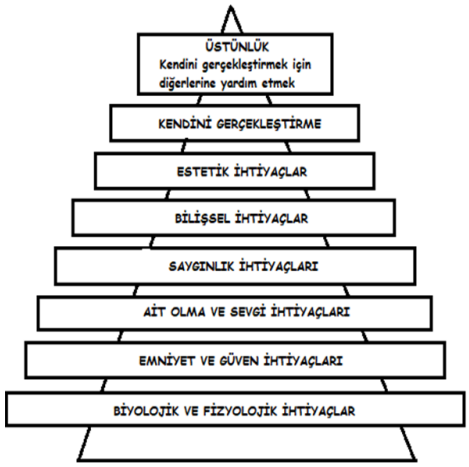

- **Mekan ve oyun ekipmanları dahil tüm iç donanımlar bakımından çocuk fizyolojisine uygunluk,**
- **Mekanın oluşturduğu çevresel güvenlik, mekanın iç güvenliği ve kolay ulaşılabilir mekânsal organizasyon**
- **Mekanın çocuk tarafından benimsenmesi, oluşturulan mekan atmosferi**
- **Mekan ve mekan ekipmanları ile sağlanabilecek sosyal eşitlik, hareket ve oyun kurgusu**
- **Eğitime uygun mekan çözümü**
- **Çocuk ilgisini çekici, estetik tasarım**

Şekil 2.54. Çocukların İhtiyaçları Kapsamında Mekan Gereksinimleri (Yazar tarafından Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi referans alınarak oluşturulmuştur)

Bu mekânsal ihtiyaçların sağlanabilmesi ölçüsünde ihtiyaçlar hiyerarşisinde en üst basamaklar olarak "çocuğun kendini ve yeteneklerini keşfederek sosyalleşmesi" beklenebilir.

Mimari, kullanıcıya yönelik mekanlar oluştururken ihtiyaçları bazında kullanıcı algısı ve isteklerini en doğru şekilde mekana yansıtabilme eğilimi içerisindedir. Bu açıdan çocuk mekanları tasarımı noktasında mimar ve kullanıcı arasında dolaylı bir işbirliğinin olduğu söylenebilmektedir. Nitekim, çocuk mekanları üzerine yapılan tasarımların kullanıcıdan ziyade eğitimci veya ebeveyn üzerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda şekillendiği görülmektedir. Bu durum doğru olmakla birlikte eksik olarak tanımlanabilir. Çünkü çocuk kendisini ve çevresini ifade edebilme yeteneğini kazanma noktasında mimariyi de anlama ve anlamlandırmaktadır. Çocuktaki iletişim ve etkileşim, çocuğun bulunduğu mekan üzerinden gelişirken; mekan algısına bağlı tanımsal ifadeler üzerinden şekillenmektedir (Şekil 2.55).

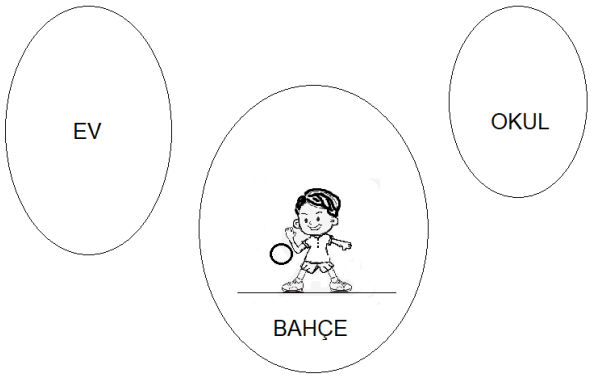

Şekil 2.55. Mekansal Tanım (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Gelişim uzmanları çocuklardaki mekan algısını sırasıyla **topolojik, projektif ve metrik mekan algısı** olarak açıklamaktadır. İlk çocukluk dönemindeki bir çocuk mekanı topolojik olarak tanır, mekan bilgisine tam sahip olmasa da sezgisel anlamlar çıkararak farklı mekanlardan bağımsız olarak tanımlar, tahmin eder**. Birden fazla nesnenin veya mekanın konumsal ilişkilerini anlamlandırması sonucunda ise projektif mekan algısı oluşmaktadır**. Okul öncesi programlarda yapılan eğitim çalışmaları geneli itibariyle projektif mekan algısını destekleyici olarak çocuğun bedeninin konuma göre çoğunlukla sağ-sol, alt-üst, ön-arka, ileri-geri, içinde-dışında gibi tanımlarla kavratılmaya çalışılan kazanım faaliyetleridir. **Metrik mekan algısı ise çocuğun nesne veya mekanlar arasındaki ilişkileri kendisi dışında başka referans noktaları belirleyerek de kavramaya başlamasıdır**. **Bu durum 4-6 yaşlarında harita okuma ve oryantiring olarak tanımlanan eğitimler çerçevesince edinilen kazanımlar olarak açıklanmaktadır** (Şekil 2.56).

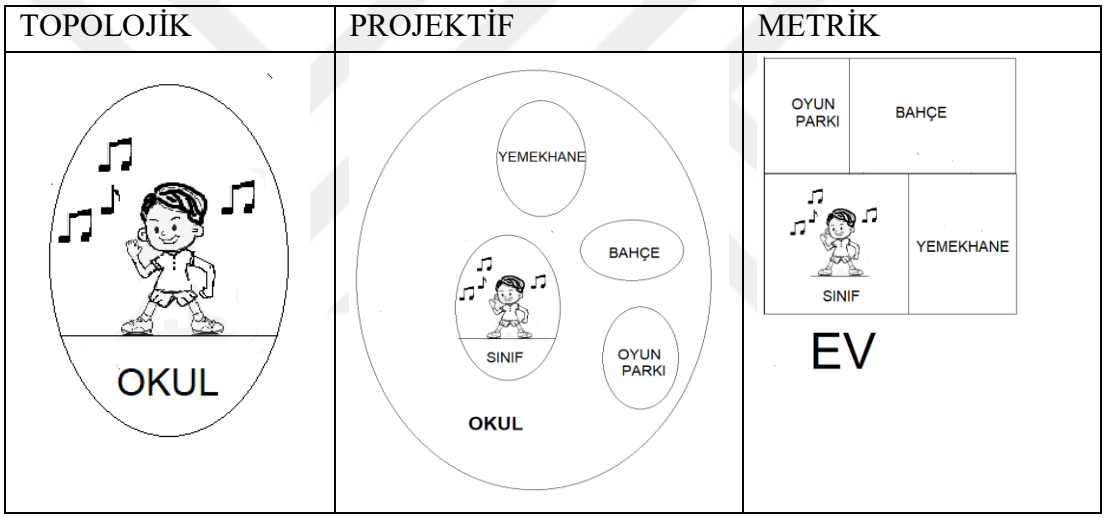

Şekil 2.56. Çocuklarda Mekan Algısı (Gelişim uzmanlarının tanımlamaları referans alınarak oluşturulmuştur)

İlk çocukluk dönemindeki çocuklar ile yapılan çalışmalar çocukların mekânsal değerlendirmelerinde içinde bulunduğu ve görsel alanı dahilinde olan mekanı doğru tarifleyerek çizebileceğini göstermektedir. Bununla birlikte mekânsal çizime dayalı elde edilmiş çalışmalara bağlı olarak çocuğun içinde bulunduğu mekanın diğer mekanlarla ilişkisi konusunda özel bir eğitim (oriyantiring, harita okuma) almamışsa projektif algısına bağlı değerlendirmeler şeklinde sonuçlanacağı öngörülmektedir. Bu durum çocuk mekanı tasarımlarının dolaylı işbirliği içinde çözümlenebilir olmasını açıklamakla birlikte çocukların mekânsal değerlendirmeleri konusunda yapılacak yeni yöntem araştırmalarına da bağlı kalmaktadır. **Tez çalışması, bu yöntemlerden biri olarak çocuğun oyunla mekânsal tercihlerini ifade etmesi şeklinde değerlendirilebilecek bir araştırma niteliği de taşımaktadır.**

Çocuklar her mekanda oyun oynama potansiyeline sahip olmakla beraber mimari, ilk çocukluk dönemi eğitimine yönelik mekan tasarımlarında kullanıcı odaklı oyun özelinde veya genelinde mekanlar oluşturmaktadır. Doğanın çocuklar için en büyük öğretici ve yaşayarak öğrenme imkanı sunduğu eğitim bilimcilerin ortak görüşleri arasındadır. Bu açıdan dış mekana yönelik oyunlar teşvik edilmekte ve desteklenmektedir. Değişen yaşam koşulları çocuklar için ilki 18. yy sonlarında doğa ile iç- içe büyütme fikrinden geliştirilmiş ve açık mekanda "çocuk bahçesi" olarak tanımlanmış olan "kindergarten" eğitim mekanlarını oluşturmuştur. Bu kurumlar günümüzde özellikle ilk çocukluk dönemine yönelik okul öncesi eğitim kurumları şeklinde yaygınlaştırılmıştır. Ülkelerin eğitim politikaları çerçevesinde zamanla gelişen ve değişen eğitim anlayışında farklı yaş ve gelişim gruplarına yönelik tanımlanan eğitim mekanları oluşturulmaktadır. Türkiye'de ilk çocukluk dönemi eğitimi veren kurumlar resmi kurumlarca "anaokulu" özel kurumlarca ise "gündüz bakımevi" şeklinde tanımlanmaktadır. Kurumlarca benimsenen eğitim sisteminde çeşitli farklılıklar bulunmakla birlikte ilk çocukluk dönemi eğitiminde temel eğitim aracı olan oyunun türü ve niteliği yönünden farklı dengeler veya değişiklikler bulunmaktadır. Bu sebeple oyun tabanlı eğitim çerçevesinde ilk çocukluk dönemi eğitimi veren tüm kurumların tasarımında iç ve dış mekan bütünlüğü önemlidir.

İlk çocukluk dönemi eğitiminde oyun mekanı olarak iç mekanlar sınıf, çok amaçlı salon, spor mekanları gibi özellikleri bağlı olunan eğitim sistemince belirlenmiş birden çok oyun türüne yönelik mekanlar olabildiği gibi drama odası, müzik odası, resim atölyesi, yüzme havuzu gibi özel amaçlı mekanlar olarak da oluşturulabilmektedir. Bununla birlikte oyun mekanı olarak dış mekanlar ise bahçe alanı, oyun alanı gibi yine eğitim sistemince belirlenen özelliklerde genel tanımlar olabilirken oyun parkı, koşu parkuru, basket sahası, sebze bahçesi gibi özel amaçlı mekanlar olarak da düzenlenebilmektedir.

Çocuk eğitim mekanları tasarımında geliştirilen tasarım fikri söz konusu çocukluk dönemine ait özellikler, kazanımlar, mevcut eğitimler, çevre duyarlılığı oluşturma…vb. yönlendirici kriterlere bağlı şekillenmektedir. Bununla birlikte hızlı kentleşmeye bağlı olarak mevcut yapı stoğunun değerlendirilmesine yönelik dönüştürülmüş mekanlar veya bu anlamda yapılar da bulunmaktadır. İlk çocukluk dönemi eğitim mekanları tasarlanmış veya dönüştürülmüş olarak 4 farklı organizasyon şekliyle açıklanabilmektedir. Buna göre; ilk çocukluk dönemi eğitim yapısı bağımsız tasarlanmış anaokulu veya dönüştürülmüş anaokulu olabilir ya da bütünleşik organizasyonlarda üç farklı şekilde kendi içinde tasarlanmış ya da dönüştürülmüş yapı organizasyonları olarak ele alınabilir.

1. ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A- **Tasarlanmış Anaokulu**
2. ORGANİZASYON ŞEKLİ 1B- **Dönüştürülmüş Anaokulu**
3. ORGANİZASYON ŞEKLİ 2A- **Tasarlanmış Bütünleşik Organizasyonda Kreş- Anaokulu**
4. ORGANİZASYON ŞEKLİ 2B- **Dönüştürülmüş Bütünleşik Organizasyonda Kreş- Anaokulu**
5. ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A- **Tasarlanmış Bütünleşik Organizasyonda Anaokulu-Okul**

6. ORGANİZASYON ŞEKLİ 3B- **Dönüştürülmüş Bütünleşik Organizasyonda Anaokulu-Okul**
7. ORGANİZASYON ŞEKLİ 4A- **Tasarlanmış Bütünleşik Organizasyonda Kreş-Anaokulu-Okul**
8. ORGANİZASYON ŞEKLİ 4B-**Dönüştürülmüş Bütünleşik Organizasyonda Kreş-Anaokulu-Okul**

Bağımsız Anaokulu tasarımlarının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi ilk çocukluk döneminin sağlıklı ve verimli geçirilmesinde önem taşımaktadır. Bu dönemdeki eğitim bireyin kişilik gelişimi ve ileriki yaşlarda alacağı eğitimin de temelidir. Çocuklar ülkelerinin geleceğidir bu bakımdan ülkeler kalkınma hedefleri doğrultusunda çocuk eğitimini destekleme ve geliştirmeye yönelik politikalar uygulamaktadırlar. Bu kapsamda ülkemizdeki bağımsız anaokulu yapılarının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinin yanında bütünleşik mekan organizasyonları olarak Kreş ve Gündüz Bakımevi, Anaokulu-Çocuk Kulübü, İlkokul vb. kurumlardaki 3-6 yaş dönemi çocukların kullanımına yönelik mekanların geliştirilmesi ve bu mekanların önemi konusunda farkındalık oluşturulması gerekli görülmektedir. Tez çalışmasıyla, oyun tabanlı eğitimin yapıldığı ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının geliştirilmesine ve iyileştirilebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. MATERYAL VE METOT

Çocukluk dönemi eğitim yapılarında ilk çocukluk dönemi çocuklarına yönelik farklı mekansal düzenlemeler bulunmakta ve planlanmaktadır. Mimarlık, mekansal düzenlemelerin şekillenmesinde söz konusu çocukluğun sadece fiziksel ihtiyacını karşılamak olarak açıklanamaz. Çocuğun mekansal ihtiyacına yönelik tasarımlar oluşturulurken fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının gözönünde bulundurulması gerekir ki bu durum çocuğu ilgilendiren farklı disiplinlerce de kabul edilmektedir. Günümüz interdisipliner anlayışında çocuk gelişim uzmanları ve eğitim bilimcilerin tespitleri ışığında uygulanacak tasarımların amaca uygun nitelikte mekansal çözümler oluşturacağı öngörülmektedir. Bu açıdan ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarında;

• İç-dış eğitim(oyun) mekanları erişim ilişkisi (kendi gelişim dönemi mekanları ve varsa öğrenim gören diğer gelişim dönemlerince bu mekanların kullanım durumu)

• İlk çocukluk dönemindeki çocukların mekansal tercihleri kapsamındaki değerlendirmeler,

• İlk çocukluk dönemi eğitimcilerinin çocuk ve mekan ile ilgili görüş ve düşünceleri,

mekansal ihtiyacın karşılanmasında birbirini etkileyen birer parça konumundadır. Mevcut ilk çocukluk dönemi eğitim yapıları veya yapılarındaki ilk çocuk dönemi eğitim mekanlarının iç-dış mekan erişim ilişkisi üzerinden yapılabilecek araştırmalar, mekansal çözümlerin olumlu ve olumsuz yönlerini belirleyerek ihtiyaca uygun mekansal düzenlemeleri ortaya koyabilecek niteliktedir. Bu bakımdan **kapsayıcılığı en fazla olan MEB'na bağlı resmi ve özel kurumlar başta olmak üzere ilk çocukluk dönemi eğitimine hizmet veren kurumlardaki eğitim (oyun) mekanı organizasyonlarının mekansal erişimlerine dayalı durum tespitinin yapılması, eğitimci görüşlerinin alınması ve kullanıcı olan çocukların mekânsal tercihlerinin araştırılmasından elde edilen sonuç raporlarına bağlı "mekansal erişim modeli" geliştirilmesi amaçlanmıştır**. Bu kapsamda Antalya merkez ilçelerindeki kurumlardan seçilen alan çalışmasında amaçla doğru orantılı olarak üç farklı metodu içeren çoklu karma bir yöntem seçilmiştir.

1. Tasarlanmış ya da dönüştürülmüş kurumların mevcut mimari planlarından elde edilen verilerle mekansal biçimlenme özelliklerinin tanımlanması ve analiz edilmesi için geliştirilmiş bir yöntem olan "Space Syntax"a (**mekan dizimi) bağlı yapı erişim grafiklerinin oluşturulması ve yapı geçirgenliklerinin ortaya koyulması**
2. Mevcut duruma dair kullanıcı olan **eğitimcilerin çocuklar ve mekan ile ilgili görüşlerinin alınması ve görüş değerlendirme çalışmalarında sıklıkla kullanılan bir yöntem olan "içerik analizi"ne bağlı değerlendirilmesi**

3. Asıl kullanıcı konumundaki çocukların mekansal tercihlerini değerlendirmek amacıyla bu tez kapsamında geliştirilmiş ve **oyundan türetilmiş bir yöntem olarak "görsel dizim"**

3.1. Araştırma Modeli

İlk çocukluk dönemi eğitiminde iç-dış mekan ilişkisi kapsamında yapılacak alan araştırması üç farklı değerlendirme aşamasından oluşan karma bir yöntemdir. İlk aşamada, seçilen kurumların mimari projeleri üzerinden mevcut mekânsal erişim ilişkisini değerlendirebilmek amacıyla mekan dizimine (space syntax) bağlı erişim grafikleri oluşturulmuştur. Kurum organizasyonunda yer alan ilk çocukluk dönemi çocukların kullandığı eğitim mekanları belirlenerek, bu mekanların diğer mekanlarla ilişkisini ortaya koyabilecek grafiksel ve sayısal veriler elde edilmiştir. Erişim grafikleri ve verilerin elde edilmesinde bir java programı olan Jass programından yararlanılmıştır. Kurum organizasyonlarında yer alan eğitim mekanları İç- dış mekan ilişkileri yönüyle güçlü (geçirgen) ya da zayıf (geçirgen değil) olması bakımından değerlendirilmiştir. İkinci aşamada, kurumun genel bilgileri kapsamında kullanıcı verileri ve görüşleri hazırlanan görüşme formu üzerinden elde edilmiştir. Görüşme formunda "Eğitimcinin öğrenci ile ilgili görüşleri" ve "Eğitimcinin mekan ile ilgili görüşleri" kapsamında hazırlanmış sorular nitel veri analizlerinden içerik analizine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Kurumun asıl kullanıcısı olan çocukların mekânsal tercihlerinin belirlenebilmesi kapsamında olan son aşamada ise 3-6 yaş çocuklarının oynadığı bilişsel oyunlardan geliştirilen ve güvenilirliği önceki aşamada uzman görüşleriyle de sorgulanan "okul oluşturma oyunu" adı altında görsel dizim yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde seçilen kurumlardaki iç ve dış mekan görsellerinden bir "mekan tanım görseli" oluşturulmuş olup iki ve üç boyutlu oyun elemanı olarak eğitmenlerince yapılan bir sınıf içi etkinlik şeklinde çocuklara uygulanmıştır. Etkinlikte "Sınıf" olarak tanımlanan mekan etrafına çocukların tercih ettiği mekanları yerleştirerek hayallerindeki kendi okullarını oluşturmaları istenmiş ve görsel dizimi yaş ve cinsiyete göre eğitmence fotoğraflanmıştır. Fotoğraflardan elde edilen görsel dizimlerde sınıf mekanı çevresine yerleştirilen mekan görselleri çocukların görsel alanı baz alınarak oluşturulan görsel dizim ölçeğinde çocukların özellikle birincil ve ikincil geçiş mekanı tercileri oluşturması bakımından değerlendirilmiştir. Tüm aşamaların karşılaştırılmasına bağlı olarak ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının tasarımında ve iyileştirilmesi kapsamında kullanılabilecek bir "erişim modeli" geliştirilmiştir.

3.1.1 Mekan Dizimine Bağlı Erişim Grafiğinin Elde Edilmesi

Mekan dizimi, kullanılan mekanların birbiriyle ilişkisini açıklamaya yönelik mekânsal analizlerde; inşa edilmiş çevrenin **mekansal biçimlenme özelliklerinin tanımlanması ve analiz edilmesi için geliştirilmiş teori ile desteklenen bir teknikler bütünüdür**. Mekan dizimi (Space Syntax) metodu özellikle karmaşık binalarda olmak üzere tasarımların uygulanmadan önce test edilmesine de olanak sağlamaktadır. Hillier ve Hanson (1984) tarafından ortaya atılmış "mekan dizimi" metodunda düzenlenen erişim grafiği ile mekanların birbiriyle bağlantıları, bütünün içindeki konumları ve sistemdeki

tüm mekanlar arası ilişki ele alınmaktadır. Mekansal ilişkilerde iki mekanın bağlantısının üçüncü bir mekanla olan ilişkisi ise mekansal konfigürasyonu oluşturmaktadır (Fuhrmann ve Gotsman, 2006). Mekan dizimi bu anlamda mekan konfigürasyonunun analizi şeklindedir. Yapının çizilen erişim grafiğinde ulaşılan rakamsal değerler aracılığıyla bina sisteminin toplam mekan sayısı (k), terminal mekan sayısı (Tk), geçişli mekan sayısı (Gk), mekansal derinlik (d), en derin mekan (edm), derinlik ortalaması (dort), mekanın konfigürasyon içinde birleştirici olup olmadığını gösterir entegrasyon değerleri (RA ve RRA) açıklanabilmektedir. Entegrasyon değerleri hesabında ise aşağıdaki formüller kullanılmaktadır (Hillier ve Hanson 1989; Sanlı vd. 2011).

$$dort = \frac{TD\ (tüm\ mekanların\ derinlik\ toplamı)}{k-1} \quad RA = \frac{2(dort-1)}{k-2} \quad RRA = \frac{RA}{dk}$$

RA simetrik- asimetrik arasında (0-1) değer almaktadır. Düşük değer sisteme entegre olma, yüksek değer ayrılma eğilimininde olduğunun göstergesidir ve yalnızca sistemdeki derinlik ilişkilerini açıklamakta kullanılmaktadır. RRA ise farklı büyüklükteki mekansal sistemlerin karşılaştırılmasında kullanılmaktadır ve hesaplamadaki "dk" değeri Hillier ve Hanson'un hazırladığı çizelgede mekan sayısına göre farklılık gösteren sayısal veriyi ifade etmektedir. RRA değerinde sayılar "1.00"den büyük değerler alır. "1.00" den küçük değerler sistemdeki bütünleşik mekanları ifade ederken; "1.00"in üzerindeki değerler ayrık mekanların ifadesi olmaktadır (Czerkauer Yamu, 2010). Basit bir plan şemasına ait örnek bir erişim grafiği aşağıdaki şekilde elde edilmektedir (Şekil 3.1).

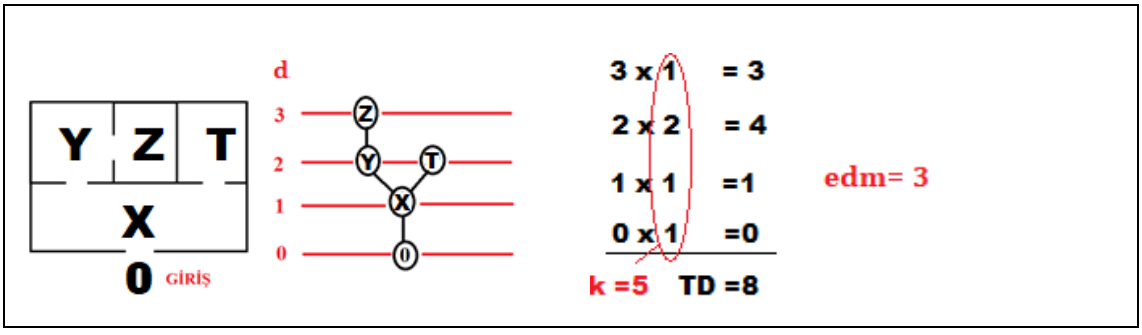

Şekil 3.1 Örnek Mekan Erişim Grafiği (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Bağımsız veya bütünleşik mekan organizasyonlarındaki ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarına ulaşılabilirlik düzeyi ve kullanılabilirliğin ortaya konulması amacıyla bina ölçeğinde gerçekleştirilecek mekan dizimi analizlerinde mekansal örüntüye ait geçiş grafiklerinin oluşturulması ve bu anlamda değerlerin elde edilmesinde "Jass" adlı JAVA programdan yararlanılmıştır.

3.1.2 Eğitimci Görüşlerinin Belirlenmesi

İlk çocukluk dönemi eğitimi kapsamında seçilen kurumlar hakkında kurum yetkililerinden alınan bilgilere ek olarak mevcut duruma dair kullanıcı olan eğitimcilerin çocuklara ait görüşleri ve kullandıkları mekanlara ait görüşlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmış soru formlarının değerlendirmesidir. Eğitimcilerin çocuklara ait görüşleri çocukların mekânsal tercihleri kapsamında geliştirilen yöntemin güvenilirliği kapsamında istatistiksel veri olarak değerlendirilecek sorulardır. Eğitimcilerin mekanlara ait görüşleri ise mevcut bulundukları ve çocukların kullanımına bağlı olarak olmasını istedikleri eğitim mekanlarının iç ve dış mekan ilişkisini belirlemeye yönelik hazırlanmış sorulardır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Eğitimci Görüşleri Kapsamında Hazırlanmış Sorular

EĞİTİMCİLERİN ÇOCUKLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ KAPSAMINDA SORULAR
3-6 yaş grubu çocuklar mekanları nasıl algılar? Deneyimlenen mekan algısı nasıldır? Mekanları görseller üzerinden algılaması mümkün müdür?
3-6 yaş grubu çocukların görsel üzerinden mekanı ayırt etmesi ve tanımlaması mümkün müdür?
3-6 yaş grubu çocuklar görsel üzerinden mekan tercihi yapabilirler mi?
3-6 yaş grubu çocuklar görsel üzerinden mekan dizisi oluşturabilirler mi?

EĞİTİMCİLERİN MEKAN İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ KAPSAMINDA SORULAR
İlk çocukluk dönemi eğitimi (3-6 yaş) veren bir kurumda iç ve dış eğitim mekanlarını nasıl tanımlarsınız?
3-6 yaş grubu çocuklar en çok hangi mekanlardaki oyun ve etkinlikleri tercih ediyorlar? Neden?
3-6 yaş grubu çocuklar için ayrılan iç mekanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?
3-6 yaş grubu çocuklar için ayrılan dış mekanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?
3-6 yaş grubu çocuklar kendilerine ait mekanlardaki erişimleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Eğitmenlerin görüşleri nitel veri analiz çeşitlerinden içerik analizine tabi tutularak sonuçlar kodlama ve temalandırma yapılarak frekans tekniği yardımıyla tablolaştırılabilmektedir. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler, belirli temalar çerçevesinde biraraya getirilmekte ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Dolayısıyla içerik analizi, insanların söyledikleri ve yazdıklarının açık talimatlara göre kodlanarak sayısallaştırılmasıdır (Balcı, 2009). Bu kapsamda eğitmen görüşlerine ait verilerin değerlendirilmesinde içerik analizine bağlı nitel veri araştırma programlarından Maxqda programından yararlanılmıştır.

3.1.3 Çocukların Mekânsal Erişim Tercihlerinin Belirlenmesi

İlk çocukluk dönemi gelişim özelliklerinde çocuğun yer, yön, mekan, zaman, renk, ağırlık, çevre ve düzen kavramlarının yerleştiği çocukların karşılaştırma yapma, farklılık ve benzerlikleri fark ederek sıralama, gruplama becerilerinin yerleşmiş olduğu belirtilmektedir (Balat vd., 2013; Oktay, 2004; Şen, 2007). Zihinsel açıdan yeterliliği olan bu dönem çocukluğunda yapboz oyunu tercih edilen oyunların başında gelirken 3 yaşında 12-50 parça arasındaki ilişkiyi kurabilir olarak açıklanmaktadır (URL8; URL10; URL11). Asıl kullanıcı konumundaki ilk çocukluk dönemi çocukların mekandaki tepki ve algılarını değerlendirmek amacıyla bu dönem çocuklarının temel iletişimi olan oyun kullanılarak, oynadıkları temel oyunlar üzerinden bir mekânsal değerlendirme yöntemi geliştirilmiştir (Şekil 3.2 ve Şekil 3.3).

Şekil 3.2 Ahşap Yapboz Küpler (URL58)

Şekil 3.3 Görsel Oyun Kartları (URL59)

Mekanlar tıpkı bir yapbozu oluşturan parçalar gibi bir araya gelerek yapıyı, bu anlamda kurumu oluştururlar. Bu bakımdan "Anaokulu Oluşturma Oyunu" olarak bir görsel düzenleme oyununda çocuklara verilebilecek mekan görselleri üzerinden çocukların kişisel düzenleme, görsel çeşitlilik üzerinden seçme, ilişki kurma ve uyum yakalama konusundaki becerileri ortaya konulabilir. Bu kapsamda çocuklara verilebilecek mekan görselleri aşağıdaki şekilde uygulanabilir.

1-Görsel kartlar üzerinden düzenleme (merdiven, hol gibi mekan resimleri ayrıca kullanılabilir)
2-Her bir yüzünde mekan görselleri bulunan küplerle düzenleme (küplerin yan yana veya üst üste koyulması üst- alt kat kavramını yansıtıcıdır)

Yapboz oyunundan "Anaokulu Oluşturma Oyunu" etkinlik adıyla türetilmiş bir yöntem olan "Görsel Dizim" güvenilirliği ön araştırmada çocuk gelişim uzmanı, okul öncesi öğretmeni, çocuk psikolojisi uzmanı ve felsefe ve rehberlik uzmanından oluşan bir

grup eğitimci[1] üzerinden onaylanmış olup alan araştırmasına katılan kurum eğitimcilerinin "çocuk ile ilgili görüşleri" kapsamında ayrıca sorgulanmaktadır.

3.2 Evren ve Örneklem / Katılımcılar ve Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini Türkiye'deki 3-6 yaş grubuna hizmet veren eğitim kurumları oluşturmaktadır. İç ve dış eğitim (oyun) mekanı kullanımı her iklim ve koşulda düzenlenebilmektedir. Bununla birlikte ülkemiz sosyokültürel etkisinde dış mekan kullanım potansiyelinde daha fazla örnek oluşturabilmesi bakımdan da kolay ulaşılabilir evren olan Antalya merkez ilçelerde amaçsal örneklem metodu ile evrenin tipik bir örneği olduğu düşünülen bir alt grup, örneklem olarak seçilmiştir. Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve müdürlüğün resmi sitesinden (URL60) elde edinilen bilgiler kapsamında merkez ilçelerdeki 3-6 yaş grubu çocuklara hizmet veren kurumlar Çizelge 3.2'de belirtilmiştir.

Çizelge 3.2. Antalya Merkez İlçelerde 3-6 Yaş Eğitimi Veren Kurum Sayıları

İLÇELER	ANAOKULU		ANASINIFI	
	MEB	MEB DIŞI	MEB	MEB DIŞI
AKSU	2	0	27	0
DÖŞEMEALTI	1	14	18	0
KEPEZ	18	19	55	0
KONYAALTI	5	33	15	0
MURATPAŞA	12	56	38	0
TOPLAM	**160 kurum**		**153 kurum**	

Asıl kullanıcı olan öğrenci sayısı üzerinden örneklem hesabı yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının açıklanan en son (02.08.2022 tarihli erişim) istatistiksel verisi olarak; 2020-2021 sayısal verilerine göre Türkiye geneli resmi ve özel okullardaki okul öncesi eğitiminde 305346 anaokulu öğrencisinin, 673313 anasınıfı öğrencisinin, özel okullarda ise 118123 anaokulu ve 38.769 anasınıfı öğrencisinin kaydı yapıldığı belirtilmektedir (URL61). Buna göre toplamda 1.135.551 öğrenci bulunmaktadır. Örneklem alanı olarak seçilen Antalya merkez ilçeleri istatistiksel verilerinde (Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü) 2022-2023 eğitim öğretim dönemi resmi ve özel anaokulu ve anasınıfına kayıtlı öğrenci sayısı; Aksu ilçesinde 1655, Döşemealtı ilçesinde 2013, Kepez İlçesinde 14111, Konyaaltı İlçesinde 5265, Muratpaşa İlçesinde 12185 olarak verilmiş olup toplamda 35229 şeklindedir.

[1] Banu Bengü Koçyiğit- Çocuk Gelişimi Uzmanı
Fatıma Arslan- Çocuk Psikolojisi Uzmanı
Gülsüm İn-Okul Öncesi Öğretmeni
Esengül Olgun-Felsefe ve Rehberlik Uzmanı

Güven aralığı, istatistik biliminde anakütle parametresinde kullanılan bir çeşit aralık kestirimi ve çıkarımsal istatistik çözüm aracıdır. İstatistik alanında temelde Jacop Cohen'in (1988) Statistical Power Analysis fort the Behavioral Sciences adlı çalışmasına dayandırılan istatistiksel güç (Statistical Power), etki büyüklüğü (Effect Size-ES), güven aralığı (Confidence Interval-CI) verileri kullanılmaktadır (Şevgin ve Çetin, 2017). Çalışma kapsamında güven aralığı hesabında G*Power programı kullanılarak %95 güven (1-α), %95 test gücü (1-β) ve d=0.5 etki büyüklüğü bağımsız örneklem t testi (independent samples t test) analizine göre alınması gereken öğrenci sayısı Türkiye ve Antalya Merkez İlçe verileri üzerinden karşılaştırmalı olarak aşağıdaki şekilde elde edilmiştir (Şekil 3.4).

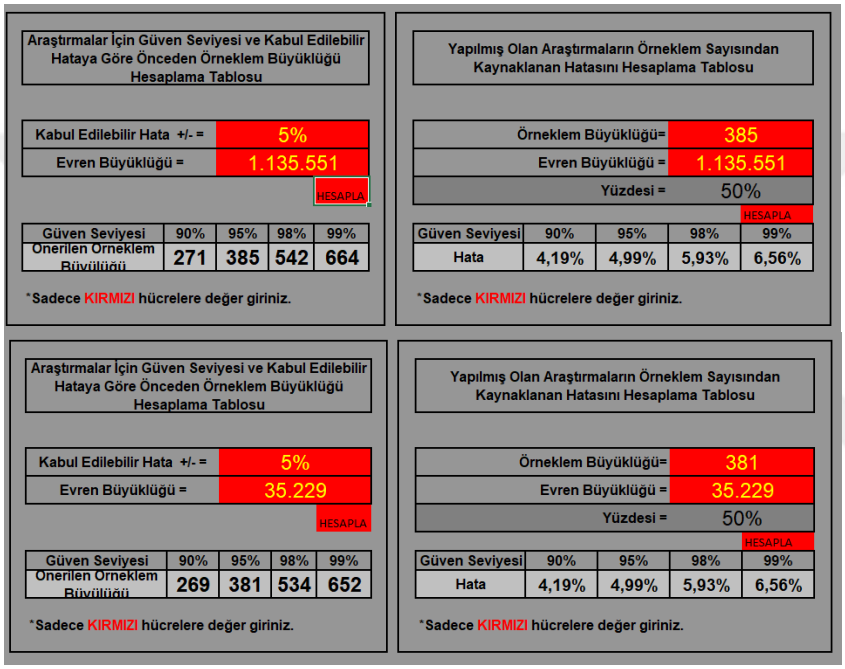

Şekil 3.4 Türkiye ve Antalya Merkez İlçe Öğrenci İstatistiklerine Göre Örneklem Hesabı (G*power programı kullanılarak elde edilmiştir)

Örneklem hesabında örneklem sayısı %95 güven seviyesinde Türkiye geneli üzerinden 385 olup Antalya merkez ilçeleri istatistiği üzerinden 381 olarak belirlenmiştir. Her sınıfta maximum 20 öğrenci ve en az 2 şubenin olduğu varsayımı üzerinden kurum sayısı değeri Türkiye geneline göre: 9,625 Merkez ilçeler istatistiğine göre: 9,525 olarak elde edilmiştir. Bu değerler ışığında 10 kurum üzerinden yapılabilecek bir değerlendirme istatistiksel güç, etki büyüklüğü ve güven aralığını sağlıyor görülmektedir. Ancak kurumlardaki öğrenci sayılarının değişken olabilmesi, etkinlik uygulamasına tüm öğrencilerin katılamayabilir olması gibi sebeplerden dolayı istenilen güven aralığını sağlayabilmek için örneklem sayısı 10 kurum yerine 20 kurum olarak belirlenmiştir.

Organizasyonları bakımından 1A-1B, 2A-2B, 3A-3B, 4A-4B şeklinde 8 farklı organizasyon şekli belirlenen ilk çocukluk dönemi eğitim mekanlarının öğrenci ve eğitmene bağlı örneklem hesabında analiz hedeflerinin elde edilebilmesine yönelik

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden sağlanan okul listesinden aşağıdaki koşullarda toplamda 20 kurum rastgele yöntemle seçilmiştir:

(1) Kapsayıcılığı en fazla olan kurum olarak MEB bağlı resmi ve özel kurumların çoğunlukta olması (1A ve 3A)
(2)Sosyoekonomik çeşitlilik olması açısından farklı merkez ilçe ve semtlerdeki resmi ve özel kurum seçimlerine yer verilmesi (Muratpaşa, Kepez, Konyaaltı, Döşemealtı, Aksu)
(3)Farklı organizasyon şekillerinden her birine örnek oluşturabilmesi

Çizelge 3.3. Alan Çalışması Kapsamında Seçilen Kurumlar

1.	Aksu Melek –Mustafa Hamursuz Anaokulu	Aksu /Resmi	1A
2.	Sabiha Gökçen Anaokulu	Muratpaşa /Resmi	1A
3.	15 Temmuz Şehitler Anaokulu	Muratpaşa/Resmi	1A
4.	Antalya Büyükşehir Belediye Anaokulu	Muratpaşa/Resmi	1A
5.	Mürüvet Alpagot Anaokulu	Konyaaltı/Resmi	1A
6.	Yeşeren Filizler Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/Özel	1A
7.	Elele Gündüz Bakımevi	Muratpaşa/Özel	1B
8.	Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/Özel	2A
9.	Özgürlük Nasreddin Hoca Kreş ve Gündüz Bakımevi	Kepez/Özel	2A
10.	Pembe Kule Kreş ve Gündüz bakımevi	Konyaaltı/özel	2B
11.	Celal Sönmez İlköğretim Okulu	Aksu/Resmi	3A
12.	Abdurrahman Neriman Bileydi İlköğretim Okulu	Konyaaltı/Resmi	3A
13.	Alaylı İlköğretim Okulu	Aksu/Resmi	3A
14.	Antbirlik İlköğretim Okulu	Muratpaşa/Resmi	3A
15.	Özel Bahçeşehir Antalya Kampüs Anaokulu	Döşemealtı/Özel	3A
16.	Özel İsabet Antalya Anaokulu	Konyaaltı/Özel	3A
17.	Envar Koleji Anaokulu	Muratpaşa/Özel	3B
18.	Aydede Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Kepez/Özel	3B
19.	Akdeniz Üniversitesi 75. Yıl Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/Özel	4A
20.	Bilge Çocuk Akademisi Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/Özel	4B

3.3 Veri Toplama Yöntemleri ve Analizi

Alan çalışmasında belirlenmiş olan kurum yapılarındaki organizasyon şemalarının elde edilesine yönelik ilk olarak kurumlardan mimari plan ve mekan fotoğrafları ile birlikte yetkili personelden alınan bilgilendirmeye ait bir değerlendirme yapılmıştır. İlk çocukluk dönemi eğitimine yönelik iç ve dış mekanların mevcut organizasyondaki durumu bir java programı olan “jass” kullanılarak mimari plan üzerinden mekan dizimi (space syntax) yöntemine bağlı erişim grafiği şeklinde elde edilmiştir. Bununla birlikte

mekânsal erişim ilişkisi, yapı entegrasyon değerlerine bağlı sayısal veriler üzerinden açıklanmıştır. Kurum yetkilisinden alınan bilgiler, elde edilen görseller, organizasyon şekline bağlı kurum niteliği ile iç ve dış mekanların mekânsal özelliklerine bağlı verilerin işlenebilmesi için aşağıdaki çizelgeler oluşturulmuştur (Çizelge 3.4).

Çizelge 3.4. Kurum yetkilisinden alınan bilgiler ve kurum mimari planlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesi

KURUM ADI:	**Öğrenci Sayısı (3-6 YAŞ) (Anaokulu/Anasınıfı/Uygulama sınıfı-Gündüz Bakımevi)**	**Eğitmen/Öğretmen Sayısı (Anaokulu/Anasınıfı/Uygulama sınıfı-Gündüz Bakımevi)**

SORU	**Kreş ile Birlikte Anaokulu (0-2 yaş)**	**Yalnız Anaokulu/ Gündüz Bakımevi (3-6 yaş)**	**İlkokul/ Çocuk Kulübü ile Birlikte Anaokulu/Anasınıfı (6-12yaş)**	**Kreş, Anaokulu ve Çocuk Kulübü birlikteliği (0-12 yaş)**	**Kurum için tasarlanmış yapı**	**Kuruma dönüştürülmüş yapı**
Kurumun Niteliği	**2**	**1**	**3**	**4**	**A**	**B**

SORU	**Sınıf/ Grup Odası**	**Etkinlik /Spor / Özel amaçlı Oda**	**Çok Amaçlı Salon**	**Anaokulu Giriş-Çıkış**
İÇ MEKAN				

SORU	**Oturma alanı**	**Sert zemin alan**	**Doğal toprak alan**	**Oyun ekipmanları (geleneksel)**	**Oyun ekipmanları (Özel tasarım)**	**Spor alanları**	**Aktif Yeşil alan**	**Pasif Yeşil alan**	**Tarımsal etkinlik**	**Yer oyun çizgileri**	**Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı**	**Hayvan besleme /kümes**
DIŞ MEKAN												

İlk aşamada kurumdan elde edilen bilgiler, iç ve dış mekan görselleri ve mimari projeye bağlı analizler sonucu mekan dizimine bağlı erişim grafikleri oluşturulmuştur. Sonrasında kullanıcı olan eğitimcilerin çocuk ve mekan ile ilgili görüşleri alınmıştır.(Eğitimci Görüş Formu bkz. Ek1). Eğitmen görüşlerinin içerik analizine bağlı bulguları bir nitel veri analiz programı olan Maxqda üzerinden elde edilmiştir. Son olarak ise asıl kullanıcı konumundaki çocukların mekânsal erişim tercihlerinin belirlenmesine yönelik yapboz oyunundan geliştirilmiş yeni bir yöntem olan "görsel dizim" yöntemi kullanılmıştır. Görsel dizim için alan çalışmasında seçilen kurumlardan elde edilen iç ve dış mekan fotoğraflarından bir mekan tanım görseli belirlenmiştir (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.5. Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerinde Kullanılacak Görseller

İÇ MEKANLAR		**DIŞ MEKANLAR**	
SINIF			BAHÇE SINIFI
KAPALI OYUN PARKI	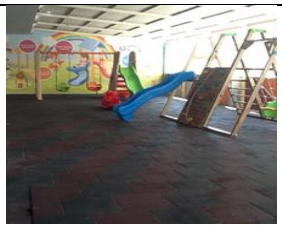		AÇIK OYUN PARKI
ÇOK AMAÇLI GÖSTERİ SALONU			YEŞİL ALAN/ SERA
JİMNASTİK /SPOR ODASI			KUM HAVUZU
DRAMA HİKAYE ODASI			KÜMES VE HAVUZ HAYANLAR
YEMEKHANE			

KORİDOR			MERDİVEN

Seçilen mekan tanım görselleri ile iki veya üç boyutlu oyun elemanları olarak "Okul Oluşturma Oyunu" etkinliği şeklinde uygulanmıştır (Şekil 3.5 ve Şekil 3.6).

Şekil 3.5 Görsel dizim etkinliği olarak "Okul Oluşturma Oyunu" iki boyutlu görsel kartları (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Şekil 3.6 Görsel dizim etkinliği olarak "Okul Oluşturma Oyunu" üç boyutlu ahşap küpleri (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Çocukların "anaokulu oluşturma oyunu" kapsamında uyguladıkları sınıf içi etkinlikte "sınıf" mekanı olarak tanımlanmış mekan görselini merkeze alarak **hayal ettikleri kendi okullarını oluşturmaları** istenmiş ve "sınıf" mekanı çevresinde oluşturulan görsel dizimler belgelenmiştir. Başka bir deyişle küçük birer mimar olarak çocuklar mekânsal düzenini kendileri oluşturdukları bütünde bir okul mekan dizisi elde etmiştir. Çocukların mekan görsellerinden sınıf çevresinde oluşturdukları mekan görselleri iç ve dış mekan olup olmaması, aktif veya pasif oyun/eğitim mekanları olup olmaması gibi genel özelliklerinin yanında çocuğun sınıf mekanı ile birlikte düşündüğü, oyun çerçevesinde tanımladığı öncelikli mekan niteliği bakımından değerlendirmiştir Uygulama kapsamında elde edilen sonuç görsellerini değerlendirebilmek amacıyla çocukların görsel alanından geliştirilen "görsel dizim ölçeği" kullanılmıştır (Şekil 3.7).

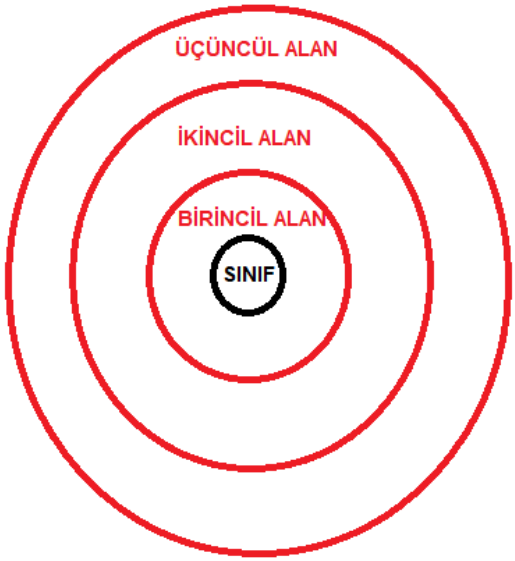

Şekil 3.7 Görsel Dizim Ölçeği (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Görsel dizim ölçeğine göre; sınıf çevresinde birincil alana yerleştirilmiş mekanlar çocukların doğrudan sınıflarından erişimi istenilen mekanlar olarak değerlendirilirken sonraki yerleştirilen mekan görselleri tercih bakımından dolaylı erişim sağlanabilen mekanlar olarak derecelendirilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Erişim Grafiğine Ait Bulgular

Çizelge 4.1. Kurum-Erişim Bulguları 1

<table>
<tr><td colspan="3">MUSTAFA-MELEK HAMURSUZ ANAOKULU</td><td>RESMİ OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU</td><td colspan="2">ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A</td></tr>
<tr><td colspan="6">MEB BAĞLI RESMİ KURUM OLARAK İKİ KATLI DİKDÖRTGEN PLANLI TASARLANMIŞ YAPI 2014 YILINDA AÇILMIŞTIR.</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 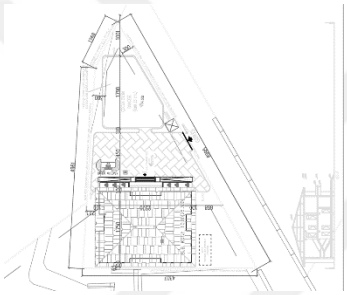 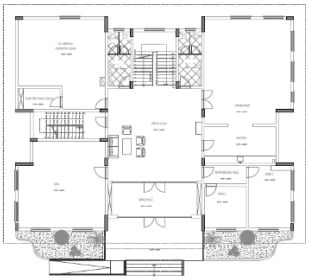 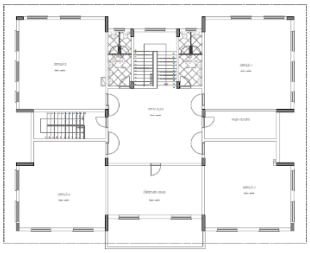 </td></tr>
<tr><td>DIŞ MEKAN</td><td colspan="5">OYUN ÇİZGİLERİYLE TANIMLANMIŞ SERT ZEMİN OYUN ALANI, OYUN EKİPMANLARI ALANI, ÇOCUKLARIN KULLANDIĞI KISMİ YEŞİL ALAN, MASA VE OTURMA ELEMANLARIYLA DÜZENLENMİŞ DIŞ MEKAN ETKİNLİK ALANI BULUNMAKTADIR.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="5">
<table>
<tr><th>Oturma alanı</th><th>Sert zemin alan</th><th>Doğal toprak alan</th><th>Oyun ekipmanı (geleneksel)</th><th>Oyun ekipmanı (Özel tasarım)</th><th>Spor alanları</th><th>Aktif Yeşil alan</th><th>Pasif Yeşil alan</th><th>Tarımsal alan</th><th>Yer oyun çizgileri</th><th>Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı</th><th>Hayvan besleme /kümes</th></tr>
<tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>4</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="5"> </td></tr>
</table>

İÇ MEKAN

.3-4 VE 5-6 YAŞ GRUPLARI İÇİN DÜZENLENMİŞ 5 SINIF BULUNMAKTADIR.

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
5	0	0	2

MEKAN DİZİMİ

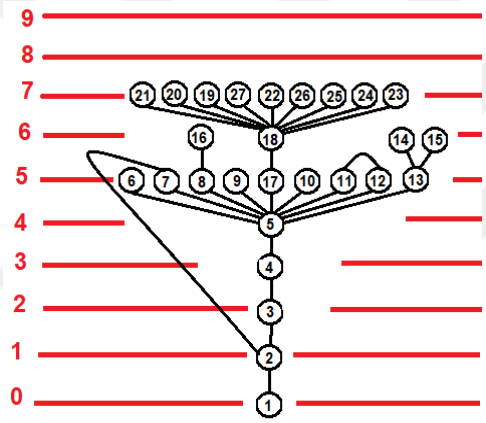

1-GİRİŞ	18-ORTAK ALAN2
2-BAHÇE	19-SINIF1
3-KURUM GİRİŞİ	20-SINIF2
4-RÜZGARLIK	21-SINIF3
5-ORTAK ALAN1	22-ÖĞRETMENLER ODASI
6-SU DEPOSU HİDROFOR ODASI	23-SINIF4
7-MERDİVEN1	24-ARŞİV VE DEPO
8- ODA	25-SINIF5
9-WC1	26-WC3
10-WC2	27-WC4
11-YEMEKHANE	
12-MUTFAK	
13-HOL	
14-İDARİ OFİS1	
15-İDARİ OFİS2	
16-ELEKTRİK PANO ODASI	
17-MERDİVEN2	

MELEK-MUSTAFA HAMURSUZ ANAOKULU	
TotalRRA	24,786
MeanRRA	0,918
k	27
Tk	16
Gk	11
edm	7
TD	142
Dort	5,461

MELEK- MUSTAFA HAMURSUZ ANAOKULU	Control value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2	3,538	0,203	1,058	92
SINIF1	0,1	3,423	0,193	1,010	89
SINIF2	0,1	3,423	0,193	1,010	89
SINIF3	0,1	3,423	0,193	1,010	89
SINIF4	0,1	3,423	0,193	1,010	89
SINIF5	0,1	3,423	0,193	1,010	89
ODA	1,1	2,884	0,150	0,785	75
YEMEKHANE	0,6	2,923	0,153	0,801	76
ORTAK ALAN1	6,333	2,0	0,08	0,416	52
ORTAK ALAN2	9,5	2,461	0,116	0,609	64

Çizelge 4.2. Kurum-Erişim Bulguları 2

<table>
<tr><td colspan="2">SABİHA GÖKÇEN ANAOKULU</td><td>RESMİ OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU</td><td>ORGANİZASYON ŞEKLİ
1A</td></tr>
<tr><td colspan="4">MEB BAĞLI RESMİ KURUM OLARAK BODRUM , ZEMİN VE BİRİNCİ KAT ŞEKLİNDE TASARLANMIŞ YAPI 2001 YILINDA EĞİTİM ÖĞRETİME AÇILMIŞTIR. BİNA KAPASİTESİ İLE ANTALYA'NIN EN BÜYÜK BAĞIMSIZ ANAOKULU OLMA ÖZELLİĞİ TAŞIMAKTADIR. 11 SABAH 7 ÖĞLE YARIM GÜN EĞİTİM VERİLEN 18 ŞUBEDE TOPLAM 440 ÖĞRENCİSİ BULUNMAKTADIR. MEB MÜFRADATINDA BULUNAN YAPARAK YAŞAYARAK ÖĞRENME ÇERÇEVESİNDE 37-66 AYLIK ÇOCUKLARA EĞİTİM VERİLMEKTEDİR.AİLE KATILIMLI ETKİNLİKLERİN DE YAPILDIĞI KURUM; 2004-2005 EĞİTİM ÖĞRETİM YILINDA KALİTELİ OKUL VE KALİTELİ EKİP İL İKİNCİLİĞİ, 2007-2008 YILINDA MEB VE SAĞLIK BAKANLIĞININ YAPMIŞ OLDUĞU BEYAZ BAYRAK PROJESİNDE BEYAZ BAYRAK ÖDÜLÜ 2011-2012 EKO OKUL PROJESİNDE YEŞİL BAYRAK 2022 YILINDA UYGULADIĞI PROJE ÇALIŞMALARIYLA STEAM ETİKETİ ALMIŞTIR.</td></tr>
<tr><td colspan="4"> 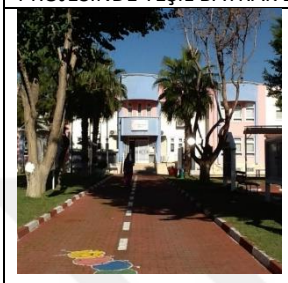
 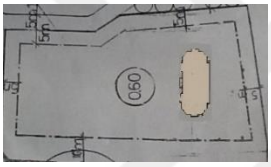
 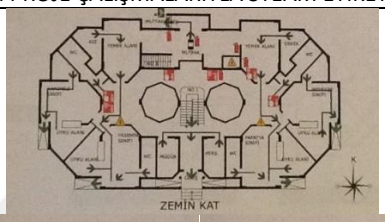

 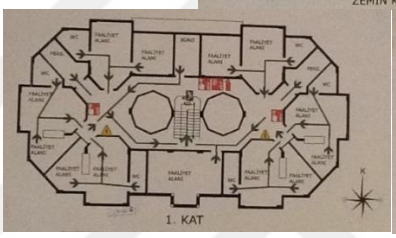

 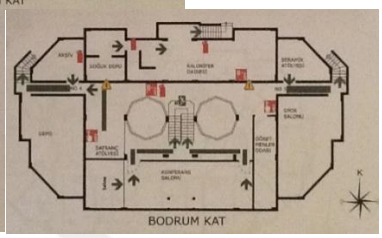
</td></tr>
<tr><td>DIŞ MEKAN</td><td colspan="3">AĞAÇLANDIRILMIŞ BAHÇE ALANINDA , ÇİM ALAN, OYUN EKİPMANLARI ALANI,ÇİZGİ OYUNLARI ALANI,TRAFİK PİSTİ, KAMELYALAR, ÇOK AMAÇLI SPOR ALANI, BİTKİ YETİŞTİRME ALANLARI BULUNMAKTADIR.</td></tr>
</table>

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1	0

İÇ MEKAN

KURUMDA 11 SINIF , 6 ETKİNLİK ODASI, SPOR SALONU,SATRANÇ ATÖLYESİ, SERAMİK ATÖLYESİ, JİMNASTİK SALONU,ÇOK AMAÇLI SALON VE 2 YEMEKHANE BULUNMAKTADIR.

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
11	10	1	6

MEKAN DİZİMİ

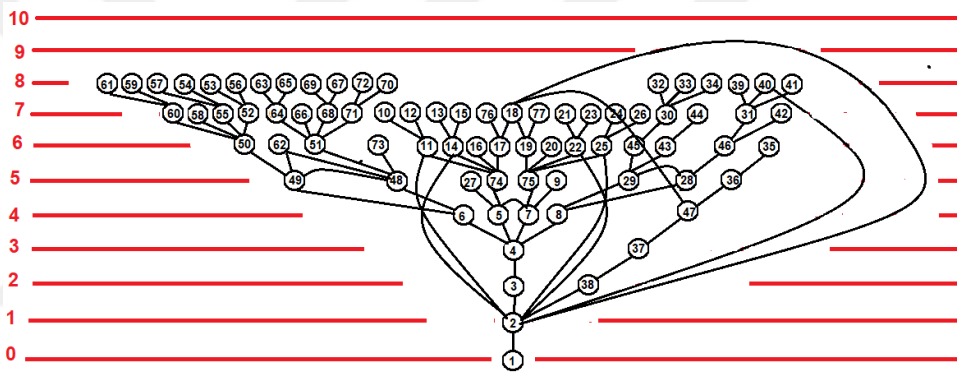

1.	GİRİŞ	27.	PERSONEL ODASI	53.	ETKİNLİK ALANI1
2.	BAHÇE	28.	JİMNASTİK ALAN1	54.	ETKİNLİK ALANI2
3.	KURUM GİRİŞ	29.	JİMNASTİK ALAN2	55.	SINIF6
4.	AYAKKABI DEĞİŞİM	30.	HOL3	56.	WC9
5.	KORİDOR1	31.	HOL4	57.	WC10
6.	MERDİVEN1	32.	DEPO	58.	WC11
7.	KORİDOR2	33.	MERDİVEN3	59.	WC12
8.	MERDİVEN2	34.	ARŞİV	60.	SINIF7
9.	MÜDÜR	35.	MUTFAK SOĞUK DEPO	61.	ETKİNLİK ALANI3
10.	WC1	36.	MUTFAK DEPO	62.	BÜRO
11.	SINIF1	37.	KALORİFER DAİRESİ	63.	ETKİNLİK ALANI4
12.	UYKU ALANI1	38.	MERDİVEN4	64.	SINIF8
13.	UYKU ALANI2	39.	SERAMİK ATÖLYESİ	65.	WC13
14.	SINIF2	40.	MERDİVEN5	66.	WC14
15.	WC2	41.	SPOR SALONU	67.	WC15
16.	WC3	42.	ÖĞRETMENLER ODASI	68.	SINIF9
17.	YEMEKHANE1	43.	KONFERANS SALONU	69.	ETKİNLİK ALANI5
18.	MUTFAK	44.	SAHNE	70.	ETKİNLİK ALANI6
19.	YEMEKHANE2	45.	SATRANÇ ATÖLYESİ	71.	SINIF10
20.	WC6	46.	HOL5	72.	WC16
21.	WC7	47.	MUTFAK MERDİVENİ	73.	SINIF11
22.	SINIF3	48.	KORİDOR3	74.	HOL1
23.	UYKU ALANI3	49.	KORİDOR4	75.	HOL2
24.	UYKU ALANI4	50.	HOL6	76.	WC4
25.	SINIF4	51.	HOL7	77.	WC5
26.	WC8	52.	SINIF5		

SABİHA GÖKÇEN ANAOKULU	
TotalRRA	95,625
MeanRRA	1,241
k	77
Tk	36
Gk	41
edm	8
TD	477
Dort	6,276

SABİHA GÖKÇEN ANAOKULU	Control value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	3,75	4	0,08	0,793	307
SINIF1	2,311	4,776	0,100	0,998	363
UYKU ALANI1	0,25	5,763	0,127	1,259	438
SINIF2	2,311	4,776	0,100	0,998	363
UYKU ALANI2	0,25	5,763	0,127	1,259	438
SINIF3	2,311	4,776	0,100	0,998	363
UYKU ALANI3	0,25	5,763	0,127	1,259	438
SINIF4	2,311	4,776	0,100	0,998	363
UYKU ALANI4	0,25	5,763	0,127	1,259	438
SINIF5	2,2	6,039	0,134	1,332	459
ETKİNLİK ALANI1	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF6	2,2	6,039	0,134	1,332	459
ETKİNLİK ALANI2	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF7	2,2	6,039	0,134	1,332	459
ETKİNLİK ALANI3	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF8	2,2	6,026	0,134	1,329	458
ETKİNLİK ALANI4	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF9	2,2	6,026	0,134	1,329	458
ETKİNLİK ALANI5	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF10	2,2	6,026	0,134	1,329	458
ETKİNLİK ALANI6	0,333	7,026	0,160	1,593	534
SINIF11	0,2	5,355	0,116	1,151	407
JİMNASTİK ALANI1	0,916	4,921	0,104	1,037	374
JİMNASTİK ALANI2	1,666	4,907	0,104	1,033	373
SATRANÇ ATÖLYESİ	0,5	5,789	0,127	1,266	440
SERAMİK ATÖLYESİ	0,25	6,328	0,142	1,409	481
KONFERANS SALONU	1,25	5,868	0,129	1,287	446
SAHNE	0,5	6,855	0,156	1,548	521
SPOR SALONU	0,25	6,328	0,142	1,409	481
YEMEKHANE1	1,45	4,934	0,104	1,040	375
YEMEKHANE2	1,45	4,934	0,104	1,040	375

Çizelge 4.3. Kurum-Erişim Bulguları 3

15 TEMMUZ ŞEHİTLER ANAOKULU	RESMİ OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A
MEB BAĞLI RESMİ KURUM OLARAK TEK KATLI TASARLANMIŞ YAPI 2016 YILINDA 3 DERSLİKLİ 77 ÖĞRENCİ KAPASİTELİ OLARAK EĞİTİME AÇILMIŞTIR.		

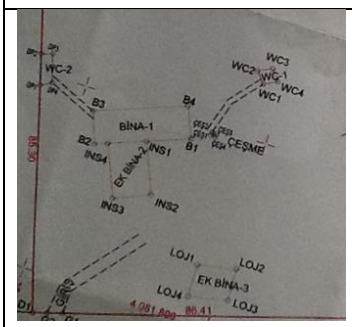

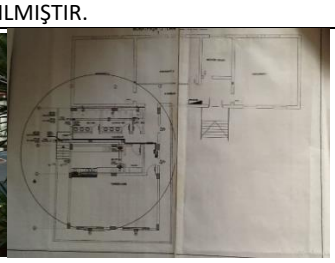

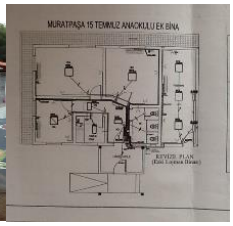

DIŞ MEKAN

GİRİŞ BAHÇE ALANINDA SERT ZEMİN (PARKE TAŞI) ALANA OYUN ÇİZGİLERİ İLE ETKİNLİK ALANI OLUŞTURULMUŞTUR. AĞAÇLIK VE TABİİ ZEMİNDEN OLUŞAN VE YAPIYI ÇEVRELEYEN YEŞİL ALAN İSE BANK VE ORMAN MASALARIYLA DÜZENLENMİŞTİR. YAPI YAN BAHÇELERİ PASİF YEŞİL ALAN OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. KISMİ EKİLMİŞ ALAN BULUNMAKLA BİRLİKTE ÇOCUKLARIN ARKA VE YAN BAHÇELERE ULAŞIMLARI ANA GİRİŞ BAHÇEDEN SAĞLAMAKTADIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	1	0	0	1	1	1	1	4	0	0

İÇ MEKAN

EĞİTİM YAPISI L BİÇİMLİ GİRİŞTEN ÜÇ SINIFA AYRILAN BİR MEKAN VE BUNA BAĞLANAN YEMEKHANE MEKANI OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. İDARİ MEKANLAR OLARAK KULLANILAN EK BİOLARAK DÜZENLENMİŞ İKİ YAPIDAN OLUŞAN BİR KURUMDUR.TASARIM GİRİŞTEN ARKA BAHÇEYE ERİŞİMİ SAĞLAYAN UZUN BİR KORİDORA BAĞLANAN MEKANLAR ŞEKLİNDEDİR. KUZEYE BAKAN MEKANLAR İDARİ KISIMLARI OLUŞTURURKEN SINIFLAR VE YEMEKHANE GÜNEYE BAKAN MEKANLAR OLARAK TASARLANMIŞTIR. TASARIMDA KİRLİ-TEMİZ AYAK PROBLEMİ NEDENİYLE ARKA BAHÇEYE AÇILAN GEÇİŞ KULLANILAMAMAKTADIR. BU SEBEPLE ARKA BAHÇEYE ÇOCUKLARIN GEÇİŞİ GİRİŞ MEKANINDAN SAĞLANMAKTADIR .

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
3	0	0	1

MEKAN DİZİMİ

EĞİTİM BİNASI

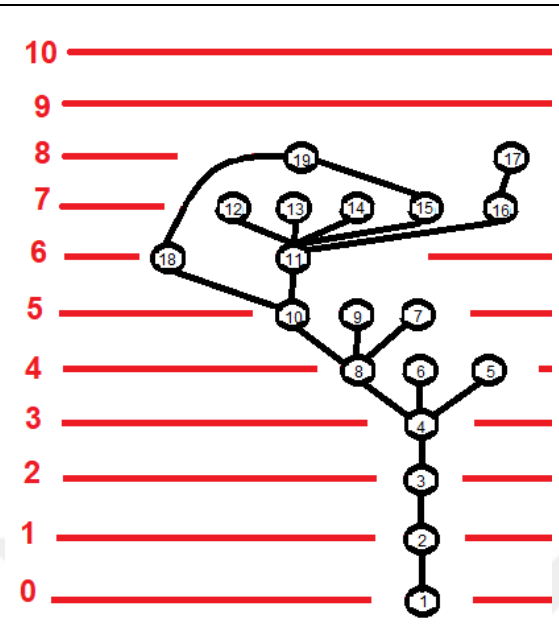

EĞİTİM BİNASI

1- GİRİŞ
2- GİRİŞ BAHÇE
3- BİNA GİRİŞİ
4- HOL 1
5- SINIF 1
6- ÖĞRETMEN ODA
7- SINIF 2
8- HOL 2
9- SINIF 3
10- HOL 3
11- HOL 4
12- WC1
13- WC2
14- WC3
15- HOL5
16- DEPO
17- MUTFAK
18- YEMEKHANE
19- HOL6

Total RRA: 23,712	
Mean RRA: 1,248	
k	19
Tk	8
Gk	11
edm	8
TD	96
Dort	5,333

15 TEMMUZ ANAOKULU EĞİTİM BİNASI	Control value	Mean depth	RA	RRA	Total depth
BAHÇE	1,5	4,333	0,392	1,697	78
SINIF 1	0,25	3,722	0,320	1,386	67
SINIF 2	0,25	3,333	0,274	1,188	43
SINIF 3	0,25	3,333	0,274	1,188	60
YEMEKHANE	0,833	3,111	0,248	1,075	56

Çizelge 4.4. Kurum-Erişim Bulguları 4

ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ANAOKULU	RESMİ OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A
MEB BAĞLI ÖZEL KURUM OLARAK TEK KATLI TASARLANMIŞ YAPI 2014 YILINDA 4 DERSLİKLİ 96 ÖĞRENCİ KAPASİTELİ OLARAK ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARAFINDAN EĞİTİME AÇILMIŞTIR.48-66 AY ARALIĞINDAKİ ÇOCUKLARA HİZMET VEREN KURUMDA MEB ÖKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI UYGULANMAKTADIR. ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE AİT CAM PİRAMİT FUAR VE KONGRE MERKEZİ OLARAK TANIMLANAN MEKAN İÇERİSİNDE 497 M2 KAPALI 3500 M2 ÇIK ALANA SAHİP KURUM DOĞA İLE BÜTÜNLEŞEN BİR ORTAMDA YER ALMAKTADIR. KURUM 2022-2023 YILINDA EKO-OKULLAR PROGRAMINDA YEŞİL BAYRAK ÖDÜLÜ ALMIŞTIR.		

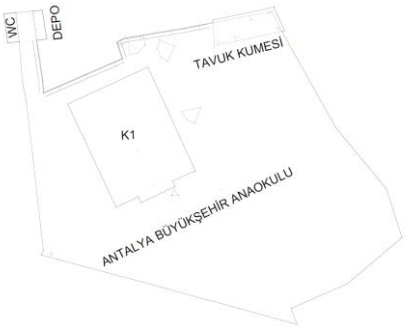

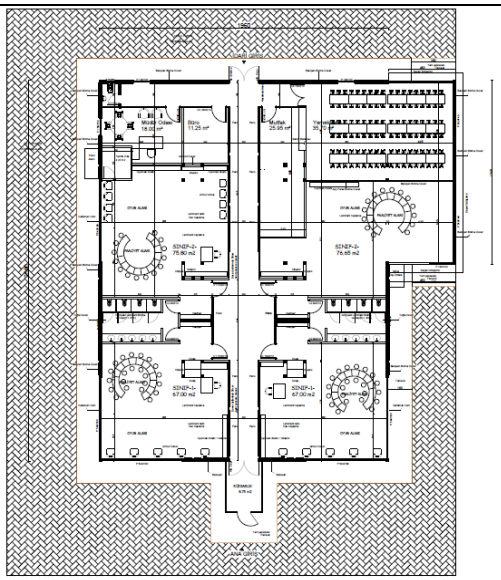

ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ANAOKULU

D I Ş M E K A N

GİRİŞ BAHÇE ALANINDA SERT ZEMİN (PARKE TAŞI) OLARAK YAPILMIŞTIR. AÇIK HAVA SATRANÇ VE ÇİZGİ OYUNLARINA AYRILMIŞ ALANLAR BULUNMAKTADIR. GÖLGELİKLİ OTURMA, ŞEFFAF SINIF VE ÇEŞİTLİ ETKİNLİK ALANLARI OLUŞTURULMUŞTUR AĞAÇLIK VE TABİİ ZEMİNDEN OLUŞAN VE YAPIYI ÇEVRELEYEN YEŞİL ALANDA OYUN EKİPMANLARI YERLEŞTİRİLMİŞTİR. BİR KÜMESİ VE KISMİ EKİLMİŞ ALANI BULUNAN KURUMDA ÇEVRE DOSTU ETKİNLİKLER YAPILABİLMEKTEDİR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	0	0

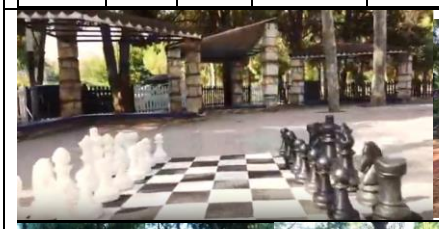

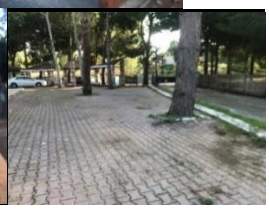

İ Ç

DİKDÖRTGEN PLANLI TEK KATLI TASARIM GÜNEY GİRİŞTEN ARKA BAHÇEYE (KUZEY) ERİŞİMİ SAĞLAYAN UZUN BİR KORİDORA BAĞLANAN MEKANLAR ŞEKLİNDEDİR.
DOĞUDA İKİ BATIDA İKİ SINIF ŞEKLİNDE DÜZENLENMİŞ EĞİTİM MEKANLARINA ORTAK ISLAK HACİMLER ÇÖZÜMLENMİŞTİR. İDARİ MEKANLAR VE YEMEKHANE KUZEYDE ANA KORİDORA BİRER HOL İLE BAĞLANMAKTADIR.

MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
4	0	0	2

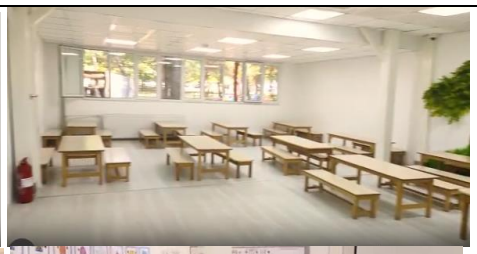

MEKAN DİZİMİ

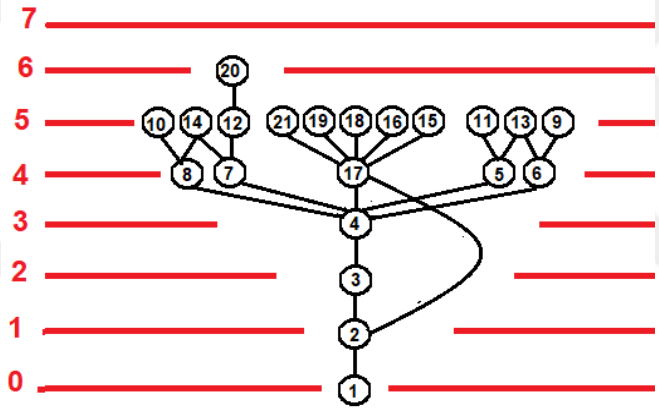

1-GİRİŞ
2- BAHÇE
3-RÜZGARLIK
4-HOL1
5-HOL2
6-HOL3
7-HOL4
8-HOL5
9-SINIF 1
10-SINIF 2
11-SINIF 3
12-SINIF 4
13-WC1
14-WC2
15-MUTFAK
16-YEMEKHANE
17-HOL6
18-BÜRO
19-MÜDÜR ODASI
20-TEKNİK ODA
21-WC3

A. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ANAOKULU	
TotalRRA	19,946
MeanRRA	0,949
k	21
Tk	9
Gk	12
edm	6
TD	87
Dort	4,35

A. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ANAOKULU	Control value	Mean depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,642	2,8	0,189	0,863	56
SINIF 1	0,333	3,5	0,263	1,198	70
SINIF 2	0,333	3,5	0,263	1,198	70
SINIF 3	0,333	3,5	0,263	1,198	70
SINIF 4	1,333	3,3	0,242	1,102	66
YEMEKHANE	0,142	3,0	0,210	0,958	60

Çizelge 4.5. Kurum-Erişim Bulguları 5

MÜRÜVET ALPAGOT ANAOKULU	RESMİ OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A

MEB BAĞLI RESMİ KURUM OLARAK TEK KATLI TASARLANMIŞ YAPI 2014 YILINDA 200 ÖĞRENCİ (SABAH-ÖĞLE) KAPASİTELİ 5 SINIF OLARAK EĞİTİME AÇILMIŞTIR.

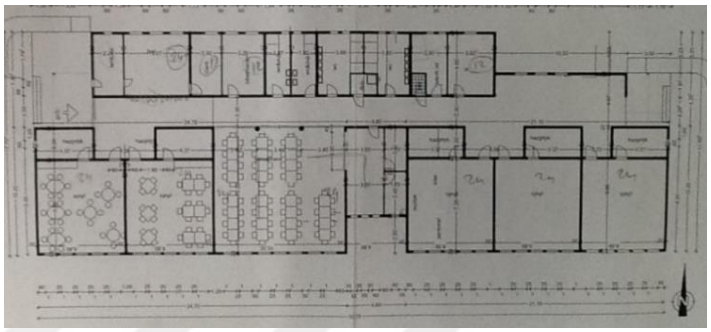

DIŞ MEKAN

GİRİŞ BAHÇE ALANINDA SERT ZEMİN (PARKE TAŞI) ALANA OYUN ÇİZGİLERİ İLE OLUŞTURULMUŞ ETKİNLİK ALANI OLUŞTURULMUŞTUR. AĞAÇLIK VE TABİİ ZEMİNDEN OLUŞAN KISMİ BİR YEŞİL ALAN İSE BANK VE ORMAN MASALARIYLA DÜZENLENMİŞTİR. YAPI YAN BAHÇELERİ PASİF YEŞİL ALAN OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. KISMİ EKİLMİŞ ALAN BULUNMAKLA BİRLİKTE ÇOCUKLARIN GİRİŞ VE ARKA BAHÇEYE ULAŞIMLARINI SAĞLAMAKTADIR. YAPI ARKA BAHÇESİ AKTİF YEŞİL ALAN OLARAK KULLANILMAKTADIR. OYUN EKİPMANLARI VE BOŞ TABİİ ZEMİN OLARAK DÜZENLENMİŞTİR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	1	1	0	0	1	1	0	4	0	0

İÇ MEKAN

TASARIM GİRİŞTEN ARKA BAHÇEYE ERİŞİMİ SAĞLAYAN UZUN BİR KORİDORA BAĞLANAN MEKANLAR ŞEKLİNDEDİR. KUZEYE BAKAN MEKANLAR İDARİ KISIMLARI OLUŞTURURKEN SINIFLAR VE YEMEKHANE GÜNEYE BAKAN MEKANLAR OLARAK TASARLANMIŞTIR.

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
5	0	0	2

MEKAN DİZİMİ

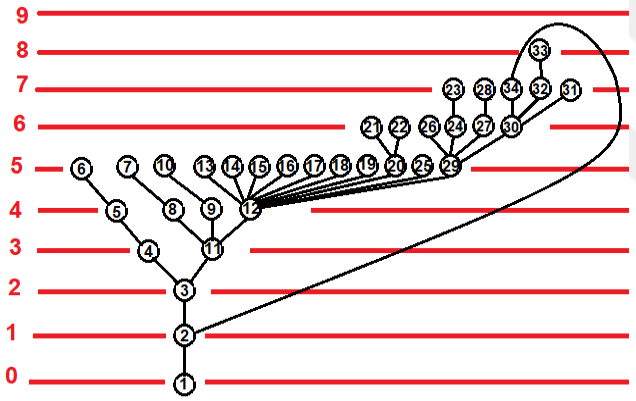

1-GİRİŞ	18-DUŞ
2-GİRİŞ BAHÇE	19-YEMEKHANE
3-BİNA GİRİŞİ	20-MUTFAK
4-TERLİK ODA	21-DEPO1
5-BEKLEME	22-DEPO2
6-İDARİ ODA	23-HAZIRLIK ODA3
7-HAZIRLIK ODA1	24-SINIF 3
8-SINIF 1	25-TEKNİK ODA
9-SINIF 2	26-DOKTOR
10-HAZIRLIK ODA2	27-SINIF 4
11-HOL1	28-HAZIRLIK ODA4
12-HOL2	29-HOL3
13-ÖĞRETMENLER O.	30-HOL4
14-WCDUŞ1	31-HOL5
15-WCDUŞ2	32-SINIF 5
16-WC1	33-HAZIRLIK ODA5
17-WC2	34-ARKA GİRİŞ

ALPAGOT ANAOKULU	
TotalRRA	33.142
MeanRRA	0,974
k	34
Tk	17
Gk	117
edm	8
TD	169
Dort	5,121

ALPAGOT ANAOKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,833	3,454	0,153	0,911	146
Sınıf 1	1,25	3,454	0,153	0,911	114
Hazırlık oda1	0,5	4,424	0,214	1,271	146
Sınıf 2	1,25	3,454	0,153	0,911	114
Hazırlık oda2	0,5	4,424	0,214	1,271	146
Sınıf 3	1,2	3,484	0,151	0,900	113
Hazırlık oda3	0,5	4,393	0,213	1,260	145
Sınıf 4	1,2	3,484	0,151	0,900	113
Hazırlık oda4	0,5	4,393	0,212	1,260	145
Sınıf 5	1,25	3,909	0,181	1,080	129
Hazırlık oda5	0,5	4,878	0,242	1,440	161
Yemekhane	0,09	3,181	0,136	0,810	105

Çizelge 4.6. Kurum-Erişim Bulguları 6

<table>
<tr><td>YEŞEREN FİLİZLER GÜNDÜZ BAKIMEVİ</td><td>ÖZEL OKUL, BAĞIMSIZ KURUM ANAOKULU</td><td>ORGANİZASYON ŞEKLİ 1A</td></tr>
<tr><td colspan="3">GÜNDÜZ BAKIMEVİ OLARAK TASARLANIP 2014 YILINDA AÇILAN KURUM 25-66 AY ÇOCUKLARA HİZMET VERMEKTEDİR.. 99 ÇOCUK KAPASİTELİ KURUMDA GELENEKSEL EĞİTİM MODELİ OLARAK MİLLİ EĞİTİM MÜFREDATI UYGULANMAKTADIR.</td></tr>
<tr><td colspan="3">
 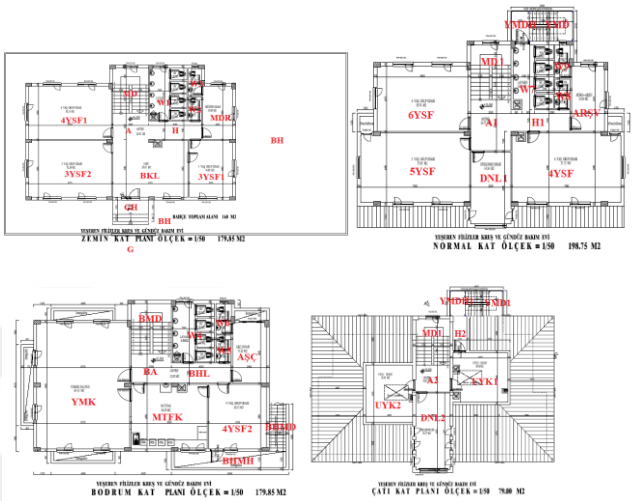 </td></tr>
<tr><td>DIŞ MEKAN</td><td colspan="2">KAUÇUK SERT ZEMİN OYUN ALANI OYUN EKİPMANI VE OTURMA ELEMANLARININ BULUNMAKTADIR.
<table>
<tr><th>Oturma alanı</th><th>Sert zemin alan</th><th>Doğal toprak alan</th><th>Oyun ekipmanı (geleneksel)</th><th>Oyun ekipmanı (Özel tasarım)</th><th>Spor alanları</th><th>Aktif Yeşil alan</th><th>Pasif Yeşil alan</th><th>Tarımsal alan</th><th>Yer oyun çizgileri</th><th>Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı</th><th>Hayvan besleme /kümes</th></tr>
<tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>4</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>İÇ MEK</td><td colspan="2">GELENEKSEL KONUT GÖRÜNÜMÜNDEKİ YAPI BODRUM, ZEMİN VE BİRİNCİ KATTAN OLUŞMAKTADIR. ZEMİN KATTA KÜÇÜK YAŞ GRUPLARINA AİT ÜÇ SINIF, BİRİNCİ KATTA İSE BÜYÜK YAŞ GRUPLARINA AİT ÜÇ SINIF SINIF BULUNMAKTADIR. BODRUM KAT İSE YEMEKHANE BİRİMLERİ VE BİR SINIF MEKANI OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. ANA GİRİŞ GÜNEYDEN OLUP YAPIDA ZEMİN KAT BEKLEME ODASINA BAĞLANMAKTA VE BURADAN DİĞER MEKANLARA GEÇİŞ SAĞLANMAKTADIR.
<table>
<tr><th>Sınıf/ Grup Odası</th><th>Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda</th><th>Çok Amaçlı Salon</th><th>Anaokulu Giriş-Çıkış</th></tr>
<tr><td>7</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

AN

MEKANDİZİMİ

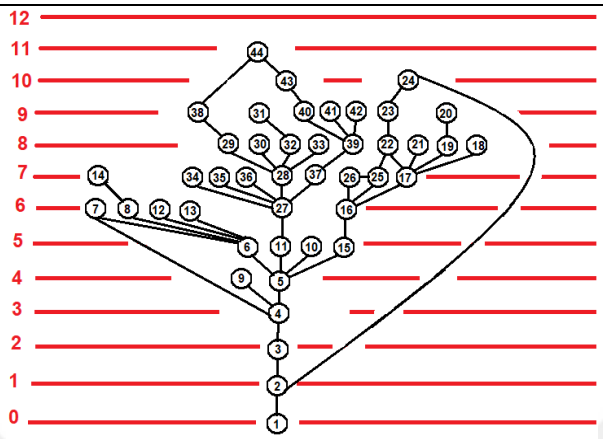

1-GİRİŞ	23-HOL5
2-BAHÇE	24-MERDİVEN3
3-KURUM GİRİŞ	25-MUTFAK
4-BEKLEME	26-YEMEKHANE
5-HOL1	27-HOL6
6-H0L2	28-HOL7
7-3YAŞ SINIF1	29-WC7
8-İDARİ ODA	30-WC8
9-3YAŞ SINIF2	31-WC9
10-4YAŞ SINIF1	32-ARŞİV
11-MERDİVEN1	33-4 YAŞ SINIF3
12-WC1	34-DİNLENME1
13-WC2	35-5YAŞ SINIF
14-WC3	36-6YAŞ SINIF
15-MERDİVEN2	37-MERDİVEN4
16-HOL3	38-Y.MERDİVEN1
17-HOL4	39-HOL8
18-WC4	40-UYKU ODA1
19-WC5	41-DİNLENME2
20-WC6	42UYKU ODA2
21-AŞÇI ODA	43-HOL9
22-4YAŞ SINIF2	44-Y.MERDİVEN2

YEŞEREN FİLİZLER GÜNDÜZ BAKIMEVİ	
TotalRRA	59,954
MeanRRA	1,362
k	44
Tk	16
Gk	28
edm	11
TD	299
Dort	6,953

YEŞEREN FİLİZLER GÜNDÜZ BAKIMEVİ	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2	5,186	0,199	1,381	223
3YAŞ SINIF1	0,45	4,697	0,176	1,220	202
3YAŞ SINIF2	0,25	4,930	0,187	1,297	212
4YAŞ SINIF1	0,2	4,279	0,156	1,082	184
4YAŞ SINIF2	1,033	5,558	0,217	1,504	239
4YAŞ SINIF3	0,2	5,232	0,201	1,396	225
5YAŞ SINIF	0,166	4,604	0,171	1,189	198
6YAŞ SINIF	0,166	4,604	0,171	1,189	198
BEKLEME	2,2	3,953	0,140	0,974	170
DİNLENME1	0,166	4,604	0,171	1,189	198
DİNLENME2	0,25	6,046	0,240	1,665	260
YEMEKHANE	0,583	5,162	0,198	1,373	222

Çizelge 4.7. Kurum-Erişim Bulguları 7

ELELE GÜNDÜZ BAKIMEVİ	ÖZEL OKUL, BAĞIMSIZ ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 1B
KONUT (VİLLA) OLARAK TASARLANAN YAPI GÜNDÜZ BAKIMEVİNE DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞTÜR. 2007 YILINDA AÇILAN KURUM 25-66 AYLIK ÇOCUKLARA HİZMET VERMEKTEDİR. 70 ÇOCUK KAPASİTELİ KURUMDA DOĞA TEMELLİ ALTERNATİF EĞİTİMİ UYGULANMAKTADIR.		

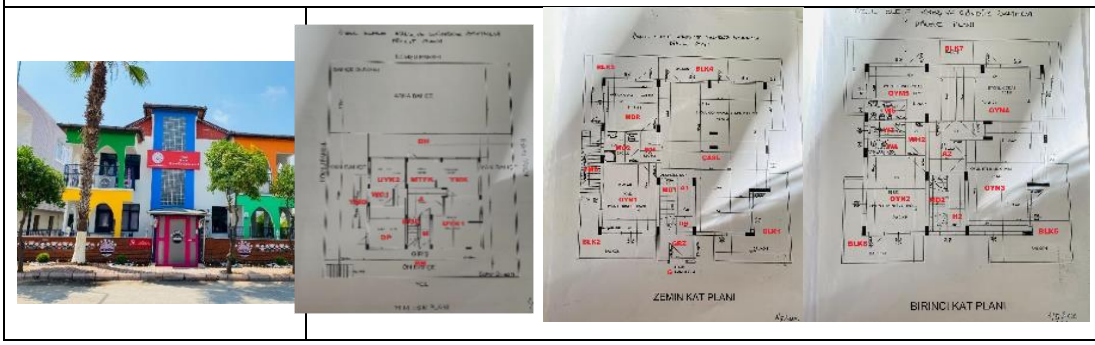

DIŞ MEKAN

ZEMİN+ BİRİNCİ KAT OLARAK TASARLANMIŞ YAPIDA BAHÇE ALANI DÜŞÜK KOTTA DÜZENLENMİŞTİR. BAHÇE ALANINA ERİŞİM BODRUM KATTAKİ SİRKÜLASYON ALANINDAN VE AÇIK MUTFAK VE YEMEKHANE OLARAK DÜZENLENEN MEKANDAN SAĞLANMAKTADIR.AKTİF YEŞİL ALAN OLARAK DÜZENLENMİŞ BAHÇE ALANINDA OYUN EKİPMANLARI İLE FARKLI AÇIK MEKAN ETKİNLİKLERİNE OLANAK SAĞLAYABİLECEK SINIF OTURMA DÜZENİ DE OLUŞTURULMUŞTUR. GİRİŞ TARAFINDAKİ BAHÇE VE YAN BAHÇELER BİRİ KUM HAVUZU OLMAK ÜZERE VE SERBEST ALAN OLARAK BIRAKILMIŞTIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan beslemе /kümes
1	1	1	1	0	0	1	0	1	4	1	1

İÇ MEKAN

SINIFLAR ANA DÜŞEY SİRKÜLASYONU SAĞLAYAN MERDİVEN ALANINA AÇILMAKTADIR. FARKLI FATLARDA YAŞ GRUPLARINA GÖRE AYRI SINIFLAR ŞEKLİDE DÜZENLENMİŞTİR.

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
5	0	1	1

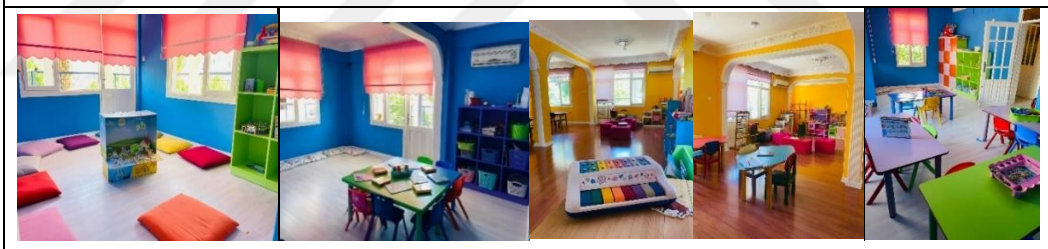

MEKAN DİZİ

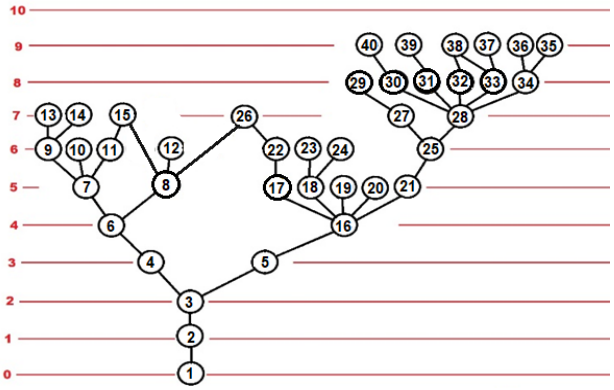

1-GİRİŞ	21-MERDİVEN1
2-RÜZGARLIK	22-BALKON2
3-HOL1	23-WC2
4-BODRUM MERDİVEN	24-İDARİ ODA
5-HOL2	25-HOL7
6-HOL3	26-YANGINMERDİVENİ
7-HOL4	27-MERDİVEN2
8-BAHÇE	28-HOL8
9-HOL5	29-ÇATI
10-UYKU ODA1	30-SINIF2
11-YEMEKHANE	31-SINIF3
12-DEPO	32-SINIF4
13-WC1	33-SINIF5
14-UYKU ODA2	34-HOL9
15-MUTFAK	35-WC3
16-ÇOK AMAÇLI SALON	36-WC4
17-SINIF1	37-WC5
18-HOL6	38-BALKON6
19-BALKON1	39-BALKON5
20-BALKON3	40-BALKON4

ZİMİ

ELELE ANAOKULU	
TotalRRA	65,157
MeanRRA	1,628
k	40
Tk	14
Gk	26
edm	9
TD	244
Dort	6,256

ELELE ANAOKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,833	6,153	0,271	1,774	240
Sınıf 1	0,666	4,641	0,191	1,253	181
Sınıf 2	1,166	5,564	0,240	1,571	217
Sınıf 3	1,166	5,564	0,240	1,571	217
Sınıf 4	0,666	5,564	0,240	1,571	217
Sınıf 5	1,166	5,512	0,237	1,553	215
Yemekhane	0,75	6,871	0,309	2,021	268
Mutfak	0,833	6,948	0,313	2,047	271
Çok amaçlı salon	3,833	3,769	0,145	0,953	147
Uyku oda	0,333	7,846	0,360	2,356	306

Çizelge 4.8. Kurum-Erişim Bulguları 8

EKOLOJİK KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KREŞ-ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 2A

DÖŞEMEALTI BELEDİYESİ TARAFINDAN 2017 YILI ERASMUS+ANA EYLEM 2(KA2) OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK ORTAKLIKLAR KAPSAMINDA TÜRKİYE ULUSAL AJANSINA SUNULAN 'ECO FARM KINDERGARTENS-EKOLOJİK ÇİFTLİK KREŞLERİ' BAŞLIKLI AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ DESTEĞİYLE HAYATA GEÇİRİLDİ.

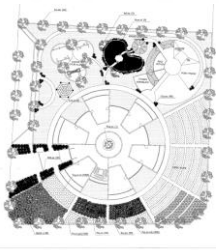

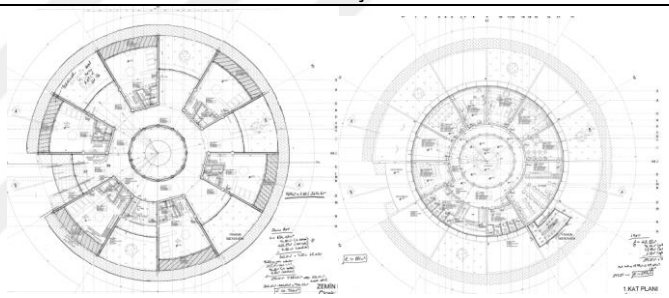

DIŞ MEKAN

YAPAY VE DOĞAL ZEMİN OYUN ALANI, OYUN EKİPMANLARI, SERA VE SUDA YAŞAYAN HAYANLARI DA KAPSAYAN KÜÇÜK BİR ÇİFTLİK HAYVANLARI ALANI BULUNMAKTADIR. YAPI İÇİ ORTAK ALANLARIN DA BAKTIĞI DOĞAL YEŞİL OTURMA ALANI OLARAK DÜZENLENMİŞ BİR İÇ BAHÇESİ DE BULUNMAKTADIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
2	1	1	1	1	0	1	0	0	4	1	2

İÇ MEKAN

.GRUP ODALARI ŞEKLİNDE DÜZENLENEN İÇ MEKAN EĞİTİM ALANLARINA EK OLARAK

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
6	6	0	6

MEKAN DİZİM

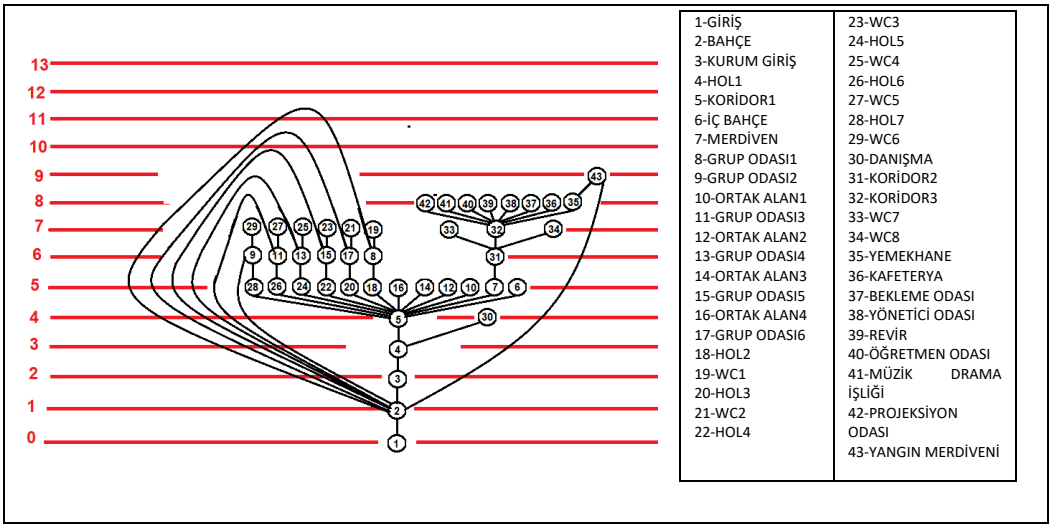

EKOLOJİK KREŞ BAKIMEVİ	
TotalRRA	36,302
MeanRRA	0,844
k	43
Tk	21
Gk	23
edm	9
TD	252
Dort	6

EKOLOJİK KREŞ BAKIMEVİ	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	4	2,666	0,081	0,555	112
İÇ BAHÇE	0,076	3,380	0,116	0,793	142
GRUP ODASI1	1,611	3,142	0,104	0,714	132
GRUP ODASI2	1,611	3,142	0,104	0,714	132
GRUP ODASI3	1,611	3,142	0,104	0,714	132
GRUP ODASI4	1,611	3,142	0,104	0,714	132
GRUP ODASI5	1,611	3,142	0,104	0,714	132
GRUP ODASI6	1,611	3,142	0,104	0,714	132
YEMEKHANE	0,611	3,309	0,112	0,769	139
KAFETERYA	0,111	4,261	0,159	1,087	179
ORTAK ALAN1	0,076	3,380	0,116	0,793	142
ORTAK ALAN2	0,076	3,380	0,116	0,793	142
ORTAK ALAN3	0,076	3,380	0,116	0,793	142
ORTAK ALAN4	0,076	3,380	0,116	0,793	142
MÜZİK DRAMA İŞLİĞİ	0,111	4,261	0,159	1,087	179
PROJEKSİYON ODASI	0,111	4,261	0,159	1,087	179

Çizelge 4.9. Kurum-Erişim Bulguları 9

NASREDDİN HOCA KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KREŞ- ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 2A

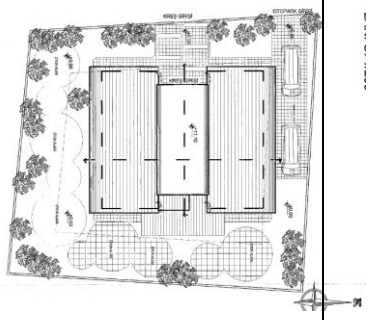

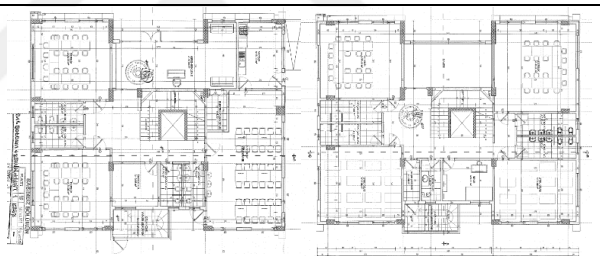

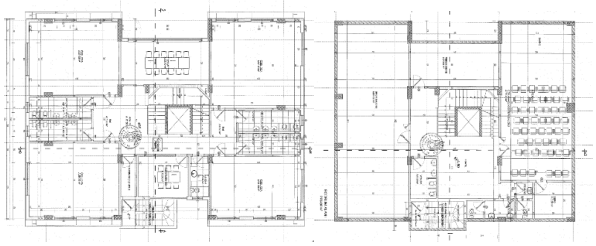

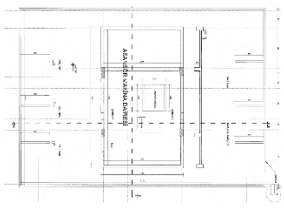

	Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
DIŞ	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0

MEKAN

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
4	6	1	2

.

MEKAN DİZİM

1.	GİRİŞ	23.	TEKNİK SERVİS	44.	SINIF4
2.	BAHÇE	24.	ÇOK AMAÇLI SALON	45.	MERDİVEN3
3.	KURUM GİRİŞ/VELİ BEKLEME	25.	HOL2	46.	YANGIN MERDİVENİ3
4.	SINIF1	26.	WC6	47.	KORİDOR4
5.	HOL1	27.	WC7	48.	HOL5
6.	WC1	28.	DEPO	49.	ÖZEL ODA1
7.	WC2	29.	YANGIN MERDİVENİ2	50.	WC13
8.	SINIF2	30.	MERDİVEN2	51.	WC14
9.	İDARECİ ODA	31.	KORİDOR3	52.	ÖZEL ODA2
10.	KORİDOR1	32.	HOL3	53.	TOPLANTI ODASI
11.	WC3	33.	UYKU ODASI1	54.	HOL6
12.	WC4	34.	WC8	55.	ÖĞRETMENLER ODASI
13.	YEMEKHANE	35.	WC9	56.	WC15
14.	ELEKTRİK PANO ODASI	36.	SINIF3	57.	ÖZELODA3
15.	MUTFAK	37.	HOL3	58.	HOL7
16.	ASANSÖR	38.	WC10	59.	WC16
17.	MERDİVEN1	39.	REVİR	60.	WC17
18.	YANGIN MERDİVENİ1	40.	UYKU ODASI2	61.	ÖZEL ODA4
19.	FUAYE	41.	HOL4	62.	YANGIN MERDİVENİ4
20.	KORİDOR2	42.	WC11	63.	MERDİVEN4
21.	WC5	43.	WC12	64.	MAKİNA DAİRESİ
22.	SPOR SALONU			65.	TERAS

NASREDDİN HOCA	
TotalRRA	61,617
MeanRRA	0,947
k	65
Tk	38
Gk	27
edm	11
TD	462
Dort	7,218

NASREDDİN HOCA	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2,166	4,390	0,107	0,954	281
SINIF1	0,166	4,796	0,120	1,069	307
SINIF2	0,166	4,796	0,120	1,069	307
SINIF3	0,2	4,890	0,123	1,095	313
SINIF4	0,2	4,890	0,123	1,095	313
UYKU ODASI1	0,2	4,890	0,123	1,095	313
UYKU ODASI2	0,2	4,890	0,123	1,095	313
ÖZEL ODA1	0,142	4,656	0,116	1,029	298
ÖZEL ODA2	0,142	4,656	0,116	1,029	298
ÖZEL ODA3	0,2	4,843	0,122	1,082	310
ÖZEL ODA4	0,2	4,843	0,122	1,082	310
SPOR SALONU	0,5	4,468	0,110	0,976	286
ÇOK AMAÇLI SALON	1,166	4,156	0,100	0,888	266
YEMEKHANE	1,392	3,828	0,089	0,796	245
FUAYE	2,666	3,203	0,069	0,620	205

Çizelge 4.10. Kurum-Erişim Bulguları 10

PEMBE KULE KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KREŞ-ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 2B

KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ YAPISI OLARAK DÜZENLENİP 2015 YILINDA AÇILAN KURUM 0-6 YAŞ ÇOCUKLARA HİZMET VERMEKTEDİR. 98 ÇOCUĞA HİZMET VEREN KURUMDA ALTERNATİF EĞİTİM MODELİ OLARAK MONTESSORİ EĞİTİMİ UYGULANMAKTADIR.

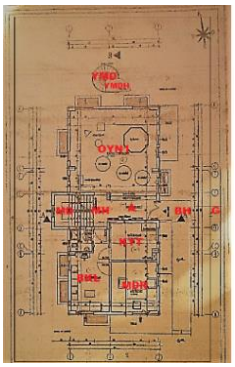

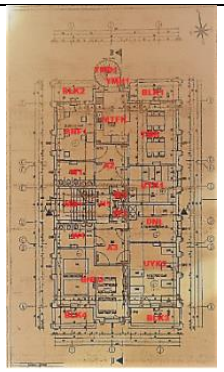

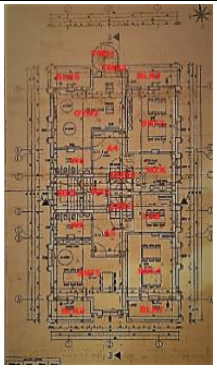

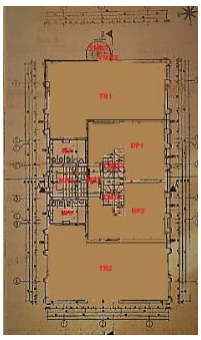

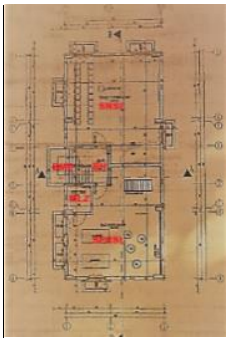

DIŞ MEKAN

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan beslemee /kümes
1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
5	6	0	1

.

MEKAN DİZİM

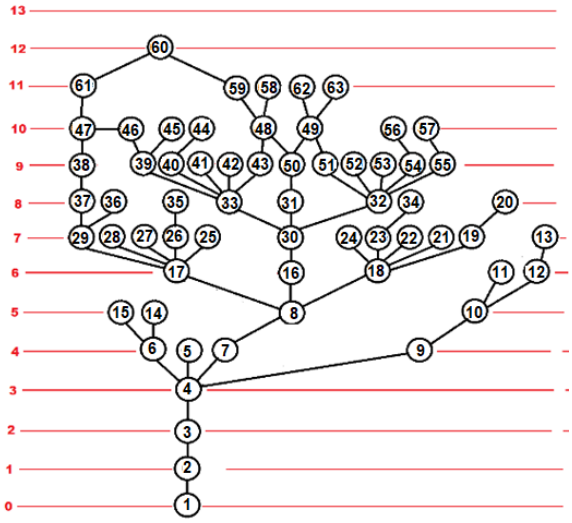

1-GİRİŞ	23- UYKU ODASI 1	45-BALKON6
2-BAHÇE	24-WC2	46-HOL11
3-KURUM GİRİŞ	25-WC3	47-HOL12
4-HOL1	26-SINIF2	48-DEPO1
5-OYUN ODASI1	27-WC4	49-DEPO2
6-BEKLEME ODASI	28-UYKU ODASI2	50-HOL13
7-MERDİVEN1	29-YEMEKHANE	51-MERDİVEN5
8-HOL2	30-HOL7	52-LABARATUAR
9-MERDİVEN2	31-MERDİVEN3	53-WC6
10-HOL3	32-HOL8	54-SINIF4
11-SİNEVİZYON SALONU	33-HOL9	55-SINIF5
12-SPOR SALONU	34-BALKON2	56-BALKON7
13-MALZEME ODASI	35-BALKON3	57-BALKON8
14-MÜDÜRİYET	36-BALKON4	58-WC7
15- KAYIT	37-MUTFAK	59-TERAS1
16-MERDİVEN3	38-HOL10	60-HOL14
17-HOL5	39-OYUN ODASI2	61-YANGIN MERDİVENİ
18-HOL6	40-SINIF3	62-WC8
19-SINIF1	41-WC5	63-TERAS2
20-BALKON1	42-MÜZİK ODASI	
21-DİNLENME ODASI	43-MERDİVEN4	
22-WC1	44-BALKON5	

PEMBE KULE KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ	
TotalRRA	84,483
MeanRRA	1,340
k	63
Tk	25
Gk	38
edm	12
TD	475
Dort	7,661

PEMBE KULE	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,5	6,709	0,187	1,627	416
SINIF1	1,166	5,387	0,143	1,250	334
SINIF2	1,166	5,209	0,138	1,199	323
SINIF3	1,166	5,225	0,138	1,204	324
SINIF4	1,166	5,403	0,144	1,254	335
SINIF5	1,166	5,403	0,144	1,254	335
OYUN ODASI1	0,2	5,822	0,158	1,374	361
OYUN ODASI2	1,666	5,016	0,131	1,144	311
SİNEVİZYON SALONU	0,333	7,564	0,215	1,870	469
SPOR SALONU	1,333	7,532	0,214	1,861	467
UYKU ODASI1	1,166	5,387	0,143	1,250	334
UYKU ODASI2	0,166	5,241	0,139	1,208	325
LABARATUAR	0,166	5,435	0,145	1,264	337
MÜZİK ODASI	0,166	5,258	0,139	1,213	326
DİNLENME ODASI	0,166	5,419	0,144	1,259	336
YEMEKHANE	1,166	4,951	0,129	1,126	307

Çizelge 4.11. Kurum-Erişim Bulguları 11

CELAL SÖNMEZ İLKÖĞRETİM OKULU	RESMİ OKUL, BÜTÜNLEŞİK ANAOKULU	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A

2009 YILINDA 24 DERSLİKLİ İLKÖĞRETİM OKULU OLARAK YAPTIRILMIŞTIR. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM İÇİN 2 ANASINIFI BULUNMAKTADIR.

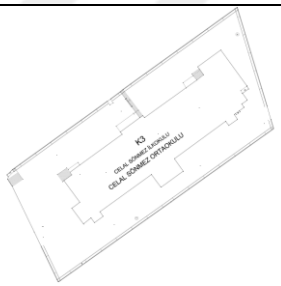

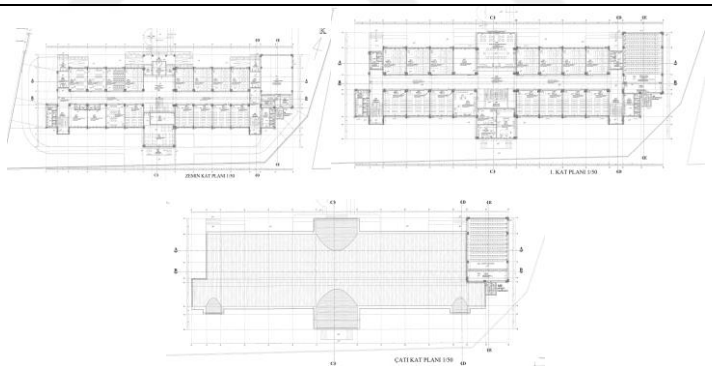

DIŞ MEKAN

ANASINIFI MEKANLARINA BİTİŞİK KONUMDA ÇEVRELENMİŞ OYUN PARKI BULUNMAKTADIR. OYUN PARKINA GİRİŞLER ORTAK BAHÇE ALANDAN SAĞLANMAKTADIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
2	0	0	1

MEKAN DİZİMİ

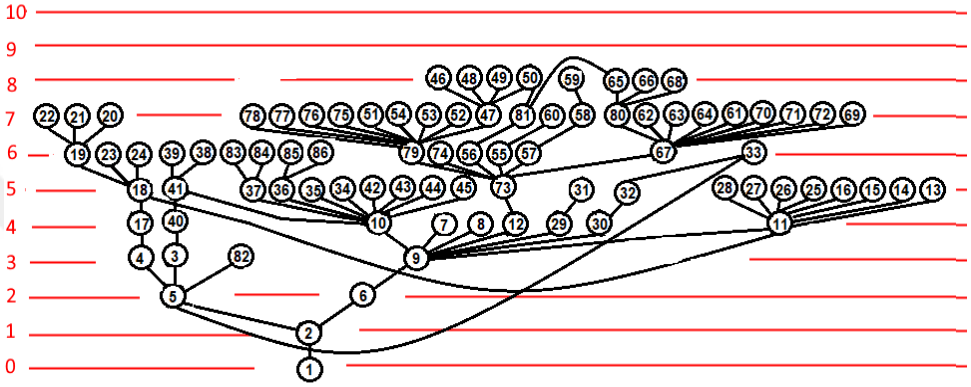

1-GİRİŞ 2-İLKOKUL GİRİŞ 3-ANAOKULU GİRİŞ 4-ORTAOKUL GİRİŞ 5-BAHÇE 6-HOL1 7-GÜVENLİK 8-DANIŞMA 9-TENEFFÜS HOLÜ1 10-KORİDOR 1 11-KORİDOR 2 12-MERDİVEN 1 13 SINIF1. 14-SINIF2 15-SINIF3 16-SINIF4 17-HOL2	18-HOL3 19-HOL4 20-SOYUNMA ODASI1 21-SOYUNMA ODASI2 22-ÇOK AMAÇLI SALON 23-WC1 24-MERDİVEN2 25-SINIF5 26-SINIF6 27-SINIF7 28-SINIF8 29-HOL5 30-HOL6 31-MUTFAK 32-YEMEKHANE/KANTİN 33-KANTİN GİRİŞ 34-SINIF9	35- İŞLİK 36-ANASINIFI 1 37- ANASINIFI 2 38- MERDİVEN3 39- WC2 40- HOL7 41- FEN LAB.1 42- FEN LAB. 2 43- BİLGİSAYAR LAB. 44-SINIF10 45- YANGIN MERDİVENİ 46-ÇOK AMAÇLI SALON 47- HOL8 48- WC3 49- WC4 50- MERDİVEN4 51- SINIF10	52- SINIF11 53- SINIF12 54- SINIF13 55- HOL9 56-MERDİVEN5 57-HOL10 58- SEKRETER 59-MÜDÜR YARDIMCISI 60- MÜDÜR 61- İDARİ OFİS 62- SINIF14 63-SINIF15 64- SINIF16 65- MERDİVEN6 66-WC5 67- KORİDOR3 68- WC6	69- SINIF17 70-SINIF18 71- SINIF19 72- KÜTÜPHANE 73- TENEFFÜS HOLÜ2 74- ÖĞRETMENLER OOASI 75-SINIF20 76-SINIF21 77- SINIF22 78- SINIF23 79-KORİDOR4 80- HOL11 81-ÇATI 82- ANAOKULU OYUN PARKI 83-ANASINIFI2 MUTFAK 84-ANASINIFI2 WC 85-ANASINIFI1 MUTFAK 86- ANASINIFI1 WC

CELAL SÖNMEZ İLKÖĞRETİM OKULU	
TotalRRA	86,438
MeanRRA	1,005
k	86
Tk	54
Gk	32
edm	8
TD	486
Dort	5,717

CELAL SÖNMEZ İLKÖĞRETİM OKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2,833	5,258	0,101	1,083	447
ANASINIFI1	2,1	4,588	0,085	0,912	390
ANASINIFI 2	2,1	4,588	0,085	0,912	390
ANAOKULU OYUN PARKI	0,2	6,247	0,124	1,334	531

Çizelge 4.12. Kurum-Erişim Bulguları 12

<table>
<tr><td>ABDURRAHMAN NERİMAN BİLEYDİ İLKÖĞRETİM OKULU</td><td>RESMİ OKUL, BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL</td><td>ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A</td></tr>
<tr><td colspan="3">KURUM 2010 YILINDA 16 DERSLİKLİ BİR İLKÖĞRETİM OKULU OLARAK BAŞLAMIŞTIR. 450 SABAHÇI ORTAOKUL, 750 ÖĞLENCİ İLKOKUL ÖĞRENCİSİ BULUNAN KURUMDA OKUL ÖNCESİ EĞİTİM İÇİN 2 ANASINIFI BULUNMAKTADIR.</td></tr>
<tr><td colspan="3">
 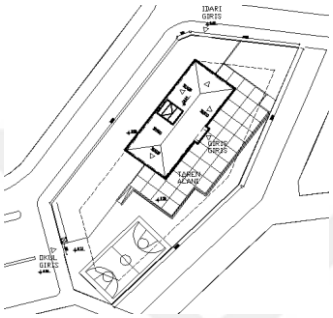
 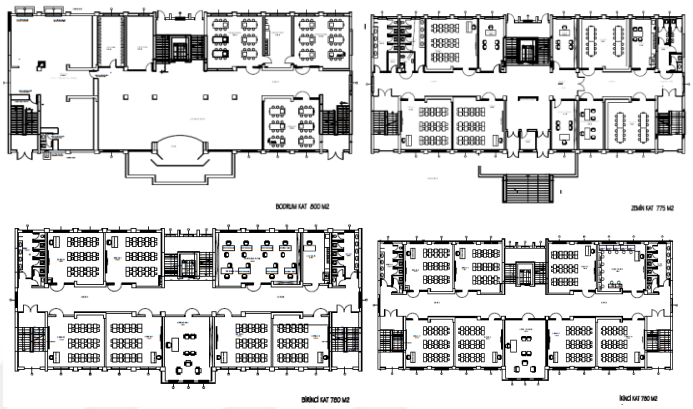 </td></tr>
<tr><td>D I Ş M E K A N</td><td colspan="2">ZEMİNİ ASFALT VE PARKE TAŞI KAPLI BAHÇE ALANINDA YEŞİL ALAN KULLANIMI YOKTUR. KURUMU ÇEVRELEYEN BETON DUVAR HATTI BOYUNCA YER YER AĞAÇLAR BULUNMAKTADIR. BAHÇE OYUN ALANINDA İKİ BASKET POTASI, İKİ FUTBOL KALESİ, VOLEYBOL ALANI VE YER ÇİZGİLERİNDE OLUŞAN OYUN DÜZENLEMELERİ BULUNMAKTADIR. YAŞ GRUBUNA GÖRE ALAN SINIRLANMAMIŞTIR.
<table>
<tr><th>Oturma alanı</th><th>Sert zemin alan</th><th>Doğal toprak alan</th><th>Oyun ekipmanı (geleneksel)</th><th>Oyun ekipmanı (Özel tasarım)</th><th>Spor alanları</th><th>Aktif Yeşil alan</th><th>Pasif Yeşil alan</th><th>Tarımsal alan</th><th>Yer oyun çizgileri</th><th>Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı</th><th>Hayvan besleme /kümes</th></tr>
<tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>5</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>İ Ç M</td><td colspan="2">KURUMDA 1 ANA GİRİŞ OLMAK ÜZERE 2 FARKLI GİRİŞ DAHA BULUNMAKTADIR. GİRİŞLERDEN BİRİ 5-6 YAŞ GRUBUNA YÖNELİK 2 ANASINIFININ KULLANIMI İÇİN DÜZENLENMİŞTİR.
<table>
<tr><th>Sınıf/ Grup Odası</th><th>Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda</th><th>Çok Amaçlı Salon</th><th>Anaokulu Giriş-Çıkış</th></tr>
<tr><td>2</td><td>0</td><td>0</td><td>2</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

EKAN

MEKANDİZİMİ

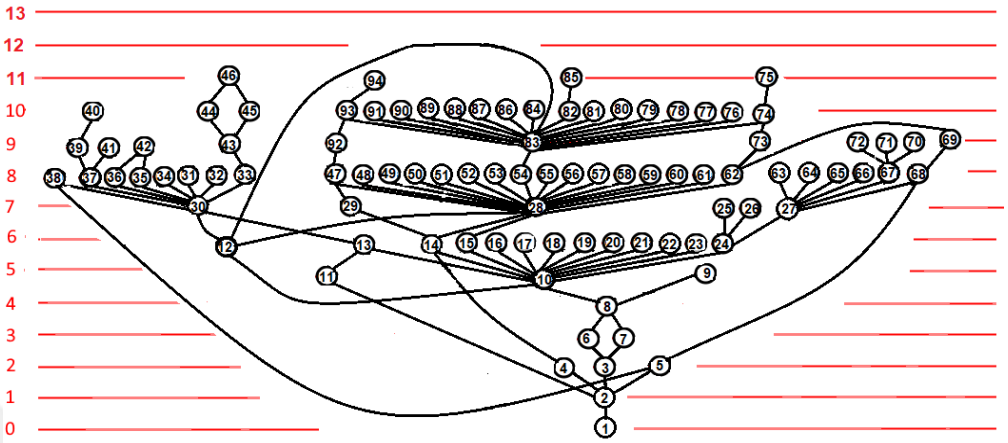

1-GİRİŞ	21-WC3	41-SIĞINAK3	61-WC8	81-SINIF10
2-BAHÇE	22-SINIF2	42-TEKNOLOJİ	62-HOL11	82-MERDİVEN7
3-BİNA GİRİŞ	23-SINIF3	HAZIRLIK	63-ANASINIFI1	83-KORİDOR3
4- HOL1	24-ANAOKUL GİRİŞ	43-SAHNE	64-ANASINIFI2	84-İDARİ ODA4
5- HOL2	25-İDARİ ODA1	44-KULİS1	65-A.ÖĞRETMEN	85-ÇATI
6- HOL3	26-İDARİ ODA2	45-KULİS2	ODASI	86-SINIF10
7- HOL4	27-ANAOKULU	46-HOL9	66-MUTFAK	87-SINIF11
8- HOL5	KORİDOR	47-HOL10	67-HOL12	88-SINIF12
9-DEPO	28-KORİDOR2	48-WC5	68-HOL13	89-SINIF13
10-KORİDOR1	29-MERDİVEN2	49-WC6	69-MERDİVEN4	90-WC14
11-BODRUM GİRİŞ	30-KORİDOR BODRUM	50-SINIF4	70-WC9	91-WC15
12-ASANSÖR	31-GİYİNME	51-SINIF5	71-WC10	93-HOL15
13-HOL6	32-TRAFO ODASI	52-SINIF6	72-WC11	94-MERDİVEN8
14-HOL7	33-ÇOK AMAÇLI SALON	53-SINIF7	73-MERDİVEN5	
15-MERDİVEN1	34-LABARATUAR	54-MERDİVEN3	74-HOL14	
16-REHBERLİK	35-TEKNOLOJİ SINIFI1	55-İDARİ ODA3	75-MERDİVEN6	
17-SINIF1	36-EKNOLOJİ SINIFI2	56-SINIF8	76-WC12	
18-WC1	37-SIĞINAK1	57-SINIF9	77-WC13	
19-TEMİZLİK	38-HOL8	58-ÖĞRETMEN ODASI	78-BİLGİSAYAR	
ODASI	39-SIĞINAK2	59- ÇAY OCAĞI	ODASI	
20-WC2	40-WC4	60-WC7	79-SINIF8	
			80-SINIF9	

ABDURRAHMAN N. BİLEYDİ İLKÖĞRETİM	
TotalRRA	76,493
MeanRRA	0,813
k	94
Tk	52
Gk	42
edm	11
TD	725
Dort	7,795

ABDURRAHMAN NERİMAN BİLEYDİ İLKÖĞRETİM OKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2,666	4,301	0,071	0,814	400
ANASINIFI 1	0,142	5,139	0,089	1,021	478
ANASINIFI 2	0,142	5,139	0,089	1,021	478

Çizelge 4.13. Kurum-Erişim Bulguları 13

<table>
<tr><td>AKSU ALAYLI
İLKÖĞRETİM OKULU</td><td>RESMİ OKUL, KISMİ BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU- OKUL</td><td>ORGANİZASYON ŞEKLİ
3A</td></tr>
<tr><td colspan="3">2012 YILINDA ANTALYA İL ÖZEL İDARESİ TARAFINDAN YAPTIRILAN KURUM YAPISI ALAYLI İLKÖĞRETİM MEKANLARINDAN AYRI DÜZENLENMİŞTİR. KURUMDAKİ DİĞER ÖĞRENCİLERLE ORTAK KULLANILAN BAHÇE İÇERİSİNDE BULUNMAKLA BERABER ANAOKULU YAPISI ARKASINDA PLATFORM OLARAK DÜZENLENMİŞ AÇIK OYUN ALANI BULUNMAKTADIR.TEK SINIFLIK OLARAK TASARLANMIŞ YAPIDA YEMEKHANE ALANI İHTİYACA YÖNELİK KULLANILMAK İÇİN SINIF OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. HALİ HAZIRDA İKİ SINIF BULUNAN ANAOKULUNDA 2023 YILI İTİBARİYLE 11 ÖĞRENCİ BULUNMAKTADIR.</td></tr>
<tr><td colspan="3">
 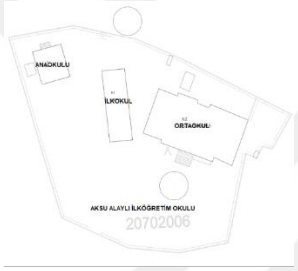
 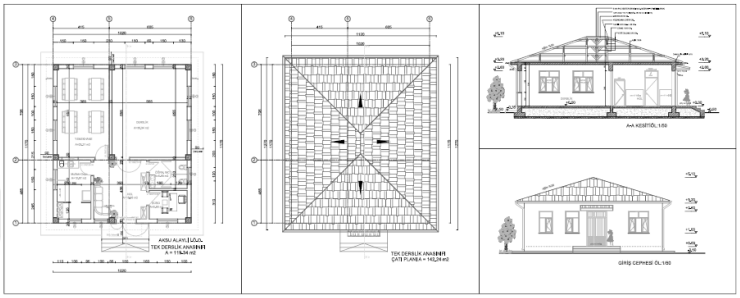 </td></tr>
<tr><td>DIŞ MEKAN</td><td colspan="2">İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DAHA YOĞUN OLARAK KULLANDIĞI BAHÇEYE GEÇİŞLİ BİR ALANDA SERT ZEMİN OYUN ALANI OLARAK DÜZENLENMİŞ İKİ OYUN ALANI BULUNMAKTADIR. PLATFORM OLARAK YÜKSELTİLMİŞ ALAN ÜZERİNDE OYUN EKİPMANLARI BULUNDUĞU VE BAKIM NEDENİYLE GEÇİCİ OLARAK KALDIRILDIĞI BELİRTİLMİŞTİR.
<table>
<tr><th>Oturma alanı</th><th>Sert zemin alan</th><th>Doğal toprak alan</th><th>Oyun ekipmanı (geleneksel)</th><th>Oyun ekipmanı (Özel tasarım)</th><th>Spor alanları</th><th>Aktif Yeşil alan</th><th>Pasif Yeşil alan</th><th>Tarımsal alan</th><th>Yer oyun çizgileri</th><th>Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı</th><th>Hayvan besleme /kümes</th></tr>
<tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>

 </td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">KURUM İÇİNDE AYRI YAPI OLARAK ÇÖZÜLEN ANASINIFI MEKANINA KURUM İÇİ ORTAK BAHÇEDEN ULAŞILMAKTADIR. PLANDA YEMEKHANE OLARAK YER ALAN MEKAN İHTİYACA YÖNELİK SINIF OLARAK DÜZENLENMİŞTİR.</td></tr>
</table>

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
2	0	0	1

MEKAN DİZİMİ

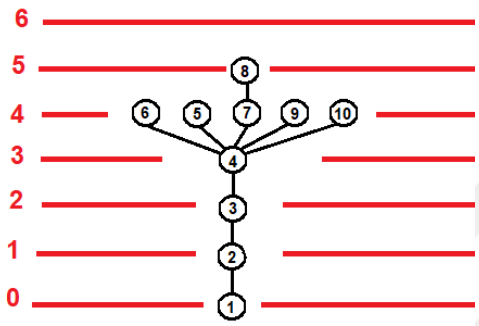

1-GİRİŞ
2 KURUM BAHÇE
3-BİNA GİRİŞİ
4-TERLİK ODA -HOL
5-İDARİ BÜRO
6-WC
7-MUTFAK
8-DEPO
9-SINIF
10-YEMEKHANE

AKSU ALAYLI İLKÖĞRETİM ANAOKULU	
TotalRRA	11,272
MeanRRA	1,127
k	10
Tk	5
Gk	5
edm	5
TD	31
Dort	3,444

AKSU ALAYLI İLKÖĞRETİM ANAOKULU	Control value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,5	2,555	0,388	1,272	23
SINIF	0,166	2,333	0,333	1,090	21
YEMEKHANE(SINIF)	0,166	2,333	0,333	1,090	21

Çizelge 4.14. Kurum-Erişim Bulguları 14

ANTBİRLİK İLKÖĞRETİM OKULU	RESMİ OKUL, BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A

2013 YILINDA ANTBİRLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN YAPTIRILAN KURUM YAPISINDA 2 SINIF MEKANINDA SABAH- VE ÖĞLE GRUBU ŞEKLİNDE HİZMET VERMEKTEDİR.

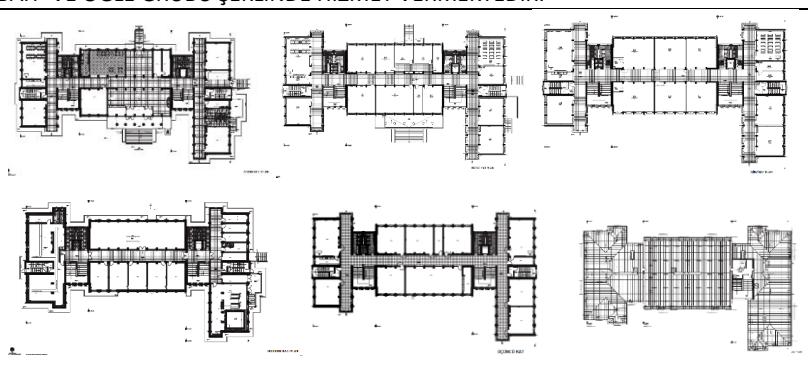

DIŞ MEKAN

YAPI YAN BAHÇESİ ANASINIFI MEKANLARININ GİRİŞİNE VE BAHÇE KULLANIMINA AYRILMIŞTIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
2	0	0	2

MEKAN DİZİ

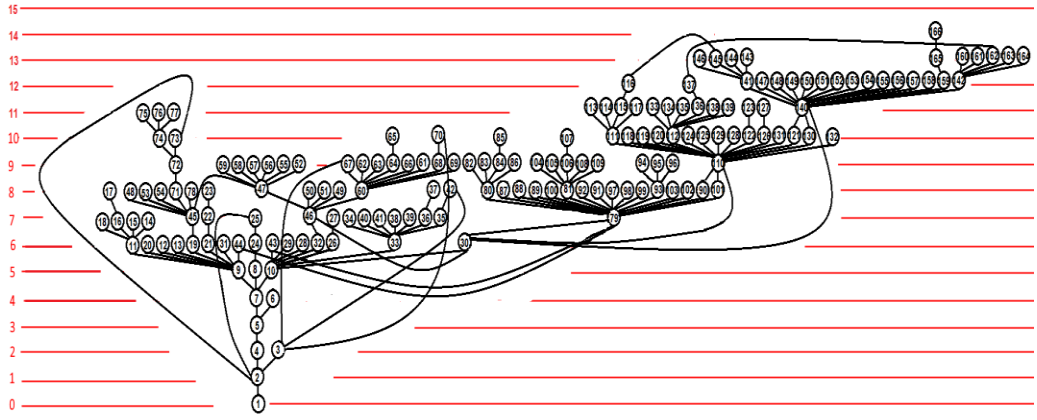

M İ

1-GİRİŞ 2-GİRİŞ BAHÇE 3-ANASINIFLAR BAHÇE 4-BİNA GİRİŞ 5-RÜZGARLIK1 6-DANIŞMA 7-ZİYARETÇİ KABUL 8-GİRİŞ HOLÜ 9-KORİDOR1 10-KORİDOR2 11-KORİDOR3 12-WC1 13-WC2 14-LABORATUAR1 15 LAB1. HAZIRLIK 16-HOL1 17- MERDİVEN1 18-SINIF1 19-MERDİVEN2 20-SINIF2 21-KANTİN 22-KANTİN DEPO 23-KANTİN SERVİS 24-RÜZGARLIK2 25-ÇIKIŞ BAHÇE 26-REVİR 27-DOKTOR 28-WC3 29-WC4 30-ASANSÖR	31-WC5 32-MERDİVEN3 33-KORİDOR4 34-ANASINIFI1 35- VESTİYER 36-HOL2 37-MERDİVEN4 38-ANASINIF MUTFAK 39-ANASINIFI WC1 40-ANASINIFWC2 41-ANASINIFI2 42-ANASINIF GİRİŞ 43-MERDİVEN5 44-MERDİVEN6 45 HOL3 46- HOL4 47- KORİDOR5 48-DEPO1 49 DEPO2 50- WC6 51-WC7 52-BEDEN EĞİTİM SALONU 53-WC8 54 WC9 55-ÖĞRETMEN SOYUNMA1 56-ÖĞRENCİ SOYUNMA1 57-DEPO3 58-ÖĞRENCİ SOYUNMA2 59-ÖĞRETMEN SOYUNMA2 60- KORİDOR6	61-DEPO4 62- HİZMETLİ ODASI 63-TEKNİSYEN ODASI 64-KALORİFERCİ ODASI 65-KALORİFERCİ WC 66-ANA TABLO ODASI 67- MERDİVEN7 68-JENERATÖR ODASI 69-TESHİN MERKEZİ 70-HOL5 71-HOL6 72-SIĞINAK1 73- HOL7 74-SIĞINAK2 75- HAVALANDIRMA ODASI 76-WC8 77-WC9 78-TEMİZLİK ODASI1 79-HOL8 80-KORİDOR7 81-KORİDOR8 82- LABORATUAR2 83- LAB2.HAZIRLIK 84-HOL9 85-MERDİVEN8 86-SINIF3 87-WC10 88- TEMİZLİK ODASI2 89-WC11 90-MERDİVEN9	91-SINIF4 92-TOPLANTI ODASI 93-HOL10 94-MÜDÜR YARDIMCISI 95-MEMUR ODASI 96-ARŞİV 97-SINIF5 98-ÖĞRETMENLER ODASI 99-SANTRAL YAYIN 100-MÜDÜR 101-MERDİVEN10 102-WC12 103-WC13 104-SINIF6 105-OKUL AİLE BİRLİĞİ 106-HOL11 107-MERDİVEN11 108-SINIF7 109-SINIF8 110-KORİDOR9 111-KORİDOR10 112-KORİDOR11 113-İŞ-TEKNİK ATÖLYESİ 114-İŞ-TEKNİK DEPO 115-HOL12 116-MERDİVEN12 117-SINIF9 118-WC14 119-TEMİZLİK ODASI3 120-WC15	121-MERDİVEN13 122-BİLGİSAYAR LAB1 123-UPS ODASI1 124-SINIF10 125-SINIF11 126-BİLGİSAYAR LAB2 127-UPS ODASI2 128-SINIF12 129-SINIF13 130-MERDİVEN14 131-WC16 132-WC17 133-SINIF14 134-REHBERLİK 135-BİREYSEL GÖRÜŞME 136-HOL13 137-MERDİVEN15 138-SINIF15 139-SINIF16 140-KORİDOR12 141-KORİDOR13 142-KORİDOR14 143-RESİM ATÖLYESİ 144-RESİM AT. HAZIRLIK 145-HOL14 146-SINIF17 147-WC18 148-TEMİZLİK ODASI4 149-WC19 150-SINIF18-	151-SINIF19- 152-DEPO5 153-SINIF20- 154-SINIF21 155-KÜTÜPHANE 156-KİTAPDEPO--SORUMLU 157-WC20 158-WC21 159-MERDİVEN16- 160-MÜZİK ATÖLYESİ 161-MÜZİK ATÖLYE DEPOSU 162-HOL15 163-SINIF22 164-SINIF23 165-ASANSÖR DAİRESİ 166-ÇATI

ANTBİRLİK İLKÖĞRETİM OKULU	
TotalRRA	142,551
MeanRRA	0,858
k	166
Tk	104
Gk	62
edm	14
TD	1656
Dort	10,036

ANTBİRLİK İLKÖĞRETİM OKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
GİRİŞ BAHÇE	2,833	6,030	0,061	1,038	995
ANASINIFLAR BAHÇE	1,200	5,509	0,054	0,931	909
ANASINIFI1	0,125	5,296	0,052	0,887	874
ANASINIFI2	0,125	5,296	0,052	0,887	874

Çizelge 4.15. Kurum-Erişim Bulguları 15

ÖZEL BAHÇEŞEHİR ANTALYA KAMPÜS ANAOKULU	ÖZEL OKUL, KISMİ BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A

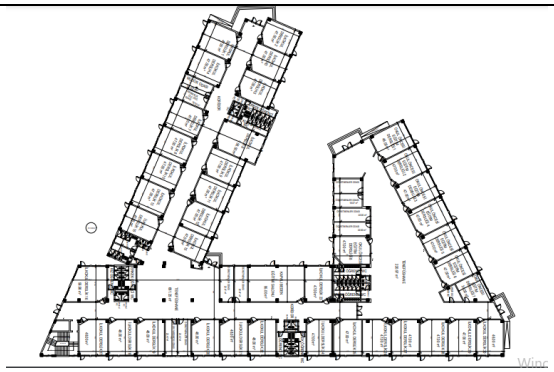

DIŞ MEKAN

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
7	0	1	2

MEKAN DİZİMİ

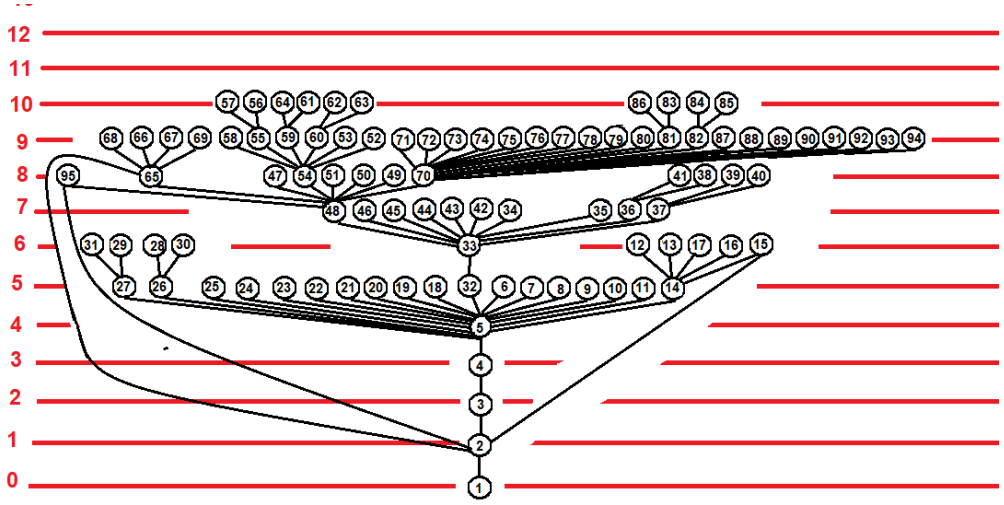

1-GİRİŞ 2-BAHÇE 3-ANAOKUL GİRİŞ 4- HOL1 5-ANAOKUL TENEFFÜSHANE 6- ANASINIFI1 7- ANASINIFI2 8- ANASINIFI3 9-ANASINIFI4 10-ANASINIFI5 11-ANASINIFI6 12-ARŞİV 13-ANASINIFI7 14-HOL2 15-BAHÇE GEÇİŞ 16-SINIF1 17-SINIF2 18-SINIF3 19-SINIF4 20-SINIF5	21-ANAOKUL ÖĞRETMEN ODASI1 22-ANAOKUL ÖĞRETMEN ODASI2 23-ANAOKUL ÖĞRETMEN ODASI3 24-ANAOKUL ÖĞRETMEN ODASI4 25-ANASINIFI7 26-HOL3 27-HOL4 28-WC1 29-WC2 30-WC3 31-WC4 32-HOL5 33-KORİDOR1 34-SINIF6 35-SINIF7 36-HOL6 37-HOL7 38-WC5 39-WC6 40-WC7	41-WC8 42-BEDEN EĞİTİMİ SALONU 43-SINIF8 44-ÖĞRETMENLER ODASI1 45-ÖĞRETMENLER ODASI2 46-SINIF9 47-SINIF10 48-TENEFFÜSHANE 49- ÖĞRETMENLER ODASI3 50-MÜDÜR YARDIMCI ODASI 51-SINIF11 52-SINIF12 53-SINIF13 54-HOL8 55-HOL9 56-TEMİZLİK 57-ORTAOKUL GEÇİŞ MERDİVENİ 58-SINIF14 59- HOL10 60-HOL11	61-WC9 62-WC10 63-WC11 64-WC12 65-HOL12 66-WC13 67-WC14 68-WC15 69-WC16 70-KORİDOR2 71-SINIF15 72-SINIF16 73-SINIF17 74-SINIF18 75-SINIF19 76-SINIF20 77-SINIF21 78-SINIF22 79-SINIF23 80-SINIF24	81-HOL13 82-HOL14 83-WC17 84-WC18 85-WC19 86-WC20 87-REHBERLİK ODASI 88-MÜDÜR ODASI 89-SINIF25 90-SINIF26 91-SINIF27 93-SINIF28 94-İLKOKUL GİRİŞ 95- AVLU ÇEÇİŞ

ÖZEL BAHÇEŞEHİR ANAOKULU	
TotalRRA	80,304
MeanRRA	0,845
k	95
Tk	72
Gk	23
edm	10
TD	396
Dort	7,404

ÖZEL BAHÇEŞEHİR ANAOKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2,166	3,904	0,062	0,713	367
ANASINIFI1	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI2	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI3	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI4	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI5	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI6	0,052	4,563	0,076	0,875	429
ANASINIFI7	0,166	5,446	0,095	1,093	512
ANAOKUL TENEFFÜSHANE	15,833	3,574	0,055	0,632	336

Çizelge 4.16. Kurum-Erişim Bulguları 16

İSABET KOLEJİ ANAOKULU	ÖZEL OKUL, KISMİ BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3A

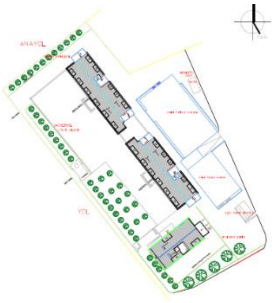

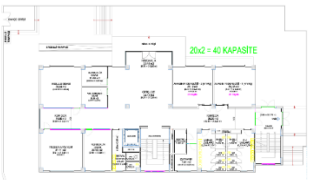

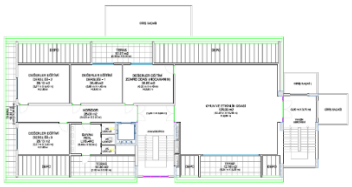

DIŞ MEKAN

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme kümes
1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
8	2	0	2

.

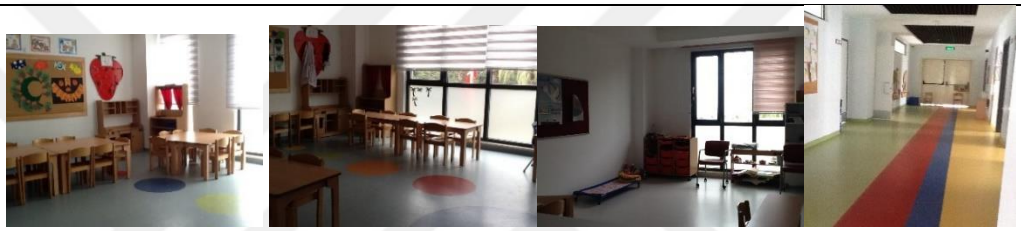

MEKAN DİZİM

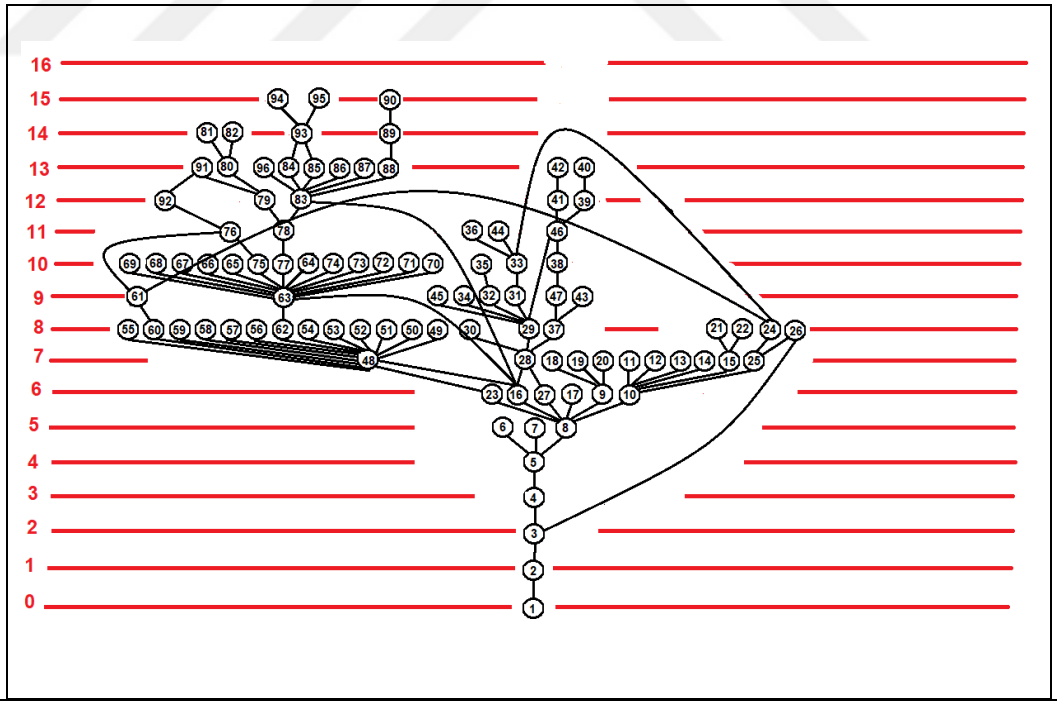

1-GİRİŞ 2-ANAOKULBAHÇE GİRİŞ 3-ANAOKULBAHÇE 4- KURUM GİRİŞ 5- RÜZGARLIK 6- LOBİ 7- VELİ GÖRÜŞME 8- REHBERLİK1 9-KORİDOR1 10-KORİDOR2 11-4YAŞ ANASINIFI1 12-4YAŞ ANASINIFI2 13-WC1 14-WC2 15-HOL1 16-ASANSÖR 17-WC3 18-REHBERLİK2 19-TÜZDER ATÖLYESİ 20-PERSONEL ODASI	21-ELEKTRİK PANO ODASI 22-ÇAY OCAĞI 23-MERDİVEN1 24-YANGIN MERDİVENİ1 25-HOL2 26-BAHÇE GEÇİŞ 27-MERDİVEN2 28-HOL3 29-KORİDOR3 30-DEPO1 31-HOL4 32-HİZMETLİ ODASI 33-HOL5 34-DEPO2 35-WC4 36-BLOK GEÇİŞ 37-YEMEKHANE 38-MUTFAK 39-BULAŞIKHANE 40-İSTİF ALANI	41-SOĞUK ODA 42-ŞOKLAMA 43-WC5 44-DEPO3 45-ISI MERKEZİ 46-HOL5 47-SERVİS HOLÜ 48-KORİDOR4 49-5YAŞ SINIFI1 50-5YAŞ SINIFI2 51-5YAŞ SINIFI3 52-5YAŞ SINIFI4 53-5YAŞ SINIFI5 54-5YAŞ SINIFI6 55-BİREYSEL EĞİTİM 56-WC6 57-ANASINIF ÖĞRETMELER ODA 58-WC7 59- WC8 60-HOL6	61-YANGIN MERDİVENİ2 62-MERDİVEN2 63-KORİDOR5 64-İLKOKUL SINIF1 65-İLKOKUL SINIF2 66-İLKOKUL SINIF3 67-İLKOKUL SINIF4 68-İLKOKUL SINIF5 69-İLKOKUL SINIF6 70-İLKOKUL ÖĞRETMENLER ODA1 71-WC9 72-İLKOKUL ÖĞRETMENLER ODA2 73-WC10 74-WC11 75-HOL7 76-YANGIN MERDİVENİ3 77-MERDİVEN3 78-HOL8 79-OYUN VE ETKİNLİK ODASI 80-TERAS1	81-DEPO4 82-DEPO5 83-KORİDOR6 84-DEĞERLER EĞİTİMİ ZÜMRE ODA 85-DEĞERLER EĞİTİMİ1 86-DEĞERLER EĞİTİMİ2 87-DEĞERLER EĞİTİMİ3 88-WC12 89-TERAS2 90-DEPO6 91-HOL9 93-TERAS3 94-DEPO7 95-DEPO8 96-TERAS3

İSABET	
TotalRRA	88,022
MeanRRA	0,916
k	96
Tk	44
Gk	52
edm	15
TD	850
Dort	8,947

İSABET KOLEJİ ANAOKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,333	6,526	0,117	1,353	620
ANAOKUL BAHÇE	1,5	5,557	0,096	1,116	528
4YAŞ SINIFI1	0,142	4,852	0,081	0,943	461
4YAŞ SINIFI2	0,142	4,852	0,081	0,943	461
5YAŞ SINIFI1	0,066	4,389	0,072	0,830	417
5YAŞ SINIFI2	0,066	4,389	0,072	0,830	417
5YAŞ SINIFI3	0,066	4,389	0,072	0,830	417
5YAŞ SINIFI4	0,066	4,389	0,072	0,830	417
5YAŞ SINIFI5	0,066	4,389	0,072	0,830	417
5YAŞ SINIFI6	0,066	4,389	0,072	0,830	417
BİREYSEL EĞİTİM	0,066	4,389	0,072	0,830	417
TÜZDER ATÖLYESİ	0,25	5,105	0,087	1,005	485
YEMEKHANE	1,7	4,231	0,068	0,791	402

Çizelge 4.17. Kurum-Erişim Bulguları 17

ENVAR KOLEJİ ANAOKULU	ÖZEL OKUL, KISMİ BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3B
1996 YILINDA İKİ FARKLI YAPININ İLKÖĞRETİM OKULUNA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İLE EĞİTİM-ÖĞRETİME BAŞLAMIŞ OLAN KURUMDA 2018 YILINDA YAPILAN YENİ DÜZENLEME İLE ANAOKULU EĞİTİMİ BAŞLAMIŞTIR.		

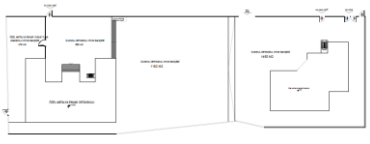

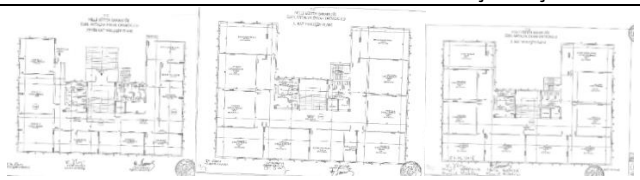

DIŞ MEKAN

İKİ FARKLI YAPIDAN BİRİNİ İLKOKUL DİĞERİNİ ORTAOKUL OLARAK KULANAN KURUMDA ANASINIFLARI ORTAOKUL YAPISININ ZEMİN KATINDA YER ALMAKTADIR. KURUMUN DIŞ MEKANI TAMAMEN SERT ZEMİNDİR. ORTAK BAHÇE SPOR ÇİZGİLERİYLE TANIMLANMIŞ OLUP İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN KULLANILMAKTADIR. ORTAOKUL YAPISININ BATISINDA YER ALAN YAN BAHÇE ALANI, ÜSTÜ KAPATILARAK İÇ MEKANA DAHİL EDİLMİŞ OYUN ALANI OLARAK KULLANMAKTADIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

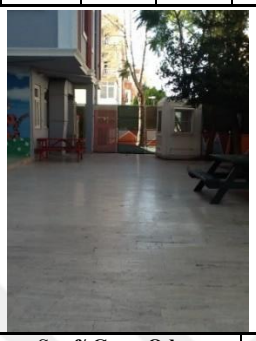

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
5	0	0	2

.

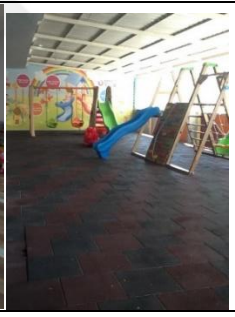

MEKAN DİZİM

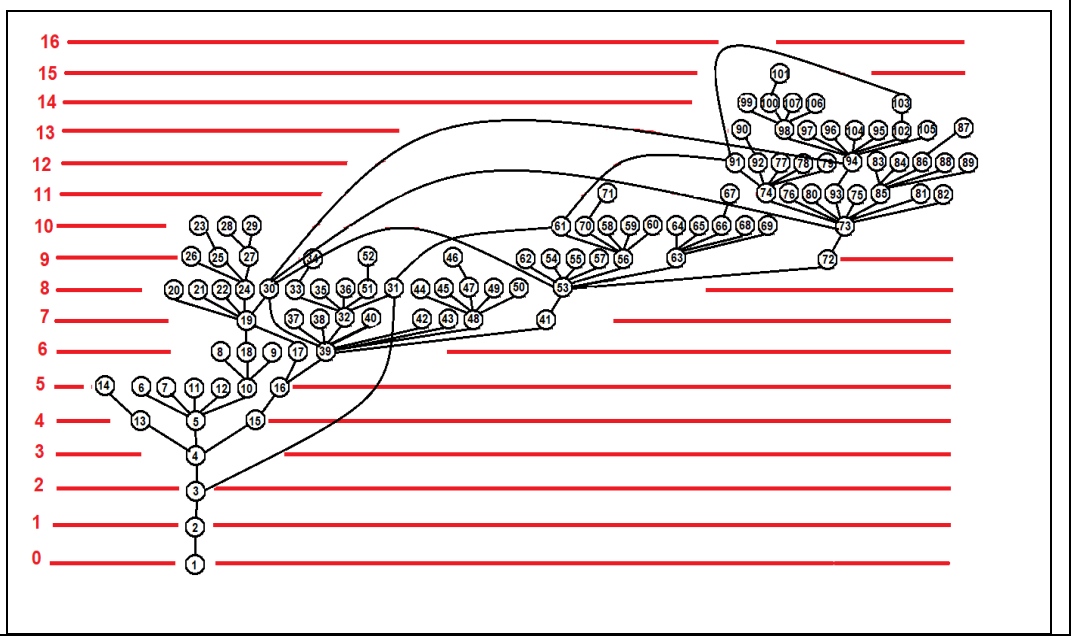

1-GİRİŞ 2-KURUM BAHÇE 3- BİNA BAHÇE 4- ANAOKUL GİRİŞ 5- KORİDOR1 6- ANASINIFI1 7- ANASINIFI2 8- ANASINIFI3 9-YEMEK ODASI 10-HOL1 11-WC1 12-WC2 13-ANAOKUL BAHÇESİ 14-OYUN ALANI 15-ORTAOKUL GİRİŞ 16-MERDİVEN1 17-HOL2 18-HOL3 19-HOL4 20-ANASINIFI4 21-ANASINIFI5 22-ANASINIFI6	23-MÜDÜR YARDIMCISI ODASI 24-KORİDOR2 25-VELİ BEKLEME ALANI 26-VELİ GİRİŞİ 27-HOL5 28-WC3 29-WC4 30-ASANSÖR 31-YANGIN MERDİVENİ1 32-KORİDOR3 33-HOL6 34-İBADETHANE1 35-SINIF1 36-SINIF2 37-SINIF3 38-SAĞLIK ODASI 39-KORİDOR4 40-ORTAOKUL MÜDÜR YARDIMCISI1 41-MERDİVEN2 42-SINIF4 43-SINIF5 44-SINIF6	45-SINIF7 46-İBADETHANE2 47-HOL7 48-KORİDOR5 49- WC5 50-WC6 51-WC7 52-TRAFO1 53-KORİDOR6 54-SINIF8 55-SINIF9 56-KORİDOR7 57- SINIF10 58-SINIF11 59- SINIF12 60-BİLİŞİM TEKLOLOJİ SINIFI 61-YANGIN MERDİVENİ2 62-SINIF13 63-KORİDOR8 64-SINIF14 65-SINIF15 66-MÜZİK SINIFI	67-MÜZİK DEPOSU 68-WC8 69-WC9 70-WC10 71-TRAFO2 72-MERDİVEN3 73-KORİDOR9 74-KORİDOR10 75-SINIF16 76-SINIF17 77-SINIF18 78-SINIF19 79-ÖĞRETMENLER ODASI 80-ORTAOKUL MÜDÜR YARDIMCISI2 81-REHBERLİK 82-SINIF20 83-SINIF21 84-SINIF22 85-KORİDOR11 86-LABARATUAR 87-LAB. HAZIRLIK 88-WC11	89-WC12 90-TRAFO3 91-YANGIN MERDİVENİ3 93-MERDİVEN4 94-KORİDOR12 95-SINIF23 96-SINIF27 97-GÖRSEL SANATLAR 98-KORİDOR13 99-KÜTÜPHANE 100-TEKNOLOJİ VE TASARIM 101-TEKNOLOJİ HAZIRLIK 102-KANTİN 103-YANGIN MERDİVENİ3 104-WC13 105-MERDİVEN5 106-WC14 107-WC15

ENVAR KOLEJİ ANAOKULU	
TotalRRA	99,932
MeanRRA	0,933
k	107
Tk	65
Gk	42
edm	15
TD	975
Dort	9,198

ENVAR KOLEJİ ANAOKULU	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BİNA BAHÇE	1,083	4,905	0,074	0,922	520
ANAOKUL BAHÇE	1,25	5,990	0,095	1,179	635
ANASINIFI1	0,166	6,245	0,099	1,239	662
ANASINIFI2	0,166	6,245	0,099	1,239	662
ANASINIFI3	0,25	5,858	0,092	1,148	621
YEMEK ODASI	0,25	5,858	0,092	1,148	621
YARI KAPALI OYUN ALANI	0,5	6,981	0,113	1,413	740
ANASINIFI4	0,142	4,433	0,065	0,811	470
ANASINIFI5	0,142	4,433	0,065	0,811	470
ANASINIFI6	0,142	4,433	0,065	0,811	470

Çizelge 4.18. Kurum-Erişim Bulguları 18

AYDEDE GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KURUM ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 3B

İŞHANI OLARAK TASARLANIP GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ OLARAK DÜZENLENMİŞTİR. 2013 YILINDA AÇILAN KURUM 2-14 YAŞ ÇOCUKLARA HİZMET VERMEKTEDİR. 120 ÇOCUK KAPASİTELİ KURUMDA MİLLİ EĞİTİM MÜFREDATI UYGULANMAKTADIR. 3-6 YAŞ GRUBU 65 ÇOCUK BULUNMAKTADIR.

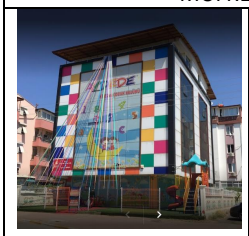

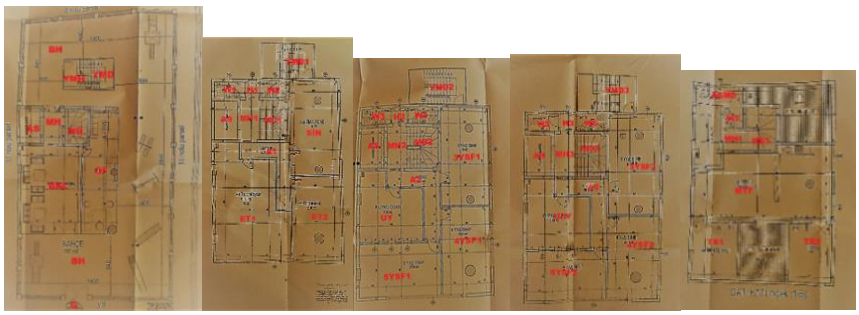

DIŞ MEKAN

BAHÇEDE YEŞİL ALAN BULUNMAMAKTADIR. SERT ZEMİN BAHÇE ALANI TAMAMEN SUNİ ÇİMLE KAPLANMIŞTIR. BAHÇEDE OYUN EKİPMANLARI BULUNMAKTADIR.

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
6	3	0	2

MEKAN DİZİM

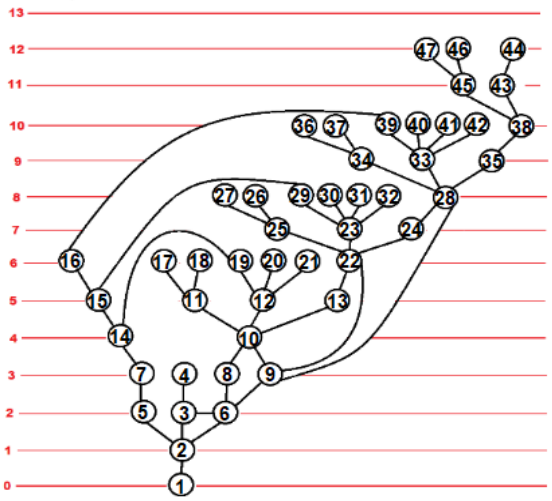

1-GİRİŞ	24-MERDİVEN3
2-BAHÇE	25-HOL8
3-VELİ BEKLEME	26-WC3
4-İDARİ OFİS- KAYIT	27-WC4
5-HOL1	28-HOL9
6-HOL2	29-3YAŞ SINIFI1
7-YANGIN MERDİVEN1	30-4YAŞ SINIFI1
8-MERDİVEN1	31-5YAŞ SINIFI1
9-ASANSÖR	32-UYKU ODASI1
10-HOL3	33-HOL10
11-HOL4	34-HOL11
12-HOL5	35-MERDİVEN4
13-MERDİVEN2	36-WC5
14-YANGIN MERDİVEN2	37-WC6
15-YANGIN MERDİVEN3	38-HOL12
16-YANGIN MERDİVEN4	39-3YAŞ SINIFI2
17-WC1	40-4YAŞ SINIFI2
18-WC2	41-5YAŞ SINIFI2
19-SİNEMA-PROJEKSİYON ODASI	42-UYKU ODASI2
20-ETKİNLİK ODASI1	43-WC7
21-ETKİNLİK ODASI2	44-MAKİNA DAİRESİ
22-HOL6	45-MUTFAK-YEMEKHANE
23-HOL7	46-TERAS1
	47- TERAS2

AYDEDE	
TotalRRA	55,983
MeanRRA	1,191
k	47
Tk	18
Gk	29
edm	12
TD	321
Dort	6,978

AYDEDE	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	2,333	4,173	0,141	1,018	192
3YAŞ SINIFI1	0,533	4,565	0,158	1,143	210
3YAŞ SINIFI2	0,7	4,369	0,149	1,080	201
4YAŞ SINIFI1	0,2	4,913	0,173	1,255	226
4YAŞ SINIFI2	0,2	4,695	0,164	1,185	216
5YAŞ SINIFI1	O,2	4,913	0,173	1,255	226
5YAŞ SINIFI2	0,2	4,695	0,164	1,185	216
ETKİNLİK ODASI1	0,25	5,304	0,191	1,380	244
ETKİNLİK ODASI2	0,25	5,304	0,191	1,380	244
SİNEMA-PROJEKSİYON ODASI	0,25	5,304	0,191	1,380	244
MUTFAK-YEMEKHANE	2,333	5,456	0,198	1,429	251
UYKU ODASI1	0,2	4,913	0,173	1,255	226
UYKU ODASI2	O,2	4,695	0,164	1,185	216

Çizelge 4.19. Kurum-Erişim Bulguları 19

75. YIL KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KURUM KREŞ-ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 4A
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ TARAFINDAN 1998 YILINDA YAPTIRILMIŞTIR.		

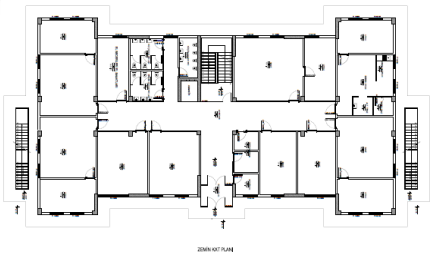

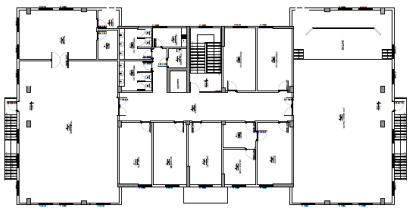

	Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
DIŞ	1	1	1	1	0	1	1	1	1	5	0	0

MEKAN

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
8	2	1	2

MEKAN DİZİMİ

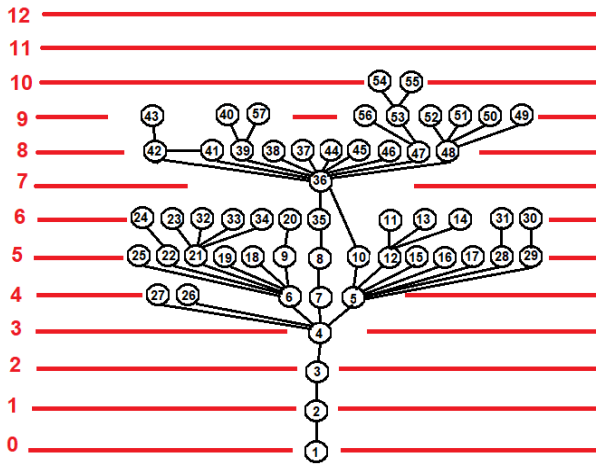

1-GİRİŞ	30-UYKU ODASI3
2-BAHÇE	31-UYKU ODASI4
3-RÜZGARLIK	32-ALT TEMİZLEME
4-HOL1	33-EMZİRME ODASI
5-HOL2	34-MAMA HAZIRLIK
6-HOL3	35-HOL6
7-HOL4	36-HOL7
8-MERDİVEN1	37-ZEKA OYUNLARI ODASI
9-SINIF1	38-ÖĞRETMENLER ODASI
10-ASANSÖR	39-ÇOK AMAÇLI SALON
11-WC1	40-SAHNE
12-HOL5	41-MÜDÜR ODASI
13-WC2	42-SEKRETER ODASI
14-WC3	43-MÜDÜR YARDIMCI ODASI
15-EL BECERİLERİ ODASI	44-SAĞLIK ODASI
16-SINIF2	45-MUHASEBE
17-SINIF3	46- İDARİ OFİS
18-SINIF4	47- YEMEKHANE
19-SINIF5	48-HOL8
20-UYKU ODASI1	49-TEMİZLİK ODASI
21-BEBEK SINIF	50-ÇAY OCAĞI
22-SINIF6	51-WC4
23-BEBEK UYKU ODASI	52-WC5
24-UYKU ODASI2	53-MUTFAK
25-DEPO	54-MUTFAK DEPO
26-DANIŞMA	55-MUTFAK SOĞUK DEPO
27-GÜVENLİK	56-YANGIN MERDİVENİ1
28-SINIF7	57-YANGIN MERDİVENİ2
29-SINIF8	

75. YIL KREŞ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	
TotalRRA	58,888
MeanRRA	1,033
k	57
Tk	34
Gk	23
edm	10
TD	356
Dort	6,357

75.YIL KREŞ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,5	4,982	0,144	1,180	279
SINIF1	1,142	4,625	0,131	1,074	259
SINIF2	0,125	3,857	0,103	0,846	216
SINIF3	0,125	3,857	0,103	0,846	216
SINIF4	0,142	4,660	0,133	1,084	261
SINIF5	0,142	4,660	0,133	1,084	261
SINIF6	1,142	4,625	0,131	1,074	259
SINIF7	0,125	3,821	0,102	0,836	214
SINIF8	0,125	3,821	0,102	0,836	214
EL BECERİLERİ ODASI	0,125	3,857	0,103	0,846	216
ZEKA OYUNLARI ODASI	0,083	4,142	0,114	0,931	232
UYKU ODASI1	0,5	5,607	0,167	1,365	314
UYKU ODASI2	0,5	5,607	0,167	1,365	314
UYKU ODASI3	0,5	4,803	0,138	1,127	269
UYKU ODASI4	0,5	4,803	0,138	1,127	269
ÇOK AMAÇLI SALON	2,083	4,071	0,111	0,910	228
SAHNE	0,333	5,053	0,147	1,201	283
YEMEKHANE	1,416	4,000	0,109	0,889	224

Çizelge 4.20. Kurum-Erişim Bulguları 20

BİLGE ÇOCUK AKADEMİSİ KREŞ, GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	ÖZEL OKUL, BÜTÜNLEŞİK KURUM KREŞ-ANAOKULU-OKUL	ORGANİZASYON ŞEKLİ 4B
2012 YILINDA KONUT YAPISINDAN EĞİTİM YAPISINA DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞTÜR.		
	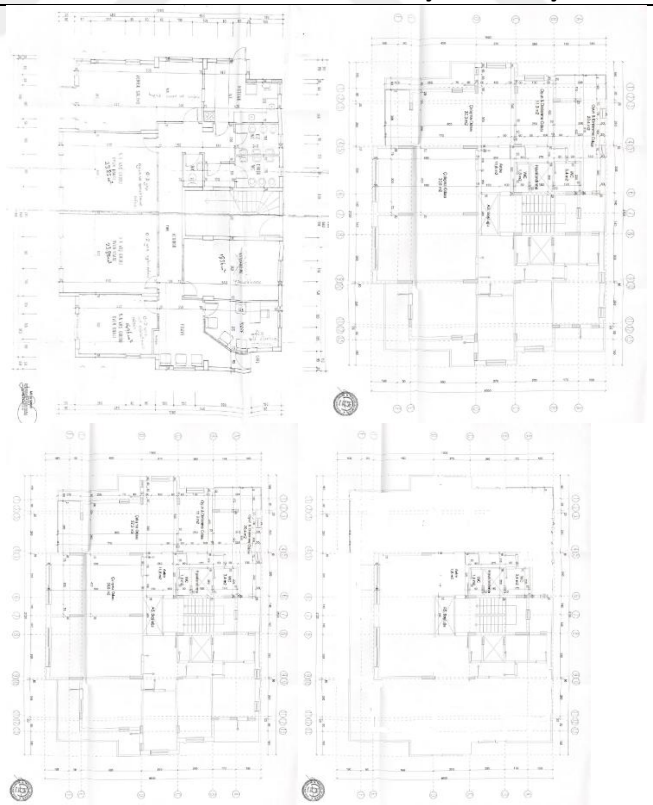	
YAPI BAHÇE ALANI YAPAY ÇİM İLE KAPLANARAK OYUN MEKANINA DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞTÜR		

DIŞ MEKAN

Oturma alanı	Sert zemin alan	Doğal toprak alan	Oyun ekipmanı (geleneksel)	Oyun ekipmanı (Özel tasarım)	Spor alanları	Aktif Yeşil alan	Pasif Yeşil alan	Tarımsal alan	Yer oyun çizgileri	Kum Havuz, Fıskiye vb. oyun alanı	Hayvan besleme /kümes
1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

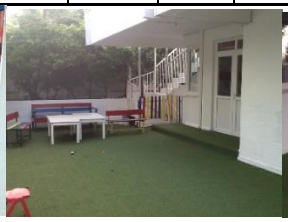

İÇ MEKAN

Sınıf/ Grup Odası	Etkinlik/Spor/ özel amaçlı Oda	Çok Amaçlı Salon	Anaokulu Giriş-Çıkış
3	4	0	2

MEKAN DİZİM

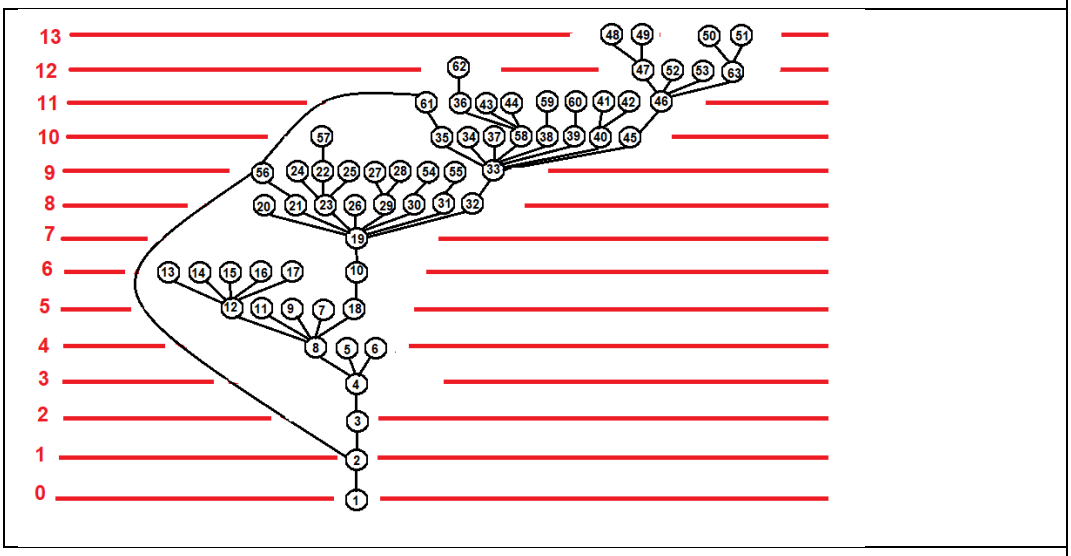

1-GİRİŞ	17-YEMEKHANE	32-MERDİVEN2	48-WC12
2-BAHÇE	18-HOL3	33-KORİDOR3	49-WC13
3-KURUM GİRİŞ	19-KORİDOR2	34-DERSLİK1	50-WC14
4-HOL1	20-DRAMA ATÖLYESİ	35-DERSLİK2	51-WC15
5-MÜDÜRİYET	21-SATRANÇ ATÖLYESİ	36-DERSLİK3	52-TERAS1
6-5-6YAŞ GRUBU OYUN ODASI1	22-OKUMA YAZMA ATÖLYESİ	37-DERSLİK4	53-TERAS2
7-UYKU ODASI1	23- HOL4	38-DERSLİK5	54-BALKON1
8-KORİDOR1	24-WC4	39-DERSLİK6	55-BALKON2
9-3-4YAŞ GRUBU OYUN ODASI	25-WC5	40-HOL6	56-YANGIN MERDİVENİ1
10-MERDİVEN1	26-JİMNASTİK SALONU	41-WC8	57-BALKON3
11-5-6YAŞ GRUBU OYUN ODASI2	27-WC6	42-WC9	58-HOL8
12-HOL2	28-WC7	43-WC10	59-BALKON4
13-WC1	29-HOL5	44-WC11	60-BALKON5
14-WC2	30-UYKU ODASI2	45-MERDİVEN3	61-YANGIN MERDİVENİ2
15- WC3	31- SANAT ATÖLYESİ	46-Ç. KULÜBÜ OYUN ODASI	62-BALKON6
16-MUTFAK		47-HOL7	63-HOL9

BİLGE AKADEMİ KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ	
TotalRRA	76,917
MeanRRA	1,220
k	63
Tk	34
Gk	29
edm	13
TD	534
Dort	8,612

BİLGE AKADEMİ	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	1,833	4,474	0,123	1,075	296
5-6YAŞ GRUBU OYUN ODASI1	0,25	6,548	0,181	1,581	406
5-6YAŞ GRUBU OYUN ODASI2	0,166	5,838	0,158	1,378	362
3-4YAŞ GRUBU OYUN ODASI	0,166	5,838	0,158	1,378	362
UYKU ODASI1	0,166	5,838	0,158	1,378	362
UYKU ODASI2	1,111	4,322	0,108	0,946	268
SANAT ATÖLYESİ	1,111	4,322	0,108	0,946	268
DRAMA ATÖLYESİ	1,111	4,354	0,109	1,956	270
OKUMA YAZMA ATÖLYESİ	1,25	5,177	0,136	1,190	321
JİMNASTİK SALONU	0,111	4,354	0,109	1,956	270
YEMEKHANE	0,166	6,661	0,185	1,613	413

4.2 Erişim Grafiğine Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Alan çalışmasında mekan sayısı ve derinlik karşılaştırılmasına bağlı yapılabilecek bir değerlendirmede mekan sayısı arttıkça derinleşmenin arttığını söylemek mümkündür. (Şekil 4.1)

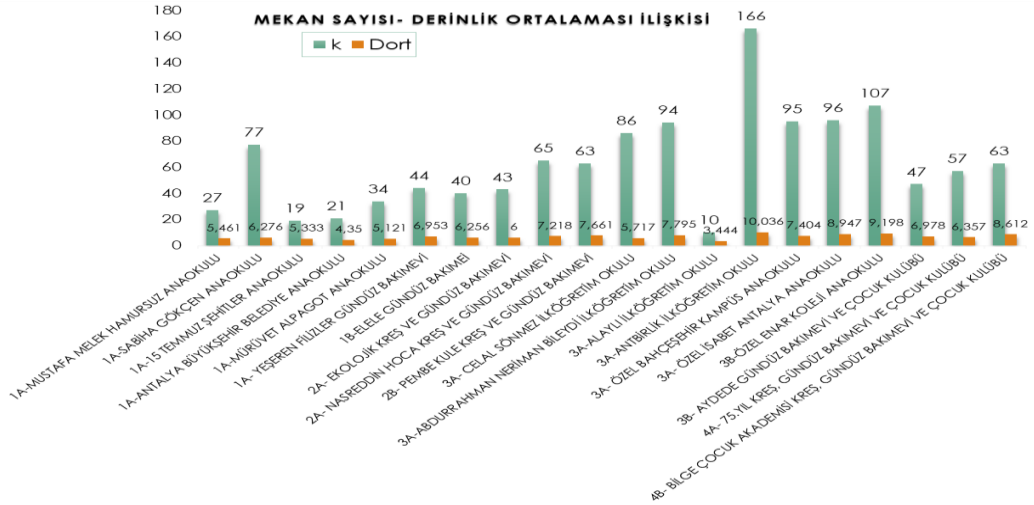

Şekil 4.1 Mekan Sayısı Derinlik Ortalaması İlişkisi

Yapı entegrasyon değerleri en güçlü (geçirgen) yapılar, iç-dış mekan ilişkisinin en yüksek olduğu kurum organizasyonlarıdır. Bu bakımdan kurum yapılarının karşılaştırmasında en güçlü ilişkiler içinde yer alanlar, söz konusu organizasyon için en uygun modelin oluşturulmasında referans kabul edilebilir konumdadır. Alan çalışmasında iç-dış mekan entegrasyonu en yüksek yapılar, erişim grafiği verilerinde "1,00"in altındaki değere sahip tasarlanmış eğitim kurumları olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre; organizasyon şekli bakımından; 1A grubunda kurumlardan Mustafa Melek Hamursuz ve Mürüvet Alpagot Anaokulu, 2A grubunda Ekolojik kreş ve Nasreddin hoca, 3A grubunda ise Bahçeşehir, İsabet ve Envar kurumları mekansal erişimleri güçlü (geçirgen) yapılardır. 4A grubundaki kurumlara ait değerler, bu gruptaki yapıların zayıf (geçirgen değil) bir erişim ilişkisine sahip olduğunu göstermektedir. (Şekil 4.2)

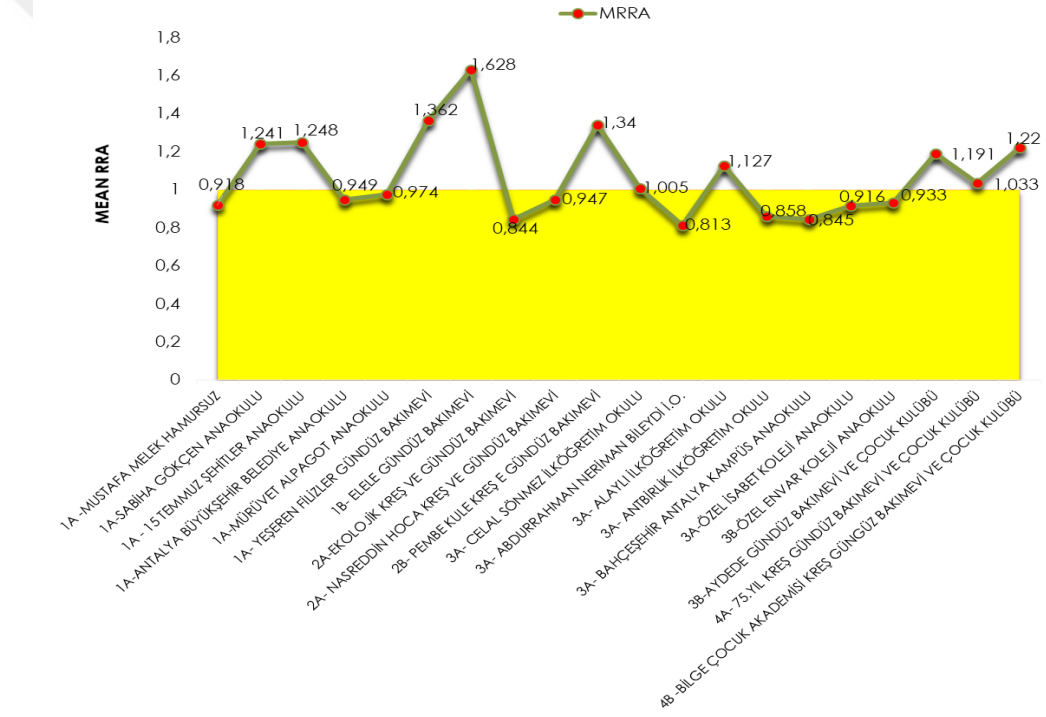

Şekil 4.2 Yapı Entegrasyon Değerleri Karşılaştırması (mRRA)

Alan çalışmasında 1. Grupta yer alan sadece ilk çocukluk dönemi eğitimine hizmet eren kurumlardaki mekan entegrasyon değerlerinin karşılaştırılmıştır. İç-dış mekan ilişkisi açısından sınıf-bahçe entegrasyon değerleri incelendiğinde güçlü mekânsal ilişki içinde olan kurumların Sabiha Gökçen Anaokulu ve Mürüvet Alpagot Anaokulu olduğu görülmektedir.(Şekil 4.3)

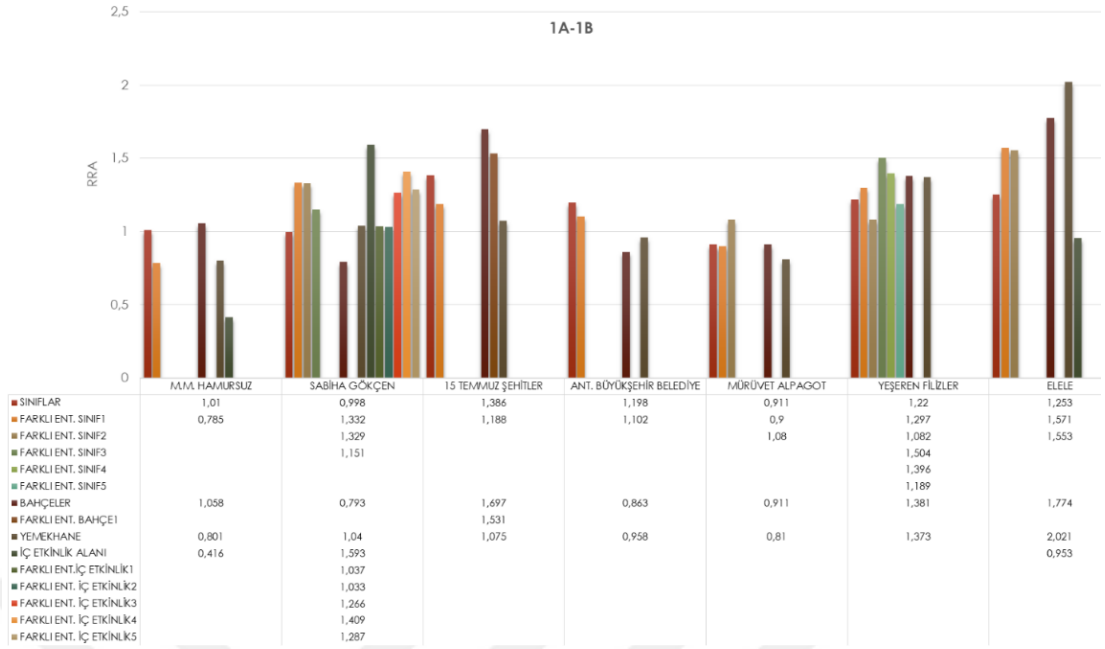

	M.M. HAMURSUZ	SABİHA GÖKÇEN	15 TEMMUZ ŞEHİTLER	ANT. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE	MÜRÜVVET ALPAGOT	YEŞEREN FİLİZLER	ELELE
SINIFLAR	1,01	0,998	1,386	1,198	0,911	1,22	1,253
FARKLI ENT. SINIF1	0,785	1,332	1,188	1,102	0,9	1,297	1,571
FARKLI ENT. SINIF2		1,329			1,08	1,082	1,553
FARKLI ENT. SINIF3		1,151				1,504	
FARKLI ENT. SINIF4						1,396	
FARKLI ENT. SINIF5						1,189	
BAHÇELER	1,058	0,793	1,697	0,863	0,911	1,381	1,774
FARKLI ENT. BAHÇE1			1,531				
YEMEKHANE	0,801	1,04	1,075	0,958	0,81	1,373	2,021
İÇ ETKİNLİK ALANI	0,416	1,593					0,953
FARKLI ENT.İÇ ETKİNLİK1		1,037					
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK2		1,033					
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK3		1,266					
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK4		1,409					
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK5		1,287					

Şekil 4.3 Organizasyonu bakımından sadece ilk çocukluk dönemi (3-6 yaş) eğitimi veren kurumların karşılaştırması

Mustafa-Melek Hamursuz Anaokulu sınıf- bahçe mekanları açısından sınırda bir değer alırken, entegrasyon değerleri en düşün mekanların Yeşeren Filizler ve Elele kurumları olduğu görülmektedir. Bununla birlikte farklı entegrasyon değerlerine sahip mekanların kurum derinliğinin artmasına bağlı olarak entegrasyon değerini düşürme eğiliminde olduğu söylenebilir.

Alan çalışmasında 2. Grupta yer alan kurumlardaki mekan entegrasyon değerlerinin karşılaştırılmasında Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevi kurumuna ait çocukların kullandığı eğitim mekanlarının tamamının geçirgen olduğu ve entegrasyon değerleri bakımından güçlü mekânsal ilişki içinde bulunduğu görülmektedir.(Şekil 4.4)

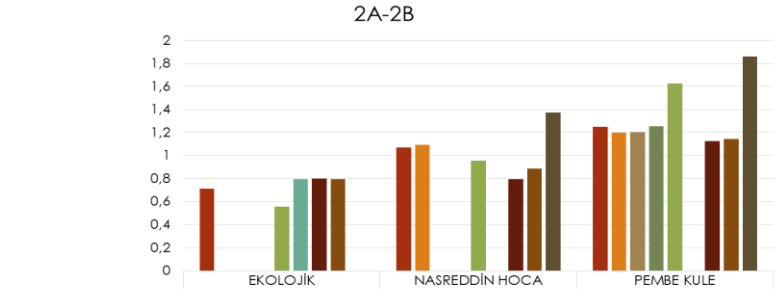

	EKOLOJİK	NASREDDİN HOCA	PEMBE KULE
SINIFLAR	0,714	1,069	1,25
FARKLI ENT. SINIF1		1,095	1,199
FARKLI ENT. SINIF2			1,204
FARKLI ENT. SINIF3			1,254
BAHÇELER	0,555	0,954	1,627
FARKLI ENT. BAHÇE	0,793		
YEMEKHANE	0,801	0,796	1,126
İÇ ETKİNLİK ALANI	0,793	0,888	1,144
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK1		1,374	1,861

Şekil 4.4 Organizasyonu bakımından 0-6 yaş eğitimi veren kurumlarının karşılaştırması

Alan çalışmasında 3. Grupta yer alan kurumlardaki mekan entegrasyon değerlerinin karşılaştırılmasında sınıflar olarak Bahçeşehir, Antbirlik, Celal Sönmez ve İsabet kurumlarının entegrasyon değerleri geçirgen yapıda iken bahçeler bakımından Bileydi ve Bahçeşehir kurumlarının bahçeleri geçirgen yapıdadır.(Şekil 4.5)

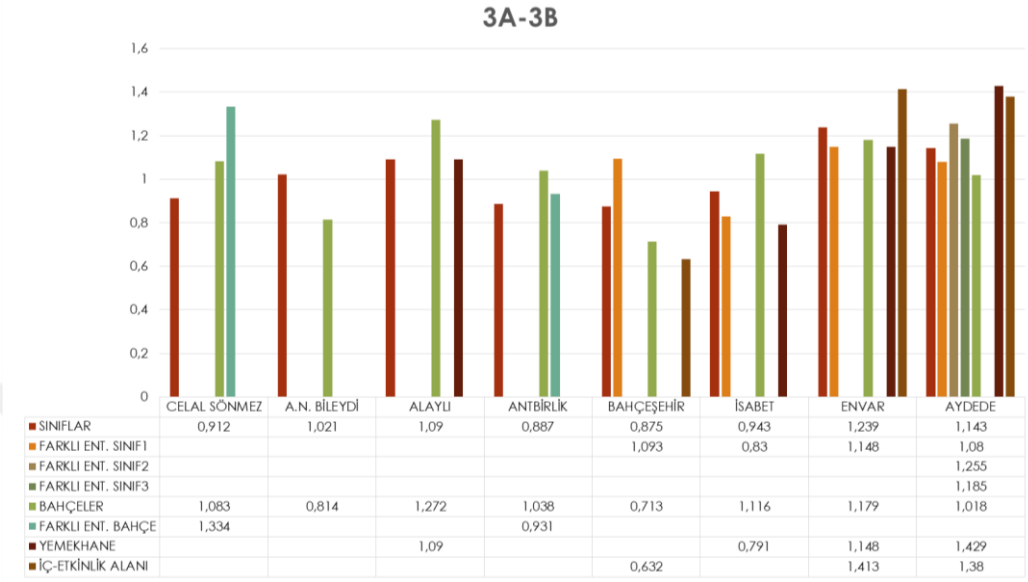

	CELAL SÖNMEZ	A.N. BİLEYDİ	ALAYLI	ANTBİRLİK	BAHÇEŞEHİR	İSABET	ENVAR	AYDEDE
SINIFLAR	0,912	1,021	1,09	0,887	0,875	0,943	1,239	1,143
FARKLI ENT. SINIF1					1,093	0,83	1,148	1,08
FARKLI ENT. SINIF2								1,255
FARKLI ENT. SINIF3								1,185
BAHÇELER	1,083	0,814	1,272	1,038	0,713	1,116	1,179	1,018
FARKLI ENT. BAHÇE	1,334			0,931				
YEMEKHANE			1,09			0,791	1,148	1,429
İÇ-ETKİNLİK ALANI					0,632		1,413	1,38

Şekil 4.5 Organizasyonu bakımından 3-12 yaş eğitimi veren kurumların karşılaştırması

Alan çalışmasında 4. Grupta yer alan kurumlardaki mekan entegrasyon değerlerinin karşılaştırılmasında sadece 75. Yıl kurumunun bazı sınıfları ve etkinlik alanlarının geçirgen entegrasyon değerlerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte tasarlanmış ve dönüştürülmüş yapı örneği sonuçları karşılaştırıldığında tasarlanmış yapıların entegrasyon değerlerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.(Şekil 4.6)

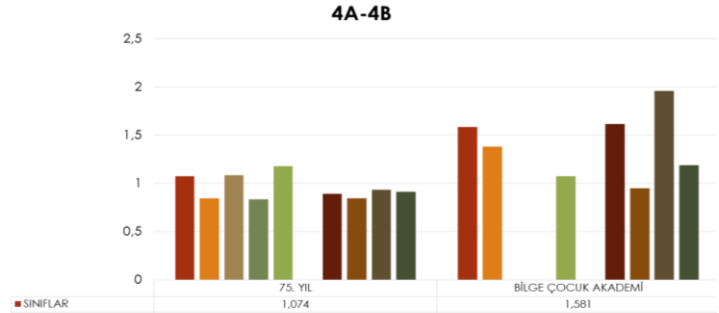

	75. YIL	BİLGE ÇOCUK AKADEMİ
SINIFLAR	1,074	1,581
FARKLI ENT. SINIF1	0,846	1,378
FARKLI ENT. SINIF2	1,084	
FARKLI ENT. SINIF3	0,836	
BAHÇELER	1,18	1,075
FARKLI ENT. BAÇE		
YEMEKHANE	0,889	1,613
İÇ-ETKİNLİK ALANI	0,846	0,946
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK1	0,931	1,956
FARKLI ENT. İÇ ETKİNLİK2	0,91	1,19

Şekil 4.6 Organizasyonu bakımından 0-12 yaş eğitimi veren kurumların karşılaştırması

İlk çocukluk dönemi eğitimine hizmet veren mevcut eğitim yapıları kapsamında edinilen bilgi ve verilere bağlı olarak; sadece ilk çocukluk dönemi eğitimine (3-6 yaş) yönelik tasarlanmış (1A) veya dönüştürülmüş (1B) yapılar ile 0-6 yaş grubuna hizmet veren tasarlanmış (2A) ve dönüştürülmüş (2B) yapıların, dış mekan/bahçe kullanımlarının tüm yapı bahçe alanı çerçevesinde ilk çocukluk dönemine ait kullanım mekanları olarak oluşturulabildiği ve bahçe alanı içinde oluşturulan mekanlarda çeşitlilik sağlanabildiği belirlenmiştir.

3-12 yaş eğitimine hizmet veren (3A ve 3B) kurumlardan dış mekan kullanım alanları geneli itibariyle tüm yaş gruplarının kullanımına sunulan mekanlar olarak görülmektedir. Bu durum dış mekanda 3-6 yaş grubu için yeterli nitelikli alanların oluşturulmasını engelleyici rol oynamaktadır. Bununla birlikte ilk çocukluk dönemi eğitimine hizmet veren mevcut eğitim yapıları kapsamında edinilen bilgi ve verilere bağlı olarak; organizasyon şekli 1A olan proje okullarında ve geneli itibariyle ASPB bağlı çalışan özel kurumlarda (1B-2A-2B-3B-4A-4B) iç mekan kullanımlarında sınıftan farklı etkinlik mekanları oluşturulabilmektedir. Organizasyon şekli 3A olan resmi kurumlarda ise ilk çocukluk dönemi eğitimi için düzenlenen eğitim (oyun) iç mekanları yalnızca sınıf mekanları olarak belirlenmiştir. Kurumlara ait bilgiler, ilk çocukluk dönemi eğitiminin kendi yaş grubuna hizmet veren yada sadece bebeklik dönemini kapsayıcı şekilde hizmet veren kurumlar olarak çözümlenmesiyle bahçe kullanımında farklı nitelikte mekanlar ve kolay çözümler oluşturulabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte özellikle iç mekandaki mekan çeşitliliğinin artırılması, dış mekanla entegre olabilecek mekan potansiyelinin artırılması ve uyku ve dinlenme saatlerinin değişkenliği… vb. gelişim dönemlerine bağlı sebepler iç-dış mekan ilişkisinde en sağlıklı mekan çözümlerinin yalnızca kendi dönemine hizmet veren kurumlar şeklinde olması gerektiğini düşündürmektedir.

Mevcuttaki kurum erişimleri incelendiğinde yapı entegrasyon değerleri (mRRA) güçlü yapıların tasarlanmış yapılar olarak 1A, 2A ve 3A grubu yapılar olduğu söylenebilmektedir. İç- dış mekan olarak Sınıf-bahçe mekanlarına ait entegrasyon değerlerinin 1A grubunda Sabiha gökçen Anaokulu ve Mürüvet Alpagot Anaokulunda, 2A grubunda Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevinde, 3A grubunda ise Özel Bahçeşehir İlköğretim Anaokulunda güçlü olduğu görülmüştür. **İç ve dış mekan erişim ilişkisi güçlü bir grafik önerisi, tasarlanmış yapı özelliğindeki 1A-2A ve 3A grup yapılarına ait grafik erişimleri üzerinden geliştirilebilir görünmektedir. Bununla birlikte kullanıcı görüşlerini yansıtabilecek bir model önerisi eğitmen görüşleri ve çocukların mekansal tercihlerine ait bulgularla netleşebilecektir.**

4.3 Eğitimci Görüşlerine Ait Bulgular

Alan çalışmasına dahil 20 kurum bulunmakla birlikte eğitimci görüşleri kapsamında 19 kurum katılım sağlamıştır (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21. Kurum Eğitimci Bulguları

KURUM		YER	ORGANİZASYON ŞEKLİ	EĞİTMEN SAYISI	KATILIMCI EĞİTMEN SAYISI
1.	Aksu Melek –Mustafa Hamursuz Anaokulu	Aksu /Resmi	1A	4	3
2.	Sabiha Gökçen Anaokulu	Muratpaşa /Resmi	1A	21	7
3.	15 Temmuz Şehitler Anaokulu	Muratpaşa/ Resmi	1A	4	4
4.	Antalya Büyükşehir Belediye Anaokulu	Muratpaşa/ Resmi	1A	4	1
5.	Mürüvet Alpagot Anaokulu	Konyaaltı/ Resmi	1A	21	9
6.	Yeşeren Filizler Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/ Özel	1A	4	2
7.	Elele Gündüz Bakımevi	Muratpaşa/ Özel	1B	7	2
8.	Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/ Özel	2A	14	14
9.	Özgürlük Nasreddin Hoca Kreş ve Gündüz Bakımevi	Kepez/Özel	2A	10	6
10.	Pembe Kule Kreş ve Gündüz bakımevi	Konyaaltı/ Özel	2B	5	5
11.	Celal Sönmez İlköğretim Okulu	Aksu/ Resmi	3A	4	2
12.	Abdurrahman Neriman Bileydi İlköğretim Okulu	Konyaaltı/ Resmi	3A	4	5
13.	Alaylı İlköğretim Okulu	Aksu/ Resmi	3A	2	1
14.	Antbirlik İlköğretim Okulu	Muratpaşa/ Resmi	3A	4	4
15.	Özel Bahçeşehir Antalya Konyaaltı Anaokulu	Konyaaltı/ Özel	3A		KATILMADI
16.	Özel İsabet Antalya Anaokulu	Konyaaltı/ Özel	3A	6	5
17.	Envar Koleji Anaokulu	Muratpaşa/ Özel	3B	4	1
18.	Aydede Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Kepez/Özel	3B	17	14
19.	Akdeniz Üniversitesi 75. Yıl Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/ Özel	4A	10	1
20.	Bilge Çocuk Akademisi Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/ Özel	4B	6	4
	TOPLAM				90

Kurumlardaki katılımcı eğitmenlerden görüşler alınmıştır. Eğitmenlerin görüşleri bir nitel veri içerik analiz programı olan Maxqda kapsamında kodlama ve frekans değerlerine ait bulgular şeklinde elde edilmiştir.

Eğitmen bilgilerinin analizine göre; okul öncesi öğretmeni, çocuk gelişim uzmanı, görevli eğitmen, rehberlik uzmanı ve çocuk psikoloğundan oluşan 5 kod ve buna bağlı frekans değerleri aşağıdaki şekilde elde edilmiştir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22. Katılımcı kurumlardaki eğitmen bilgileri analizi

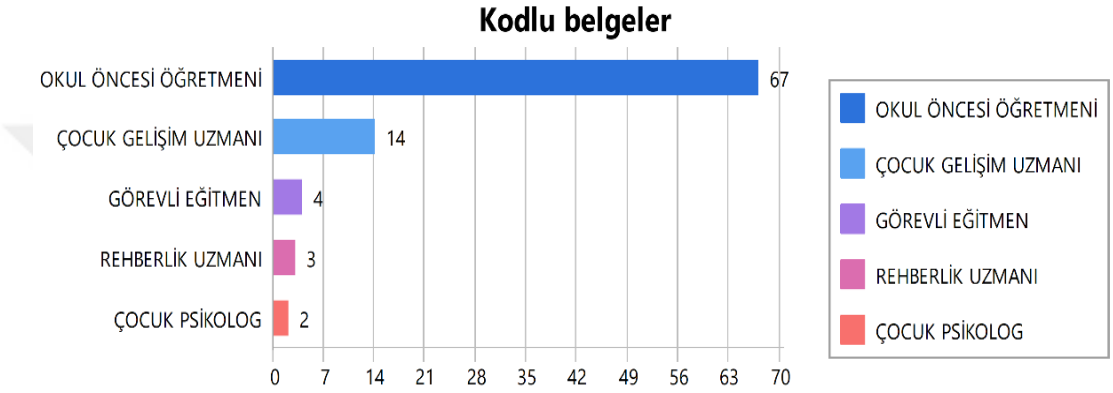

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ	67	74,4%	74,4%
ÇOCUK GELİŞİM UZMANI	14	15,6%	15,6%
GÖREVLİ EĞİTMEN	4	4,4%	4,4%
REHBERLİK UZMANI	3	3,3%	3,3%
ÇOCUK PSİKOLOG	2	2,2%	2,2%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Çocukların mekan algısı konusundaki eğitmen görüşlerinde 5 farklı kod ve bu kodlara bağlı frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23. 3-6 Yaş çocukların mekan algısına yönelik eğitmen görüşleri analizi

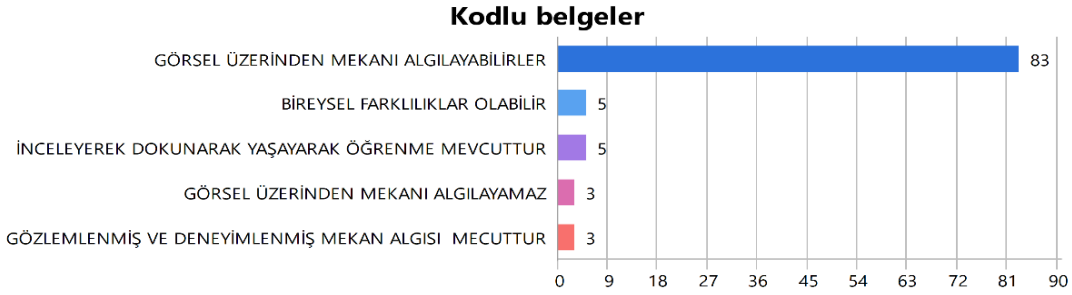

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
GÖRSEL ÜZERİNDEN MEKANI ALGILAYABİLİRLER	83	92,2%	92,2%
BİREYSEL FARKLILIKLAR OLABİLİR	5	5,6%	5,6%
İNCELEYEREK DOKUNARAK YAŞAYARAK ÖĞRENME MEVCUTTUR	5	5,6%	5,6%
GÖRSEL ÜZERİNDEN MEKANI ALGILAYAMAZ	3	3,3%	3,3%
GÖZLEMLENMİŞ VE DENEYİMLENMİŞ MEKAN ALGISI MECUTTUR	3	3,3%	3,3%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

3-6 yaş çocukların mekanları görsel üzerinden tanıması ve tanımlaması konusundaki eğitmen görüşlerine ait analizde 4 kod ve buna bağlı frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.24)

Çizelge 4.24. 3-6 Yaş çocukların mekanı görsel üzerinden tanımasına yönelik eğitmen görüşleri analizi

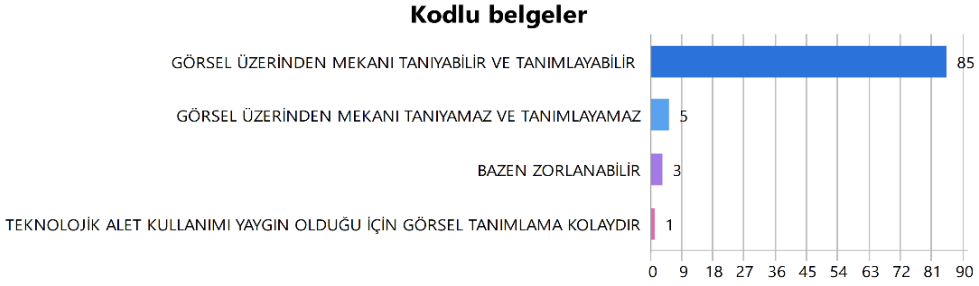

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
GÖRSEL ÜZERİNDEN MEKANI TANIYABİLİR VE TANIMLAYABİLİR	85	94,4%	94,4%
GÖRSEL ÜZERİNDEN MEKANI TANIYAMAZ VE TANIMLAYAMAZ	5	5,6%	5,6%
BAZEN ZORLANABİLİR	3	3,3%	3,3%
TEKNOLOJİK ALET KULLANIMI YAYGIN OLDUĞU İÇİN GÖRSEL TANIMLAMA KOLAYDIR	1	1,1%	1,1%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Çocukların görsel üzerinden mekan tercihi yapabilmesi konusundaki eğitmen görüşlerine ait 2 kod ve buna bağlı frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25. Çocukların görsel üzerinden mekan tercihi yapabilmesine yönelik eğitmen görüşleri analizi

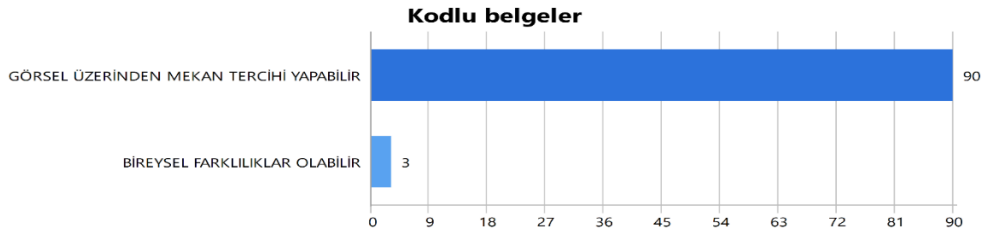

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
GÖRSEL ÜZERİNDEN MEKAN TERCİHİ YAPABİLİR	90	100,0%	100,0%
BİREYSEL FARKLILIKLAR OLABİLİR	3	3,3%	3,3%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Çocukların görsel üzerinden mekan dizisi oluşturabilmesi konusunda eğitmen görüşlerine ait 4 kod ve frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.26)

Çizelge 4.26. Çocukların görsel mekan dizisi oluşturabilmesine yönelik eğitmen görüşleri analizi

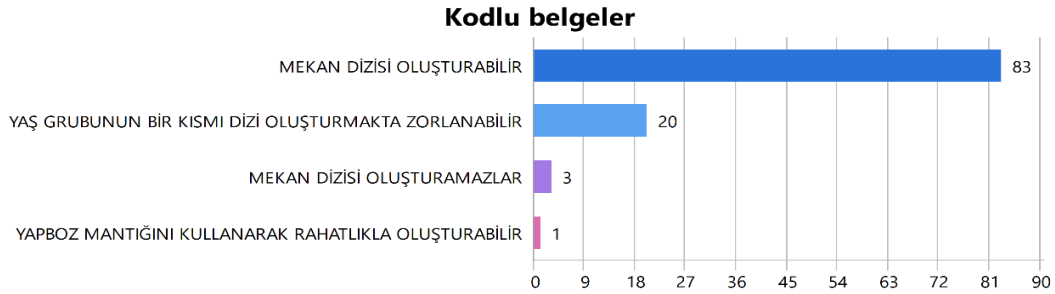

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
MEKAN DİZİSİ OLUŞTURABİLİR	83	92,2%	93,3%
YAŞ GRUBUNUN BİR KISMI DİZİ OLUŞTURMAKTA ZORLANABİLİR	20	22,2%	22,5%
MEKAN DİZİSİ OLUŞTURAMAZLAR	3	3,3%	3,4%
YAPBOZ MANTIĞINI KULLANARAK RAHATLIKLA OLUŞTURABİLİR	1	1,1%	1,1%
Kodlanmış BELGELER	89	98,9%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	1	1,1%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Eğitimcilerin mekan ile ilgili görüşleri kapsamında iç ve dış eğitim mekanlarını nasıl tanımladıkları sorulmuştur. 89 kodlanmış belge üzerinden kod ve frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.27)

Çizelge 4.27. Eğitimcilere göre iç-dış eğitim mekanları tanımının analizi

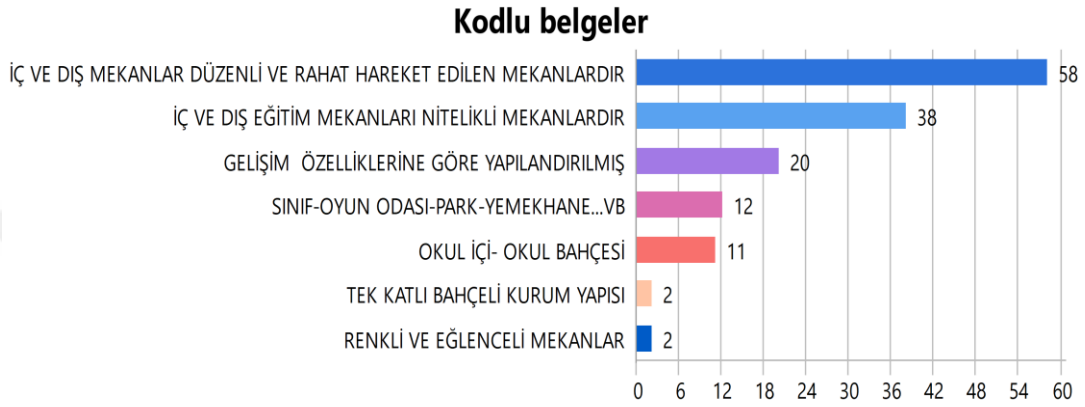

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
İÇ VE DIŞ MEKANLAR DÜZENLİ VE RAHAT HAREKET EDİLEN MEKANLARDIR	58	64,4%	65,2%
İÇ VE DIŞ EĞİTİM MEKANLARI NİTELİKLİ MEKANLARDIR	38	42,2%	42,7%
GELİŞİM ÖZELLİKLERİNE GÖRE YAPILANDIRILMIŞ	20	22,2%	22,5%
SINIF-OYUN ODASI-PARK-YEMEKHANE...VB	12	13,3%	13,5%
OKUL İÇİ- OKUL BAHÇESİ	11	12,2%	12,4%
TEK KATLI BAHÇELİ KURUM YAPISI	2	2,2%	2,2%
RENKLİ VE EĞLENCELİ MEKANLAR	2	2,2%	2,2%
Kodlanmış BELGELER	89	98,9%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	1	1,1%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Eğitimciler göre çocukların mekan tercihlerine ait soruda 4 farklı kod ve buna bağlı frekens değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.28)

Çizelge 4.28. Eğitimcilere göre çocukların kurumlardaki mekan tercihlerine ait görüşlerin analizi

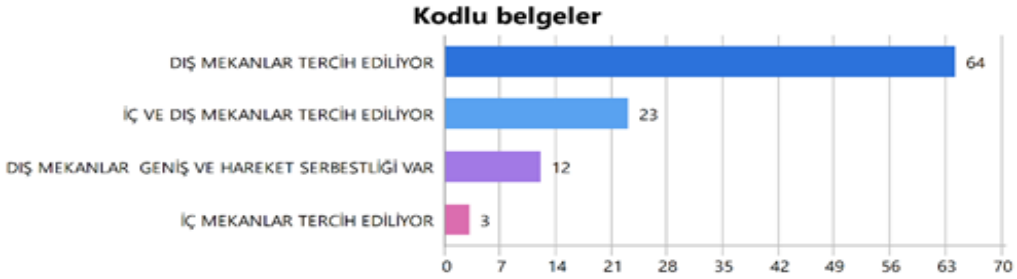

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
DIŞ MEKANLAR TERCİH EDİLİYOR	64	71,1%	71,1%
İÇ VE DIŞ MEKANLAR TERCİH EDİLİYOR	23	25,6%	25,6%
DIŞ MEKANLAR GENİŞ VE HAREKET SERBESTLİĞI VAR	12	13,3%	13,3%
İÇ MEKANLAR TERCİH EDİLİYOR	3	3,3%	3,3%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Eğitim kurumlarındaki iç ve dış mekanların durumu hakkındaki görüşlerde 6 farklı kod ve frekans değerleri elde edilmiştir. (Çizelge 4.29)

Çizelge 4.29. Eğitim kurumlarındaki iç ve dış mekanların durumu hakkındaki eğitmen görüşlerinin analizi

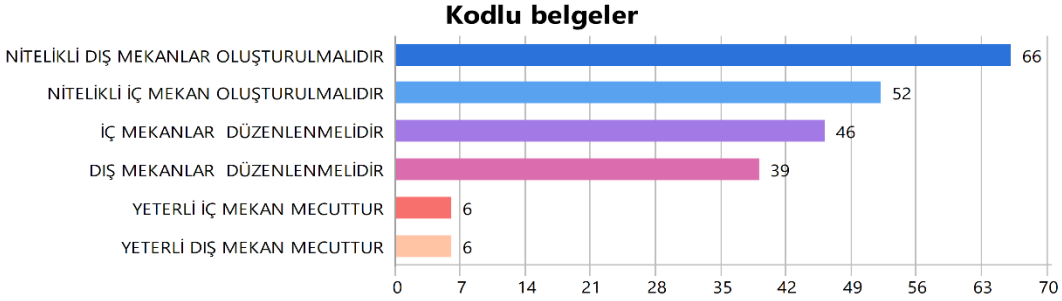

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
NİTELİKLİ DIŞ MEKANLAR OLUŞTURULMALIDIR	66	73,3%	73,3%
NİTELİKLİ İÇ MEKAN OLUŞTURULMALIDIR	52	57,8%	57,8%
İÇ MEKANLAR DÜZENLENMELİDİR	46	51,1%	51,1%
DIŞ MEKANLAR DÜZENLENMELİDİR	39	43,3%	43,3%
YETERLİ İÇ MEKAN MECUTTUR	6	6,7%	6,7%
YETERLİ DIŞ MEKAN MECUTTUR	6	6,7%	6,7%
Kodlanmış BELGELER	90	100,0%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	0	0,0%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Kurumlardaki iç ve dış mekan erişimleri hakkındaki eğitmen görüşleri üzerine 85 eğitmenin görüşlerine ait kod ve frekans değerleri elde edilmiştir (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30. Eğitimcilerin kurumlardaki iç ve dış mekan erişimleri hakkındaki görüşlerinin analizi

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
EĞİTİM MEKANLARI KOLAY VE GÜVENLİ ERİŞİME SAHİP OLMALIDIR	85	94,4%	100,0%
YETİŞKİN ROL MODELE BAĞLI DAVRANIŞ SERGİLENİYOR	1	1,1%	1,2%
Kodlanmış BELGELER	85	94,4%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	5	5,6%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

Çalışmaya katılan 23 eğitmen kolay erişimli iç ve dış mekan çözümlerinin çocuklarda belirli kazanımlar sağlayacağı üzerinde durmuştur. Bu kapsamda elde edilen 12 farklı kod ve frekans değerleri Çizelge 4.31'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.31. Kolay erişimli mekanların çocuklardaki kazanımları üzerine eğitimci görüşlerinin analizi

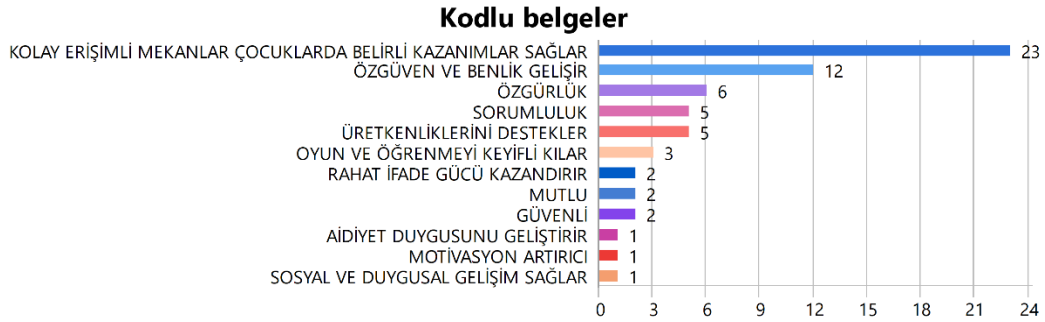

Ad	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
KOLAY ERİŞİMLİ MEKANLAR ÇOCUKLARDA BELİRLİ KAZANIMLAR SAĞLAR	23	25,6%	100,0%
ÖZGÜVEN VE BENLİK GELİŞİR	12	13,3%	52,2%
ÖZGÜRLÜK	6	6,7%	26,1%
SORUMLULUK	5	5,6%	21,7%
ÜRETKENLİKLERİNİ DESTEKLER	5	5,6%	21,7%
OYUN VE ÖĞRENMEYİ KEYİFLİ KILAR	3	3,3%	13,0%
RAHAT İFADE GÜCÜ KAZANDIRIR	2	2,2%	8,7%
MUTLU	2	2,2%	8,7%
GÜVENLİ	2	2,2%	8,7%
AİDİYET DUYGUSUNU GELİŞTİRİR	1	1,1%	4,3%
MOTİVASYON ARTIRICI	1	1,1%	4,3%
SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM SAĞLAR	1	1,1%	4,3%
Kodlanmış BELGELER	23	25,6%	100,0%
Kodlanmamış BELGELER	67	74,4%	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	90	100,0%	-

4.4 Eğitimci Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Eğitimci görüşme formlarının içerik analizine bağlı olarak değerlendirilmesinde eğitmenlerin görüş birliği içinde olduğu konular belirli kodlarla ifade edilmiştir. Frekans değerlerine ait bulgular ise söz konusu kodlardaki yoğunluğa ait durumu göstermektedir. Bununla birlikte belirtilen kodlar, uygulamalardaki yansımalar şekilde bazı eğitmenlerce örneklerle de açıklanmıştır. Eğitmen görüşlerinin değerlendirilmesinde içerik analizine bağlı kodları destekleyen bu açıklamalara "**Kurum No - Katılımcı Eğitmen No**" şeklinde yer verilmiştir.

Eğitmen bilgilerine göre 5 kod ve frekans değerleri elde edilmiştir. 19 kurumun dahilinde gerçekleşen araştırmada "Okul öncesi öğretmeni" kodunun frekans değeri 67; "Çocuk gelişim uzmanı" koduna ait frekans değeri 14; "Çocuk psikolojisi uzmanı" koduna ait frekans değeri 2, "Rehberlik Uzmanı" koduna ait frekans değeri 3 ve ""Görevli eğitmen" koduna ait frekans değeri 4 olarak bulunmuştur. Buna göre; 19 kurum dahilinde gerçekleşen çalışmaya 67 Okul Öncesi Öğretmeni, 14 Çocuk Gelişim Uzmanı, 2 Çocuk Psikolojisi Uzmanı, 3 Rehber Öğretmen, 4 Görevli Eğitmen olarak toplamda 90 eğitmen katılım sağlamıştır.

Çocukların mekan algısı konusundaki eğitmen görüşleri çocukların mekanı algılaması, çocuklardaki bireysel farklılıklar ve algılama şekilleri kapsamında ele alınmış ve eğitmen görüşlerinde 5 farklı kod elde edilmiştir. 90 eğitmenin tamamının görüş bildirdiği çalışmada "*Görsel üzerinden mekanı algılayabilirler*" koduna ait frekans değeri 83; "*Bireysel farklılıklar olabilir*" koduna ait frekans değeri 5; "*İnceleyerek dokunarak yaşayarak öğrenme mevcuttur*" koduna ait frekans değeri 5; "*Görsel üzerinden mekanı algılayamaz*" koduna ait frekans değeri 3; "*Gözlemlenmiş ve deneyimlenmiş mekan algısı mevcuttur*" kodun ait frekans değeri de 3 olarak bulunmuştur. Kodların frekans değerlerine ait bulgular, çocuklarda görsel üzerinden mekan algısının mümkün kabul edildiğini göstermektedir. Kodlanmış belgeler üzerinden bu duruma ait geçerli yüzde oranı %92,2 olarak elde edilmiştir. Bununla birlikte eğitmen görüşlerinde çocuğun mekanı deneyimlemiş olması önemli görülürken; %5,6'lık geçerli yüzde değeri ile bireysel farklılıkların algı durumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. 3-6 yaş grubu çocuklardaki algısal gelişimin inceleyerek, yaşayarak dokunarak nesne üzerinden edinilmiş bir kavram olduğu "ilk çocukluk döneminin önemi ve çocuğun gelişimi" başlığı altında açıklanmıştı. Çocukların mekan algısı konusundaki eğitmen görüşleri bu anlamda literatürde geçen bilişsel psikoloji uzmanlarının, gelişim sürecindeki çocuğun nesne temelli sembolik düşünme yeteneği görüşlerini de desteklemektedir. Bazı eğitmenler aşağıdaki şekilde kodları destekleyici ifadelerle bu durumu açıklamaktadır.

"*Çocuklar ilk olarak kendilerinin bulundukları yerdeki konumlarını farkeder. Daha sonra yakın çevrelerindeki nesnelerle kendileri arasındaki ilişkileri uzaklıkları görsel algılama yoluyla değerlendirmeyi öğrenirler. Mekan ilişkisinin algılaması şekil zemin ayrımını içerir*" K8K6

"*Görsel tanım bu yaş grubunda çok belirleyici, görsel algılamaları etkin olduğu için kendilerine ait dolapları bilmeleri konusunda da kendi görsellerini kullanıyoruz*" K10K1

"*Görsel algılamada görüleni yorumlama yer-yön kavramlarına bağlı olarak gelişmiştir*" K7K1- K11K2

"*Görsel nesneler soyut kavramları somutlaştırarak algıda seçicilik sağlar*" K13K1 – K14K3- K16K5

"*Çocuklar mekanları gözlemlerler. Keşfederek içerisinde bulunan materyalleri inceleyerek dikkatlerini çeken nesneleri bilirler. (*Görsel üzerinden mekanı algılaması*) Mümkündür. Resimlerle görsel olarak belirtir*"K18K1

"*Devinimsel beceriler ve algısal mekanizmaların etkisiyle algılar.* (Mekansal algı) *Duyusal ve algısal deneyimin her özne için nesne ile kurduğu öznel birer süreçtir*"K18K3

"*Nesne yada olayları beyinde işleyerek anlamlı bütünler olarak algılarlar*"K18K10

"*Mekanları oyun odaklı algılar. Görsel anlamda en çok dikkat çeken mekanlar da çocukların ilgisiyle doğru orantılıdır. Mekanı görselden algılaması da bu sebeple mümkündür*"K18K12

"*Çocuklar aktif alıcı rolünde oldukları için bulundukları mekanı kendi zihinleri içerisinde yorumlayıp konumlandırabilir. Oturdukları evi, güven aile sevgi gibi sıfatlarla; gittikleri okulu eğitim, oyun arkadaş gibi sıfat ve terimlerle algılayarak bir yaşam süreci içerisine girerler*" K18K13

3-6 yaş çocukların mekanları görsel üzerinden tanıması ve tanımlaması konusundaki eğitmen görüşlerine ait analizde 90 eğitmenin tümü görüş bildirmiş ve 4 farklı kod elde edilmiştir. "*Görsel üzerinden mekanı tanıyabilir ve tanımlayabilir*" koduna ait frekans değeri 85; "*Görsel üzerinden mekanı tanıyamaz ve tanımlayamaz*" koduna ait frekans değeri 5; tanıma ve tanımlama konusunda "*Bazen zorlanabilir*" koduna ait frekans değeri 3; "*Teknolojik alet kullanımı yaygın olduğu için görsel tanımlama kolaydır*" koduna ait frekans değeri ise 1 olarak bulunmuştur. Buna göre; kodlanmış belge üzerinden geçerli yüzde oranı % 94,4'lük bir değerle eğitmenlerin büyük bir kısmı, çocukların görsel üzerinden mekanı tanıyıp tanımlayabileceği görüşünü benimsemiştir. Görsel üzerinden bir mekanı tanıma veya tanımlama yapılamayacağı görüşü üzerinden ise bu değer %5,6 olarak elde edilmiştir. Bununla birlikte 3 eğitmen çocuklarda bireysel farklılıkların tanıma ve tanımlama becerisi üzerinde etkili olabileceğine dikkat çekmiştir. Ayrıca günümüz teknolojisi ile erken yaşta tanışan çocukların yaygın kullandığı televizyon, tablet gibi cihaz kullanımının görsel tanıma ve tanımlamada etkili olduğu da söylenebilir. Eğitmen görüşlerine ait frekans kodlarının değerleri; görsel üzerinden algılama ile görsel üzerinden tanıma ve tanımlama konularını birbiri ile örtüştürmektedir. Çünkü çocuğun mekanı tanıması da bu yaş grubunda mekanı deneyimlemiş olması ile ilişkili görülmektedir. Konu ile ilgili bazı eğitmenlerce kodlara getirilen ek açıklamalar da bunu desteklemektedir.

"*Somut işlemler döneminde çocuklar kullandıkları mekanları ayırt eder*" K2K4

"*Renk, şekil, boyut bakımından (*mekanı tanıması ve tanımlaması*) mümkündür*"K8K2

"*Nesnelerin alt-üst ilişkisi ve mesafe durumları etkinliklerimizde çocukların kat bahçe gibi çizimlerine yansımaktadır*" K8K4 - K8K8 - K8K10 - K8K11

"*Sınıf, spor salonu, drama sınıfı, bahçe gibi kullandığı mekan görsellerini tam olarak ayırt edebilirler*" K10K2

"*Yaş gruplarına göre farklılık göstermekle birlikte gittikleri mekanı zaman içerisinde ayırt etme ve tanımlama becerisine sahip olabilmektedir*"K18K13

"*Çizgi ve desenleri kullanarak kullandıkları mekanı anlaşılır bir şekilde aktarabilirler*" K20K1- K20K2 – K20K3

"*Çocuklar çok fazla tablet ve internet ile haşır neşir oldukları için ayırt etmeleri kolay oluyor*"K6K2

Çocukların mekan tercihi yapabilmesi konusunda 2 farklı kod elde edilmiştir. "*Görsel üzerinden mekan tercihi yapabilir*" koduna ait frekans değeri 90; "*Bireysel farklılıklar olabilir*" koduna ait frekans değeri 3 olarak bulunmuştur. Buna göre eğitmenlerin tamamının çocukların mekan tercihi yapabileceğini ifade etmiştir. 3 eğitmen ise bireysel farklılıklara bağlı sonuçlar olabileceğini görüşlerine eklemiştir. Literatürde özellikle çocuğun dil gelişimi konusunda 3 yaşındaki bir çocuğun kendini, çevresini ve buna bağlı istek ve ihtiyaçlarını anlamlı cümlelerle ifade edebilir olduğu belirtilmişti. Eğitmen görüşleriyle de çocuğun kendisine sunulan görseller üzerinden bir tercih yapabilir olması konusunda literatürü desteklediği görülmektedir. Bu kapsamda bazı eğitmen görüşlerinde yer alan ek açıklamalar da aşağıda yer almaktadır.

"*Tercihleri genellikle dış mekan olarak seçeceklerdir*"K2K1

"*Görsel üzerinden bir tercihte bulunurlar ancak boyut hacim materyaller hakkında tam bir algılama gerçekleştiremezler*"K2K3

"*Tabiki* (mekan tercihi) *yapabilir. Uyaranların olduğu mekanı ayırt eder*"K2K4

"*Evet* (mekan tercihi) *yapabilirler fakat bu her zaman mantıklı bir seçim olmayabilir*" K10K1

"*Evet, görsellik çocuklar açısından daha faydalı olduğu için tercih yapmaları daha kolay*"K10K4

"*Bölümler oluşturabilir, kolaydan zora planlama yapabilirler*" K11K1

"*Kendisinin en sevdiği veya ilgi alanı en çok hangi ise tercih edebilir*"K16K3

"*Sevdikleri, dikkatlerini çeken mekanları tercih edebilirler*" K20K1-K20K3

"*Dikkatini çeken, zaman geçirmeyi sevdiği yada deneyimlemek istediği mekanı terci edebilir*"K20K2

"*Mekanların oyun türü ile ilişkili kullanımı ve oyuna bağlı koşutun yeterliliği üzerinden tercih yaparlar*"K20K4

"*İlgisi üzerine mekan tercihlerini istedikleri şekilde ifade edebilirler*" K18K12

Genel anlamda çıkan kodlama ve frekans bulgularına bakıldığında çocukların görsel olarak mekanları algılaması, tanıması ve tanımlaması ve bu anlamda mekan tercihi yapabilir olması literatürde yer alan bilgiler ışığında da öngörülen bir durumdu. Bununla birlikte bu görüşlerin alınması yeni yöntem olarak geliştirilen çocukların "görsel mekan dizisi" oluşturup oluşturamayacağı konusunu belirleyicisi ve destekleyicisi olarak kabul edilmişti. Uygulanabilir bir yöntem olarak öngörülen çocukların görsel üzerinden mekan dizisi oluşturabilmesi konusunda ise 89 eğitimci görüş bildirmiş ve görüş analizlerinde 4 farklı kod elde edilmiştir. "*Mekan dizisi oluşturabilir*" koduna ait frekans değeri 83; "*Yaş grubunun bir kısmı dizi oluşturmakta zorlanabilir*" koduna ait frekans değeri 20; "*Mekan dizisi oluşturamazlar*" koduna ait frekans değeri 3; "*Yapboz mantığını kullanarak rahatlıkla oluşturabilir*" koduna ait frekans değeri 1 olarak bulunmuştur. Buna göre; kodlanmış belgeler üzerinden geçerli yüzde olarak **%93,3'lük bir oranla eğitmenler çocukların görsel üzerinden mekan dizisi oluşturabileceği yönünde görüş bildirmiştir**. Mekan dizisi uygulaması bir eğitimci tarafından yapboz mantığı ile benzeştirilerek "*Yap-boz mantığını kullanarak rahatlıkla oluşturabilirler*"K2K1 şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca çocukların mekan dizisi oluşturamayacağı görüşüne sahip eğitimcilerimiz bulunmakla birlikte, çalışma dahilinde bu değer 3 olarak bulunmuş ve kodlanmış belgeler üzerinden geçerli yüzdesinin %3,4 lük bir oranı teşkil ettiği görülmüştür. İlk çocukluk dönemindeki küçük yaş grubuna hizmet veren 20 eğitimci ise özellikle 3 yaş grubu çocukların mekan dizisi oluşturmakta zorlanabileceğini ifade eden açıklamalar yapmıştır. Bu kapsamda görsel mekan dizisi konusuna getirilen ek açıklamalara aşağıda verilmiştir.

"*Mekanları ayırt edebilir ancak mekan dizisi oluşturmakta zorlanırlar*"K2K2

"*Gruplama ve sınıflandırma becerilerini kullanarak görsel dizim oluşturabilirler*" K2K6

"*Çocuğun yaşına ve algısına göre değişebilir, bazı çocuklar yardımla yapabilir*" K3K1

"*Bu yaş çocukları basit bir mekan dizisi oluşturabilir ancak karmaşık sıralamalar zor olabilir*"K3K4

"*5-6 yaş grubunda daha mümkün olabilir*"K4K1

"*3 yaş daha zor oluşturabilir. 4-5-6 yaşlar daha kolay oluşturur*"K5K4

"*Hayallerine göre yerleştirebiliyorlar*"K6K2

"*3 yaş mekan dizisi oluşturmakta zorlanırken daha üst gruplar rahatlıkla yapabilir*"K8K1-K8K3

"*Mekanlar üzerinden ayırt ederek mekan dizisi oluşturabilirler*"K8K2-K8K4-K8K5-K8K8-K8K10-K8K11

"*Bir mekanı görmüşse evet* (mekan dizisi) *oluşturabilir ama görmediyse karışık bir şekilde mekan yerleşkesi yapabilir*"K9K1

"*Çevresel ilişkileri somutlaştıkça oluşturur*"K9K2

"*Görsel ipuçları, hikayeler ve eğitici materyaller önemli rol oynar. Ebeveyn ve öğretmen rehberliği çocukların bu becerileri geliştirmelerine yardımcı olur ve zamanla karmaşık diziler oluşturma yeteneği artar*"K9K3

"*Bu yetenekleri yaşlarına ve gelişim seviyelerine göre değişiklik gösterir. Basit sıralamalar, görsel ipuçları, tanıdık rutinler mekan dizisi oluşturma yeteneğine destek sağlar*"K9K6

"*3-4 yaş özellikle görsellikle mekan dizimi oluşturabilir, 5-6 yaş ise bu diziden keyif alabilir*"K10K4

"*3-4 yaş grubu biraz zorlanabilir ancak 5-6 yaş grubu rahatlıkla oluşturur*"K16K4

"*Görseller üzerinden ilgi alanlarını fark edip ona göre yönelebilirler. Resimlerin kolay anlaşılır ve dikkat çekici olmasından sonra kendi tercihlerini yapıp ilgi alanlarına yönelebilirler*"K18K5

"*Eğer ki çocuğumuzun özel bir durumu, algılama problemi yoksa* (mekan dizimi) *yapabilir*" K18K11

"*Basitten karmaşığa gidilerek ve yeterince açık materyaller sunulursa yapabilir*" K18K12

"*Farklı mekan dizileri arasından kendi istedikleri diziyi oluşturabilirler*"K20K1-K20K2-K20K3

Eğitmen görüşleri ve bazı eğitmenlerce getirilen ek açıklamaların literatürde "İlk Çocukluk Döneminin Önemi ve Çocuğun Gelişimi" kapsamında açıklanan bilişsel gelişim seviyelerini desteklediği görülmüştür. Bununla birlikte görüşlerin analizinden elde edilen frekans değerleri "Görsel Mekan Dizisi" yönteminin çocuklar tarafından rahatlıkla uygulanabilir olduğunu göstermiştir.

Eğitimcilerin mekan ile ilgili görüşleri kapsamında iç ve dış eğitim mekanlarını nasıl tanımladıkları sorulmuş ve 89 katılımcı üzerinden 7 kod elde edilmiştir. "*İç ve dış mekanlar düzenli ve rahat hareket edilen mekanlardır*" koduna ait frekans değeri 58; "*iç ve dış eğitim mekanları nitelikli mekanlardır*" koduna ait frekans değeri 38; " *Gelişim özelliklerine göre yapılandırılmış*" koduna ait frekans değeri 20; "*Sınıf, oyun odası, park,*

yemekhane... vb." koduna ait frekans değeri 12; "*Okul içi okul bahçesi*" koduna ait frekans değeri 11; "*Tek katlı bahçeli kurum yapısı*" koduna ait frekans değeri 2; "*Renkli ve eğlenceli mekanlar*" koduna ait frekans değeri 2 olarak bulunmuştur. Analizlere göre 58 eğitimci 3-6 yaş grubu çocukların eğitim gördüğü iç ve dış mekanları, düzenli ve rahat hareket edilen mekanlar şeklinde tanımlamıştır. 38 eğitimci çocukların eğitim gördüğü mekanları nitelikli mekanlar olarak ifade etmiş, 20 eğitimci çocukların gelişim özelliklerine göre yapılandırılan mekanlar olduğunu belirtmiştir. 12 eğitimci iç ve dış mekanları kurumlarda bulunan sınıf, oyun odası, oyun parkı, yemekhane… vb. niteliklerine göre sıralamış; 11 eğitimci ise okul içi ve dışı mekanlar olarak ifade etmiştir. Ayrıca 2 eğitmen çocuklara ait eğitim mekanlarını tariflerken tek katlı bahçeli kurum yapısı olarak 2 eğitmen ise renkli ve eğlenceli mekanlar olarak açıklamıştır. Bu kapsamda eğitimcilerin iç ve dış eğitim mekanlarını nasıl tanımlarsınız sorusuna getirdikleri ek açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

"*Çocukların isteklerine, mekan ve çocuk açısından fiziksel koşullarına, güvenlik ve çocukların eğlenirken öğrenebilecekleri kendilerini rahat hissedecekleri, çok amaçlı karmaşık olmayan mekanlar*" K2K1

"*Güvenli, bağımsız hareket ederken tehlikelerden arınmış, merak uyandıran mekanlar olmalıdır*"K3K2

"*Güvenlik tedbirleri alınmış, doğayla iç içe merak uyandıracak şekilde olmalıdır*"K3K3

"*İç mekanlar öğrenmeye odaklı düzenlenirken, dış mekanlar fiziksel aktivite ve keşfetme fırsatları sunar*" K3K4

"*Çoklu duyuya hitap ediyor olmalı*" K5K5

"*İç mekanlar daha ferah eğitim odaklı olurken, dış mekanlar daha özgür hareket edebilecekleri yerlerdir*" K8K1-K8K3-K8K9

"*Çocukların özgürce oynaması, hayal güçlerinin ve ilgilerinin gelişmesini sağlar*"K8K2-K8K4-K8K8

"*Hem iç hem de dış mekanlar çocukların güvenliği, rahatlığı ve yaratıcılığı göz önünde bulundurularak planlanmalı ve çeşitli eğitim ve oyun aktivitelerine uygun hale getirilmelidir*"K9K3

"*İç mekan; çocukların gelişimine uygun korunaklı ilgili mekanlarda doğru konum alabilmeleri için yönlendirme levhalarının açık ve net anlaşılır olması gerekir. Dış mekan: umuma açık yerlere belirli bir uzaklıkta olmalı. Bahçenin amaca uygun ve tehlike içermeyen materyallerle düzenlenmeli*" K9K5

"*Yaparak –yaşayarak öğreneceği beceri kazandırıcı alanlar olmalı*"K11K2

"*Dış eğitim mekanları yaparak yaşayarak öğrendikleri alanlardır. İç eğitim mekanları çocukların boylarına uygun, rahat ulaşabilecekleri güvenli, dikkat çekici alanlardır*"K14K4

"*İç ortamlarda özellikle sınıf duvarlarında bol resimli uyaranlar bulunduruyoruz*"K17K1

"*Çocukların görsel ve duygusal zekalarına hitap eden aynı zamanda emniyetlerinin sağlandığı, çocukların kendini özgür hissedebildiği mekanlar*"K18K2

"*Dış mekanlar fiziksel işlevlere iç mekanlar ise daha çok yaratıcı materyale dayanır*"K18K6

"*İç mekan bütün sınıf kapıları lobiye açılmalı. Bahçe doğal yapılandırma olmalı*"K19K1

"*İç ve dış mekanlar bütündür. İç ve dış alanlar birlikte tasarlanırsa beraber kullanımı daha güzel olacaktır. İç mekanların daha sade dış mekanların daha yaratıcı olması gerekebilir*" K20K1

"*İç ve dış mekanlar bir kurumun bütünlüğünü sağlar. Uygun bütünlük sağlandığı zaman doğru eğitim ve öğretim aktarımı yapılabilir. İç ve dış mekanlar ne kadar yaratıcı olursa çocukların eğitime teşviği artar*" K20K3

Bunlara ek olarak 4 eğitimcimiz mevcut kurumlardaki doğal ortam yetersizliklerini dile getirerek mevcuttaki iç ve dış mekanları "*beton yığını*" olarak ifade etmişlerdir. Eğitmenlerin görüşlerinde yer alan bulgular ve bazı eğitmenlerce getirilen ek açıklamalar literatürde "İlk çocukluk dönemi eğitim ve oyun mekanları" başlığıyla yer verilen ve oyunun mekânsal karşılığı olarak tanımlanan mekan gereksinimlerinde yer alan maddeleri destekleyici açıklamalar olduğu görülmektedir. Katılımcı eğitmenlerin görüşlerine ait kodlanmış belgelerin geçerli yüzdeleri üzerinden %65,2'lik bir çoğunluk iç ve dış mekanları çocuklar için düzenli ve rahat hareket edilen, %42,7'lik bir kısmı ise nitelikli mekanlar olarak tariflemektedir. Belirtilen bazı görüşlerde özellikle mekânsal nitelik, mekan içi eşya ve ekipmanın düzenine bağlı olarak işlev üzerinden örneklerle açıklanırken, mekânsal güvenlik ile birlikte özellikle çocuklar için özgür ortamların sağlanmasına, ergonomiye ve görsel uyaranlar bakımından zenginleştirilmiş ilgi çekici mekan gereksinimlerine dikkat çekilmiştir.

Eğitimcilere göre çocukların mekan tercihlerine ait görüş analizlerinde 4 farklı kod ve buna bağlı frekans değerleri elde edilmiştir. "Dış mekanlar tercih ediliyor" koduna ait frekans değeri 64; "İç ve dış mekanlar tercih ediliyor" oduna ait frekans değeri 23; Dış mekanlar geniş ve hareket serbestliği var" koduna ait frekans değeri 12; "İç mekanlar tercih ediliyor" koduna ait frekans değeri 3 olarak bulunmuştur. Analizlerde kodlanmış belge geçerli yüzdesi üzerinden %71'lik bir oranla dış mekanların tercih edildiği görülmektedir. Bu durum iç mekanlar için %3,3 olarak elde edilmiştir. Literatürde ilk çocukluk döneminde özellikle dış mekan oyunlarının önemi üzerinde durulmuş ve "İlk Çocukluk Dönemi Eğitiminde Oyun Dış Mekanları" alt başlığı altında çocuklarının açık

hava oyunlarını tercih ettiğine dair çalışmalara yer verilmişti. Eğitmen görüşlerinin analizine bağlı frekans değerleri de bu durumu desteklemektedir. Bununla birlikte çocukların dış mekan tercih sebebini 12 eğitmen dış mekanların sahip olduğu genişlik ve hareket serbestliğine bağlamıştır. Çocukların iç mekanları da tercih ettiğini belirten eğitmenlerimiz bulunmakla birlikte bu durum, mekan niteliği ve oyun tercihine bağlı olarak açıklanmıştır. Bu kapsamda çocukların mekan tercihlerine getirilen ek açıklamalar ise aşağıdaki şekildedir.

"*Rahat koşabildikleri, farklı materyaller olan mekanlar ilgilerini çekiyor*" K2K1

"*Açık alanda özgürce hareket edebiliyorlar*" K2K3-K18K4

"*Açık hava oyun alanları hareket etme ve keşfetme fırsatı sunduğu için en çok tercih edilen mekanlardır*"K3K4

"*Dış mekan… Doğal materyallerin yer aldığı, hayal güçlerini kullanabilecekleri ve hareketli oyun oynayabilecekleri alanlar*"K3K3

"*Dış mekan uyarıcıların çeşitliliği bakımından tercih nedenidir*"K5K2

"*Yaratıcılıklarını en iyi dış mekan destekliyor*" K8K1

"*Yaratıcı oyuncakları ve teknolojik oyuncak ve araçları tercih ediyorlar*"K5K8

"*Bahçe ve oyun odası. En sağlıklı doğal ve eğlenerek iletişim kurabildikleri için*"K7K1

"*Oyun tema içerikli alanları tercih ediyorlar çünkü kendilerini daha rahat ifade edebiliyorlar*"K9K5

"*Park bahçelerde. Sınıflardaysa halı üzerinde daha özgür ve rahat hissettikleri için*" K10K1

"*Müzikli hareketli oyunlar, park ve bahçe oyunları daha fazla ilgilerini çekiyor ve enerjilerini daha iyi atıyorlar*"K10K5

"*Genelde evde kapalı ve sınırlı alanlarda oluyorlar, okulda özgür olmak istiyorlar*" K11K2

"*Dış mekanda bahçede oynanan oyunlar daha özgür ve keşfetme imkanı tanıdığı için daha çok tercih edilir*" K16K4

"*Dış mekanda kendileri daha özgür hissettikleri ve kuralsız oyun oynadıkları için*"K16K5

"*Dış mekan… oyun alanları onların dikkatini fazlasıyla çekmesinden dolayı*"K18K9

"*Özgür ve rahat hareket ettikleri oyun drama etkinliklerini daha çok seviyorlar. Bahçede vakit geçirmeyi, parkta özellikle kendi oyunlarını kuruyorlar*"K18K11

"*Park ve oyun alanlarındaki renkli ve şekilli görsel zekalarına hitap eden oyuncakları tercih ediyorlar*"K18K14

"*Oyun odaları (İç mekan). Daha fazla oyuncak materyal mevcut olduğu için*" K19K1

"*Dış mekan… İstedikleri oyunları oynayıp, denge ve koordinasyon, kaba motor gelişimlerini sağlayıcı aktif oyunlar oynamayı seviyorlar*"K20K1

"*Dış mekan… Kendilerini daha mutlu hissediyorlar*" K20K3

"*Dış mekan… Daha çok grup oyunları, parkur oyunları, şarkılı ve görsel algılara açık oyunları tercih ederler çünkü dikkatlerini daha çabuk çeker*"K20K4

Eğitim kurumlarındaki iç ve dış mekanların durumu hakkındaki görüş analizlerinde 6 farklı kod ve frekans değerleri elde edilmiştir. Analizlerde eğitmen görüşlerinin nitelikli mekan, mekânsal düzen ve yeterlilik olmak üzere 3 konu üzerinden yapıldığı tespit edilmiştir. 90 eğitmenin tamamının görüş bildirdiği çalışmada mekan niteliği eğitmenlerin üzerinde durduğu en önemli konu olarak dikkat çekmektedir. Elde edilen "*Nitelikli dış mekan oluşturulmalıdır*" kodunun frekans değerinin 66 ; "*Nitelikli İç mekanlar oluşturulmalıdır*" kodunun frekans değerinin ise 52 olduğu görülmektedir. Bu durum çocuk eğitiminde mekânsal niteliğin eğitmenlerce önemli görülmesinin yanında eğitim kurumlarında mekânsal niteliğin iyileştirilmesi gerektiğinin de bir göstergesi kabul edilebilir. Elde edilen frekans değerleri özellikle de dış mekan niteliğinin artırılması yönünde uygulamalara gerek duyulduğunu göstermektedir. Bu kapsamda eğitmenlerce getirilen ek açıklamalar aşağıdaki şekilde örneklenebilir.

"(İç mekanlar) *aydınlık ferah ve görsel materyal açısından zengin.* (Dış Mekanlar) *Tehlikeli olmayan oyuncak grupları olmalı*"K2K7

"(Dış mekanlar) *genellikle park oyuncaklarından oluşmaktadır ancak fiziksel gelişimi destekleyici gereçler kullanılabilir*" K4K1

"(İç mekanlarda) *geniş alanlar olmalı, sınırları belli boş ve dolu dengesi sağlanmış olmalı*. (Dış mekanlarda) *küçük boylu ağaçlar içeren toprak ve çim alanlar olmalı*"K5K1

"(Dış mekanlar) *yapılandırılmış oyuncaklar değil de çocuğun becerilerini geliştirecek atlama koşma tırmanma alanları, bitki ekim alanları kum alanları olmalı*" K5K3

"(İç mekanlar) *geniş aydınlık ve iyi havalandırılabilir olmalı*" K5K9

"(iç mekanlar) *köşeler olarak ayrılınca daha düzenli ve etkinlik geçişlerinde daha verimli oluyor. Fen köşesi, sanat köşesi gibi*"K8K1

"(Dış mekanlarda) *doğal ve yapay unsurlar birarada kullanılmalıdır*" K8K2-K8K3-K8K5- K8K8

"*Çocukların toprakla kumlarla oynayacağı alanlar oluşturulabilir*" K10K5

" Dış mekanlarda çimen kaplama tarzı tercih edilmelidir"K18K5

"*Çok amaçlı salonlara yer verilmeli, sanat atölyesi bahçe ile bağlantılı olmalı, sınıflar geniş ve merkezlere daha fazla alan verilmeli*"K20K2

Eğitmen görüşlerinde yer verilen bir diğer önemli konu ise mekan düzeni üzerinedir. Mekanların materyal yerleşimi ve ihtiyaç duyulan etkinlik alanı eksikliği yönünden ele alındığı görülmüştür. Analizlerde elde edilen "*İç mekanlar düzenlenmelidir*" koduna ait frekans değeri 46; "*Dış mekanlar düzenlenmelidir*" koduna ait frekans değeri 39 olarak bulunmuştur. Ayrıca mevcuttaki çocuklar için kurumlardaki mekanların yeterli olup olmaması eğitmen görüşlerine yansımıştır. Elde edilen "*Yeterli iç mekan mevcuttur*" koduna ait frekans değeri 6; "*Yeterli dış mekan mevcuttur*" koduna ait frekans değeri de yine 6 olarak bulunmuştur. Yeterlilik ifade eden eğitmenlerin kurumlarının yalnızca ilk çocukluk dönemine hizmet veren kurumlar (1A) olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda bazı eğitmenlerce getirilen ek açıklamalar ise aşağıda örneklendiği şekildedir.

"(İç mekanlar) *genel olarak maalesef küçük ve sandalyeye mahkum oldukları mekanlar*. (Dış mekanlar) *Kendi okulumuz olarak bu konuda kısmen şanslılar. Dış mekanımız geniş ve çocukların kaliteli zaman geçirebilecekleri bir bahçeye sahibiz*"K2K1

"*İç mekanların çocukların sayısına göre dar olduğunu düşünüyorum*" K2K2

"*Okulumuz açısından şanslı olduğumuzu düşünüyorum her türlü imkana sahibiz*"K2K5

"(İç mekanlar) *Dar ve farklı becerilere hitap eder tarzda değil.*" K2K6

"*İç mekanlar ferah, havadar ve gelişimi destekleyici şekilde düzenlenmelidir. Dış mekanlar yeşil alan içeren, güvenlikli ve doğal materyallerin bulunduğu şekilde düzenlenmelidir*"K3K3

"*iç mekanlar donanım olarak yeterli olmakla birlikte, hareketli etkinlikler için alan çok az kalıyor"K5K3*

"*iç mekanlar daha geniş alanlar olmalı, dış mekanlarda kas becerilerine yönelik materyaller olmalı*" K5K6

"(iç mekanlar) *etkinlik niteliğine göre düzenlenmiş olmalı.* (dış mekanlarda) *Büyük kas gelişimini destekleyici yeterli araç gereç olmalı"K9K5*

"*sınıfların daha geniş olması tercih edilebilir. Çocukların hayal gücüne göre dizayn edilebilir*"K10K1

"(İç mekanlar) *çocuğun hareketini sınırlıyor. Görsel olarak çocuğu sıkıyor ve öğrenmeye teşvik etmiyor*"K11K2

"*İç mekanlar çocuklara yetersiz kalıyor*"K12K1

"*İç mekan çocuk sayısını kaldırabilecek kapasitede olmalıdır"K18K5*

"*İç mekan oyun merkez alanları için ayrı bir sınıf olursa derslerin daha eğlenceli geçmesi sağlanır*"K20K1

Kurumlardaki iç ve dış mekan erişimleri hakkındaki eğitmen görüşleri üzerine 90 eğitimcinin 85'i görüş bildirmiştir. Görüşlere ait analizlerde 2 farklı kod elde edilmiştir. "*Eğitim mekanları kolay ve güvenli erişime sahip olmalıdır*" koduna ait frekans değeri 85; "Yetişkin rol modele bağlı davranış sergileniyor" koduna bağlı frekans değeri 1 olarak bulunmuştur. Buna göre **görüş bildiren eğitmenlerin tamamının erişim konusuna önem verdiği ve mekânsal erişimi güvenlik ve kolaylık çerçevesinde değerlendirdiği görülmüştür.** Ayrıca erişim konusunda mekânsal kolaylık ve güvenlik ile birlikte çocukların rol modele bağlı davranış sergilediklerini de ifade edilmiştir. Bu kapsamda getirilen ek açıklamalara da aşağıda yer verilmiştir.

"*Kendilerine ait mekanlara erişim çok az. Daha çok bu mekanların artırılması lazım*"K2K2

"*Oyun parklarının kontrollü olması lazım*"K2K5

"*Bağımsız ve tehlikeden mümkün olduğunca arınmış mekanlarda çocukların materyallere kolayca ulaşması sağlanır*"K3K2

"*3-6 yaş grubu çocukların kendilerine ait mekanlara erişimi genellikle sınırlıdır ancak bazı özel kurumlar bu tür fırsatlar sunmaktadır*"K3K4

"*Çocuklar için yeterli alan olması çok önemli, çevre onu davranış konusunda yönlendirmeli*"K5K1

"*Kendilerine ait mekanlardaki erişimleri onları her konuda destekliyor ve sorumluluk bilincini geliştiriyor*"K8K3

"*Çocukların tüm eğitim materyallerine ulaşabilecekleri eğitim ortamlarının sağlanması önemlidir*"K8K5

"*Mekanlara kolay erişimleri sorumluluk duygusunu ve özgüvenlerini desteklemektedir*"K8K9-K8K10

"*Güvenli, erişilebilir ve teşvik edici ortamlar çocukların özgüvenlerini, bağımsızlıklarını, problem çözme becerilerini ve sosyal- duygusal gelişimlerini destekler. Erişilebilir iyi tasarlanmış mekanlar çocukların keşfetme, öğrenme ve oyun oynama süreçlerini daha verimli ve keyifli hale getiri*r" K9K3

"*Çocuğun etkileşimde bulunabileceği mekanlar olmalı. Hobi bahçeleri, mutfak atölyeleri, günlük yaşam becerilerini karşılayabilecek ortamlarda kendilerini daha rahat ifade eder, gelişimleri desteklenmiş olur. Günlük müfredat çocuklara verilmeye çalışılırken onların erişimleri kısıtlanıyor. Ancak kurum içi bu tür mekanlar çeşitlendiği takdirde günlük hayatın akışına da hazırlama fırsatlarını vermiş oluruz. Böylelikle daha bilinçli bireyler yetiştirmiş oluruz*"K9K5

"*Çocukların kendi başlarına ulaşabilecekleri ve kullanabilecekleri mekanlar onların bağımsızlık duygularını geliştirir. Erişebilir mekanlar çocukların çevrelerini*

keşfetmelerine ve bu süreçte öğrenmelerine olanak tanır. Öğrenme motivasyonlarını artırır"K9K6

"*Çocukların kendilerinin erişebileceği etkinlik alanları özgür hareket edebileceği şekilde olmalıdır*"K10K2

"*Her çocuk her alanda özgürce oynamalıdır. Bu yüzden her alana rahatça ulaşabilmelidir*"K10K4

"(Mevcut alanlar) *özgürlüklerini kısıtlayıcı, kendini ifade etmeye kapalı sınırlı alanlar*"K11K1

"(Mevcut alanlar) *oldukça sınırlayıcı. Araştırma ve keşfetmeye kapalı*"K11K2

"(Çocukların kendilerine ait mekanlara erişimleri) *bence bu harika olur. Daha özgüvenli ve mutlu olurlar*" K12K1

"(Kendilerine ait mekanlara kolay ve güvenli erişen çocuklar) *daha özgür, güvenli ve mutlu olur*"K12K3

"*Çocukların mekanlara ulaşımı önce güvenli olmalı ve bir koridor ile tüm mekanlara ulaşım sağlanmalı. Mekanları çocukların kolay algılaması için görseller ve materyaller bulunmalı*"K14K1

"*Eğitim mekanlarının genel olarak tek bir sınıfta toplanması olarak değil, daha çok farklı mekanların olması gerektiğini düşünüyorum*"K16K2

"*Özellikle beden eğitimi ve jimnastik sınıflarının hem kapalı hem açık alandaki mekânsal erişiminin öğrencilerin bedensel gelişimini olumlu etkilediğini düşünüyorum*"K16K3

"*Drama, beden eğitimi, zeka oyunları gibi derslerin farklı sınıflarda olmasının çocukların motivasyonunu artırdığını düşünüyorum*"K16K5

"(Çocukların kendilerine ait mekanlara erişimleri) *özgüven gelişimine, yaratıcılıklarının artmasına büyük katkı sağlar*"K18K4-K18K6-K18K9K"8K10

"*Çocuklar kendilerini rahat hissettikleri, herşeyi kendi yapabildikleri, özgür hareket edebildikleri, kısıtlamayan yerler onlar için daha iyi olabilir*"K18K11

Çalışmaya katılan eğitmenlerin bir kısmı kurumlarda kolay erişimli iç ve dış mekan çözümlerinin oluşturulması gerektiğinin yanında çocuklarda belirli kazanımlar sağlayacağı üzerinde açıklamalar yapmıştır. Analizlerde bu kapsamda 12 kod ve bunlara bağlı frekans değerleri elde edilmiştir. "*Kolay erişimli mekanlar çocuklarda belirli kazanımlar sağlar*" koduna ait frekans değeri 23; "*Özgüven ve benlik gelişir*" koduna ait frekans değeri 12; "*Özgürlük*" koduna ait frekans değeri 6; "*Sorumluluk*" koduna ait frekans değeri 5; "*Üretkenliklerini destekler*" koduna ait frekans değeri 5; "*Oyun ve öğrenmeyi keyifli kılar*" koduna ait frekans değeri 3; "*Rahat ifade gücü kazandırır*"

koduna ait frekans değeri 2; "*Mutlu*" koduna ait frekans değeri 2; "*Güvenli*" koduna ait frekans değeri 2; "*Aidiyet duygusunu geliştirir*" koduna ait frekans değeri 1; "*Motivasyon artırıcı*" koduna ait frekans değeri 1 ve "*Sosyal ve duygusal gelişim sağlar*" koduna ait frekans değeri 1 olarak bulunmuştur. Buna göre 23 eğitmen çocukların kendilerine ait mekanlardaki kolay erişimlerinin sağlayacağı belirli kazanımlar olduğunu ifade etmiştir. Kodlanmış belgelerin 12'sinde çocuklardaki bu kazanım özgüven ve benlik gelişimi olarak tariflenmiştir. Bu durum kodlanmış belge geçerli yüzdesi olarak da %52,2'lik bir oranda yer almaktadır. Diğer kazanımlar ise sırasıyla özgürlük, sorumluluk, üretkenlik, oyun ve öğrenme keyifli kılma, rahat ifade gücü kazandırması, mutlu, güvenli, aidiyet duygusunu geliştirici, motivasyon artırıcı ve sosyal ve duygusal gelişim sağlayıcı şeklinde sıralanmıştır.

Görüşme formlarından elde edilen bilgilerin içerik analizine bağlı olarak değerlendirilmesi; literatürde yer alan bilgilerin sorgulanmasından ziyade yeni yöntemlerin bu bilgiler üzerinden geliştirilebilmesi yönüyle önemli sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır. Buna göre;

- **Çocukların özellikle kendi kullandıkları mekanları görsel üzerinden algılayabileceği, tanımlayabileceği, mekan tercihi yapabileceği ve mekan dizisi oluşturabileceği görüşlerinin benimsendiği görülmüştür. Bu durum yeni yöntemin sağlıklı sonuçlar elde edilebilecek şekilde uygulanabilir olduğunu göstermektedir.**

- **İç ve dış eğitim mekanları düzenli, rahat hareket edilen ve nitelikli mekanlar olmalıdır.**

- **Çocukların mevcut eğitim kurumlarında en fazla dış mekanları tercih ettikleri belirtilmiştir.**

- **Eğitim kurumlarında öncelik mekan niteliklerinin iyileştirilmesi olmalıdır. Özellikle de dış mekan niteliklerinin iyileştirilmesi eğitmenlerce gerekli görülmektedir.**

- **Mekânsal erişim açısından eğitmenler, kurumlarda iç-dış mekan erişimleri kolay ve güvenli eğitim mekanlarını talep ve tercih etmektedirler.**

- **Kolay ve güvenli erişim ilişkisine sahip eğitim kurumlarında, çocuklarda belirli kazanımlar sağlanmakta; özellikle özgüven ve benlik gelişimi desteklenmektedir.**

4.5 Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerine Ait Bulgular

Çocukların mekan tercihleri kapsamında yapılan etkinlik çalışmasına 19 kurum katılım sağlamış, toplamda 773 öğrenci ile etkinlik çalışması yapılmıştır. (Çizelge 4.32)

Çizelge 4.32. Etkinlik Çalışmasına Katılımcı Kurumlar

KURUM NO	KURUM	YER	ORGANİZASYON ŞEKLİ	ÖĞRENCİ SAYISI	KATILIMCI ÖĞRENCİ SAYISI
1	Aksu Melek –Mustafa Hamursuz Anaokulu	Aksu /Resmi	1A	80	16
2	Sabiha Gökçen Anaokulu	Muratpaşa /Resmi	1A	431	20
3	15 Temmuz Şehitler Anaokulu	Muratpaşa/ Resmi	1A	80	16
4	Antalya Büyükşehir Belediye Anaokulu	Muratpaşa/ Resmi	1A	60	59
5	Mürüvet Alpagot Anaokulu	Konyaaltı/ Resmi	1A	166	93
6	Yeşeren Filizler Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/ Özel	1A	25	16
7	Elele Gündüz Bakımevi	Muratpaşa/ Özel	1B	60	20
8	Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/ Özel	2A	175	130
9	Özgürlük Nasreddin Hoca Kreş ve Gündüz Bakımevi	Kepez/Özel	2A	150	118
10	Pembe Kule Kreş ve Gündüz bakımevi	Konyaaltı/ Özel	2B	28	13
11	Celal Sönmez İlköğretim Okulu	Aksu/ Resmi	3A	80	20
12	Abdurrahman Neriman Bileydi İlköğretim Okulu	Konyaaltı/ Resmi	3A	60	36
13	Alaylı İlköğretim Okulu	Aksu/ Resmi	3A	11	11
14	Antbirlik İlköğretim Okulu	Muratpaşa/ Resmi	3A	60	55
15	Özel Bahçeşehir Antalya Konyaaltı Anaokulu	Konyaaltı/ Özel	3A		KATILMADI
16	Özel İsabet Antalya Anaokulu	Konyaaltı/ Özel	3A	77	58
17	Envar Koleji Anaokulu	Muratpaşa/ Özel	3B	60	15
18	Aydede Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Kepez/Özel	3B	65	32
19	Akdeniz Üniversitesi 75. Yıl Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/ Özel	4A	76	27
20	Bilge Çocuk Akademisi Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/ Özel	4B	46	18
	TOPLAM				773

Katılımcı kurumlarda yapılan etkinlik çalışmalarının görsel dizim ölçeğine bağlı sonuçları her kuruma ait etkinlik olarak aşağıdaki şekilde elde edilmiştir.

Çizelge 4.33. Kurum 1-Görsel Dizim Bulguları

1.	Aksu Melek – Mustafa Hamursuz Anaokulu	Aksu /Resmi İÇ MEKAN					1A DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		2	4	3	3	4	6	7	7	7	8
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		8	5	6	4	4	4	6	3	2	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		2	1	1	2	3			1	2	
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.34. Kurum 2- Görsel Dizim Bulguları

2.	Sabiha Gökçen Anaokulu	Muratpaşa /Resmi İÇ MEKAN					1A DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	9	7	5	8	13	9	6	11	15
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		9	8	10	8	7	7	7	10	3	3
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		1	2	3	4	4		1	3	5	1
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.35. Kurum 3 - Görsel Dizim Bulguları

3.	15 Temmuz Şehitler Anaokulu	Muratpaşa/Resmi					1A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		9	7	7	5	6	7	10	6	8	9
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		3	5	5	8	9	6	2	7	3	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		2	2	2	2	1	1	1		1	
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.36. Kurum 4 – Görsel Dizim Bulguları

4.	Antalya Büyükşehir Belediye Anaokulu	Muratpaşa/Resmi					1A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		19	38	29	29	35	25	39	31	28	41
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		29	15	16	23	16	25	10	21	23	8
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		5	4	10	5	5	7	4	4	2	7
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.37. Kurum 5 – Görsel Dizim Bulguları

5.	Mürüvet Alpagot Anaokulu	Konyaaltı/Resmi					1A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		36	52	50	51	64	42	46	47	50	55
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		38	33	30	32	24	39	36	33	32	28
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		12	7	11	9	8	8	6	10	7	9
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.38. Kurum 6 – Görsel Dizim Bulguları

6.	Yeşeren Filizler Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/Özel					1A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	3	6	4	7	6	4	3	10	7
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		3	2	3	3	1	2	1	5	1	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ			4		5		2	3		1	
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.39. Kurum 7 – Görsel Dizim Bulguları

7.	Elele Gündüz Bakımevi	Muratpaşa/Özel					1B				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	5	4	6	2	5	7	8	3	4
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		6	5	4	3	8	6	3	4	4	3
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		4	3	5	6	5	9	2	4	5	7
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.40. Kurum 8 – Görsel Dizim Bulguları

8.	Ekolojik Kreş ve Gündüz Bakımevi	Döşemealtı/Özel					2A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		39	64	57	59	57	75	75	63	67	80
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		48	45	44	49	47	36	30	45	34	26
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		23	7	8	8	13	8	10	7	13	12
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.41. Kurum 9 – Görsel Dizim Bulguları

9.	Özgürlük Nasreddin Hoca Kreş ve Gündüz Bakımevi	Kepez/Özel					2A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		39	63	57	62	57	79	62	56	57	65
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		56	38	39	38	38	30	32	37	39	33
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		14	13	13	8	13	2	11	11	12	8
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.42. Kurum 10 – Görsel Dizim Bulguları

10.	Pembe Kule Kreş ve Gündüz bakımevi	Konyaaltı/özel					2B				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		7	5	7	6	7	8	6	6	8	9
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		7	8	5	5	5	4	7	3	4	4
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ				1	1	1	1		1	1	
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.43. Kurum 11 – Görsel Dizim Bulguları

11.	Celal Sönmez İlköğretim Okulu	Aksu/Resmi					3A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	7	11	11	8	11	8	9	9	12
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		8	10	4	4	10	6	7	5	6	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		1	1	2	2		1	2	4	3	1
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.44. Kurum 12 – Görsel Dizim Bulguları

12.	Abdurrahman Neriman Bileydi İlköğretim Okulu	Konyaaltı/Resmi					3A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		11	16	14	12	16	11	8	13	10	12
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		10	9	14	10	12	7	15	9	13	8
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		6	5	2	6	3	10	5	8	1	10
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.45. Kurum 13 – Görsel Dizim Bulguları

13.	Alaylı İlköğretim Okulu	Aksu/Resmi					3A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		2	8	3	2	3	4	1	1	2	1
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		1			1		1		1	5	2
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		1						1			1
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.46. Kurum 14 – Görsel Dizim Bulguları

14.	Antbirlik İlköğretim Okulu	Muratpaşa/Resmi					3A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		22	23	17	25	23	21	18	18	19	12
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		14	15	11	6	11	14	10	14	13	16
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		2	4	2	9	7	7	3	6	6	4
Öncelikli Tercih Mekanları											

15. Nolu kurum etkinliğe katılmamıştır.

Çizelge 4.47. Kurum 16 – Görsel Dizim Bulguları

16.	Özel İsabet Antalya Anaokulu	Konyaaltı/Özel					3A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		19	30	27	29	29	28	29	29	33	16
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		24	23	18	17	21	18	20	21	17	31
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		10	3	8	6	6	10	6	5	6	6
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.48. Kurum 17 – Görsel Dizim Bulguları

17.	Envar Koleji Anaokulu	Muratpaşa/Özel					3B				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	6	6	5	2	9	7	7	9	8
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		4	5	4	7	9	5	6	5	2	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		1		4	2	2			2	2	1
Öncelikli Tercih Mekanları							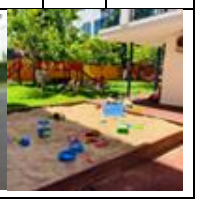				

Çizelge 4.49. Kurum 18 – Görsel Dizim Bulguları

18.	Aydede Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Kepez/Özel					3B				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		13	12	14	11	13	13	2	8	10	11
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		4	7	7	4	4	4	5	3	7	3
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ											
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.50. Kurum 19 – Görsel Dizim Bulguları

19.	Akdeniz Üniversitesi 75. Yıl Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/Özel					4A				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE ODASI	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		8	10	13	12	14	15	16	15	15	21
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		9	13	6	10	6	6	6	7	8	5
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		5	2	4	5	4	4	4	3	2	1
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çizelge 4.51. Kurum 20 – Görsel Dizim Bulguları

20.	Bilge Çocuk Akademisi Kreş ve Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü	Konyaaltı/Özel					4B				
		İÇ MEKAN					DIŞ MEKAN				
		KAPALI OYUN PARKI	ÇOK AMAÇLI SALON	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	DRAMA HİKAYE	YEMEKHANE	AÇIK OYUN PARKI	BAHÇE SINIFI	YEŞİL ALAN SERA	KUM HAVUZU	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI
BİRİNCİL ALAN TERCİHİ		5	9	12	11	7	4	9	5	6	10
İKİNCİL ALAN TERCİHİ		7	3	2	2	6	5	4	8	5	4
ÜÇÜNCÜL ALAN TERCİHİ		1	2				4	1		1	1
Öncelikli Tercih Mekanları											

Çalışmaya katılan 773 çocuğun 174'ü küpleri dikey şekilde dizmiştir. 599 çocuk ise yatayda dizim yapmıştır. Ayrıca 690 çocuk görsel mekan dizimini kümeleşme şeklinde, 83 çocuk ise tek sıra yoğunluğunda oluşturmuştur. Çalışmaya katılan çocuklara ait etkinlik bulguları yaşlarına göre kız ve erkek olarak ayrı şekilde de değerlendirilmiştir. Etkinlik uygulamasına 3 yaşında 24 kız, 38 erkek toplamda 62 çocuk; 4 yaşında 135 kız, 156 erkek toplamda 291 çocuk; 5-6 yaşlarında ise 118 kız, 232 erkek toplamda 420 çocuk katılım sağlamıştır. (Çizelge 4.52)

Çizelge 4.52. Çocukların etkinliğe katılım yaş durumu

3 YAŞ KIZ	3 YAŞ ERKEK	4 YAŞ KIZ	4 YAŞ ERKEK	5-6 YAŞ KIZ	5-6 YAŞ ERKEK
24	38	135	156	188	232
62		291		420	

4.6 Çocukların Mekansal Erişim Tercihlerinin Değerlendirilmesi

Örneklem hesabında Türkiye geneli için öngörülen kullanıcı katılım istatistik hesabında %95 güven (1-α), %95 test gücü (1-β) ve d=0.5 etki büyüklüğü bağımsız örneklem t testi üzerinden 385 kullanıcı (öğrenci) olarak elde edilmişti. Alan çalışmasına 19 kurum katılımcı olmuş ve çocuklarla yapılan etkinlik çalışmasına 773 çocuk katılmıştır. Uygulamaya katılım sayısı, güvenilirlik analizinde hesaplanan minimum sayının çok üzerinde bir değer alarak güvenilirliği rahatlıkla sağlamıştır.

Etkinlik kapsamında kurumlardaki çocukların mekan tercihlerine bağlı analiz sonuçları aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir (Çizelge 4.53)

Çizelge 4.53 Katılımcı Kurumlardaki Çocukların Mekan Tercihleri

	MEKANLAR	KATILIMCI KURUM NO	TERCİH EDEN KURUM SAYISI	% DEĞERİ	TOPLAM
İÇ MEKANLAR	KAPALI OYUN PARKI	-	0	0	6 KURUM %36,85
	ÇOK AMAÇLI SALON	12 / 13	2	10,53	
	JİMNASTİK/ SPOR ODASI	18 / 20	2	10,53	
	DRAMA / HİKAYE ODASI	14	1	5,26	
	YEMEKHANE	5 / 13	2	10,53	
DIŞ MEKANLAR	AÇIK OYUN PARKI	7 / 9 / 17	3	15,79	13 KURUM %73,68
	BAHÇE SINIFI	3	1	5,26	
	YEŞİL ALAN / SERA	-	0	0	
	KUM HAVUZU	6 / 16 / 17	3	15,79	
	KÜMES / HAVUZ HAYVANLARI	1/ 2/ 4/ 8/ 10/ 11/ 19	7	36,84	
	TOPLAM			100	19 KURUM

19 kurumun 13'ünde çocukların öncelikli tercih mekanları dış mekan olarak sonuçlanmıştır. 13 dış mekan tercihinin 7'si hayvanların olduğu bahçe alanı, 3'ü kum havuzu, 1'i bahçe sınıf, 3'ü açık oyun parkı olarak elde edilmiştir. 6 kurumda ise çocukların öncelikli mekan tercihi iç mekanlar olarak sonuçlanmıştır. Buna göre; 2 kurum Çok Amaçlı Salonu, 2 Kurum Jimnastik Salonu, 1 Kurum Drama/Hikaye Odasını ve 2 kurum ise yemekhane mekanlarını öncelikli mekanlar olarak belirlemiştir. Analiz sonuçları çocukların eğitim kurumlarındaki öncelikli tercih mekanlarının dış mekanlar

olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte iç oyun mekanı tercihinin öncelik kazandığı kurumların diğer gelişim dönemlerine hizmet veren kurumlar olduğu ve dış mekan kullanımının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu açıdan çocukların farklı gelişim dönemleri ile birlikte olan çözümlerde kendi kullanımlarına ait mekanları tercih edebilecekleri söylenebilmektedir. Benzer şekilde iç ve dış mekan kullanımının ilk çocukluk dönemine hizmet verecek şekilde ve çeşitli niteliklerde düzenlenen kurumlardaki tercihlerde ise dış mekanların öncelikli tercih olduğu görülmektedir. Etkinliğe göre tercih sıralaması aşağıdaki şekildedir.

1- Dış mekan (Kümes, havuz hayvanları)
2- Dış mekan (Kum havuzu, Açık oyun parkı)
3- İç mekan (Spor odası, Çok amaçlı salon, Yemekhane)
4- Dış mekan ve İç mekan (Bahçe sınıf, Drama hikaye)

Çocukların ikincil tercihinin de dış mekandan yana kullanıldığı görülmektedir. Sıralamadaki dış mekan tercihlerinin yoğunluğu, çocukların dış mekanlarda daha çok zaman geçirmek istemesi ya da farklı nitelikteki dış mekanları görmek istediği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte çocukların görsel mekan dizimini oluşturma şekilleri, erişim ilişkisinde istenilen mekan derinlikleriyle açıklanabilir. Çocukların büyük bir çoğunluğu mekanları kümeler (690) şeklinde ve yatay (599) olarak dizmiştir. Bu durum mekan derinliği çok olmayan erişim ilişkilerini tercih ettiklerini göstermektedir.

Çocukların katılım durumu 3-6 yaş grubundaki her yaş grubu çocuk için mümkün olmakla birlikte katılım oranlarından okul öncesi eğitime katılımın yaşa göre arttığı görülmektedir. Çocukların görsel dizimleri oluşturmasında herhangi bir zorluk yaşadıkları gözlenmemiştir. Bununla birlikte 3-4 yaş grubu çocukların görsel dizimlerini 5-6 yaş grubuna göre daha yavaş tamamladıkları araştırmacı notlarına eklenmiştir. Bu durum çocukların etkinliği veya mekanları anlamlandırmaları ya da etkinlikle geçirmek istedikleri süre açısından farklı şekillerde yorumlanabilmektedir. Ayrıca araştırmacı notlarında çocukların tümünün sınıf içi oyun ve etkinliklere katılımda aktif oldukları belirtilmiştir. Mekan dizimlerini oluşturma şekilleri ve tercihlerinde kız- erkek olarak cinsiyete veya yaşa bağlı farklılık oluşturacak bir durum gözlenmediği; kız ve erkek çocuk olarak her yaş grubunun aktif oyunlara ve aktif olabilecekleri mekan tercihlerine öncelik verdikleri söylenebilmektedir.

Görsel dizim yöntemi, öncelikli mekânsal tercihin dış mekan olmasının yanında dış mekanın sahip olması istenen nitelikler konusunda da bilgiler vermiştir. Bu bakımdan etkinlik çalışması, çocukların doğa temelli dış mekanda doğaya ait canlılarla çevrili bir eğitim mekanını öncelikli olarak tercih edeceklerini göstermiştir. **Bu durumda yapı erişimlerinde sınıfla bağlantılı dış mekanlar olarak iç-dış erişim ilişkisinin güçlü olmasını çocukların da desteklediği görülmektedir. Çocukların yöntemi uygulama şekillerinden ise mekansal derinliği çok olmayan erişim ilişkilerinin tercih edildiği anlaşılmaktadır.**

Ayrıca literatürde yer alan bilgiler ve eğitimcilerle yapılan görüşmeler ışığında çocukların dış mekanları tercih edecekleri düşüncesi böylelikle bir öngörü durumundan çıkarak araştırmaya bağlı bilimsel bir sonuç niteliği taşımaktadır. Görsel dizim yönteminin kullanıcı tarafından anlaşılabilir ve kullanıcı tercihlerini açık bir şekilde anlatabilir bir yöntem olması, yöntemi özellikle çocuk mekanları tasarımlarında rahatlıkla uygulanabilir kılmaktadır. Bu yönüyle yöntem, çocukların kendilerini ilgilendiren konularda söz sahibi olmasını kolaylaştırıcı olduğu kadar kullanıcı isteklerini açıklıkla yansıtıcı olması bakımından uygulayıcıyı yönlendiricidir.

5. SONUÇLAR

İlk çocukluk dönemi diğer gelişim dönemlerinden belirgin farklılıklara sahiptir ve bu yönü eğitimdeki mekânsal ihtiyaçlarına da yansımaktadır. Literatürde bu dönem çocukluğunun temel ihtiyacı, oyun olarak tanımlanırken eğitimdeki mekânsal ihtiyacını da oyun mekanları oluşturmaktadır. Bu sebeple ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları; temel işlevi oyun olan iç mekanlar ve temel işlevi oyun olan dış mekanlar bütünüdür. Mimari tasarımlarda da birlikte ele alınarak değerlendirilmelidir.

Mimari tasarımlar, kullanıcının istek ve ihtiyaçlarına yönelik en uygun çözümlerin oluşturulmasını gerektirir. İlk çocukluk dönemi eğitim mekanı tasarımlarında bu dönem çocukluğunun özellikleri, kazanımları, mevcut eğitim sistemi ve çevre duyarlılığı gibi sebepler yönlendirici olmakla beraber çocukların fikirlerinin doğrudan tasarıma yön verebildiği çalışmalara rastlamak pek mümkün olmamıştır. Bu durum çocukla doğru şekilde iletişim kurulamaması, eğitmenlerin mekansal ihtiyacı büyük ölçüde çocuğun isteyebileceği şekilde yansıtabilmesi, tasarımcının kullanıcı empatisi ile çocuk gibi düşünerek tasarım geliştirebilmesi gibi sebeplerle açıklanabilir. Bu çalışma, ilk çocukluk dönemi eğitim mekanları tasarımında mevcut kurumlar üzerinden geliştirilebilecek ideal bir mekan erişim modelini sorgularken eğitimci görüşleri ile birlikte asıl kullanıcı olarak çocuğun tercihlerinin de belirlenebileceği bir yöntem geliştirilmesini sağlamıştır. Bu yöntem (görsel dizim etkinliği) çocukla kurulabilecek en iyi iletişim şekli olan oyundan; günümüz çocukluğunun küçük yaşlardan itibaren oynadığı yapboz oyunundan türetilmiştir. Geliştirilen yöntemin sağlıklı sonuçlar getirip getiremeyeceği uzman ve eğitmen görüşleri ile sorgulanmış olup uygulanmasının sağlıklı sonuçlar sağladığı görülmüştür. Böylelikle çocukların kullanıcı oldukları mekan tasarımlarına katılabilmeleri sağlanmıştır.

Mimari tasarımlarda farklı mekanların birlikte ele alınması mekânsal komşuluğu ve mekânsal erişim ilişkisini gerektirir. İlk çocukluk dönemi eğitimi verilen kurumlarda da iç ve dış oyun mekanlarının güçlü bir erişim ilişkisinde olması beklenir. Mevcut kurumlardaki yapı erişim grafikleri incelenmiş ve iç-dış mekan entegrasyon değeri yüksek kurumlar belirlenmiştir. Mekansal erişimleri güçlü kabul edilebilecek tasarlanmış yapılar olan 1A (sadece anaokulu) , 2A (kreş ve anaokulu) ve 3A (ilköğretim okulu) grup yapılarına ait erişim grafikleri, öneri model gelişiminde kullanılabilir görülmektedir fakat bunun kullanıcı tercihlerine yansıttığını söylemek zordur. Nitekim kurumlardan ve eğitmen görüşlerinden elde edilen bilgiler, geçirgen yapıda bir kurum olsa da farklı gelişim dönemleriyle birlikte hizmet veren kurumlardaki bahçeye erişimin kısıtlı ve bahçe kullanımının yeterlilik oluşturamayacak şekilde sınırlandığını göstermiştir. Alan çalışması kapsamındaki mevcut kurumlardan elde edilen bilgiler, özellikle üst gelişim dönemleri ile birlikte hizmet verilen kurumlarda ilk çocukluk dönemi eğitim mekanı erişimlerinin; mekan, süre veya mekânsal nitelik açısından çok kısıtlı olduğunu göstermiştir. Bazı özel kurumlar haricinde iç mekanlarda sınıf dışında farklı bir etkinlik mekanı bulunmamak birlikte dış mekan kullanımları da diğer gelişim dönemlerinin

kullanım alanları dışında oluşturulmuş, erişimi zor ve kısıtlı mekanlardır. Kurumlardan ve eğitmenlerden edinilen bilgiler dış mekanların belirli nitelikte tek bir alan ya da birlikte kullanılan ortak alanlardaki yer çizgilerinin belirlediği alanlar şeklinde olduğunu göstermektedir. Eğitmen görüşlerinde de bu mekanlardaki yetersizlik, erişim zorluğu, mekansal nitelik ve çeşitlilik azlığı gibi konulara dikkat çekilmekte ve çocukların kolay erişimli nitelikli mekanlara olan ihtiyaçları ifade edilmektedir. Ayrıca iç ve dış oyun mekanlarının kendi kurumlarında yeterli olduğunu ifade eden eğitmenler bulunmakla birlikte bu kurumların yalnızca ilk çocukluk dönemine hizmet verdiği tespit edilmiştir. Çocuklarla yapılan dizim etkinliklerinde ise sınıf görselinin yanına en fazla koyulan mekan görseli, çocuğun bulunduğu sınıfla ilişkilendirdiği öncelikli mekandır. Görsel dizim yöntemi ile çocukların mekansal tercihinin dış mekanlar; özellikle de hayvanların bulunduğu dış mekanlar olduğu görülmüştür. Bununla birlikte tercih sıralamasında çocukların ikincil tercihini de dış mekan olarak kum havuzu ve açık oyun parkı oluşturmuştur. Ayrıca çocukların görsel mekan dizimini oluşturma şekilleri mekan derinlikleri açısından yorumlanabilmekte ve mekan derinliği çok olmayan erişim ilişkilerini tercih ettiklerini göstermektedir. Bulguların değerlendirilmesi kapsamında uygulanan üç yönteme bağlı temel sonuçlar Şekil 5.1'de şemaya aktarılmıştır.

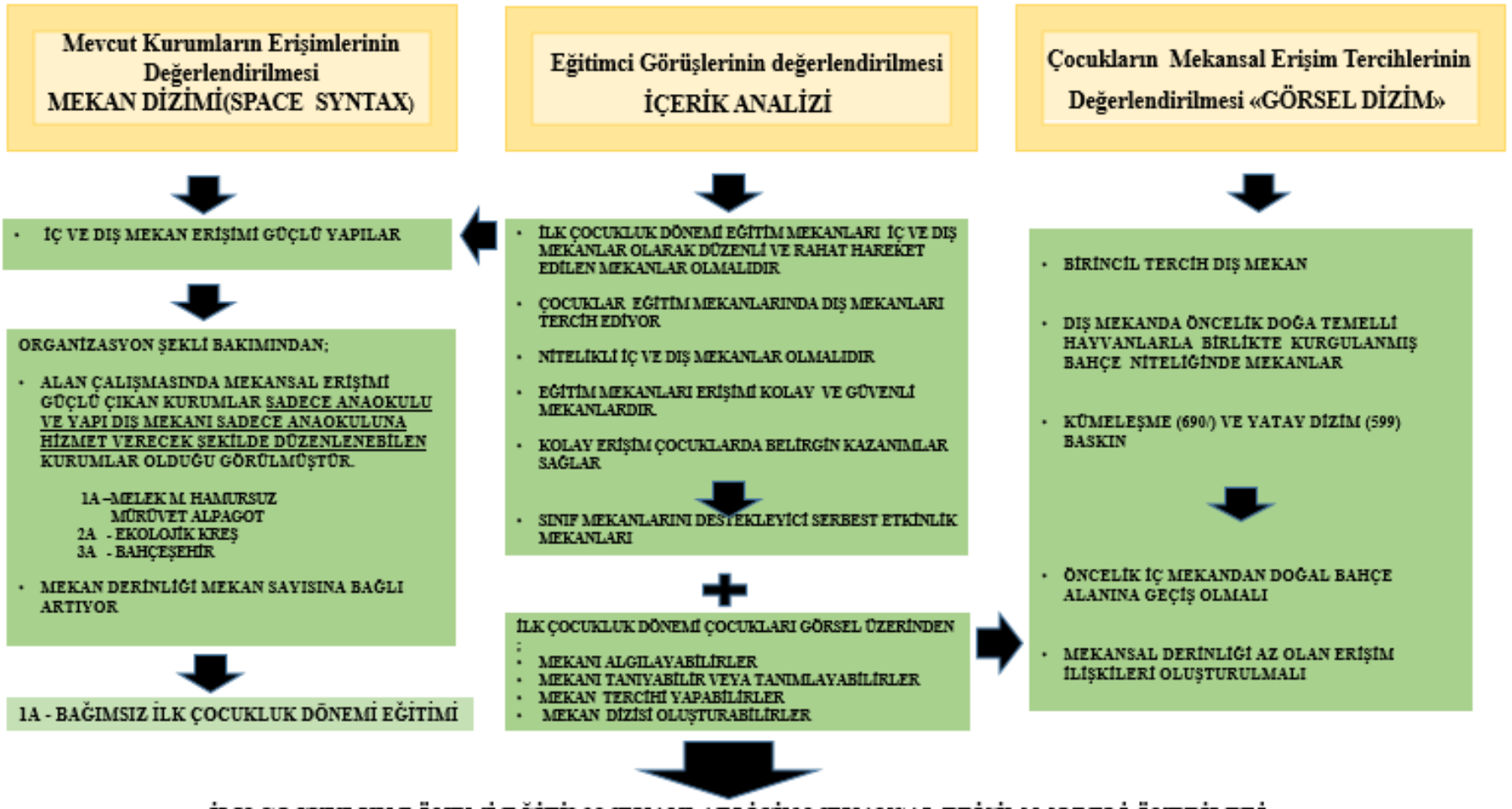

Şekil 5.1. Değerlendirme Sonuçları (Yazar tarafından oluşturulmuştur)

Tüm sonuçlar ilk çocukluk dönemi eğitiminin diğer gelişim dönemlerinden bağımsız, kendi hizmetine yönelik kurumlarda sağlanmasının en sağlıklı çözüm olduğunu göstermektedir. İlk çocukluk dönemine hizmet veren kurumlarda güçlü mekansal erişim (mRRA "1.00" değerinden küçük)**, iç ve dış eğitim mekanlarının geçirgen** (RA ve RRA "1.00" değerinden küçük) **ve birbiri ile doğrudan erişimli şekilde sağlanması ile mümkün olmaktadır**. **Bununla birlikte ihtiyaç duyulan eğitim mekanları derinliğinin** (d) **az ve aynı derinlikte mekanlar olarak düzenlenmesinin geçirgenliği artırıcı olduğu ve kullanıcı acısından önemli parametreler oluşturduğu görülmüştür**. Bu bakımdan ilk çocukluk dönemine hizmet veren kurumlarda, aşağıda örneklenen öneri modellerin sahip olduğu erişim grafiklerine benzer erişim ilişkileri aranmalıdır.

Öneri Model 1: Kullanıcı tercihlerini yansıtır şekilde kurum iç mekanları olan sınıflar, kurum dış mekanları olan bahçe ile doğrudan bağlantılı mekanlar olarak düzenlenebilir. Böylelikle iç-dış eğitim mekanı erişim ilişkisi bakımından yapı içi (RA) ve yapılar arası (RRA) geçirgenlik değeri yüksek mekanlar elde edilebilir olacaktır. Sınıflar yönetmeliklerde belirtildiği şekilde oyun merkezleri ve serbest etkinlik alanı olarak değerlendirilebilir. Sınıf ve özel etkinlik mekanlarının aynı derinlikte mekanlar olarak kurgulanması; depo ve ıslak hacim şeklindeki destek mekanların eğitim mekanına olan komşuluk ilişkisinin aynı tutulması gibi düzenlemeler; kolay erişimin sağlanması ve yapı geçirgenlik değerlerinin yüksek tutulmasında belirleyici rol oynamaktadır. Eğitmenlerin artırılmasını istedikleri nitelikli mekanlar ise özel etkinlik mekanları olarak aynı derinlikte istenilen sayıda düzenlenebilir. Öneri Model 1'de aynı derinlikte beş sınıf ve iki özel etkinlik mekanı örneklenmiştir. Sınıflar kendilerine ait ıslak hacimler, özel etkinlik mekanları ise kendilerine ait depo mekanları ile birlikte düzenlenmiştir. Sınıf (X) ve özel etkinlik (a) mekanları bu mekanların ihtiyaç programı dahilinde istenilen sayıda artırılabileceğini ifade etmektedir. Erişim önerisinde yer alan diğer mekanlar mevcut erişim grafiklerinden referans alınarak düzenlenmiştir. Buna göre mekan entegrasyon değerleri (RRA) "1,00" in altında değerlerde elde edilebilmektedir. Öneri model 1'de mRRA değeri 0,722, mekan entegrasyon değerleri (RRA) Bahçe 0,490, sınıflar 0,517, Ortak alan 0,639, yemekhane 0,517, mutfak 0,871 ve özel etkinlik mekanı 0,612 olarak elde edilmiştir (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1. Öneri Model 1

ÖNERİ MODEL 1

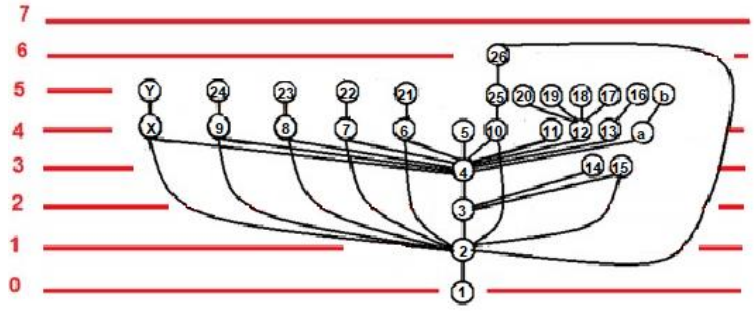

1 GİRİŞ	8 SINIF3	16 DEPO	24 WC4
2 BAHÇE	9 SINIF4	17 MÜDÜR	25 MUTFAK
3 KURUM GİRİŞ/ DANIŞMA	10 YEMEKHANE	18 MÜDÜR YARD.	26 MUTFAK DEPO
4 HOL	11 REVİR	19 PERSONEL ODASI	a ÖZEL ETKİNLİK (Artırılabilir sayıda)
5 ORTAK ALAN	12 İDARİ HOL	20 WC	b Depo (özel etkinlik)
6 SINIF1	13 ÖZEL ETKİNLİK	21 WC1	X SINIFX (Artırılabilir sayıda)
7 SINIF2	14 VELİ BEKLEME	22 WC2	Y WCX
	15 AYAKKABI DEĞİŞİM	23 WC3	

ÖNERİ MODEL 1	
TotalRRA	21,674
MeanRRA	0,722
k	30
Tk	14
Gk	16
edm	6
TD	147
Dort	4,323

ÖNERİ MODEL 1	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	4,25	2,241	0,088	0,490	65
Sınıf 1	1,183	2,310	0,093	0,517	67
Sınıf 2	1,183	2,310	0,093	0,517	67
Sınıf 3	1,183	2,310	0,093	0,517	67
Sınıf 4	1,183	2,310	0,093	0,517	67
SınıfX	1,183	2,310	0,093	0,517	67
Ortak Alan	0,083	2,620	0,115	0,639	76
Yemekhane	0,683	2,310	0,093	0,517	67
Mutfak	0,833	3,206	0,157	0,871	93
Özel etkinlik	1,083	2,551	0,110	0,612	74
a (Özel etkinlik)	1,083	2,551	0,110	0,612	74

Eğitmen görüşlerinde özellikle mekan nitelikleri ve çeşitliliğinin artırılması, mevcut mekanların yetersizliği gibi konular belirtilmiştir. Çocukların öncelikli mekan tercihi dış mekanlardır. Bununla birlikte hem dış hem de iç mekanlarda tercih edilen mekan niteliklerinin değişken olduğu görülmüştür. Bu durumdan hareketle öneri erişim modellerinde yönetmeliklerde belirtilen sınıftaki oyun merkezlerinden (oyun köşeleri) bağımsız her sınıfa ait bir serbest etkinlik mekanı kurgulanabilir. Serbest etkinlik mekanları kurumların özellikle eğitim politikasına göre iç veya dış mekan olarak şekillenebilmesinin yanında, iç-dış mekan kullanımına hazırlık ya da entegre mekan gibi farklı fonksiyonlar da edinebilme potansiyelindedir.

Öneri Model 2: Kurum iç mekanları olan sınıflara ek serbest etkinlik mekanları oluşturulabilir. Bu modelde sınıflar yönetmelikte belirtilen oyun merkezleri olarak değerlendirilebilirken serbest etkinlik mekanı da kurumlar bünyesinde eğitim modeline veya kullanıcı tercihlerine bağlı farklı şekillerde değerlendirilebilecektir. Bu durumda da iç mekan olan sınıflar, bahçe ile doğrudan bağlantılı mekanlar olarak düzenlenerek iç-dış eğitim mekanı erişim ilişkisi güçlü tutulmuş, (RA) ve (RRA) değerleri geçirgen

değerlerde elde edilebilir olacaktır. Serbest etkinlik mekanı bulunan beş sınıf ve iki özel etkinlik mekanı olarak önerilen model 2'de mRRA değeri 0,714, mekan entegrasyon değerleri (RRA) bahçe mekanı 0,441, sınıf mekanları 0,495, etkinlik mekanları 0,850, ortak alan 0,613, yemekhane 0,516, mutfak 0,850 ve özel etkinlik mekanı 0,592 olarak elde edilmiştir. Sınıf (X), sınıfa ait serbest etkinlik alanı (Y) ve Özel etkinlik (a) mekanları ihtiyaç kapsamında artırılabilir mekanlar olarak ifade edilmiştir. Diğer mekanlar mevcut erişim grafiklerinden referans alınarak düzenlenmiştir. Sınıf ve özel etkinlik mekanlarının yine aynı derinlikte mekanlar olarak kurgulanması eğitim mekanları erişim ilişkisinin "1.00" altında (güçlü) tutulmasını kolaylaştırmaktadır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. Öneri Model 2

ÖNERİ MODEL 2

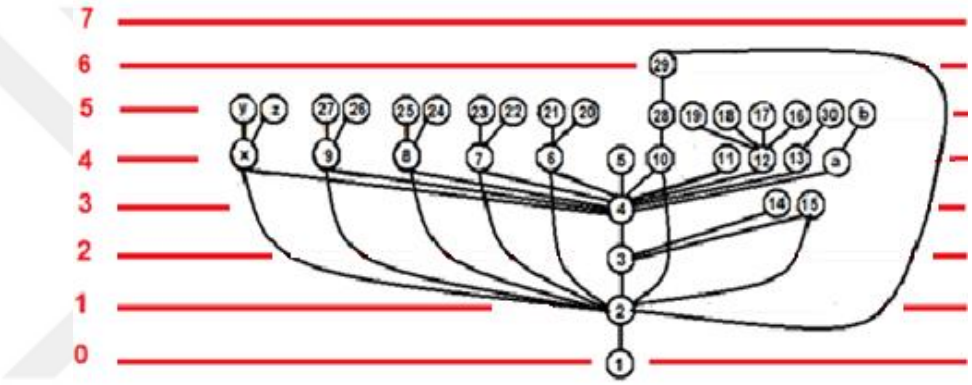

1 GİRİŞ	9 SINIF4	18 PERSONEL ODASI	27 WC4
2 BAHÇE	10 YEMEKHANE	19 WC	28 MUTFAK
3 KURUM GİRİŞ/ DANIŞMA	11 REVİR	20 ETKİNLİK ALANI1	29 MUTFAK DEPO
4 HOL	12 İDARİ HOL	21 WC1	30 DEPO
5 ORTAK ALAN	13 ÖZEL ETKİNLİK	22 ETKİNLİK ALANI2	a ÖZEL ETKİNLİK (Artırılabilir sayıda)
6 SINIF1	14 VELİ BEKLEME	23 WC2	b Depo (özel etkinlik)
7 SINIF2	15 AYAKKABI DEĞİŞİM	24 ETKİNLİK ALANI3	X SINIFX (Artırılabilir sayıda)
8 SINIF3	16 MÜDÜR	25 WC3	Y ETKİNLİK ALANIX
	17 MÜDÜR YARD.	26 ETKİNLİK ALANI4	Z WCX

ÖNERİ MODEL 2	
TotalRRA	25,006
MeanRRA	0,714
k	35
Tk	19
Gk	16
edm	6
TD	147
Dort	4,323

ÖNERİ MODEL 2	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	3,833	2,205	0,073	0,441	75
Sınıf 1	2,183	2,352	0,081	0,495	80
Sınıf 2	2,183	2,352	0,081	0,495	80
Sınıf 3	2,183	2,352	0,081	0,495	80
Sınıf 4	2,183	2,352	0,081	0,495	80
Sınıf X	2,183	2,352	0,081	0,495	80
Etkinlik Alanı 1	0,25	3,323	0,140	0,850	113
Etkinlik Alanı 2	0,25	3,323	0,140	0,850	113
Etkinlik Alanı 3	0,25	3,323	0,140	0,850	113
Etkinlik Alanı 4	0,25	3,323	0,140	0,850	113
Etkinlik Alanı X	0,25	3,323	0,140	0,850	113
Ortak Alan	0,083	2,676	0,101	0,613	91
Yemekhane	0,683	2,411	0,085	0,516	82
Mutfak	0,833	3,323	0,140	0,850	113
Özel etkinlik	1,083	2,617	0,098	0,592	89
Özel etkinlik (a)	1,083	2,617	0,098	0,592	89

Öneri Model 3: Bu modelde de kurum iç mekanları olan sınıflara ek olarak serbest etkinlik mekanlarına yer verilmiştir ve önceki modelde olduğu gibi kurumlarca farklı şekillerde değerlendirilebilme özelliğindedir. Bahçe ile doğrudan bağlantı, sınıfa destek olarak oluşturulan bu serbest etkinlik mekanından da sağlanabilir. Bu durumda iç-dış eğitim mekanı erişimi sınıf-serbest etkinlik mekanı-bahçe üzerinden gerçekleşecektir. Beş sınıf ve iki özel etkinlik mekanı örneklenen öneri model 3'de mRRA değeri 0,702, mekan entegrasyon değerleri bahçe 0,495, sınıflar 0,538, serbest etkinlik mekanları 0,678, ortak alan 0,613, yemekhane 0,463, mutfak 0,796, özel etkinlik mekanı 0,592 olarak elde edilmiştir. Sınıf (X), sınıfa ait serbest etkinlik alanı (Y) ve Özel etkinlik (a) mekanları artırılabilir mekanlardır. İhtiyaç duyulan sınıf ve özel etkinlik mekanları sayısının yine aynı derinlikte mekanlar olarak kurgulanması eğitim mekanları erişim ilişkisinin (RA-RRA), "1.00" altında (güçlü) tutulmasını kolaylaştıracaktır (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. Öneri Model 3

ÖNERİ MODEL 3

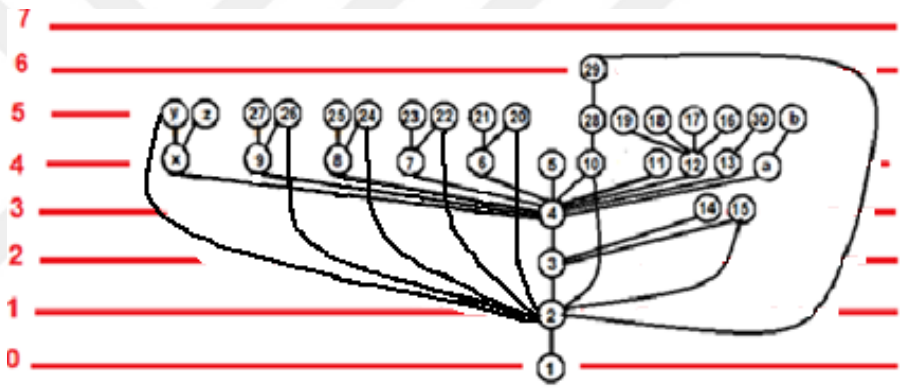

1 GİRİŞ	9 SINIF4	18 PERSONEL ODASI	27 WC4
2 BAHÇE	10 YEMEKHANE	19 WC	28 MUTFAK
3 KURUM GİRİŞ/ DANIŞMA	11 REVİR	20 ETKİNLİK ALANI1	29 MUTFAK DEPO
4 HOL	12 İDARİ HOL	21 WC1	30 DEPO
5 ORTAK ALAN	13 ÖZEL ETKİNLİK	22 ETKİNLİK ALANI2	a ÖZEL ETKİNLİK (Artırılabilir sayıda)
6 SINIF1	14 VELİ BEKLEME	23 WC2	b Depo (özel etkinlik)
7 SINIF2	15 AYAKKABI DEĞİŞİM	24 ETKİNLİK ALANI3	X SINIFX (Artırılabilir sayıda)
8 SINIF3	16 MÜDÜR	25 WC3	Y ETKİNLİK ALANIX
	17 MÜDÜR YARD.	26 ETKİNLİK ALANI4	Z WCX

ÖNERİ MODEL 3	
TotalRRA	24,575
MeanRRA	0,702
k	35
Tk	13
Gk	22
edm	6
TD	147
Dort	4,323

ÖNERİ MODEL 3	Control Value	Mean Depth	RA	RRA	Total Depth
BAHÇE	5,083	2,252	0,081	0,495	80
Sınıf 1	1,583	2,470	0,089	0,538	84
Sınıf 2	1,583	2,470	0,089	0,538	84
Sınıf 3	1,583	2,470	0,089	0,538	84
Sınıf 4	1,583	2,470	0,089	0,538	84
Sınıf X	1,583	2,470	0,089	0,538	84
Etkinlik Alanı 1	0,433	2,852	0,112	0,678	97
Etkinlik Alanı 2	0,433	2,852	0,112	0,678	97
Etkinlik Alanı 3	0,433	2,852	0,112	0,678	97
Etkinlik Alanı 4	0,433	2,852	0,112	0,678	97
Etkinlik Alanı X	0,433	2,852	0,112	0,678	97
Ortak Alan	0,083	2,676	0,101	0,613	91
Yemekhane	0,683	2,264	0,076	0,463	77
Mutfak	0,833	3,176	0,131	0,796	108
Özel etkinlik	1,083	2,617	0,098	0,592	89
a (Özel etkinlik)	1,083	2,617	0,098	0,592	89

İlk çocukluk dönemi eğitimi için mekansal erişimi güçlü tasarımlar oluşturulmasında veya mevcut tasarımların düzenlenmesinde erişim grafikleri önemli yol göstericilerdir. Entegrasyon değerleri yüksek mekanlar elde etmek için; plan bazında özellikle ihtiyaç duyulan eğitim mekanlarında iç-dış mekan geçişlerinin artırılması ve mekansal derinliğin azaltılması geçirgenliği artırıcı çözümler olmakla birlikte; taslak planlar üzerinden oluşturulabilecek erişim grafikleri ile geçirgenlik durumları kolaylıkla sorgulanabilir.

6. KAYNAKLAR

A.S.H.B. (1999). Çocuk Yuvaları Yönetmeliği https://www.aile.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/yonetmelikler/cocuk-yuvalari-yonetmeligi.pdf

A.S.H.B. (2015). Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik https://www.aile.gov.tr/media/119162/ozel-kres-ve-gunduz-bakimevleri-ile-ozel-cocuk-kuluplerinin-kurulus-ve-isleyis-esaslari-hakkinda-yonetmeligi.pdf

Acar, H. (2003). Çocuk oyun alanlarında kullanıcıların bitki tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Trabzon kenti örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Aid, F. S. (2011). US Department of Education. National Center for Education Statistics. The Condition of Education, 2011.

Alabay, E. (2017). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Özellikleri ve Eğitim Ortamları In Z. Şahin (Ed.), Okul öncesi eğitime giriş. Eğiten Kitap Yayıncılık.

Aldgate, J., Jones, D., Rose, W. and Jeffery, C. (2006). The developing world of the child. Jessica Kingsley Publishers.

Alisinanoğlu, F., Kesicioğlu, O. S. ve Erşan, Ş. (2023). Okul Öncesi Dönem Çocukların Mekânda Konumla İlgili Kavramları Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi. *FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(21), 479-503.

Altay, E. E. ve Kayabaşı, N. M. (2020). ÇOCUK GELİŞİMİ AÇISINDAN ÇOCUK OYUN ALANI TASARIM YAKLAŞIMI: ROTATOR ÖRNEĞİ. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, *10*(2), 108-115.

Anıktar, S. (2008). Çocukların mekan algısının gelişmesinde bilgisayarın etkisinin araştırılması.

Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S. (2011). Çocuk gelişimi [Child development].

Aral, N., Fındık Tanrıbuyurdu, E., Yurteri Tiryaki, A., Sağlam, M. ve Aysu, B. (2015). Türkiye'de çocuk gelişimi alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *14*(1), 7-16.

Arbogast, K. L., Kane, B. C., Kirwan, J. L. and Hertel, B. R. (2009). Vegetation and outdoor recess time at elementary schools: What are the connections? *Journal of Environmental Psychology*, *29*(4), 450-456.

Artut, Ö. G. K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13*(1).

Aydın, O. (2003). Okulöncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri. Erken Çocuklukta Yeni Yaklaşımlar. Müzeyyen Sevinç (Der). İstanbul: Morpa (Vol. 137).

Bakken, L., Brown, N. and Downing, B. (2017). Early childhood education: The long-term benefits. *Journal of Research in Childhood Education*, *31*(2), 255-269.

Balat, G. U., Akduman, G. G., Beceren, B. Ö., Bilgin, H., Güven, G., Koçyiğit, S., Özdemir, A. A., Sakin, A., Sarı, S. Ç., Sezer, T., Tok, E., Tuğluk, M. N. ve Yoleri, S. (2013). Okul öncesi eğitime giriş.

Balkış, G. N. (2019). Çocuk Gelişiminde Açık Hava Oyunlarının Önemi. https://okul.com.tr/okul-oncesi/makaleleri/cocuk-gelisiminde-acik-hava-oyunlarinin-onemi-480

Başeğmez, M., Taşdemir, İ. ve Gül, Ç. (2017). Eğitim alanlarının yer seçim kriterlerinin belirlenmesinde yaşanan problemler ve çözüm önerileri. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, *16*, 188-194.

Bika, A. (1996). Defining Elements in the Planning of Early Childhood [Classrooms] as Parameters in the Development and Education of the Child.

Bilgin, B. (1991). İslam ve çocuk. Diyanet işleri başkanlığı.

Bitiktaş, G. (2015). İlkokul ve ortaokul bahçelerinin peyzaj tasarım ilkeleri açısından mevcut durumun belirlenmesi: Eğirdir ilçesi örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Blades, M., Sowden, S. and Spencer, C. (1995). Young children's use of spatial relationships in tasks with maps and models. *Cartographica: The International Journal for Geographic Information and Geovisualization*, *32*(2), 18-29.

Bredekamp, S. (2015). Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar (Effective Practices in Early Childhood Education) 2. basımdan çeviri.Nobel Akademik Yayıncılık

Canay, A. (2005). Çocuğunuz ve siz. Morpa Kültür Yayınları.

Cansever, B. A. (2009). Avrupa Birliği eğitim politikaları ve Türkiye'nin bu politikalara uyum sürecinin değerlendirilmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, *1*(1), 222-232.

Cengiz, C. and Boz, A. O. (2019). Biophilic Playgrounds as Playscapes in Child-Nature Interaction. *International Journal of Scientific and Technological Research*, *5*(12).

Chen, S. and Knöll, M. (2022). Refugee Children's Access to Play in Meso-Environments: A Novel Approach Using Space Syntax and GIS. *Buildings*, *13*(1), 111.

Chen, Y., Xu, K., Liu, P., Jiang, R., Qiu, J., Ding, K. and Fukuda, H. (2021). Space as sociocultural construct: Reinterpreting the traditional residences in jinqu basin, china from the perspective of space syntax. *Sustainability*, *13*(16), 9004.

Cirhinlioğlu, F. G. (2001). Çocuk ruh sağlığı ve gelişimi: Okul öncesi dönem. Nobel Yayın Dağıtım.

Civek, İ. ve Çakmak, Ö. Ç. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-71 aylık çocukların okul algılarının çizimler aracılığıyla incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*(5), 70-88.

Cole, M., Cole, S. R. and Lightfoot, C. (2005). The development of children. Macmillan.

Czerkauer Yamu, C. (2010). Space syntax understanding. Hillier's Concept of a Spatial Configuration and Space Syntax Analiysis, Unıversite de Franche-Comte, Unıversity College London, İngiltere.

Çakıroğlu Wilbrandt, E. (2013). Maria Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitimi Sanatı, Sistem Yayıncılık. In: İstanbul.

Çelik, A. (2004). Çocuk, oyun ve din eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(9).

Çelik, M. (2013). Öğrenme çocuk ile büyür: Erken çocukluk eğitiminde Waldorf yaklaşımı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *15*(2), 39-51.

Çiçek, A. (2002). 0-6 yaş grubu çocuklarda dil gelişimi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *4*(1), 115-124.

Çırak Yılmaz, M. ve Bakır, İ. (2020). İkinci Çocukluk Dönemindeki Çocukların Oyun Mekanları ve Örgün Eğitim İlişkisi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, *10*, 131-142.

Değirmenci, Y., Bulut, A. ve Kuzey, M. (2021). Okul öncesi öğrencilerinin mekân algısı ve yön becerilerine yönelik öğretmen görüşlerinin İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*(31), 21-38.

DeHart, G. B., Sroufe, L. A. and Cooper, R. G. (2000). Child development: Its nature and course. McGraw-Hill.

Ding, J., Gao, Z. and Ma, S. (2022). Understanding Social Spaces in Tourist Villages through Space Syntax Analysis: Cases of Villages in Huizhou, China. *Sustainability*, *14*(19), 12376.

Durualp, E. (2014). Ergenlerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Cinsiyet ve Sınıfa Göre İncelenmesi

Durualp, E. ve Neriman, A. (2018). Çocukların ince ve kaba motor gelişimlerine oyun etkinliklerinin etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*(1), 243-258.

Dworetzky, J. (2002). Introduction to child development St-Paul. *MN: West Publishing Company*, 198.

Edwards, C. P. (2002). Three approaches from Europe: Waldorf, Montessori, and Reggio Emilia. *Early childhood research & practice*, *4*(1), n1.

Erdoğan, N. I. ve Canbeldek, M. (2017). Erken çocukluk eğitiminde ölçme ve değerlendirme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*(3), 1306-1327.

Erman, O. (2017). Mekansal komşuluk kavramı üzerinden mimari mekanın analizi. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, *32*(1), 165-176.

Esposito, D., Santoro, S. and Camarda, D. (2020). Agent-based analysis of urban spaces using space syntax and spatial cognition approaches: A case study in Bari, Italy. *Sustainability*, *12*(11), 4625.

Frank, R. E. (1987). The Emergence of Route Map Reading Skills in Young Children.

Freire de Almeida, H., Lopes, R. J., Carrilho, J. M. and Eloy, S. (2021). Unfolding the dynamical structure of Lisbon's public space: space syntax and micromobility data. *Applied Network Science*, *6*(1), 1-21.

Fuhrmann, O. and Gotsman, C. (2006). On the algorithmic design of architectural configurations. *Environment and Planning B: planning and design*, *33*(1), 131-140.

Gullo, D. F. (2005). Understanding assessment and evaluation in early childhood education (Vol. 95). Teachers College Press.

Güleryüz, F. (1994). Okul öncesi dönemdeki çocuklarda çizgi gelişimi. In: İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Güneş, A. (2015). 0-6 Yaş Dönemi Çocuk Eğitiminde 100 Temel Kural. Timaş Yayınları.

Gür, Ç. (2018). Erken çocukluk döneminde gelişim. Pegem Akademi.

Gür, Ş. Ö. (1996). Mekan örgütlenmesi. Gür Yayıncılık.

Gür, Ş. Ö. ve Zorlu, T. (2002). Çocuk mekânları. Yapı-Endüstri Merkezi.

Gürol, A. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Temel Olan Görüşler. Erken Çocukluk Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Hart, E. L. and Lahey, B. B. (1999). General child behavior rating scales.

Hasgül, E. (2011). İç mekanda yön bulma: büyük ölçekli binalarda inceleme Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Hasol, D. (2002). Ansiklopedik Mimarlik Sozlugu.Yem Yayınları

Hebert, E. A. (1998). Design Matters: How School Environment Affects Children. *Educational Leadership*, *56*(1), 69-70.

Henniger, M. L. (2017). Teaching young children: An introduction. Pearson.

Herrington, S. and Studtmann, K. (1998). Landscape interventions: new directions for the design of children's outdoor play environments. *Landscape and urban planning*, *42*(2-4), 191-205.

Hillier, B. and Hanson, J. (1989). *The social logic of space*. Cambridge university press.

Hillier, B., Hanson, J. and Graham, H. (1987). Ideas are in things: an application of the space syntax method to discovering house genotypes. *Environment and Planning B: planning and design*, *14*(4), 363-385.

Hong, Y. (2003). Cultural meaning of group discussions on problematic moral situations in Korean kindergarten classrooms. *Journal of Research in Childhood Education*, *18*(3), 179-192.

Hopf, A. (1992). Preschool Education İn Germany. *International Handbook of Early Childhood Education. NY, London: Garland Publishing*.

Huttenlocher, J., Newcombe, N. and Vasilyeva, M. (1999). Spatial scaling in young children. *Psychological Science*, *10*(5), 393-398.

İncekara, B. (2018). Çocukların mekan algısı ve katılımcı tasarım yöntemlerinde rolü: muş ve harran yerleşimleri (Yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Jackman, H., Beaver, N. and Wyatt, S. (2014). Early education curriculum: A child's connection to the world. Cengage Learning.

Kamerman, S. B. and Gatenio Gabel, S. (2007). Early childhood education and care in the United States: An overview of the current policy picture. *International Journal of Child Care and Education Policy*, *1*(1), 23-34.

Kandır, A. (2003). Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. In M. Sevinç (Ed.), Morpa Kültür Yayınları, İstanbul (Vol. 63).

Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Sosyal duygusal değerlendirme aracının (ITSEA) farklı sosyo-ekonomik düzeylerde uygulanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *6*(1), 41-61.

Kara, B. (2021). Oryantiring eğitiminin 60-71 aylık çocukların kavram gelişimine etkisi. (Yüksek Lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karadeniz Hacısalihoğulları, M. (2015). Okul öncesi çocuklarda mekânsal ilişkiler: harita örnekleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, *23*(4), 1757-1774.

Karoğlu, H. ve Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarinin gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(43), 231-254.

Kay, M. A. ve Sağlam, M. (2020). Çocuklarda sosyal ve duygusal gelişimi ölçmek için kullanılan ölçeklerin incelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, *10*(2), 18-33.

Kaya, Ö. M. E., Yalçın, V., Kimzan, İ. ve Avar, G. (2017). Okul öncesi öğretmeni adaylarının oyun temelli öğrenmeye bakış açıları ve uygulamaya yansımaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(27), 800-834.

Koleoso, O., Ehigie, B. and Akhigbe, K. (2014). Colour preference among children in a Nigerian Montessori School. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, *5*(1), 325.

Köksüzer, G. (2013). Çocuğun Algısında Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinin Mekansal Dizim (space Syntax) Yöntemiyle İrdelenmesi (Yüksek Lisans Tezi) İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kurt, Ö. (2018). İlkokul mekanlarının çocuk gelişimi ve mekan algısına etkilerinin değerlendirmesi. Anadolu Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü

Lillard, P. P. (2013). Montessori modern bir yaklaşım.

M.E.B. (1992). Anaokulu, Anasınıfı ve Uygulama Sınıfı Yönetmeliği. MEB Yayınları.

M.E.B. (2015). Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu https://iedb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_08/17032245_2015asgaritasarmklavuzu.pdf

M.E.B. (2019). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5

M.E.B. (2020). Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/13113722_OZEL_OYRETYM_kURUMLARI_STANDARTLAR_YONERGESY_11.03.2020_tarihli_ve_5331494_sayYlY_Makam_Oluru.pdf

Malone, K. and Tranter, P. (2003). “Children's Environmental Learning and the Use, Design and Management of Schoolgrounds. *Children youth and environments*, *13*(2), 87-137.

Marcus, C. C. (2006). House as a mirror of self: Exploring the deeper meaning of home. Nicolas-Hays, Inc.

Mariana, Y., Triwardhani, A. J. and Djimantoro, M. I. (2017). The study of a space configuration using space syntax analysis Case study: An elderly housing. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*,

Martin, S. H. (2006). The classroom environment and children's performance-is there a relationship. *Children and their environments: Learning, using and designing spaces*, 91-107.

Maxwell, L. E. (2007). Competency in child care settings. *Environment and behavior*, *39*(2), 229-245.

McAfee, O. and Leong, D. (2012). Erken çocukluk döneminde gelişim ve öğrenmenin değerlendirilmesi ve desteklenmesi (*B. Ekinci Çev. Ed)*.

MEB. (2013). Erken çocukluk eğitim kurumlarında fiziksel özellikler ve personel. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Mert, E. L. (2020). Okul Öncesi Öğrencilerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kavramlara İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi (YönMekan,Konum;Duyu;Zıtlıklar). *Journal of International Social Research*, *13*(69).

Metin, Ş. (2017). Türkiye'de 0-3 yaş çocuklara yönelik gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, *2*(1), 39-59.

Moore, R. (2006). Playgrounds: A 150-Year Old Model,[w:] Safe and Healthy School Environments,(ed.) H. Frumpkin, R. Geller, IL Rubin. In: Oxford University Press, New York.

Moore, T. G., McDonald, M., Carlon, L. and O'Rourke, K. (2015). Early childhood development and the social determinants of health inequities. *Health Promotion International*, *30*(suppl_2), ii102-ii115. https://doi.org/10.1093/heapro/dav031

Ogelman, H. G. (2014). Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış. Pegem Akademi.

Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1987). Okulöncesi eğitimi (İkinci Baskı) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Oktay, A. (2004). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Eğitim.

Oktay, A. ve Unutkan, Ö. (2003). Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. In M. Sevinç (Ed.), İlköğretime hazır oluş ve okul öncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması (pp. 145-155). Morpa Kültür Yayınları

Othman, F., M. Yusoff, Z. and Salleh, S. A. (2020). Assessing the visualization of space and traffic volume using GIS-based processing and visibility parameters of space syntax. *Geo-Spatial Information Science*, *23*(3), 209-221.

Özgüner, H. ve Şahin, C. (2009). Isparta Kent Merkezindeki Çocuk Oyun alanlarının Mevcut Durumu ve Çocukların Bu Alanlara Karşı Davranış Biçimleri. *Turkish Journal of Forestry*, *10*(1), 129-143.

Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *4*(2), 58-66.

Pan, M., Shen, Y., Jiang, Q., Zhou, Q. and Li, Y. (2022). Reshaping Publicness: Research on Correlation between Public Participation and Spatial Form in Urban Space Based on Space Syntax—A Case Study on Nanjing Xinjiekou. *Buildings*, *12*(9), 1492.

Pekdoğan, S. (2012). Reggio Emilia yaklaşımı üzerine bir çalışma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Penchev, G. (2016). Using space syntax for estimation of potential disaster indirect economic losses. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, *19*(5), 125-142.

Piaget, J. (2013). Child's Conception of Space: Selected Works vol 4 (Vol. 4). Routledge.

Piaget, J. and Inhelder, B. (1969). The Psychology of the Child. New York: Basic Books.

Plester, B., Richards, J., Blades, M. and Spencer, C. (2002). Young children's ability to use aerial photographs as maps. *Journal of Environmental Psychology*, *22*(1-2), 29-47.

Poole, C., Miller, S. A. and Church, E. B. (2006). *Development: Ages & Stages--Spatial Awareness* (Vol. 20).

Ramirez Jasso, D. (2013). Imagining the Garden: Childhood, Landscape, and Architecture in Early Pedagogy, 1761-1850

Ryu, S., Chen, A., Su, J., Liu, X. and Yu, J. (2021). Considering space syntax in bicycle traffic assignment with one or more user classes. *Sustainability*, *13*(19), 11078.

San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2004). Çocuk gelişimi ve eğitimi. Morpa Kültür Yayınları.

Sanlı, S., Sağlamer, G. ve Dur, P. (2011). Bir mimara ait konut tasarımlarının mekan sentaksı yöntemiyle analizi yayınlanmış doktora tezi. *İTÜDERGİSİ/a*, *9*(2).

Schneck, C. M. (2013). Visual perception. *Occupational Therapy for Children. sixth ed. Mosby Inc*, 373-403.

Senemoğlu, N. (2007). Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya. Anı Yayıncılık

Sevinç, M. (2003). Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar (Vol. 63). Morpa Kültür Yayınları

Siegel, A. W. and Cousins, J. H. (1985). The symbolizing and symbolized child in the enterprise of cognitive mapping. *The development of spatial cognition*, 347-368.

Sinan, C. and Yerli, Ö. (2019). anaokulu bahçelerinde dış mekân optimum kullanım olanaklarının belirlenmesi: İstanbul Anadolu yakasından örnekler. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, *15*(2), 17-38.

Soydan, S. (2014). Türkiye, Amerika ve Avusturyada görev yapan öğretmenlerin okul öncesi coğrafya öğretimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(40), 9-24.

Stephen, C., Dunlop, A.-W., Trevarthen, C. and Marwick, H. M. (2003). *Meeting the needs of children from birth to three: Research evidence and implications for out-of-home provision*.

Şen, S. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının temel özellikleri ve gereksinimleri. In G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* (pp. 71-123).

Şevgin, H. ve Çetin, B. (2017). Eğitim araştırmalarında güç analizi ve bir uygulama. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *14*(1), 1462-1480.

Şirin, Ş. (2020). Bahçede uygulanan okul öncesi eğitim etkinliklerinin çocukların problem davranışlarına ve sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı

Tanner, C. K. (2009). Effects of school design on student outcomes. *Journal of Educational Administration*.

TC Başkanlığı, T. B. Ö. İ. (2008). Herkes İçin Ulaşılabilirliğin İyileştirilmesi Örnek Uygulama Rehberi. Anıl Matbaacılık.

Thomas, M. (2019). How space affects emergent strategy: A study of the role physical space plays in the generation of social interactions in organisations. Lancaster University (United Kingdom).

Tunçok Sarıberberoğlu, M. (2018). Eğitim Binalarında Mekansal Davranışın Dizimsel (Sentaktik) İrdelenmesi Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Turgut, H. ve Yılmaz, S. (2010). Ekolojik temelli çocuk oyun alanlarının oluşturulması. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi. (1618-1630). Artvin.

Urban, M. (2009). Early Childhood Education in Europe. Achievements: Challenges and Possibilities. ERIC.

URL1. https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5

URL2. https://www.meb.gov.tr/3-5-yas-grubunda-okullasma-orani-48e-yukseldi/haber/25068/tr

URL3. https://documents1.worldbank.org/curated/en/882631468317957198/pdf/486270WP0Box370ties0Next0Generation.pdf

URL4. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf)

URL5. https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/19_20_Bahar/gelisim_psikolojisi/7/index.html#ek_kaynaklar

URL6. https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_10/03162120_halkegt.pdf.

URL7. https://www.montessorischoolofoceanside.com/our-school/montessori-education/

URL8. https://mehmetakifersoyanaokulucorum.meb.k12.tr/icerikler/3-6-yas-arasi-cocuklarin-gelisim-ozellikleri_3435213.html

URL9. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/48252/mod_resource/content/0/Bili%C5%9Fsel%20geli%C5%9Fim.pdf.

URL10. https://mecokullari.k12.tr/bilissel-gelisim-nedir/

URL11. https://kidomani.wordpress.com/tag/yapboz-yaslari/#:~:text=%C3%9Creticilerden%20gelen%20tavsiyelere%20g%C3%B6re%20%C3%A7ocuklar%C4%B1m%C4%B1z%C4%B1n,ya%C5%9F%20%3E%2050%20ila%20100%20par%C3%A7a

URL12. https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=93258 Doç. Dr. Berna Aslan ders notları

URL13. https://childfriendlycities.org/

URL14. https://www.unicef.org/turkey/çocuk-haklarına-dair-sözleşme

URL15. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/cocukgelisimilisans_ao/erkencocuklukegiris.pdf

URL16 https://benanneyim.com/

URL17. https://www.corbettprep.com/about/history

URL18. https://www.onceokuloncesi.com/secoload/uploads/85/2016-02-05/15-03/20160201_145252.png

URL19. https://www.ruhsalyasam.com/waldorf-anaokulu-sinif-tasarimi/

URL20. https://www.archdaily.com/775276/nido-dinfanzia-a-guastalla-mario-cucinella-architects

URL21. https://www.straitstimes.com/singapore/planting-the-seeds-for-new-playground-design-at-hort-parks-new-nature-playgarden.

URL22. https://www.mathiouservices.com.au/benefits-of-a-sensory-garden-and-how-to-create-one/

URL23. https://www.nparks.gov.sg/gardens-parks-and-nature/parks-and-nature-reserves/hortpark/nature-playgarden

URL24. https://blog.ed.ted.com/2015/05/11/inside-the-worlds-best-kindergarten/

URL25. http://www.tezuka-arch.com/english/works/education/fujiyochien/

URL26. https://www.archdaily.com/922324/montessori-school-estudio-transversal

URL27. https://www.archdaily.com/566580/farming-kindergarten-vo-trong-nghia-architects

URL28. https://www.archdaily.com/438746/sjotorget-kindergarten-rotstein-arkitekter

URL29. https://www.archdaily.com/244133/kindergarten-in-paris-eva-samuel-architect-urbanist-associates

URL30. https://www.greenschool.org/bali/programme/early-years

URL31. https://buyukaileegitim.com/makale/20/gecmisten-gunumuze-okul-oncesi-egitimi

URL32. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/turkey/organisational-variations-and-alternative-structures-ecec_tr

URL33. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150430-4.htm

URL34. https://documents1.worldbank.org/curated/en/882631468317957198/pdf/486270WP0Box370ties0Next0Generation.pdf

URL35. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf

URL36. https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_10/07094253_KurumAcmaKapatmaYonetDeYiYiklik02102020.pdf

URL37. https://gulsumahmetsimsekanaokulu.meb.k12.tr/07/18/764405/okulumuz_hakkinda.html

URL38. https://fatmagulozpinar.meb.k12.tr/tema/dosyadetay.php?KATEGORINO=522248&git=3

URL39. https://www.sirin.k12.tr/

URL40. https://www.arkiv.com.tr/proje/bahriye-ucok-anaokulu/7299)

URL41. http://www.dosemealti.bel.tr/tr/m/tamamlanan-projeler/ekolojik-kres-projesi.html

URL42. https://yolissendikasiortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/61/01/738339/resimler/2021_04/02105716_WhatsApp_Image_2021-04-02_at_10.39.43.jpg

URL43. https://www.adiguzel.k12.tr/

URL44. https://www.gokturkdergisi.com/egitim/kemerburgaz-kesfeden-eller-anaokulu-nda-23-nisan-etkinligi-h664.html

URL45. https://hundred.org/en/articles/is-this-the-best-kindergarten-in-the-world

URL46. http://www.tezuka-arch.com/english/works/education/fujiyochien/)

URL47. https://www.archdaily.com/554489/forfatterhuset-kindergarten-cobe

URL48. https://www.dezeen.com/2016/08/23/clover-house-kindergarten-mad-architects-japan-house-slide-aichi-prefecture/

URL49 https://www.architonic.com/fr/project/reiulf-ramstad-arkitekter-fagerborg-kindergarten/20076505

URL50. https://divisare.com/projects/409801-labics-marco-cappelletti-jacaranda

URL51. https://www.marcocappelletti.com/projects/jacaranda-kindergarten/

URL52. https://www.archdaily.com/959725/antoine-de-ruffi-school-tautem-architecture-plus-bmc2-architectes?ad_source=search&ad_medium=projects_tab

URL53. https://www.archdaily.com/962982/shanghai-qingpu-pinghe-international-school-open-architecture?ad_medium=gallery

URL54. https://www.archdaily.com/984759/kindergarten-and-elementary-school-g-plus-architectes-paul-gresham-michael-neri

URL55 https://jkmm.fi/work/kalasatama-school/

URL56. https://www.archdaily.com/935513/maidenhill-primary-school-and-nursery-bdp

URL57. https://educationsnapshots.com/projects/11028/maidenhill-primary-school-and-nursery/

URL58. https://www.keyifbebesi.com.tr/melissa-doug-ahsap-6li-kup-yapboz-evcil-hayvanlar

URL59. https://www.hepsiburada.com/ilk-100-sozcuk-flash-cards-turkce-ingilizce-kelime-kartlari

URL60. https://mebbisyd.meb.gov.tr/kurumlistesi.aspx

URL61.

https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_09/10141326_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2020_2021.pdf

Uslu, A. and Shakouri, N. (2012). Engelli çocuklara dost oyun alanı ve dış mekan tasarımı. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, *28*(5), 367-375.

Van Der Voordt, T. J., Vrielink, D. and Van Wegen, H. B. (1997). Comparative floorplan-analysis in programming and architectural design. *Design Studies*, *18*(1), 67-88.

Van Vliet, J. F. W. W. (1985). Habitats for Children: The Impacts of Density. Lawrence Erlbaum Associates.

Vandermaas-Peeler, M., Westerberg, L., Fleishman, H., Sands, K. and Mischka, M. (2018). Parental guidance of young children's mathematics and scientific inquiry in games, cooking, and nature activities. *International Journal of Early Years Education*, *26*(4), 369-386.

Wake, M., Hesketh, K. and Waters, E. (2003). Television, computer use and body mass index in Australian primary school children. *Journal of paediatrics and child health*, 39(2), 130-134.

Wang, X., Zhu, R. and Che, B. (2022). Spatial Optimization of Tourist-Oriented Villages by Space Syntax Based on Population Analysis. *Sustainability*, *14*(18), 11260.

Xing, Z. and Guo, W. (2022). A new urban space analysis method based on space syntax and geographic information system using multisource data. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, *11*(5), 297.

Yalçın, F. ve Erden, F. T. (2022). Erken Çocukluk Eğitimi Kurumlarının Dış Mekanları Üzerine Bir Derleme: Tasarım ve Değerlendirme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, *55*(1), 263-312.

Yamu, C., Van Nes, A. and Garau, C. (2021). Bill Hillier's legacy: Space syntax—A synopsis of basic concepts, measures, and empirical application. *Sustainability*, *13*(6), 3394.

Yaşar Ekici, F. ve Kırkıç, K. A. (2021). Erken çocukluk dönemi eğitim programları. Erken çocukluk eğitimi kuramdan uygulamaya. Nobel Tıp Kitabevi

Yaşar, M. C. ve Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, *3*(2).

Youssef, K. A. and Youssef, A. M. A. (2022). Promoting spatial cognition in hospital buildings using space syntax analyses. *Journal of Engineering and Applied Science*, *69*(1), 101.

Yörükoğlu, A. (1998). Çocuk ruh sağlığı. *İstanbul: Özgür Yayınları*, *23*.

Yuvacı, Z. ve Dağlıoğlu, H. E. (2018). Okul öncesi eğitim alan çocukların ve bulundukları sınıf ortamının yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, *2*(2), 234-256.

Zaleckis, K., Chmielewski, S., Kamičaitytė, J., Grazuleviciute-Vileniske, I. and Lipińska, H. (2022). Walkability Compass—A Space Syntax Solution for Comparative Studies. *Sustainability*, *14*(4), 2033.

Zhang, L., Yuan, J. and Kim, C. (2022). Sustainable Planning and Design of Ocean City Spatial Forms Based on Space Syntax. *Sustainability*, *14*(24), 16620.

Zou, H., Chen, C. and Xiao, W. (2021). Research on the relationship between residential space pattern and traditional culture based on space syntax: taking kejia house as an example. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*,

7. EKLER

EK 1. EĞİTİMCİ GÖRÜŞME FORMU

ADI SOYADI				
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ	ÇOCUK GELİŞİM UZMANI	ÇOCUK PSİKOLOJİSİ UZMANI	FELSEFE VE REHBERLİK UZMANI	GÖREVLİ EĞİTMEN

3-6 YAŞ ÇOCUKLARI KAPSAMINDA EĞİTİMCİLERİN ÇOCUKLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	
3-6 yaş grubu çocuklar mekanları nasıl algılar? Deneyimlenen mekan algısı nasıldır? Mekanları görseller üzerinden algılaması mümkün müdür?	
3-6 yaş grubu çocukların görsel üzerinden mekanı ayırt etmesi ve tanımlaması mümkün müdür?	
3-6 yaş grubu çocuklar görsel üzerinden mekan tercihi yapabilirler mi?	
3-6 yaş grubu çocuklar görsel üzerinden mekan dizisi oluşturabilirler mi?	

3-6 YAŞ ÇOCUKLARI KAPSAMINDA EĞİTİMCİLERİN MEKAN İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	
İlk çocukluk dönemi eğitimi (3-6 yaş) veren bir kurumda iç ve dış eğitim mekanlarını nasıl tanımlarsınız?	
3-6 yaş grubu çocuklar en çok hangi mekanlardaki oyun ve etkinlikleri tercih ediyorlar? Neden?	
3-6 yaş grubu çocuklar için ayrılan iç mekanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?	
3-6 yaş grubu çocuklar için ayrılan dış mekanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?	
3-6 yaş grubu çocuklar kendilerine ait mekanlardaki erişimleri hakkında ne düşünüyorsunuz?	

EK 2 ÇOCUKLARIN MEKANSAL TERCİHLERİNE AİT GÖRSELLER

KURUM 1	AKSU MUSTAFA MELEK HAMURSUZ ANAOKULU

KURUM 2	SABİHA GÖKÇEN ANAOKULU

KURUM 3	15 TEMMUZ ŞEHİTLER ANAOKULU

KURUM 4	ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE ANAOKULU

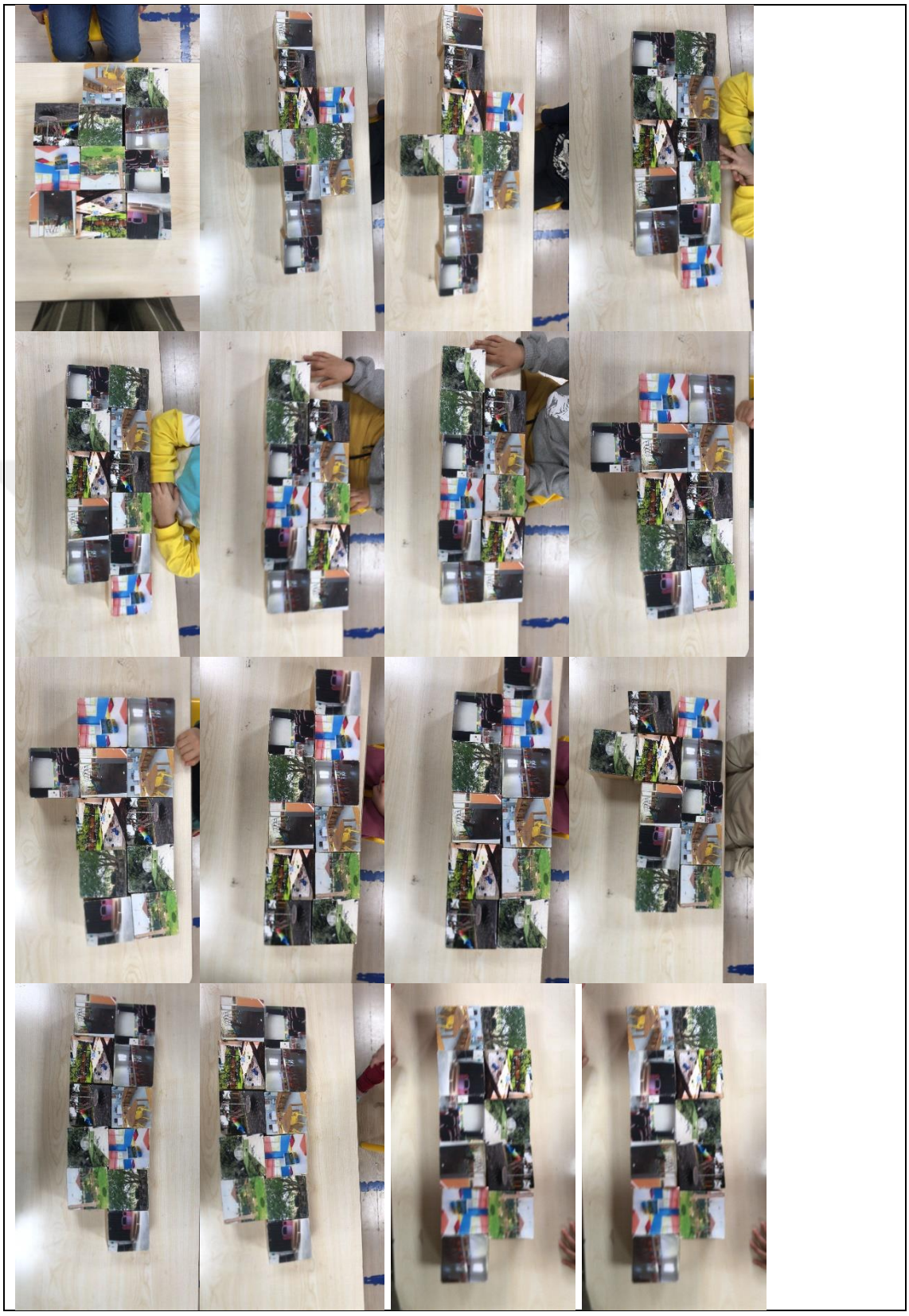

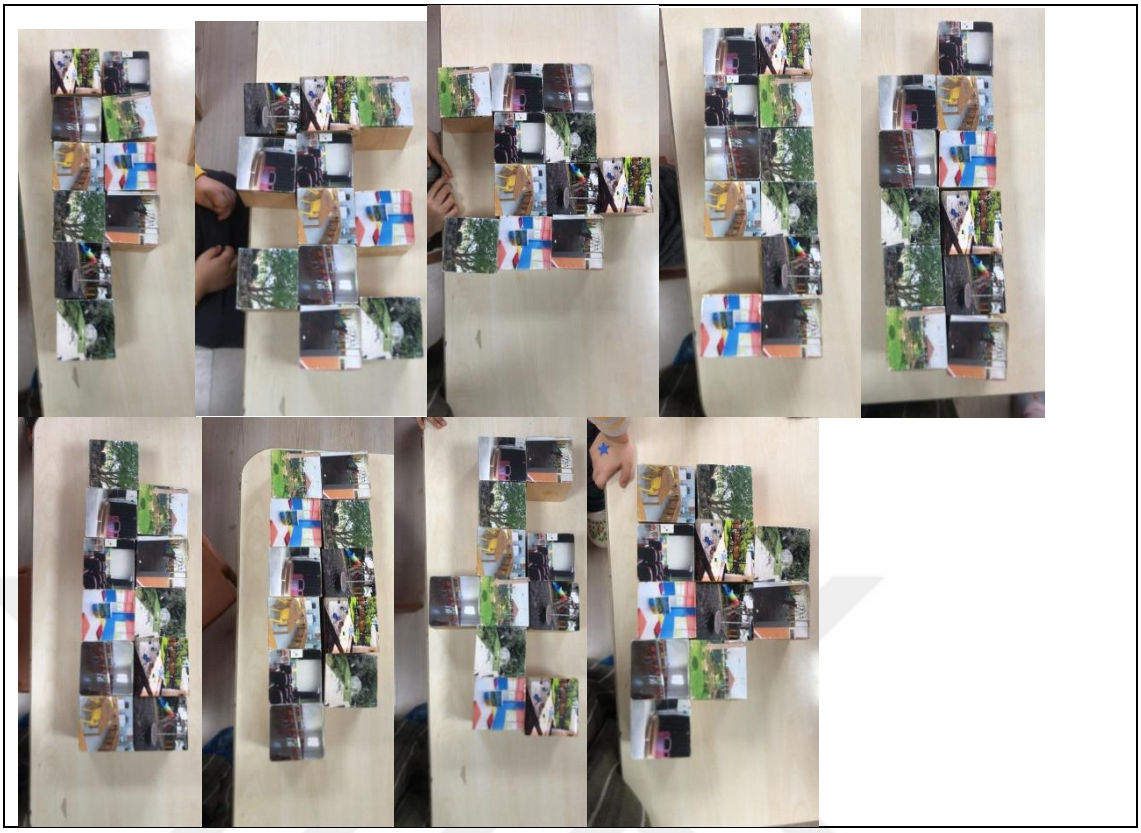

KURUM 5	MÜRÜVET ALPAGOT ANAOKULU

KURUM 6	YEŞEREN FİLİZLER GÜNDÜZ BAKIMEVİ

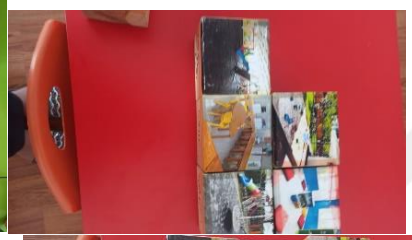

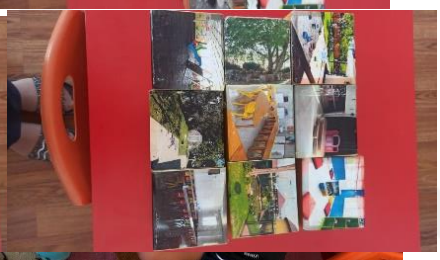

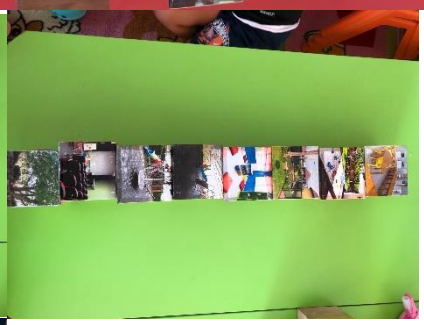

KURUM 7	ELELE KREŞ E GÜNDÜZ BAKIMEVİ

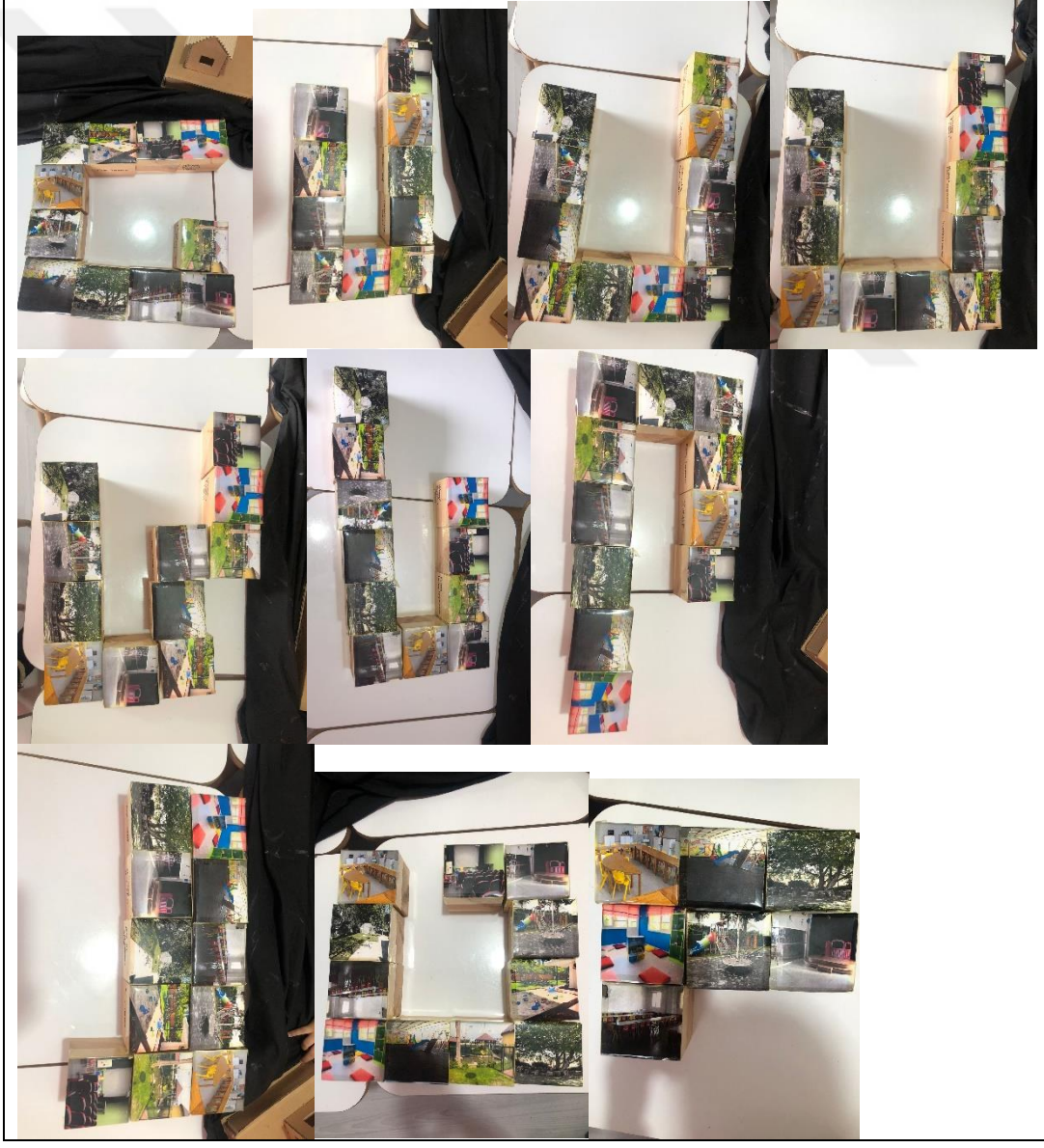

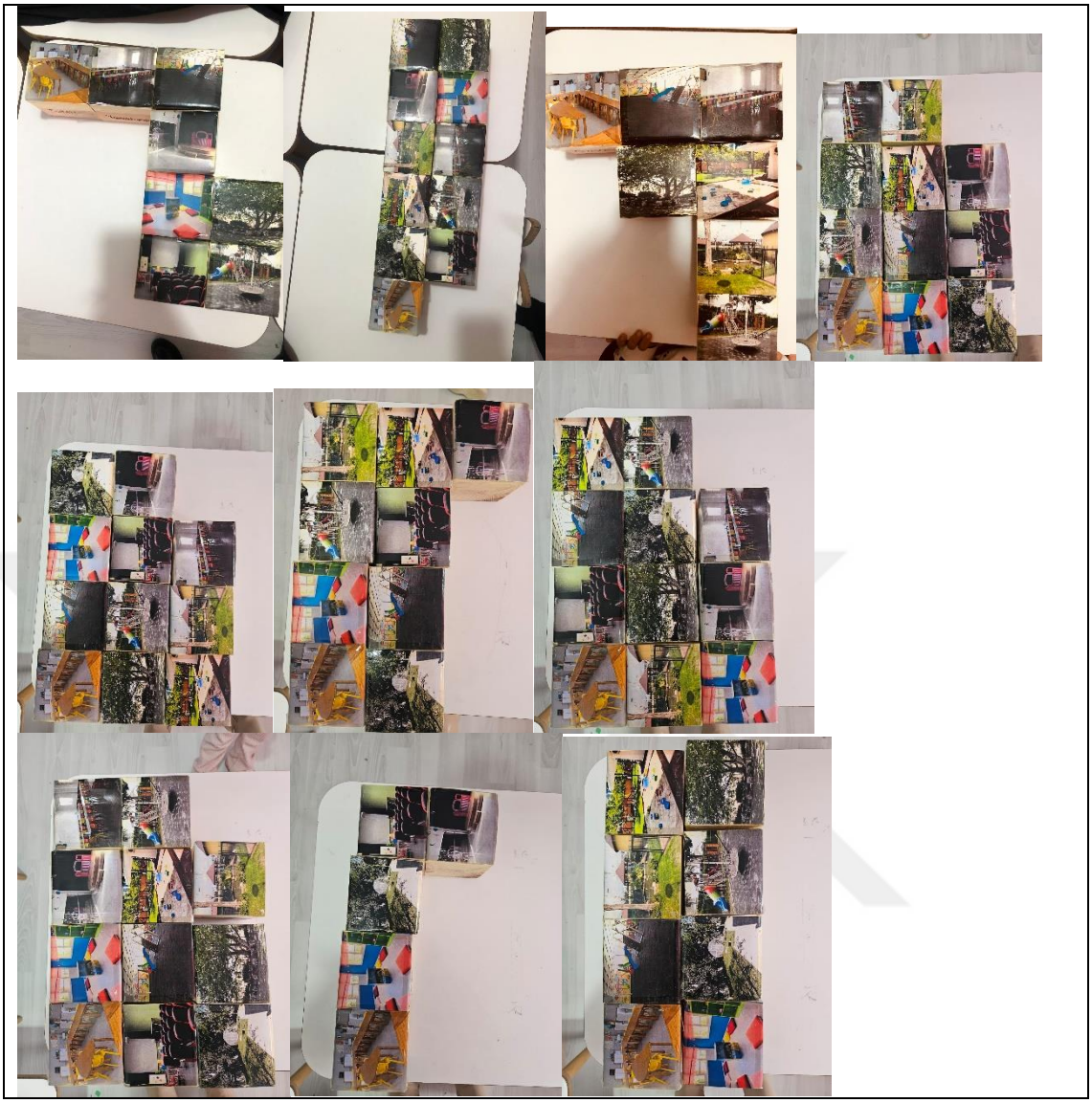

KURUM 8	EKOLOJİK KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ

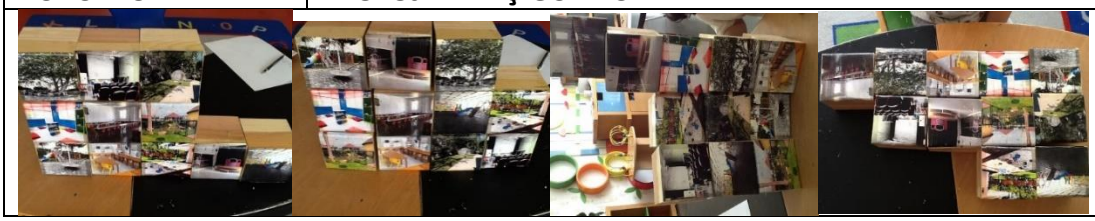

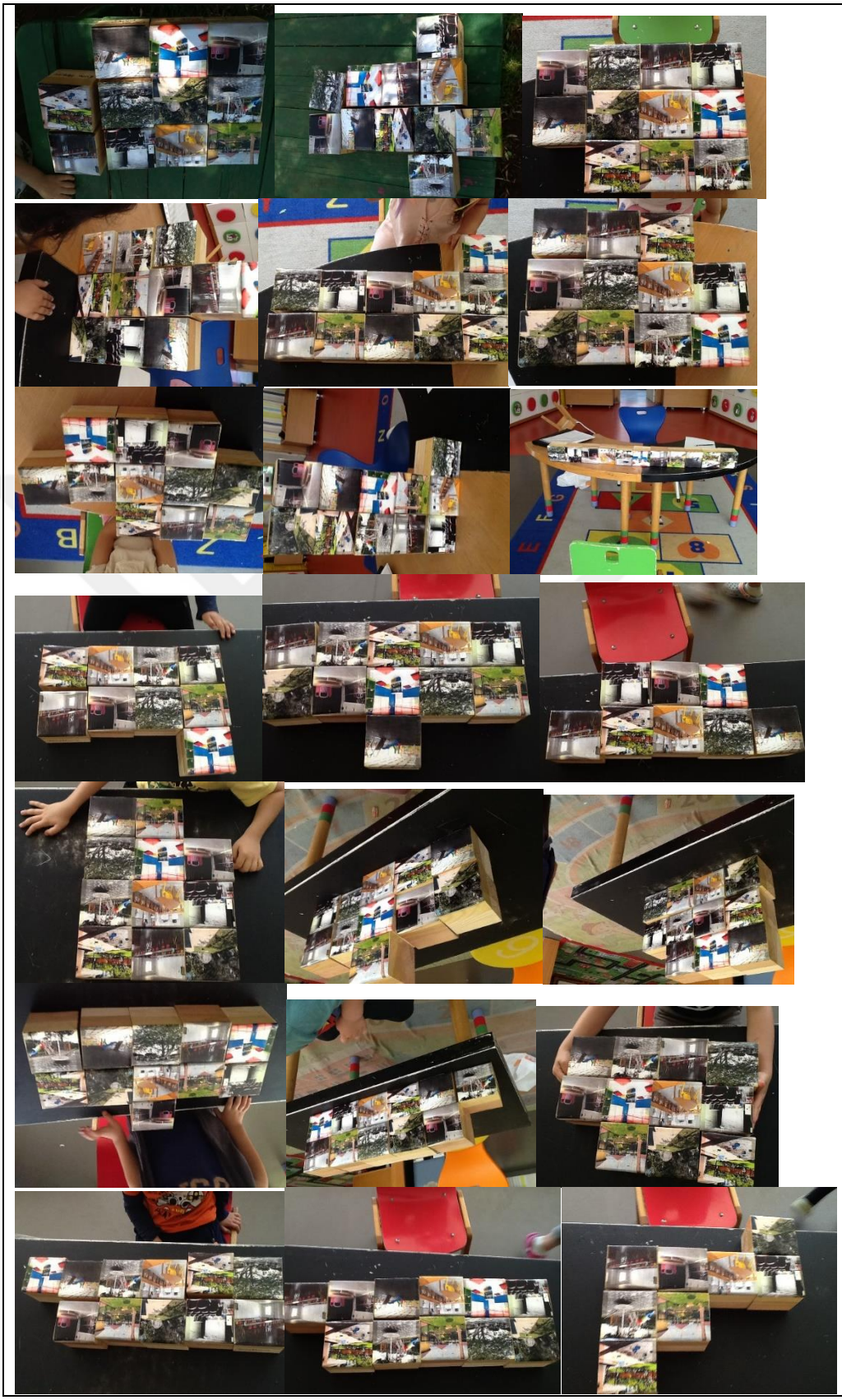

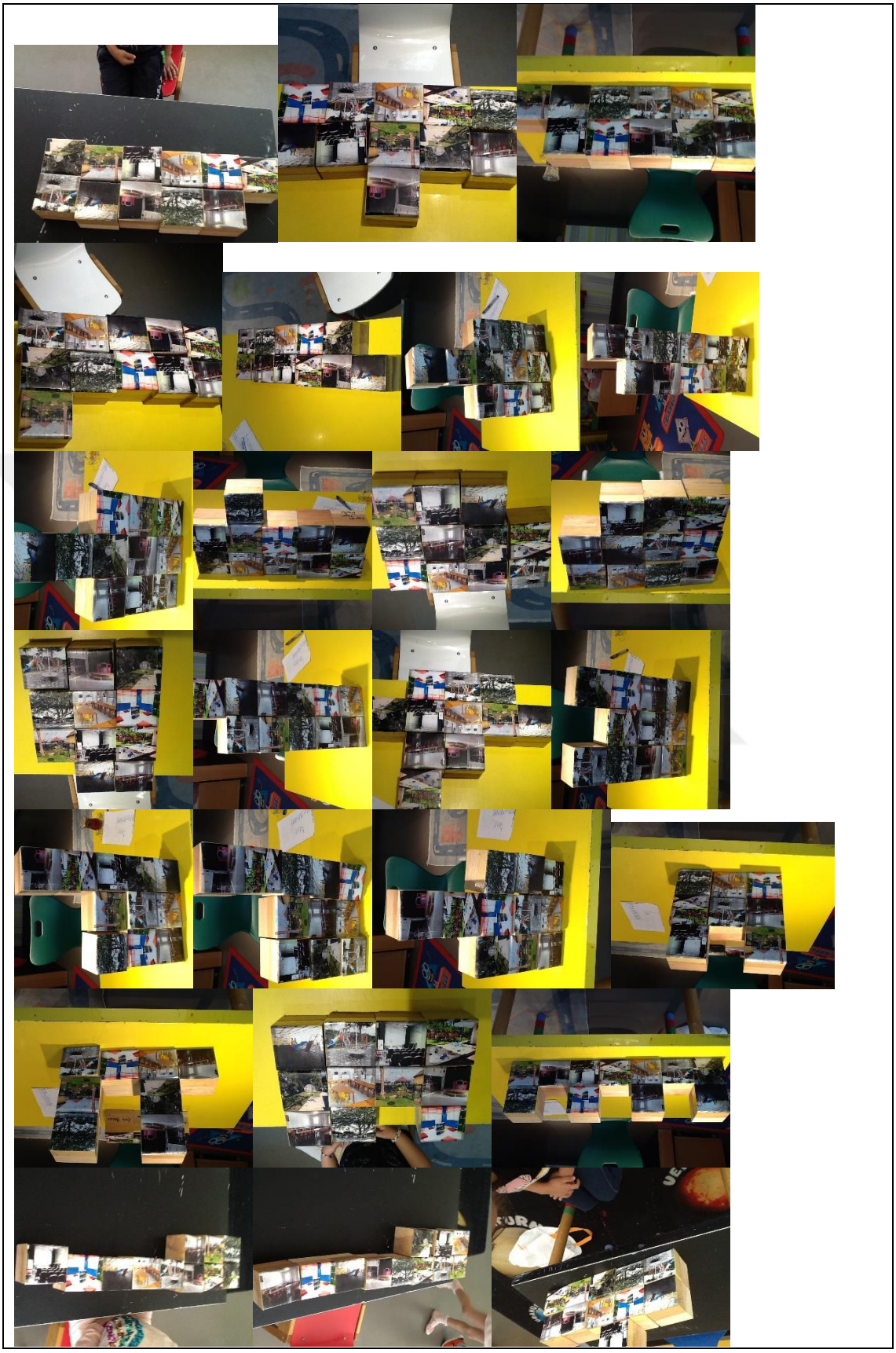

KURUM 9	NASREDDİN HOCA KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ

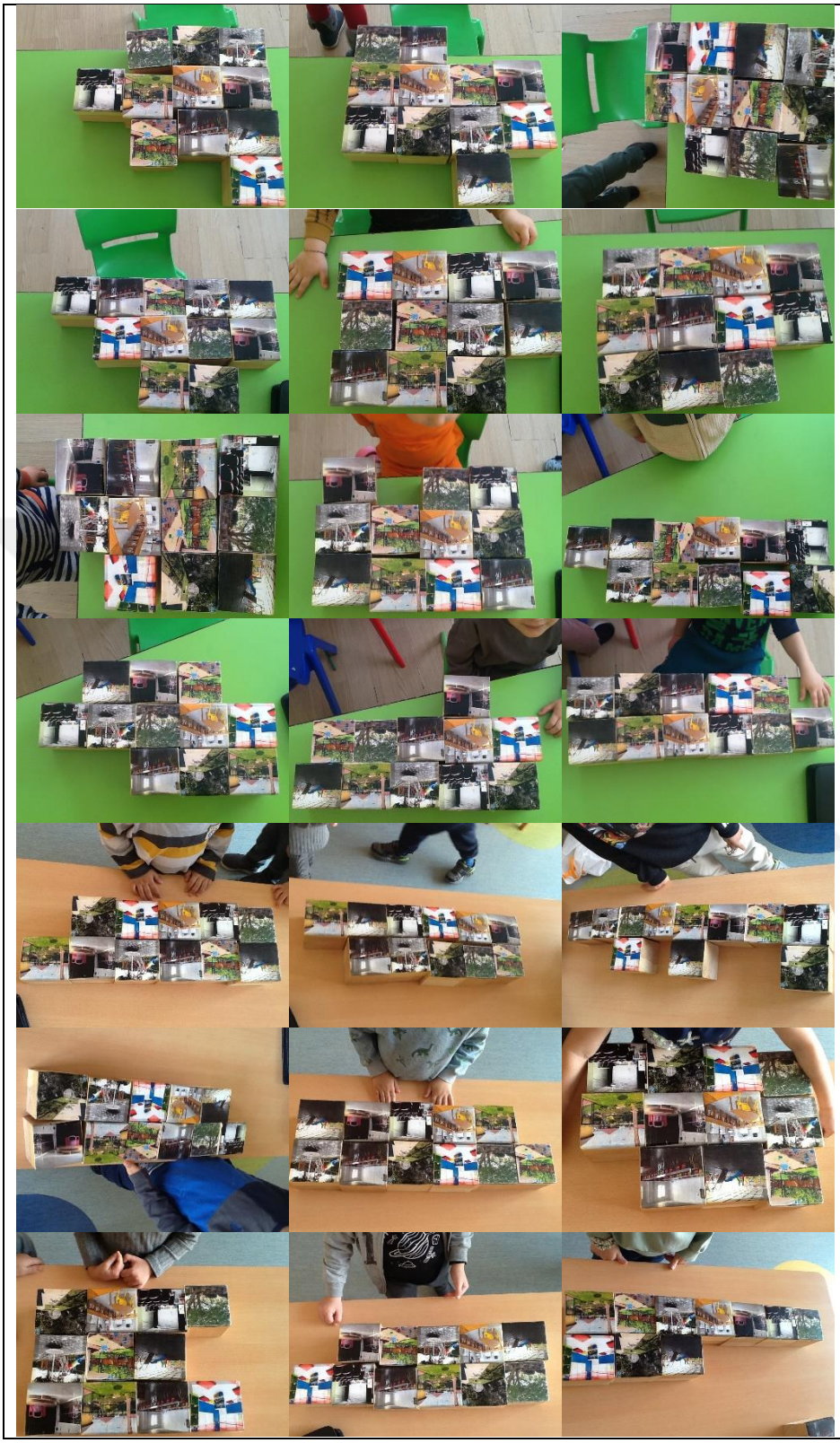

KURUM 10	PEMBE KULE KREŞ VE GÜNDÜZ BAKIMEVİ

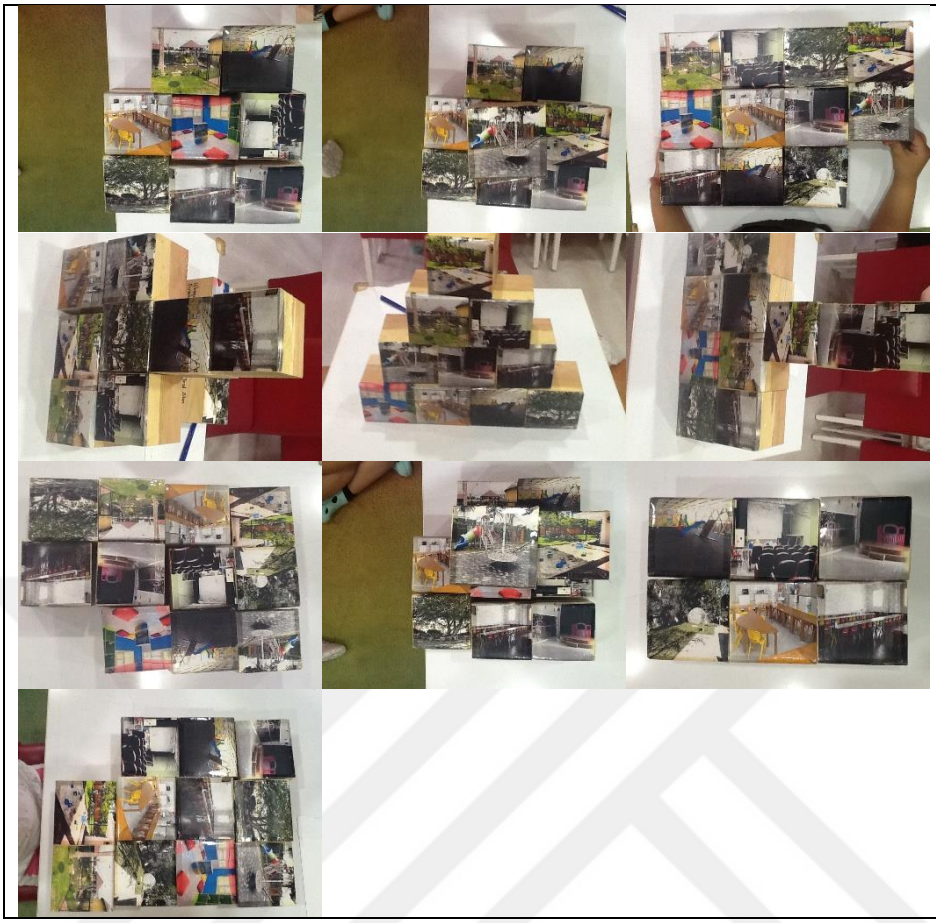

KURUM 11	CELAL SÖNMEZ İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

KURUM 12	ABDURRAHMAN NERİMAN BİLEYDİ İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

KURUM 13	ALAYLI İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

KURUM 14	ANTBİRLİK İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

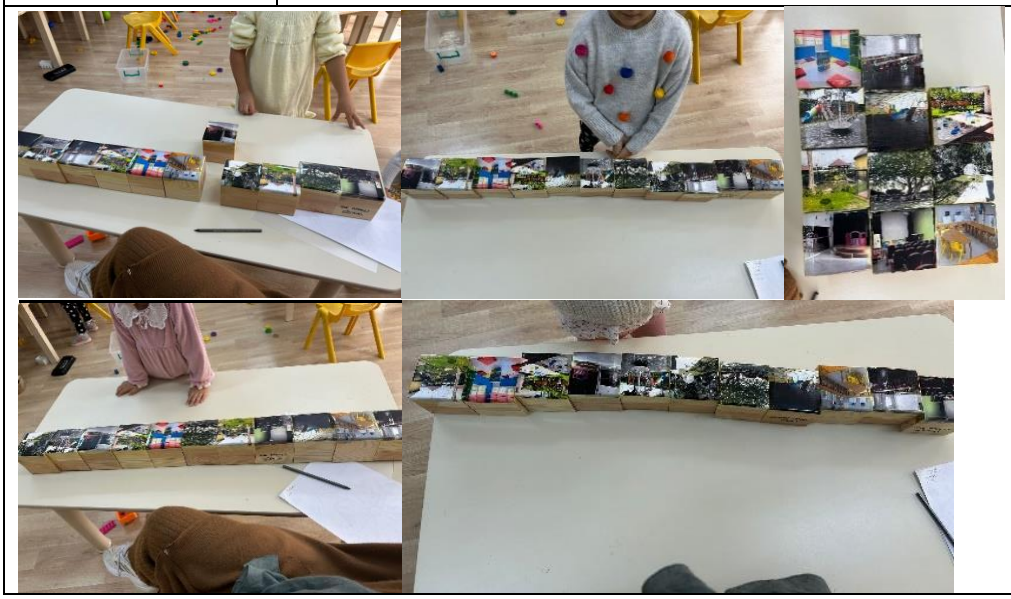

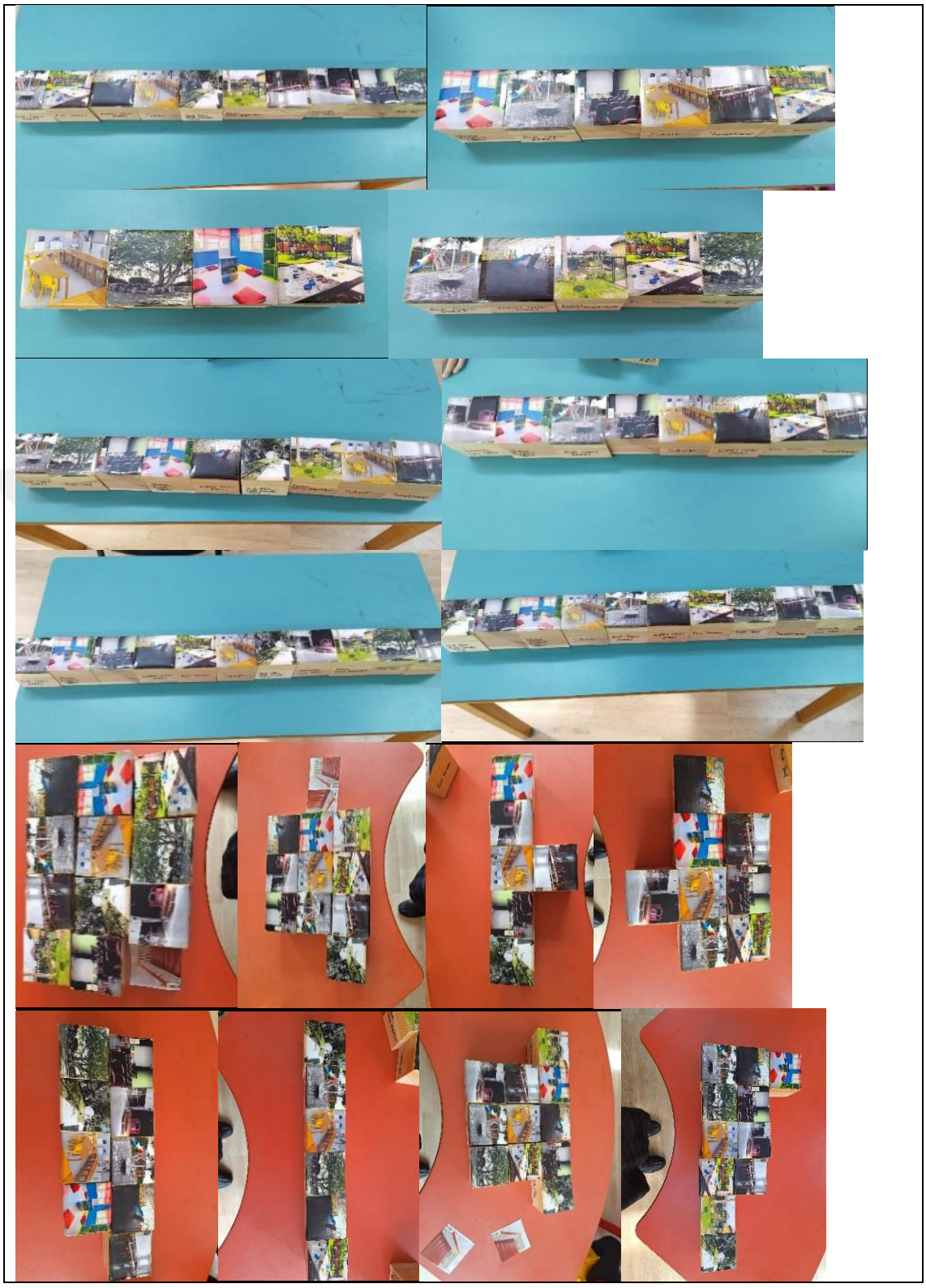

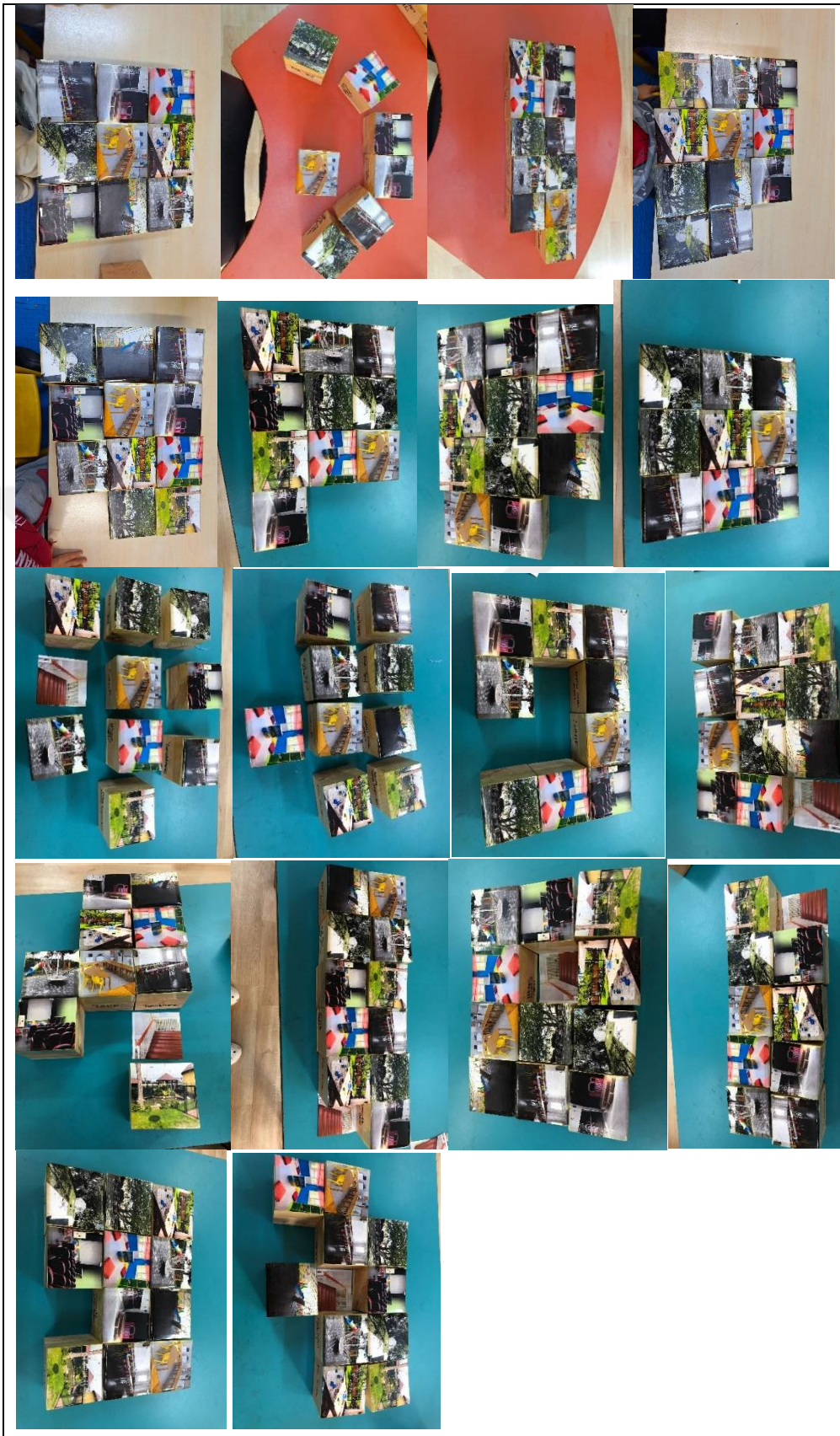

KURUM 15	ÖZEL BAHÇEŞEHİR ANAOKULU
Katılmadı	

KURUM 16	ÖZEL İSABET ANAOKULU

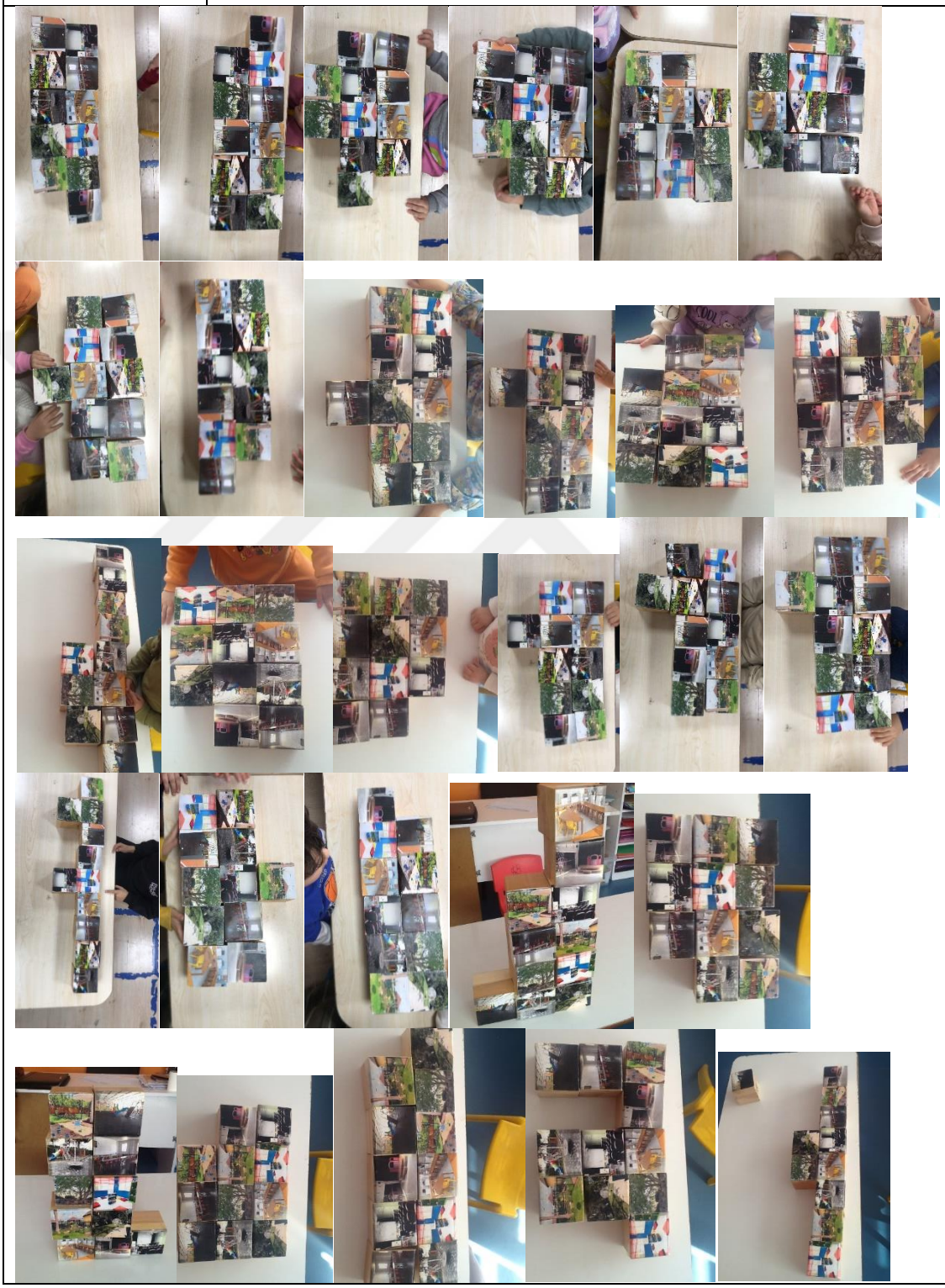

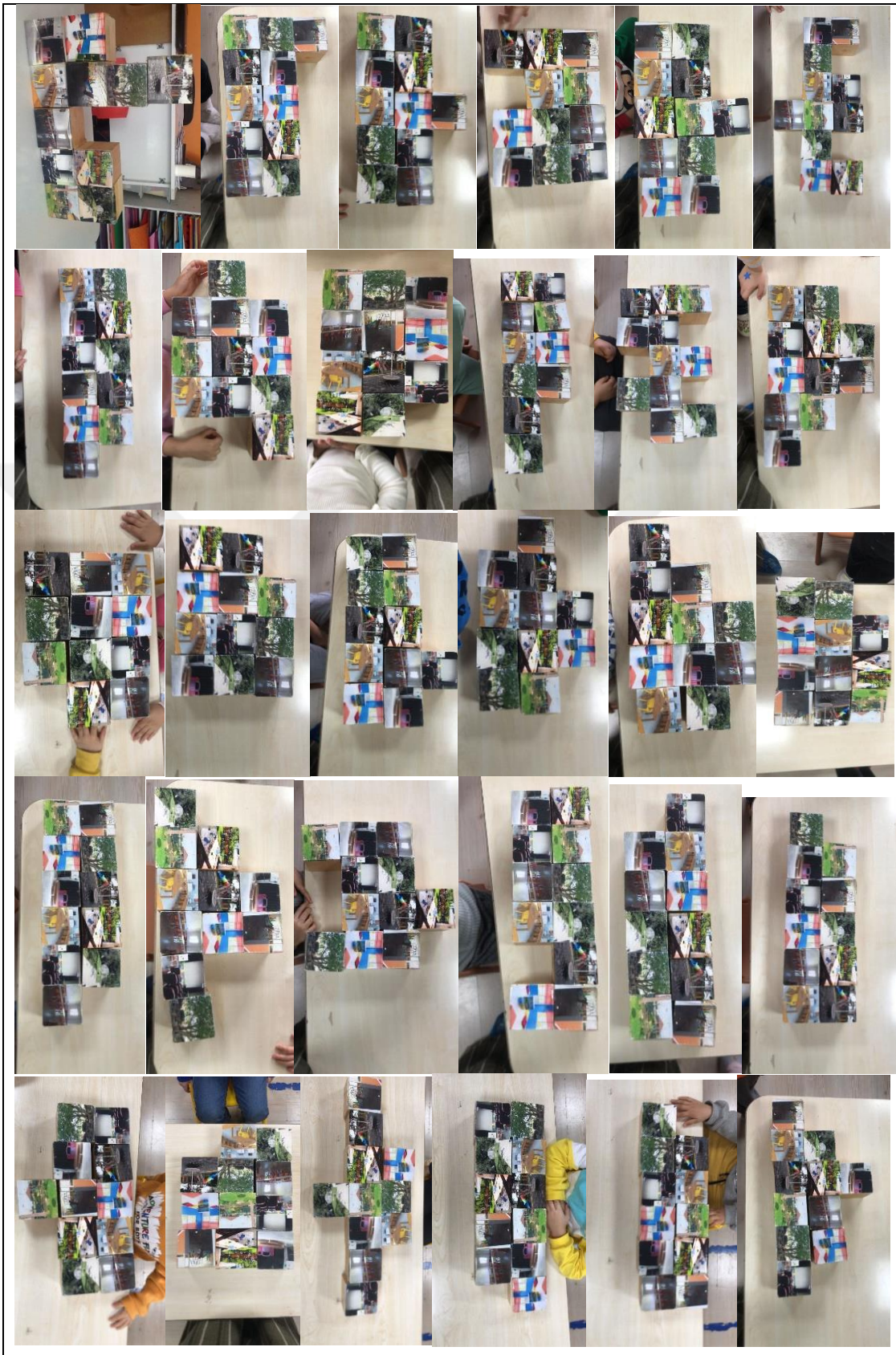

KURUM 17	ÖZEL ENVAR ANAOKULU

KURUM 18	AYDEDE GÜNDÜZ BAKIMEVİ VE ÇOCUK KULÜBÜ

KURUM 19	AKDENİZ ÜNİVERSİTE KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ ÇOCUK KULÜBÜ

KURUM 20	BİLGE ÇOCUK AKADEMİ KREŞ GÜNDÜZ BAKIMEVİ ÇOCUK KULÜBÜ

ÖZGEÇMİŞ

Mukaddes ÇIRAK YILMAZ

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Doktora 2019-2025	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Antalya
Yüksek Lisans 2005-2008	Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Konya
Lisans 2002-2005	Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Konya
Lisans 2000-2002	Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Gazimağusa, KKTC

MESLEKİ VE İDARİ GÖREVLER

Sahip- Sorumlu Mimar 2010-2016	Desel Mimarlık, Antalya

ESERLER

Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler

1- Çırak Yılmaz M., Mutlu Danacı H. (2022). Architectural Trends and Aesthetic Perceptions of Architecture Students, Specialusis Ugdymas/ Special Edition, Vol. 2 No.43, 149-157

2- Çırak Yılmaz M. (2022). Mimarlıkta Modern Harekette Japon Geleneksel Etkilerinin Sorgulanması: Mies Van Der Rohe Örneği, Akdeniz University Journal of Faculty of Architecture, Cilt:1, Sayı:1, 60-80

3- Çırak Yılmaz M., Aydın D. (2021). Mimaride Biçimin Görsel Etkisi: Tasarımcı Hedefi ve Kullanıcı Üzerinden Bir Araştırma, Modular Journal, Cilt:4 Sayı:2, 152-171

4- Çırak Yılmaz M., Bakır İ. (2020). İkinci Çocukluk Dönemindeki Çocukların Oyun Mekanları ve Örgün Eğitim İlişkisi, Mediterrian Journal Of Humanities, X, 131-142. Doi: DOI: 10.13114/MJH.2020.521

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler

1- Çırak Yılmaz M., Çelebi Karakök M.E. (2020). Toy Museum As a Function In Terms of Conservation and/or Tourism; Antalya Examples, OECD Studies Conference of Natural and Environmental Sciences, (Tam Metin Bildiri/ Sözlü Sunum), Bildiri Kitabı sf. 62-88

Kitap Yayını

1- Çırak Yılmaz M., Akıner İ. (2022). Kültür Bağlamında Yapı Tipolojileri Ve Folklor Dansları İlişkisi: Türkiye Coğrafyası Örneği, e-kitap, IKSAD Yayınları, Ankara, Turkiye ISBN: 978-625-8377-57-6